

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Tanulságok tulról.

Irta: Mezei Ernő.

Nagyon mulatságos, egyben fölülte tanulságos dolog az, ahogy Ausztriában a parlamentáris kormányzat divatos mesterségét kipróbálni igyekeznek. Ha mi magyarok csakugyan a más kárán okulni tudnánk, a nagy mulatság mellett, mit szomszédos szövetségeink parlamentáris fickándozása okoz, nem kellene megfélekednünk a kellő okulásról sem.

Bezzeg Beck Wladimir, az utólérhetlen ezermester is kifogyott végül a koalíciós bűvészkedés csodarózsáiból, melyeket parlamentáris kalapjából oly szemfényvesztően dobált szerte az osztrák pártok között. Nem menthette meg az sem, hogy annyiszor tudta kivarázsolni a vele tárgyaló zsebeiből a briliáns vivmányokat. Hálátlan és rakoncátlan közönségétől kifütyülve tűnt el a színtérről. Utána a császár megbízásából az ő belügyminiszterének, Bienerth bárónak kellett most megkísérelnie egy új koalíciós kabinet összekovácsolását, egy új koalíciós kabinet összekotyvasztását. Szinte meghatva olvassuk, hogy a szegény bűvésztanítvány napokon át és végül husz órán át egyfolytában tárgyalta az osztrák pártoknak főbb egyéniségeivel, könyörögve hozzájuk, a haza és az alkotmányosság veszedelméért, tegyék neki lehetővé egy „parlamentáris” minisztérium megalakulását. És a nagy lel-

kendezés bizony kárba veszett. Bienerth ur is egyelőre kénytelen beérni a osztrák alkotmányosság utolsó hézagpótlójával és egy sovány hivatalnokminisztériummal lép az általános szavazati parlamentje elé. A legfrissebb mázolású népszuverénítás már beadja a kulcsot és bódultan tántorog a hirhedett 14. szaksz örvénye előtt.

Persze egy parlamentáris minisztérium alakítása Ausztriában nagyon hasonlít a kör négyesgüstitésének problémájához. Majdnem azt mondanók, hogy kitűnő vicz is, amennyiben néha pillanatnyi hátsra csakugyan elsül egy-egy Beck fajta ügyes zsonglőrnek. Parlamentáris kormányzat alatt világszerte azt a többségi hatalmat értik, amely a nemzeti akarat nyilvánulásán és programszerű megbízásán épül fel. Ebben a rendben megesik olykor, hogy a többségi szervezet és hatalmat bizonyos meghatározott célok mértéke szerint különböző pártok koalíciójából is hozzák létre. De Ausztriában egy ugynevezett parlamentáris minisztérium már elvileg sem lehet más, mint koalíciós természetű, még pedig akképp, hogy áthidalhatlan ellentétek teljesen kibékíthetetlen pártok is egyazon kormány keretébe legyenek foglalva. Becknek ez a csodaművelet annyira amennyire azért is sikerülhetett, mert a gazdasági megegyezések munkája előtt magyarok ellen való tömörülés jel-

falkákat egy irányba terelnie. Bienerthnek ily közvetlenül ható jelszó híjával és általában minden feladat nélkül kellett volna az újabb kiadasi koalíciót nyélbe ütnie. De ha nem is lehetett nyomban célzt érnie, vállalkozását önmagában most sem kell reménytelennek tartania. Sirva bucsuzott el bár a meghívott párttekinélyektől, bizonyára olvashatott szemökből jobb időkre való biztatást is. Most még nagyon nyomta őket a prágai csatározások emléke.

Mert ennek az osztrák koalíció-csinálásnak tulajdonképeni titka az, hogy minden némileg számbavehető pártban akadnak némileg számbavehető emberek is, akik szívesen vállalják a miniszterség díszét és a hatalomban meg egyéb jókban való részesedésnek magnetikus lánczán maguk után vonzanak nagy érdekszövetségeket is. A kormányt alkotó pártok között még csak holmi kompromisszumra sem lépnek a politikai feladatok tekintében, az egyes pártokhoz tartozó miniszterek teljes elvi ellentéteiket képviselik a kabinetben is, örökösen zsörtölődve, egymást örökösen feszélyezve és ellenőrizve, mégis a végzetes osztrák kórságot ideig-óráig csendes lokalizáltságba rögzítve. Ha hamarosan vége szakad is ily kormány dicsőségének, mert a népeknek örökké eleven ösztönei, a milliók lázongó szükségéi szétvetik a stréberpolitika apró játékeit, akkor sem kell irány- vagy rendszervál-

Béke.

Irta: Hevesi József.

(Hírnemzős írás.)

I.

Naukides szobrász volt. Kitűnő, hírneves szobrász, aki Polykleitos mellett segédkezett, mikor ez az argosi Hera szobrán dolgozott. Ennek a szobornak, mely a mester örök dicsősége volt, egyik mellékalkaját, Hébet, Naukides készítette és ezzel szintén beigtatta nevét a művészet történetébe.

Hatalmas, erőteljes, tagbaszakadt fiézkó volt ez a Naukides és — a természetnek már vannak ilyen tréfás ötletei! — ez a Herakles valahogy belehabarodott egy nagyon gyöngé, finom, lágyvonalú kis lánykába, Glottisba.

Az az ember szinte féltette ezt a kis gyöngé hölgyikét, mikor hatalmas férje mellett megpillantotta.

Jóságos Zeus! Hiszen ez a markos legény összeroppantja a feleségét, ha egyszer egy kedvére megöleli.

De hát nem roppantotta össze!

Sőt megtörtént az a csuda, hogy abban a házban, ahol egy oroszán és egy galamb borult össze, nem az oroszán volt az ur a házban, hanem a kis galamb.

Hogy azonban őszinték legyünk, a kis Glottis bizony éppenséggel nem volt galamb. Bizony jócskán megáldotta őt a természet epével.

Mérges kis portéka volt ez az asszonyka, aki győzte hanggal és erélylyel és megesett az a furcsaság, hogy bizony az az izmos, erőteljes szobrász meghunyászkodott vézna kis fele-

sége előtt, aki egy tekintetével képes volt őt a kuczkóba kergetni.

Csendes, békességet szerető, kedélyes ember volt Naukides. Nyugodt volt a temperamentuma, mint az már a nagy tagbaszakadt emberek szokása. Nem igen szeretett fölülkerülni és igen nehéz volt őt a békettöréséből kiforgatni.

Baj is lett volna, ha ez az öslény könnyen kijön a sodrából. Hiszen egyetlen ökölcspása halált és pusztulást jelentett volna.

De ez a kis barázdabillegető asszonyka egy cseppet sem tartotta félelmetesnek az öserőt, mely férjének öklében volt. Bizony úgy lehurrogta, mint egy kis ölebet és a férj, aki cyclopsokat mintázott és maga is egy cyclops volt, békességesen tűrte az asszony házsártoskodását, pörörlését.

Békességesen tűrte egy ideig. Hoszu ideig. Glottisról mintázta volt híres Hébéjét és halás volt feleségének a sikerért, amit vele aratott. De nemesak halás volt, hanem szerelmes is. Mert Glottis szép, formás, mintázni való figura volt. De csak márványból. Ugy elevenen bizony unni kezdte már azt a poklot, melyet ez a kis boszorkány a házába varázsolt.

Csakhogynem tudott magán segíteni.

Megfenyíteni nem merté az asszonyt: részint mert félt tőle, részint mert félt önmagától. Hiszen egy legyintése véres drámát jelentett volna.

Gyámoltalan félnéksége pedig csak öregbítette az asszony merszét. Mindiobban kifejlődött benne a házi sárkány, a rettenetes zsarnok, aki azt a hatalmas fenevadat, a férjét, ugyancsak kordában tudta tartani.

De még egyebet is merészelt.

Ez az inczi-inczi kis asszonyka — Apollóra esküszöm! — udvarlót is tartott magának. Egy Lykász nevű festőt, akit kegyeiben részesített.

Amilyen bátor és erélyes volt Glottis, éppen olyan gyávának és félnéknak mutatkozott Lykász festő ur.

Nem is csoda!

Tudta ő nagyon jól, hogy őt ugyan semmiféle sem oltalmazhatja meg Naukides vasökleitől és ha — amitől Eros és Aphrodite óvjon! — viszonyuknak valamiképpen a férj nyomára jön, ugy a halálnak halálával fog festői pályája bevégeződni.

Pedig — és ezt Glottis elhitte neki! — halálosan szerelmes volt a kis asszonykába. Aminek ékes bizonyossága volt az, hogy mindennap koczkára tette érte az életét.

Glottis gyöngéd is volt hozzá, nem úgy mint az urához, aki sohasem látta őt mosolyogni és aki most most már inkább mintázhatta volna az asszonyt furiának, mint Hébének.

II.

Nagyon furcsa helyzetbe került ez a pár ember. A szobrász, Naukides, szeretett volna szabadulni attól a háripiától, aki napról-napra a vérét emésztette. De nem tudta, hogyan fogjon hozzá.

Ha fenyegetéssel lépett föl az asszonynyal szemben, ez szembe szállott vele mint egy mérges hőrcsög. És persze jobban győzte szóval és hanggal.

A kezét nem merté ráemelni Naukides, mert hiszen akkor vége lett volna annak a csöpp mérgedudának. És ő maga bajba keveredik. Nem

tozásnak bekövetkeznie, hanem csak egy másik ugyanolyan mintájú koalíciós kormánynak pusztán más czéggel, más nevekkel. Ha jól vesszük, nem is egyéb ez a parlamentáris kormányzat, mint a monarchiának nagyon kitartó patience-játéka a parlamentáris kártyafigurák folyton változtatott és kicserélt csoportjaival. Még a föltevése is ki van zárva annak, hogy igazi politikai tartalmat adjanak ilyen parlamentárizmusnak. Nem más az, mint a parlamentáris alakulásokkal elválhatlanul összenőtt egyéni hiuságoknak összetoborzása és a sokszinű személyes önzéseknek lehetőleg közös lekenyerezése. A személyes törekvéseket leválasztani a politikai elvektől, a pártérdekeket leválasztani eredeti népies megbízatásuktól, az ilyen leszűrésből is lehet parlamentáris többségi kormányzat az általános szavazatjog számára.

Meddig lehet öntudatos nemzeteket így kormányozni, ez Ausztria jövőjének nagy kérdése. Ezt a kérdést azonban ezidőszerint elhomályosítja a másik kérdés, vajjon Ausztriát jelen alkotmányos állapotában lehet-e másképp is kormányozni? Akik nemrégén fennen hirdették, hogy az általános, egyenlő szavazatjog lesz az örökkön lázbeteg Ausztriának oly egyetemes panacea, amelynek abszorbeáló ereje parányokká bontja szét az összetömörült nemzetiségi erőket, semlegesíti az egyoldalú osztályhatalmokat és felekezeti érdekeket, azok most ugyancsak lehorgasztott fejjel állhatnak a valóságos eredmény előtt. Igen, egy pillanatig bevált ez a hipnotikus ígézet, amikor a szociálisták hirtelen megnőtt pártjával a nemzetköziség propagandája vonult be az osztrák parlamentbe és viszont ezzel szemben az előbb halálosan ellenségeskedő polgári pártok is nagyobb mértékben érezték azt az erkölcsi nyomást, mely őket a fenyegetett érdekek védelmére a koalíciós összetartozás kereteibe szorítja. Ugy látszatott, hogy

mindkét ellenséges tábor csatafüstjéből az osztrák állami eszmének diadalmas elismerése bontakozik ki. Egyetlen pillanatig tartott ez a káprázat. Ma már tisztán láthatjuk, hogy az általános szavazat előretörése nemhogy hatálytalanná tette volna a nemzetiségi szenvedélyeket és osztályérdekeket, forró lehelletével erőszakosabbakká, égőbbekké, korlátlanabbakká fejlesztette minden kitérésüket. Amerre csak nézünk Ausztriában, németek, csehek, szlovének, ruthének között vadabbul dühöng a nemzetiségi harc, mint bármikor, éppen a népelet mélységeiből viharzik föl, minden nemzetiség körében szertezilálja a szociálista propagandát és mint a megbokrosodott csikó, egyszeriben leveti mindazt a kötféket is, amelyet saját parlamenti képviselők, a koalíciókban mesterkedő nemzetiségi vezérek raktak rájuk. Most ijedten rebbennek el Bienerth mellől, bárha kándian, vágyakozva nyújtják meg kezüket a kínált zsiros koncz felé. A kicsinyesség, a kapkodás, a tanácstalanság tilt ki állandó vonásul a vezető, kormányképeseknek mondott osztrák pártokon. És az általános szavazat parlamentje halványan, vérszegényen, tehetetlenül néz szembe a hatalommal, kinos vonaglászba is ejtve a gyötrő tudat által, hogy nem ura a népek lelkének. Kormányt kérnek tőle csak avégből, hogy ha nem képes politikai irányt kitűzni, legalább ne váljék akadályává a mindennapi dolgok elintézésének. És a világ most várja a próbát, tud-e Ausztria sugárzóan megjelent népparlamentje csak mától-holnapra megélni. A régi osztrák hatalmak nehéz kísérleteket tesznek vele, hogy valamely életműködésre galvanizálják. (Micsoda ironia ez is!) De szemmel látható, hogy az általános szavazat osztrák parlamentje alig hogy az első életnyilvánulásra ébredt, már végelgyengülésbe jutott.

Budapest, november 14.

A képviselőház hétfőn, délelőtt tíz órakor ülést tart, amelyen folytatja a főváros fejlesztéséről szóló törvény tárgyalását.

Polónyi harcra száll. A főváros fejlesztéséről szóló törvény mai tárgyalásán Polónyi Géza felszólalt és hosszabb beszédet mondott. Polónyi Géza kétségtelenül kiváló szakértője a fővárosi ügyeknek, hiszen már harmincz évvel ezelőtt, mint kezdő és szegény ügyvéd, is élénken érdeklődött a budapesti adminisztráció iránt és sok tapasztalatot szerezhetett máig, amikor harmincz évi szorgos tevékenykedés után megvagyonosodott, gazdag fiskális lett belőle. Polónyi Géza elmondván élményeit és tapasztalatait, sok érdekeset beszélhetne, hogyha akarna és kétségtelenül jó szolgálatot tenne a köznek azzal, ha a maga véleményét is elmondaná arról, hogy miképpen és milyen eszközökkel tartja ő fejlesztetőnek a magyar metropolit? Polónyi Géza azonban igen fukarul bánt tapasztalata kinccseivel. A legérdekesebbet elhallgatta. Jó tanácsokkal is fösvénykedett. Hanem e helyett élesen és szenvedelmesen kirohant a zsidók és a szabadkőmivesek ellen. Furesaság a dologban, hogy ezt a felekezeti béke nevében tette. Legálább, amikor egyik szavát a másikba öltötte, ezt mondotta, az ő lelke rajta, hogyha egyéb oka is volt a zsidók gyűlölködő szidására, mint a felekezeti egyetértés és szép türelmesség rajongó szeretete. Fölpanaszolta Polónyi, hogy a fővárosi bizottsági tagok közt sokkal többen ülnek a zsidók, mint amennyi hely a főváros lakosságában elfoglalt számarányok szerint megilletné őket. És megtámadta a demokratákat, azzal az indokolással, hogy azok mind zsidók és megtámadott némely tisztviselőket amiatt, hogy azok tagjai a szabadkőmivesek titkos szövetségének. Ez a kirohanás a Házban megienetős furcsa hatást keltett. Az emberek csodálkozva néztek össze. És a csodálkozó szemek ezt kérdezték egymástól:

— Mi ez? Polónyi Géza, akit elfeledtünk, akit letűnt idők aktái közé temettünk, ragyogó vértben egyszerre elibünk áll és szablyájával vagdalva hadakozik? Miért, honnan ez a harci kedv? Honnan veszi a szenny és gáncs nélküli lovagok donquichottei temperamentumát? És miért akarja kivégezni a zsidókat, akik nem vétettek, merthogy zsidóknak születtek és a szabadkőmiveseket, akik akik szintén nem bünsők, mert hiszen bizonyára nem égetni való gonoszság az, ha valaki szereti a szabadelviséget, a szellemi világosságot, s ennek a szolgálatára, továbbá jótékony emberbaráti munkára másokkal szövetezik? Nem titkon, ahogy Polónyi

volt tehát bátorsága szembeszállani az asszony-nal és kitenni a chitonját.

Az asszony is csak leplezte nagy bátorságát. Alapjában félt ettől az embertől. Szökni szeretett volna a festőjével, mert hiszen késséggel szabult volna már ettől a troglodyta embertől, de rettenetes volt csak elgondolni is, ha Naukides rajtakapja a szökésen! Akkor igazán vége a világnak! Az a cyclops-ököl pozdorjává zuzza őt is, meg a piktort is.

A piktör pedig egy szikrát sem röstelte bevallani, hogy ő nem mer szembeszállani Naukides-szel.

A szobrász, aki már nem bírta tovább életének sanyaruságát, mint hűhitű attikai görög ember, a delphi-i jósdát választotta, hogy rettenetes helyzetében tőle utmutatást kapjon.

Egy szép napon bizony fölment Delphibe. Az asszony csak nézte, nézte, hogy az ura távozik a háztól, dörmögött is neki valamit, hogy már megint naplopásra adja magát, de alig tette ki Naukides a lábát, már izent a festőnek.

Delphi pedig pár napi járásnyira volt. De Naukides szívesen megtette a hosszú utat. Hiszen megszabadulásáról volt szó. Az örök Haddéstől való megszabadulásáról.

Mély megilletődés vett rajta erőt, mikor hosszú vándorlás után végre megpillantotta a Parnasszus délnyugati részén a híres orakulum szent hajlékát. Azt a szobrokkal ékes nagy templomot, melynek homlokzata porúsi márványból volt.

A templom bejárata előtt oltár volt az égő áldozatok számára és egy nagy arany tripos, melyet a görögök a plateai csata emlékére ajánlottak fel.

Naukidesz áldozott az oltáron és aztán belépett a peribolosba, hol két tábla figyelmeztette a hívőket, hogy: „gnóthi szeanton!” (ismerd meg tenmagadat!) és „müden agan!” (önmegtartóztatás!)

Naukidesnek nyugodt volt a lelkiismerete. Ő ugyancsak gyakorolta volt magát ezekben az erényekben.

A hatalmas szobrász, akit előbb már kikérdezték, hogy mi járatban van, belépett az adytumba, a szentélybe, hol a Pythia, aki már megmosakodott volt a Castilia vizében és ivott a Cassiotis vizéből, fenn ült az aranyos triposon. Ez a tripos egy szűk mélyedés fölött állott, melyből hideg kékgyöngy szivárgott ki. A tripos előtt egy kupalaku fehér sziklakő, az omphalos látszott, a görög hagyomány szerint a föld közepe, mert a Zeuszról ellenkező irányban kibocsátott két sas itt találkozott.

A Pythia belehelvén a felszálló kékgyöngy, önkívületében beszélni kezdett és az értelmetlen szavakat, melyeket Naukides sehogysem tudott összefűzni, a Pythia mellett álló prófétész följegyezte egy kis táblára.

Azután visszavonultak.

Naukides kiinn várt a jóslat megfogalmazására. Mert ez a prófétészek volt a feladata. Nem kellett sokáig várakoznia.

Megjött a válasz. És pedig ősi szokás szerint ékes hexameterekben:

Azt, amit óhajtsz, most már megkapod otthon: a békét. Hébet elvesztéd, most ime béke veled!

Naukides megijedt e vers hallatára. Azt hitte, hogy az ő dicső alkotása, Hébe szobra pusztult el. Aztán meg nem értette: hogyan kapja ő meg otthon a békét?

Sietett is hazafelé. És folyvást motoszkált a lelkében, ugyan mi köze Hébének az ő békéjéhez?

Az utat most sokkal előbb tette meg, mint idejövét.

Hiszen édes remények rajzolódtak a lelke elé.

Béke lesz a házában!

És amint ment haza, mintlra lépéseinek visszhangja azt a régi mondat hirtette folyvást: — Pathémate — mathémata! —

Ami annyit tesz, hogy a szenvedésekből szűrődnek le a tanulságok.

III.

Dobogó szívvel lépte át a hajlékot.

Hát abban csakugyan béke volt és mélységes csend.

Senkisé volt a háznál.

Egy kis syriai eselédleány mégis maradt hirmondónak.

Az beszélt el, hogy Glottis asszony már négy napja, mindjárt azután, hogy Naukides hazulról eltávozott, Lykász festővel kerekelt oldott.

Látta is őket hajóra szállani és elvitorlázni.

Csak azt lesték szegények, hogy a rettenetes szobrász tul legyen a határon: megszöktek biz ők együtt.

Naukides most már kezdte érteni az orakulumot.

Hébe alatt az ő kis furiáját, gonosz eryniáját kellett érteni. Azt, hála Apollónak, elvesztette és így természetesen az óhajtott békét megtalálta otthonában.

mondotta, hanem nyíltan, belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályok szerint. Micsoda magas erkölcsi piedesztálon állhat az az ember, aki defektusnak meri fölróni azt is, hogyha valaki zsidó vagy szabadkőműves, ami büntető törvénykönyvbe nem ütközik s talán nem is erkölcsi joggyakorlás.

Polónyi tragikum — vagy talán a mai fölszólalás komikum — az — hogy az emberek ezt a magas piedesztált sehogy sem találták meg.

Andrássy javaslata.

Írta: Dr. Herczegh Mihály
egyetemi tanár.

Gróf Andrássy Gyula beteriesztette törvényjavaslatát a képviselőházban. Az általános választói jogot akarja megvalósítani. Azt az ideális állapotot, melyben hazánk minden hű fia tulajdonosa lesz az állami főhatalomnak és beleszóllhat az ország ügyeibe, azok irányításába és kormányzásába. Ámbár ennek még mindig sok ellensége van a politikai tudományok mivelői között úgy a külföldön, mint a mi országunkban!

Az ellenzék táborába tartozik mindenkéül az öreg gróf Andrássy Gyula, aki Russel lordra hivatkozva mondja, hogy az általános választói jog legnagyobb ellensége a szabadságnak. Nem velünk született jog az, hanem állambeli szervezett jog; nem is magánjog, hanem közjog, miért is nem adható meg minden embernek föltétlenül. Báró Eötvös József a tömeget az állami ügyek vitelére képtelennek tartja. Kautz Gyula pedig úgy fogja fel az általános választói jogot, mint az abszolút demokráciának fellökerekedését, zsarnokságát. Kunz Ignác is, ez a vérbeli magyar politikus is elítélőleg nyilatkozik e tárgyban. Mert az általános népszavazat magánjogi öntudatot visz a közjogba; a politikai érzületet és gondolkodást megmérgezi; a közszellemet elpusztítja, féktelen egoizmust szül. Az általános szavazat a világtörténet tanúsága szerint — ugymond — a kényuralomnak legkényelmesebb útja a siker felé, melyet már fel is használtak sokszor a cézárokról és abszolút uralkodókról az ó-kori görögöktől kezdve egész az ujkori francziákig. Raoul, a híres franczia publicista írja, hogy Francziaországban most a társadalom legalsó rétege az ország ura. Ennek hódolnak a kormány emberei; a közép-osztályt, ennek szükségleteit, hagyományait semmibe sem veszik. Az igazságszolgáltatás is a politikához alkalmazkodik.

Daczára azonban mindezeknek, mégis meg kell csinálni az általános választói jogot tárgyazó törvényt. Mert ezt követeli a kor szelleme, ezt követeli a korona s ezt követeli már több, mint félszázad óta az ország függetlenségi pártja.

Meg kell csinálni e törvényt úgy, hogy a választóképeséget az államiérfői okosság értelmében ki kell terjeszteni a kisemberekre, kisiparosokra, kiskereskedőkre, egyszóval a munkás-elemekre, a tulajdonképeni népre is. Mert a modern parlament munkásképviselek nélkül csonka és elhibázott intézmény lenne. Küzdjenek ők is a szabadságért, haladásért, felvilágosodásért. Támogassák azokat, akik a demokráciáért, a civilizációért harcolnak.

Külföldi példákat ne utánozzunk. Saját hazai jogtörténetünk alapján dolgozzunk. Ez mutatta meg nekünk a helyes utat már a honfoglalásnál, midőn a magyar faj maga nemesi szabadságát a szlávokra és más aukuakra is vallás és nemzetiségre való tekintet nélkül kiterjesztette, ha úgy találta, hogy a haza körül érdemeket szereztek (laurea virtutis). Ezt látjuk Szent István király alatt a papoknál, akiket a kultúra körül kifejtett szolgálataikért; ezt látjuk 1439-ben Zsigmond király alatt a városi polgároknál, akiket az ipar és kereskedés felvirágoztatása végett és 1848-ban V. Ferdinánd alatt a parasztnál, midőn a mezőgazdasági munkásságukért ruházták föl őket a politikai jogok gyakorlásával.

Hazánk jogtörténete megmutatja, hogy az általános szavazati jognak a multban is meg voltak a maga természetes és törvényes korlátai — a nőkkel, feletlen korakkal, esztelenekkel, elítélt bűnösökkel, idegenekkel és notórius igaztokkal, demagógokkal szemben. A választások-

nál bizonyos korlátok, feltételek még a legszabadabb választási kódexben is előfordulnak és szükségesek.

Ilyen korlátok és megszorítások nélkül a választási törvény kaoszt és anarkiát eredményezne, az állam és közérdek javára nem szolgálna és nem lenne erős vára a nemzeti egység, nemzeti állam előmozdításának.

És Andrássy törvényjavaslatának éppen ez a hazai jogtörténet és az ország ezer éves multjának figyelembevétele és nagy tanulságai képezik kiváló érdemét. Sarkalatos alaptétel gyanánt állítván fel azon szent igazságot, hogy: „A haza minden előtt!” A hazafias kötelesség minimuma, ugymond, hogy megőrizzük azt, amit őseinktől örököltünk; hogy megőrizzük e hazát, melyet a nemzetiségi képviselők és a nemzetközi szocialisták bel- és külföldön nyíltan gyáláznak és megrontani akarnak: oda szegődvén nyíltan a nemzetellenes törekvések szolgálataiba.

Andrássy körültekintő választási törvényjavaslata bizonyítja, hogy akkor, mikor az új Magyarországot akarjuk fölépíteni, nem szabad a régi Magyarországot nélkülözni. Mert az új Magyarországot csak a régi Magyarország alapjainak segítségével és életrevaló intézményeinek tekintetbevételével építhetjük fel és teremthetjük meg.

A hunok harci mondái is azt tanítják, hogy az elhunyt ősök szelleme együtt küzd és munkál az élőkkel és az élőkben — a levők és leendőkért. Hogy a nemzet mint egy férfi álljon, érzékekkel győzni a világon.

Ezért kívánja Andrássy, hogy a vezető szerep, a kormánypálcza maradjon meg jövőre is a politikailag begyakorlott nemzetientartó eddigi u. n. középosztálynál, melynek a társadalmi és közgazdasági haladás komoly kérdései iránt nagyobb fogékonysága és alaposabb tájékozottsága van.

Ezeréves történelmünk bizonyítja, hogy az államélet vezetését mindig a magyar középosztály tartotta kezében. Ez mentette meg a hazát annyi veszélyek után.

Andrássy a plurális szavazat intézményét is azért kívánja meghonosítani, hogy ez ország jövőjét biztosítsa és hogy ez országot úgy adja át a jövő nemzedéknek, a miként azt átvette. Ennek az országnak magyarnak kell maradni. Magyarnak alapítottuk, magyarnak védjük. Száz esztendő, ezer veszély közt a keleti és nyugati ellenséges áramlatok ellen és magyarnak is fogjuk megtartani. Ez az állam csak magyar állam lehet, mert eddig is az volt! Ebben az országban eddig is a magyar faj volt vezérszerepre, hegemoniára hivatva. Így lesz jövőre is. Arról lemondani nem fog, de nem is szabad; mert az értelmi, gazdasági és közművelődési erő eddig is a magyar fajban központosult.

A plurális szavazat úgy, ahogy azt Andrássy akarja, nem a reakció eredménye, hanem a mi viszonyaink közt az állambölcsesség következménye. Nemesak hogy nem rossz, nemcsak hogy nem reakzionárius és nem antidemokratikus, hanem elhatározó és döntő, nagy lépés Magyarország népszabadságának, demokratizálásának teljes megvalósulása felé. Mert Andrássy javaslata szerint jövőre a választók száma háromszor annyi lesz, mint eddig. Daczára annak, hogy tartózkodik az egyenlő választói jogtól és az átmenet nélkül való olyan radikális intézkedéstől, mely a politikai hatalmat egyszerre játsszaná át az eddigi megbízható, országalapító, történelmi osztályok kezéből a nép legszélesebb rétegére, a politikailag iskolázatlan, fegyelmezetlen, éretlen és fanatikus tömegek kezére.

Ausztriában már be van hozva az egyenlő választói jog. Ez azonban csak a papiroson van meg. Az életben pedig ez osztrák egyenlőség a legnagyobb egyenlőtlenségre, a legigazságtalanabb plurális szavazatra vezet. Így Salzburgban egy ember háromszor, Stájerországban kétszer annyit számít, mint a rutén a boldog Galiciában.

Magyarországban az összes szavazatokból 36 százalék illeti meg a munkásokat, míg Ausztriában nekik csak 22 százalék jutott.

Ne hánytorgassuk tehát Andrássy plurális szavazatát. Nem olyan reakciós, nem olyan

feudális, nem olyan fekete és sötét afrikai az, a minőnek festik.

S egyáltalában ne féljünk a plurális szavazat intézményének behozatalától. Hatályban van ez már Angolországban, Svédországban, Belgiumban, Németországban, Poroszországban, Szászországban is. Ha olyan szörnyű rossz volna, nem törekednének utána.

A választói reform.

Kimety a választói reformról.

Kimety Károly országgyűlési képviselő, a közjog kiváló tanára, aki egyik legszármotvőbb tagja a választói harmincz egyes bizottságnak, munkatársunk előtt ma folytatólagosan így nyilatkozott a képviselőház előtt fekvő reformról:

— Mi a véleménye képviselő urnak a pluralitásról?

— A pluralitás elvileg jól indokolható választási rendszer, mert nem a formai egyenlőséget, hanem az arányos egyenlőséget akarja megvalósítani, t. i. azt, hogy ki-ki politikai képessége mértékében részesüljön a politikai hatalomban. Elismerem, hogy gyakorlatilag nem egészen rokonszenves, de az állam érdekét nem szimpátiák és antipátiák szerint mérlegeljük. Részemről a statisztikai adatok tanulmányozása alapján azon meggyőződésre jutok, hogy e javaslatot már nemzeti szempontból is el kell fogadni. A statisztikai adatokból éppen nem optimistikusan vonja le a javaslat indokolása a következtetéseket, s alaposan remélhetjük, hogy a gyakorlati eredmény a pluralitás folytán a magyarság javára sokkal kedvezőbb alakul, mint ahogy Andrássy várja. De különösen nemzeti biztosíték lenne a pluralitás akkor, ha a második szavazati jog — mint már említém — a magyar államnyelv ismeretéhez volna kötve. A szocialisták és nemzetiségiek szempontjából a pluralitást igazságtalanságnak egyáltalán nem tartom, azon formájában legalább nem, aminőben azt a javaslat tartalmazza.

— Van-e tudomása képviselő urnak arról, hogy a bizottságban erősen fogják hangoztatni a városokban való titkos szavazást?

— A városok speciális viszonyaiban nem találom semmiféle indokot a titkosság mellett, sőt majdnem azt merem mondani, hogy a nyilvánosság, mint a politikai moralitás követelménye a városi népesség magasabb szellemi nivója mellett, viszonylag még jobban érezteti üdvös hatását. Nagy súlyt kell azonban vetni a nyilvános szavazás mellett arra, hogy a polgárok választói joguk szabad gyakorlatában erős büntetőjogi védelemmel oltalmaztassanak. Talán a legerősebb oldala a javaslatnak éppen a szavazásnak általános nyilvánossága, itt nem szabad Andrássyt kompromisszumra kényszeríteni és itt nem szabad a miniszternek kompromisszumot elfogadni.

— Mi a véleménye képviselő urnak az analfabéta töredék választói jogáról?

— A töredék választói jog tulajdonképpen ugyanazon elvi alapon áll, amin a pluralitás. Egészen azon szempontokkal védelmezhető. Megvallom azonban, az analfabéták választásának a javaslatban kontemplált módozatai némi módosításra fognak szorulni, különösen azt hiszem, hogy Andrássy nem fog súlyt vetni a javaslat azon határozmányának fenn tartására, hogy az analfabéták évenként válasszanak s így az ország évente erős adagot kapjon a választási izgalmból. Nem érintené az analfabéták választói jogát, ha ők is minden országgyűlési ciklusra egyszer választanak. Értésültem arról, hogy a bizottságban fel fog vetetni az a kérdés, nem volna-e mód arra, hogy az analfabéták egyrésze adóbeli, illető-

leg vagyoni cenzus alapján közvetlen választó legyen. Ez a gondolat ellenkezik azonban a javaslat kiindulási szempontjaival, különösen azzal az alaptétellel, hogy az irás-olvasás nélkül közvetlen választójog nincs.

— Milyen fontosságot tulajdonít képviselő ur annak, hogy a javaslat szerint jövőben nem a Kuria, hanem a közigazgatási bíróság lesz végérvényes bíróság a választói jogosultság felett támadó vitáknak?

— Teljesen egyetértek itt is a javaslat álláspontjával, nemcsak azért, mert a királyi Kuriát tehermentesíteniünk kell, hanem mert a választójog feletti bíraskodásra sokkal inkább való a közigazgatási bíróság. A közigazgatási bíróság bírának közjogi érzelme erősebb, mint a folyton magán- és büntetőpörökkel foglalkozó Kuriáé. A választói jogosultsággal összefüggő kérdések túlnyomó nagy részükben a köz- és közigazgatási jog körébe vágnak s így helyes megítélésük inkább várható a szakértő közigazgatási bíróságtól, mint a Kuriától. A bírói függetlenség és részrehajlatlanság is egyenlő mértékben biztosítva van a közigazgatási bíróságnál, semmi aggály nem foroghat fenn arra nézve, hogy az új választói jog ennél a bíróságnál a legtökéletesebb védelemre talál.

A választójogi bizottság megalakulása.

Az új választójogról szóló törvényjavaslat parlamenti előkészítésére kiküldött harminczegyes bizottság ma délelőtt fél 10 órakor tartotta alakuló gyűlését a képviselőházban. A bizottság elnökének megválasztották Bizony Ákóst, előadójaul Csizmazia Endrét, jegyzőjeül pedig Buza Barnát.

A bizottság, amint értesülünk, első érdemleges ülését december 2-án tartja, a mikor is megkezdí a javaslat tárgyalását.

Az ellenzéki blokk.

A balpárt hétfőn este értekezletet tart, a melyre újra hivatalosak a balpárton kívül álló ellenzéki képviselők is. Ezen az értekezleten dől el az ellenzéki blokk megalakulása.

A megalakulást különben olyképpen tervezik, hogy mindenik párt föntartja a maga elveit, de együttes akcióban harcol a kormány ellen. A blokk nem ideiglenes jellegű, hanem végleges volna.

Megemlítjük itt, hogy Eötvös Károly mai fölszólalása következtében a kormány hír szerint, elhatározta, hogy az ellenzéki pártok sérelmét orvosolja és a reform-bizottságot meg az annexiós bizottságot három-három tagsági helylyel szaporítja és a helyeket az ellenzéknek ajánlja föl. Azt az eljárást, hogy az ellenzék ezekben a bizottságokban helyet nem kapott, arról a helyről, ahol a jelöléseket intézték, azzal magyarázzák, hogy a balpártnak nincs joga magának bizottsági tagságokat vindikálni, mert különállásuk nem a választók állásfoglalásából eredt, hanem onnan, hogy a függetlenségi párt kebelében nem nyerhetvén érvényesülést, ilyen kerülő uton, a különállás révén akarják ezt megszerezni, aminek pedig jogosultsága nincs.

A jelöléssel különben magában a függetlenségi pártban sincsenek megelégedve és hír szerint az ügyet a legközelebbi pártértekezleten szóvá teszik.

Kilépés a függetlenségi pártból.

Kardos Samu országgyűlési képviselő ma bejelentette Kossuth Ferencnek, hogy kilép a függetlenségi pártkörből. Hír szerint Várady Imre követni fogja példáját.

Budapest, november 14.

Koalíciós értekezlet. A függetlenségi és 48-as párt, az alkotmánypárt és a néppárt e hó 17-én kedden délután 5 órakor a függetlenségi és 48-as párt tanácstermében együttes értekezletet tartanak. Az értekezlet tárgya: Az 1909. évi költségvetés.

A t. Házból.

Irta: Bede Jób.

I. Kedves ötletek.

Mozgolódás volt a politikai gyülekező helyeken: az ellenzéki pártszövetkezés terve egy kis felleget hozott. Most csak olyan, hogy egyebet tán nem okoz mint muló náthát. Azonban az is lehetséges, hogy mielőtt elterjedne, éppen ők rekednek be, akik a rossz időjárást csinálják. Ellenben bizonyos, hogy a tözsdéről is jöttek érdeklődők kérdezni:

— Hogy áll az ellenzéki szövetség?

— Megnyitáskor lanyha; később ingadozó — volt rá a felelet.

S míg a hajnali órákban erősen hullámoztak a hangulatok, ma délelőtre kevésbé tartották ijesztőnek a szervezkedést, sőt tréfát is csináltak róla, hogy csak egyszer volt Bécsben (az se Budán) koalíciós vásár. Mivel, ami miatt az új szövetség támadt, hogy a bizottságokba ellenzéki embereket nem vettek be, azt könnyen korrigálják utólag s ezzel megszűnő az okozat, nem marad cél az új szövételésre.

Am a folyosói élet mégis az ellenzéki szenczió jegyében indult, sőt Kardos Samu hamarjában kilépett a függetlenségi pártból, amire következett a megjegyzés, hogy marad ott nélküle is Samu elég és ha nem is kardosak, de olyan Samuk, hogy mindegyiknek van egy tollkése, sőt Bakonyival kapcsolatosan direkt emlegetni szokta Vázsonyi, hogy:

— Samunak legyen egy tollkése.

A lovasított balpárt nagyon elemében érezte magát, mert sikerült megszereznie Eötvös Károlynak a támogatását, sőt a vajda idejekorán meg is jelent a képviselőházban. Miként a nagyhatalmak egy harmadik állam segítségét szokták igénybe venni, akképpen a balpártiak és a pártonkívüliek a demokratákat szerették meg és közülük Bródy Ernőre maradt a feladat, hogy Eötvös Károlyt behozza és övé lett a dicsőség, amikor csakugyan behozta. (Valamikor Olay Lajos szokott volt örömtől ragyogó arczczal megjelenni a vajdával, de Olay már elközjegyződött, éppen ma jelent meg ki-nevezése a hivatalos lapban.)

A vajda egy-két csipős megjegyzés elhelyezése után bement az ülésterembe és megeselekedte a harci riadót. Gyönyörű magyar beszéde, jóízű, kedves humora elüzte az álmoságot a hallgatók szeméről és aztán mindenki meg volt vele elégedve. Mert igen nagyon nem bántotta a kormányt se és leginkább csak közömbösségnek, hanyagságnak és mulasztásnak nevezte azt a tényt, hogy az ellenzék se a választói reform bizottságba, se az annexiós bizottságba nem választották be. Azt is mondta a vajda:

— Példátlan dolog!

De ezt csak azután mondta, miután Nagy György elkialtotta magát:

— Példátlan, kérem, ez a dolog!

Eötvös Károly beszédéről szeretnék sok dicséretes jelzőt írni. Az ember úgy van vele hogy nem bánja, akármiről beszél és akármiféle szempontból bírálja a helyzetet, csak beszéljen és hallgathassuk az ő szinmagyar gondolkozásának a kifejezéseit, csodáljuk kedves ötleteit, megkapó közvetlenséggel előadott reminiscenciáit, hasonlatait, képeit. Mindamellet eszünkbe jut, hogy a legnagyobb politikai zavarokat író kétféleképpen tudta jellemezni Eötvös Károlyt. Amikor Eötvös egy nagy liberális kormány javaslatát támogatta, így irt róla:

— A vajda nyílt, becsületes nézésű szemével szeretettel simogatta Wekerlét . . .

Amikor aztán Tisza Istvánnal szemben kegyetlen támadást vezetett Eötvös Károly, akkor eképen változott a jellemzés:

— A vajda apró, ravasz szemét még kisebbre hunyorította és alattomosan vagdosta nézésével a miniszterelnököt.

Maradjunk meg tehát annál, hogy a vajda ma csendes kedvű volt s a tözsdemberek czirkulusait az ellenzéki szervezkedés nem változtatta meg.

Sőt Eötvös Károly a folyosón is mérsékelt volt támadó anekdoták dolgában, pedig vagy félórányi időn át érdekesnél érdekesebb történeteket mondott el, nagy csoport közepén állva.

A végén oda jutottunk, hogy a házelnöki szoba egyik bizalmasa junktimot állapított meg az Eötvös Károly megjelenése közt és a Wekerle Sándor születésnapja közt.

— Az egész esetet — ugymond — titokban Justh Gyula készítette elő. Justh meglepetést akart szerezni Wekerlének, akinek ma van a hatvanadik születésnapja. Tehát Justh aképpen gondoskodott, hogy legyen a miniszterelnöknek parlamenti örömben is része és hallgathassa Eötvös Károlyt.

Azonban Justh Gyula a magántudósok nélkül számított. Mert kevés idő múlva, amikor a fővárosi törvény tárgyalása került sorra felkelt a koalíciós sorból előbb Simkó József és később Nagy Dezső, a nagynevű józsefvárosi követ és ugyanodavaló kerületi vezér és körüldecserle a miniszterelnököt úgy, de úgy, hogy Wekerle alétlan dőlt hátra a miniszteri karoszekben . . .

— Elég — szólt Wekerle kimerülten — szegény kerületed, ha tudta volna, dehogyan küldött volna ide tégedet.

* * *

II. A főváros dolga.

A főváros fejlesztéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása közben szót kért Szemere Miklós. Minden világvárost, valamennyinek belső életét, szellemét, társadalmi viszonyait és intézményeit, alakulásának körülményeit és helyzetének hatását tökéletesen ismerő férfiú, akiről most már nemcsak azt lehet mondani, hogy világfi, hanem egyuttal nagy tapasztalatait idehaza hasznosítani törekvő gondolkozó. És Szemere Miklós mégis azt hangoztatta, hogy a centralizáció nem válik az ország javára. Budapest nem az ország szive. Szomorú lenne, hogyha például nemzeti érzsében és emberies szempontokból bírálandó dolgokban azt kellene konstatalni, hogy az egész ország olyan, mint Budapest. Igen röviden beszélt e témáról Szemere Miklós. Az érzékenységeket respektálta és bizonyára jobban szereti Pestet, semhogy csak látszatát is akarná kelteni annak, hogy a főváros fejlődését nem óhajtja. De ha reálisan nézzük, hogy mi hasznunk van a rettenetes áldozatokból, meg kell tudnunk, hogy itt csak azok gyarapodnak, akik a törvényhatóságban való összeköttetésekkel, egy erkölcsstelen szervezkedés felhasználásával a lakosságot kiuzsorazzák és a megélhetést irtózatosan küzdelmessé teszik. Nehogy félreértés legyen, ezt a jellemzést nem Szemere Miklós hangoztatta. Szemerének jobb módja van, semhogy megérezze a fővárosi állapotok hatását. Am maga a rá való utalás, hogy Budapest nem szolgáltat ellenértéket a részére juttatott áldozatokért, rávezet ez igazságra akkor is, ha Szemerétől halljuk. Ezenkívül azt is tudni kell, hogy az ő felfogásával sokan vannak egy véleményen azok közül is, akik nyilvánosan az ellenkezője mellett szavaznak, de mindannyian kényelmesbneki tartják a

hallgatást. Mert a hallgatás a politikában nagyon gyakran mutatkozik hasznosnak. Mikszáth Kálmán írja róla:

— Hallgatni tud az ember. Hisz azzal kezdi amikor a világra jön. És addig nem is nehéz, amíg beszélni meg nem tanul. Azután is meg lehet vele próbálkozni, ha — érde mes.

... Egyébiránt pedig a képviselőház mai ülésének egyik szenzációja az volt, hogy Polónyi Géza nagy beszédet mondott a fővárosi dolgokról. Polónyi Géza — a fővárosról. Aki itt élte le élete javát a törvényhatósági küzdelmekben és aki amiatt került a nagy perbe, mert azt tették közzé róla, hogy a törvényhatósági bizottsági tagságát jogtalan vagyonszerzésre használta fel.

Gróf Andrássy az alkotmánypárti padsor szélén állott, amikor Polónyi beszélni kezdett, de nyomban kiment, mihelyt egy mondatot elmondott és azontul az egész idő alatt a folyosón tartózkodott. A miniszter künnt többekkel találkozott. Az ott sétálókat egyike nyomban Martialist idézte. Hogy a klasszikus korban az erkölcsös és mértékletes élet apostola bement a dorbézoló korhelyek közé, de csak azért lépett be, mert szemléltetni akarta, hogy innen el kell távoznia.

Polónyi Géza nehéz napokat él mostanában és éppen azért rendkívüli lelki ereje nyilvánult meg abban, hogy a parlamentben a fővárosi dolgokban való nézetének és kritikájának az előadásra vállalkozott. Azonban, hogy tulajdonképpen mit akar, azt csak akkor lehetett megtudni, amikor beszéde utolsó részében minden bajnak és nyomoruságnak okozói gyanánt Budapest zsidóságát állította előtérbe, hogy a harag, gyűlölet és boszu a zsidókat érje.

Kapott érte néppárti tapsokat és pár üdvözlést a függetlenségi párt néhány tagjától.

Tehát az ember sohasem tudhatja, hogy miért érdemes élni...

Budapest, november 14.

A horvát bán elutazása. Báró Rauch Pál horvát bán, aki tegnap délután Bogdanovics Luczián metropolitával hosszabban tanácskozott, az éjszaka visszautazott Zágrádba.

Egy előadó körül. Az annexió bizottságnak ma délelőtt kellett volna megalakulnia, de az alakulás bizonyos ellentétek miatt nem történhetett meg. Csupán elnököt választottak Thaly Kálmán személyében, az előadó választását azonban későbbre halasztották. Tegnap ugyanis abban történt megállapodás, hogy Visontai Soma lesz a bizottság előadója. Mikor azonban a bizottság egyik tagja őt ajánlotta, a bizottság tagjai összesugtak. Azt mondták, hogy ennek fontos bizottságnak nem lehet zsidó az előadója és a bizottság többsége Okolicsányi Lászlót kívánta előadónak. Minthogy azonban megegyezni nem tudtak, az előadó választását elhalasztották. — Elhatározta a bizottság, hogy az ügyre vonatkozó iratokat összegyűjti, egy füzetben kinyomatja és a tagoknak rendelkezésére bocsátja. Ezek az iratok: az annexiót kimondó királyi kézirat és proklamáció, a tárgyalás alatti javaslat és indokolása, a megfelelő osztrák javaslat és indokolása, az idevonatkozó magyar és osztrák törvények, a magyar országgyűlésnek tárgyalásai, a berlini szerződés idevonatkozó szakasza és a Törökországgal 1879-ben kötött konvenczió. A javaslat előadóját egy későbbi ülésben választja meg a bizottság.

Alkotmánypárti szervezkedés. Resiczáról táviratozzák: Ma megalakult a resiczajárási alkotmánypárt a környékbeli községek részvételével. Az alakuló gyűlésen mintegy 500 ember vett részt. Elnökké Bálint Miklóst, alelnökké Weidmann Józsefet választották meg. Az alakuló gyűlés üdvözlő táviratot küldött Fialka Krassó-Szörényvármegye főispánjának és gróf Andrássy Gyula belügyminiszternek.

Eötvös és Polónyi.

— A képviselőház ülése.

Budapest, november 14.

Eötvös Károly az ülés elején, Polónyi Géza az ülés végén beszélt. Nem egy tárgyról beszéltek, de azért mind a ketten nagy érdeklődést szítottak maguk körül. A mai ülésnek ez a két beszéd volt az eseménye.

Hogy a köszöneléséről híres Eötvös Károly reggel tíz órakor a Házban volt, ez már magában véve eseményszámba ment. Napirend előtt való felszólalását ellenfelei is tiszteletteljesen hallgatták — amin éppenséggel nem lehet csodálkozni, mert hiszen Eötvös minden gondolata annyi művészi zománczsal van bevonva, hogy akkor is meghallgatja az ember, ha megelőzőleg az ellenkezőre tökélt el magát. Azt tette szóvá, hogy az ellenzék tagjai közül senkit se választottak meg a választójogi és annexió bizottságba. Történelmi aperszükkel fűszerezte előadását, mely oda konkludált, hogy a bizottságokban is helyet kell foglalnia az ellenzéknek: lévén az oppozíció szoros kapcsolatban magával az alkotmányossággal. (Eötvös beszédének hatása alatt, így beszéltek a folyosón, a kormány elhatározta, hogy az ellenzéknek helyet ad a bizottságokban.)

A napirend tulajdonképpeni tárgya a fővárosi törvényjavaslat volt. Ennél szólalt föl Polónyi Géza, de előbb még négy szónokot kellett maga elé bocsátani. Az első Hoitsy Pál előadó volt, aki elfogadásra ajánlotta a javaslatot. A második Szemere Miklós volt, aki Budapest romlottságát proklamálta hangosan és annak az óhajának adott kifejezést, vajha az ifjuság elkerülné ezt a várost, ahol a löverseny és kártya piszkos erkölestelenségébe fullad; (ezt az utolsó mondatot azonban nem mondotta Szemere, de alkalmasint gondolta.) A harmadik szónok Simkó József volt. Nevettek, amikor fölállott, nevettek, amikor beszélt, nevettek, amikor adatokat czitált és nevettek, amikor befejezte beszédét — holott a beszéde éppenséggel nem volt nevetséges; de hát, a Ház erkölcsi szerint a Simkó név derűltégre kötelez. Végül a negyedik Nagy Dezső volt; egészséges gondolatokat pendített meg, hogyan lehetne a fővárost magyarisítani és intenzívebb nemzeti szellemet beléje vinni.

Csak most következett Polónyi Géza. Elfogadta ő is, mint a többiek, a törvényjavaslatot, de csak részletfizesésnek hajlandó azt tekinteni. Nagyon siralmasnak látja a főváros adminisztrációját. Nemcsak rossz, de magyartalan is. A nemzeti ellentállás alatt csak nehezen lehetett a harcra állítani a fővárost, most pedig a főváros törvényhatósági bizottságának nemzeti szelleme határozottan dekadenciában van. A főváros tisztviselői kara azonban föladata magaslatán áll. Részletesen előadja, melyek a fővárosi törvényhatósági bizottság betegségei. Vádolja az államot is, mely olyan törvényeket hoz, melyek a községekre nagy terheket rónak, de ezekről a terhekről nem gondoskodik. Még nagyobb figyelemmel hallgatták Polónyit, mikor azt kezdte fejtegetni, hogy Budapestet felekezeti alapon kormányozzák. A zsidók aránya nő, mindenütt tulsulyba jutnak és mindenütt érvényesítik türelmetlen szellemüket. Ők választják még a plébánosokat is. A szabadkőmivesek magasztos eszméit tiszteli ugyan, de azért nem szeretné, ha hivatalnokok szabadkőmivesek lennének. Budapestben minden nemzetellenes eszme otthont talál és virágzásnak indul. Aki ide külföldről bevándorol — főképpen a zsidókra célzott — rögtön megtelepszik és befurakodik mindenüvé. Gondoskodni kell arról, hogy ezek az

elemek tulsulyra ne jussanak és hogy a főváros ne legyen melegágya minden nemzetellenes agitációnak. (Polónyi beszédét a Ház egyes részein, különösen a néppárti sorokban, nagy szimpátiával fogadták, sűrűn helyeselték neki és beszéde végén megtapsolták.) Polónyi beszéde után három horvát interpellált.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött d. e. tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula, később Raisz Aladár.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

A jegyzőkönyv felolvasása előtt jelenti az elnök, hogy Eötvös Károly az ellenzéknek a bizottságokból történt kihagyása miatt napirend előtt kíván felszólalni. (Halljuk! Halljuk!)

Eötvös Károly beszél.

Eötvös Károly: A tegnapi ülés a választójogi javaslat előzetes tárgyalására bizottságot küldött ki, de a bizottságba a mostani parlamenti ellenzék tagjai közül senkit sem választottak be. (Zaj. Gyalázat.)

Hoffmann Ottó: Egy tót kellett volna nekik.

Eötvös Károly: Ugy hallom, hogy ez más bizottsági választásoknál is megtörtént és nem akarom ezt szándékosságnak tekinteni. Sok benne a közöny, a hanyagság, a mulasztás, de szándékosságnak — ismétlem — nem tekintem.

Mezőfi Vilmos: Szándékos volt!

Eötvös Károly: A magyar alkotmányos korokban soha nem történt meg ilyen. Se 48 előtt, se azóta. Mikor még az osztályok működtek, régebben nem is volt szükség arra, hogy az ellenzék beválasszák a bizottságba, mert az osztályok tárgyalásaiban minden ellenzéki résztvehetett. Ma másképp van. Minden képviselőnek alkalmat kell adni arra, hogy alkotmányos jogát gyakorolja, még inkább, hogy hazafias kötelességét teljesítse. (Helyeslés.)

Bródy Ernő: Zártkörű társaság!

Eötvös Károly: Az a legkisebb baja, az a baj, hogy egyáltalán a világon van. (Derűltség.) De ha már van, módot kell adni mindenkinek, hogy részt vehessen benne. Ha kis csoport is az ellenzék ma, kizárni nem lehet, nem lehetne még akkor sem, ha egyetlen emberből állana az ellenzék. Hiszen nem az a cél, hogy hamar megcsináljuk azt az új választótörvényt, hanem hogy okosan csináljuk meg. (Általános helyeslés.) Nem tudok esetet arra, hogy az ellenzék kizárása valaha megtörtént volna.

Mezőfi Vilmos: Szégyelhetik magukat!

Eötvös Károly: Emlékszem egy emberre, nem él már, Prileszky Tádé poszonymegyei követ volt, a hajdani Deák-párt tagja, aki egyszer azzal állt elő, zárják ki a bizottságokból a balközép tagjait, mert nagyon sok galibát csinálnak. Deák Ferencz, aki — megjegyzem — még akkor nem volt kegyelmes ur... (Zajos derűltég. Élénk taps.) csak nemzetes ur volt, azt felelte Prileszkynek, hogy ebből semmi sem lesz. Én — mondotta Deák — a bizottságokban tanácskozni akarok és hogyan tanácskozam csupa olyan emberrel, akik mind egyenlő véleményen vannak velem (Derűltég. Tetszés.) Deák ezzel el is döntötte az indítvány sorsát és a balközép tagjai továbbra is résztvehettek a bizottságokban.

Nagy György: Példátlan dolog a mostani!

Eötvös Károly: Hát bizony példátlan dolog, nem tudok rá esetet.

Bródy Ernő: Tán a sok nagy férfiutól nem férünk el benne. (Zaj.)

Eitner Zsigmond: Nem kérünk kölcsön az ellenzék től nagy férfiakat. (Folytonos zaj.)

Nagy György: Ártalmas nagyságok!

Eötvös Károly: Ismétlem, nem hiszem, hogy szándékosan történt az ellenzék mellőzése. Kérem tehát a többséget és a kormányt, tegye jóvá ezt a súlyos mulasztást és válaszson be a bizottságba — ha többet nem — legalább két-három ellenzékét. (Zajos éljenzés és taps.)

Az elnök: A házszabályok 206. szakasza értelmében napirend előtti felszólalásoknál határozathozatalnak helye nincs. Tehát áttérünk a napirendre!

A Ház ezután áttér a napirendre. Harmadszor olvasásban is megszavazza a kivándorlási javaslatot s megkezdi a fővárosi törvényjavaslat általános tárgyalását.

A fővárosi törvényjavaslat.

Hoitsy Pál előadó részletesen ismerteti a törvényjavaslatot. A főváros még kívánni valót hagy hátra magyarság és nemzeti érzés dolgában, a hajlás azonban olyan jelentékeny, hogy joggal remélhető, hogy a főváros igazi szíve-közepe lesz a magyar nemzeti életnek. Elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot. (Helyeslés.)

Szemere Miklós: Nemzetgyilkos politikánál mondja azt a tulhajtott centralizációt, amely a fő

Városba tódítja a nemzet ifju erőit. Sok a hid is; ennyi hidat sehol se láthatni a világon. Ez is a könnyű megközelíthetőséget czélozza, pedig jobb volna, ha nehezebben volna megközelíthető ez a romlott város. Nincs szükség ennek a Budapestnek még további fejlesztésére, mert a tultengő Budapest több kárt tesz nekünk, mint Franciaországnak Páris. Nem fogadja el a javaslatot.

Simkó József szólni akar. (Zajos derűtség.)

Főlkialtások a balpárttól: Halljuk a kormánypárt vezérét!

Simkó József: Üdvözlő a kormányt a javaslat be-terjesztése alkalmából. A fővárosra átruházott állami föladatak teljesítése évente egymillióháromszázharmaczszázhuszonöt koronát (Zajos derűtség) emésztenek föl; egy millió kétszázhuszonöt ezer koronát tesz ki ez az összeg. (Hosszantartó zajos derűtség, éljenzés és taps.)

Főlkialtások: Lefözi még Wekerlét is! (Megújuló derűtség.)

Simkó József folytatja a számok fölsorolását, végül elfogadja a javaslatot. (Helyeslés.)

Nagy Dezső: A főváros bajaival foglalkozik. A főváros közgyűlésein nincs meg a kellő nyugalom és vezetés, ami pedig elengedhetlenül szükséges az eredményes tárgyaláshoz. Magának a bizottságnak az alkata is elavult; idejét multa virilizmus intézménye is. Bizik benne, hogy a belügyminiszter ígéretéhez képest reformálni fogja a főváros választási rendszerét. Összehasonlítja Budapestet Béccsel s Budapest elmaradását országos bajokban, az önálló bank és vámterület hiányában látja. Sürgeti a külön magyar udvartartást is.

Az elnök kéri a szónokot, közeledjék a tárgyhöz.

(A Ház a szónok kérésére megengedi, hogy el-érhessen a tárgytól.)

Nagy Dezső: Részletesen foglalkozik a főváros aktuális kérdéseivel, helyesli a legmesszebbmenő fejlesztést s rámutat Budapest magyarosítására. A javaslatot elfogadja. (Élénk helyeslés és éljenzés; szónokot számosan üdvözl.)

Polónyi beszéde.

Polónyi Géza: Polemizál Szemere Miklóssal; felhaladott kérdésnek mondja, hogy a fővárosok minő szerepre vannak hivatva a nemzetek életében. A főváros köszönettel tartozik a kormánynak és a képviselőháznak ezekért a javaslatokért, amelyek egyébként csak részletfizetésnek tekinthetők a fővárossal szemben. A szönyegen levő javaslat eltéveszti célját, ha a szervezési reform nyomon nem követi; ha ki nem irtják a felekezeti gyűlölséget, a mostani áramlatokat s ha a főváros népe a magyarság nem tűzheti ki a Gellért-hegy ormára. (Helyeslés.) Kifogások merültek fel, hogy a főváros nem abban az irányban ölti be hivatását, mint azt a nemzet joggal megkövetelheti. Emlékeztet a 48. márcziusi pesti polgársára, mely még németajku volt, de szívében magyar és lelkes.

Thaly László: Ehrlichről is tessék beszélni! (Mozgás.)

Polónyi Géza: Arról is beszéljek majd. A nemzeti küzdelem idején a fővárosban az ellentállást csak nagy küzdelemmel lehetett fenntartani s ebben nagy részt vett Ehrlich Gusztáv is, aki ámbár Morvaországból szakadt ide, kötelességét, mint ember és polgár jól teljesítette. (Helyeslés.) A főváros törvényhatósági bizottságának hazafiságában momentán visszaesést lehet tapasztalni, de a főváros tisztviselői kara kitünően hazafias volt mindig. (Helyeslés.) Át-ter a javaslat részletes taglására. A Margitsziget megvásárlásával a pénzügyminiszter kitünő üzletet csinált, szülő szívesen átvinné a szigetet azért az árt. (Derűtség.)

Azután a főváros érzületével foglalkozik. A főváros nem más, mint a kozmopolitizmus és internacionális izgatás kohója. (Élénk helyeslés.) A felekezeti türelmetlenség tombolásával szemben is állást kell végtére foglalni. Töle telhetőleg üdözni fogja azt az áramlatot, amely zsidó felekezeti czélokot szolgál s ilyen pedig a szocialdemokrácia is. (Zaj.) A főváros statisztikája szerint 1869-ben volt katolikus Budapest 195.624, evangélikus 14.316, református 13.000, zsidó pedig 44.890. A zsidók számaránya 16,6 százalék volt.

Ebből kitünik, hogy egyetlen kerületben sincs többségük, meg sem közelítik a középarányszámot sem. Mégis, mit látunk a bizottsági tagválasztásoknál? A főváros közgyűlésébe a tagok felét, kétszázat a közönség választja. Elmondja a zsidó alapon álló demokrata-párt létrejvetelét. Hogy ez országos szempontból mit jelent, méltóztassék itt körülnézni. (Nagy derűtség.) A fővárosban azonban nem így van, mert ott a 200 választott tagból 178 izraelita. (Mozgás.) De van még harminczegy pótagjuk, úgy, hogy nemsokára övéké lesz a numerikus többség a közgyűlésen. Van kerület, ahol mutatóba is alig van keresztény városatya. (Mozgás.)

Bródy Ernő: Hát a plébános is zsidó? (Nagy derűtség.)

Polónyi Géza: A plébánosnak is jólában kell állnia a demokratákkal, mert régente a más vallásuak tartózkodtak ugyan a szavazásban való részvételtől, de most a zsidók választják a katolikus plébánost. (Nagy zaj.)

Felkiáltások a néppárton: Ez visszaélés! Gyálázat!

Polónyi Géza: Ó a felkezeti békét szolgálja. (Nagy zaj, derűtség.) Vannak hazafias zsidók is.

Bródy Ernő: Mind hazafias!

Zboray Miklós: A zionisták is hazafiasak? (Zaj.) Az elnök többször figyelmezteti Bródyt, végül rendreutasítja.

Molnár Jenő: Mi lesz Szmezsányival?

Az elnök: Molnárt rendreutasítja. (Élénk derűtség.)

Polónyi Géza: Pikler és Jászi urak azok, akiknek működése a felekezeti türelmetlenséget létrehozta. (Nagy zaj, helyeslés.) A szülő becsüli és osztja a magasztos szabadkőműves eszméket, ám sohasem helyeselné, hogy a közhatalom bármely képviselője titkos társaság tagja lehessen.

A fővárost nem lehet többé ily dolgoknak kitenni. Kérdi a belügyminisztert, mikor terjeszti elő a reformjavaslatot? A jövő ősszel új választások lesznek, ha addig az új törvény el nem készül, örökre elkésünk vele. Gondoskodni kell, hogy itt a fővárosban a nemzet-, erkölcs- és tekintélyellenes üzelmek megtoroltassanak, mert ha ez meg nem történik, innét fogják kifeszíteni a magyar állam alapjait s megdöntik végre. Köszönetet mond a kormánynak a gondosságért s a javaslatot elfogadja. (Zajos helyeslés, éljenzés és taps a néppárton. A szónokot számosan üdvözl.; így a függetlenségi pártból Várady Károly, Fernbach Péter, Hódy Gyula s mások, a balpártból Szappanos István.)

A Ház a tanácskozást félbeszakítja. Következnek az interpellációk.

Az interpellációk.

Surmín György interpellált elsőnek — állítólag magyarul. Olvasott ugyanis valamit. Kitént, hogy egy visszatartott távirat miatt interpellálta meg a kereskedelmi minisztert Ennek kapcsán hosszan tárgyalta a zagrábi foglyok éhségstrájkját is.

Még egy második interpellációt is olvasott fel. A posta és távirat tisztviselői kinevezéseknél tapasztalt visszaélések miatt.

Pinterovics Antal is horvátul interpellált. A honvédelmi minisztert interpellálta meg a horvát helységneveknek illetéktelen mellőzése miatt.

Lázár Zoárd az előrehaladt időre való tekintettel kérte az interpellációja elhalasztását.

Az ülés fél háromkor véget ért.

Budapest, november 14.

Magyarázatok. A Budapesti Tudósító írja: A képviselőház tegnapi ülésén Wekerle Sándor miniszterelnök azon az alapon kérte Babocsay Sándor indítványának elutasítását, mivel annak „indokai tarthatatlanok”. Az ellenzéki sajtó egyrésze ma ezt a tényt teljesen kiforgatva állítja a közönség elé, azt állítván, hogy a miniszterelnök az 1848. december második trónfoglalást oly értelemben mondotta törvényesnek, hogy ezzel ellentétbe jutott Kossuth Lajossal, Széchenyi Istvánnal, Deák Ferenczcel és gróf Andrássy Gyulával; állítván, hogy ennek a fel-fogásnak tapsolt a függetlenségi párt. Mind ezen állítások homlokegyenest ellenkeznek az igazsággal és a valósággal. Babocsay állításainak rektifikálásakor a miniszterelnök arra hivatkozott, hogy amit az 1848. december második trónralépésre vonatkozólag az 1867. évi I. és III. törvényezik megállapít, azt már az 1861-iki országgyűlés is elismerte. Ezt tagadván ma egyik ellenzéki lap, azt állítja, hogy az 1861-iki országgyűlés éppen ezért változtatta meg a felirat „felséges király” kezdetű megszólítását és helyére a „Felséges ur” kifejezést tette. Ez teljesen hamis beállítás az 1861-ben történteknek. Mert igaz, hogy az 1861-iki országgyűlés első felirata 1861. június 21-én azzal a megszólítással küldetett fel: „Felséges ur!”, de midőn ezen felirat, éppen czimzése miatt nem fogadtatott el ő felsége által s midőn az 1861. július 3-án kelt leirat erre vonatkozólag azt a magyarázatot adta, hogy a felirat „királyi jogokat sértve, nem Magyarország örökös királyához intézetett”; a képviselőház egyhangulag elfogadta Hunkár Antalnak indítványát, melynek értelmében a képviselőház „fájdalmas megütközéssel vette, hogy az országgyűlés felirata a Ház szándékától eltérő értelmezés miatt ő felsége által visszautasított”. Hasonló értelemben nyilatkozott meg 1861. július 6-án a főrendiház is: s ennek a két határozatnak szellemében ment fel a felirat másodizben ily czimzéssel: „Felséges császár és király!” Ily módon ismerte el az 1861-iki országgyűlés ugyanazt, amit Wekerle miniszterelnök az 1861-iki országgyűlésre és az 1867. évi I. és III. törvényezikre hivatkozva kifejezett. De a történelmi igazság szempontjából téves ugyanennek a lapnak az az állítása is, hogy midőn az 1848. december 2-iki trónváltozás az 1848-iki országgyűlésnek tudomására jutott, az országgyűlés elrémült és Kossuth Lajos lángban égő arczczal hirdeti: „Nincs király!” Mert midőn az 1848. december 2-iki trónváltozás a magyar országgyűlésnek Csányi László utján tudomására jutott, komoly és beható tanácskozások indultak meg a teendőik fölött, sőt vol-

tak olyanok is, köztük báró Wesselényi Miklós, aki az 1848. december 6-iki bizalmas tanácskozáson azt tanácsolta, hogy: „meghajolva a kénytelenség hatalma előtt”, fogadja el az országgyűlés a manifestumokat, ismerje el királyául Ferencz Józsefet s ezáltal tegye meg az első lépést a még nem lehetetlen békés kiegyenlítésre”. S ugyanigy gondolkodott gróf Batthyány Lajos is. (Horvát Mihály: Magyarország függ. harcának története, II. kiadás, II. kötet, 149—154. oldal.) Az 1848-iki országgyűlés csak ezután választotta meg a békeküldöttséget és csak ennek a visszautasítása után következtek be további események. Ami a függetlenségi párt tegnapi magatartását illeti, ráfogás az, hogy a függetlenségi párt az egész inczénségnél csak egyszer is tapsolt volna. Hanem igenis, a függetlenségi párt a szavazásnál nem állott fel Babocsay indítványa mellett, mert igazat adott a miniszterelnöknek mindabban, amit a miniszterelnök Babocsayval szemben megállapított. Hogy Magyarország a múlt évben ülte meg a koronázás negyven éves jubileumát, hogy „mesterkéltlen keresett indokokkal ne keltsenek fel éppin a mai viszonyok között ellentéteket és közjogi sérelmeket ne vessenek fel éppen akkor, midőn senkinek eszéágában sincs a mi közjogunkat bármily tekintetben is csorbítani, sérteni, sőt éppen azt a korszakot éljük, midőn közjogunknak hatályosabb érvényt kívánunk szerezni”.

Pártvacsoara. A függetlenségi és 48-as párt szerdán e hó 18-án este 8 óraker a Kovács-féle vendéglő külön termében tartja meg szokásos heti pártvacso-ráját.

Horvát képviselők mentelmi joga. A képviselőház mentelmi bizottsága ma Malatinszky György elnöklése alatt ülést tartott, amelyen több horvát képviselő mentelmi ügyét tárgyalták. Az érdekeit képviselők közül azonban csak Tuskán Gergely és Harambasics Ágost jelentek meg és kérték, hogy a bizottsággal tolmács után érintkezhessenek. A bizottság azonban, hivatkozva az 1868:XXX. t.-cz. rendelkezéseire, kimondotta, hogy a bizottság előtt csak magyar nyelven nyilatkozhatnak a horvát képviselők. Tuskán és Harambasics erre elhagyták a termet, a bizottság pedig letárgyalta a horvátok mentelmi ügyeit. A fennforgó ügyekben a bizottság zaklatást nem látván, a képviselők mentelmi jogát felfüggesztette.

A közigazgatási bizottságból. A képviselőház közigazgatási bizottsága ma délután 5 óraker ülést tartott Hammersberg László elnöklésével. Az ülés tárgyat a kolera- és pestis elleni védekezés tárgyában Párisban kötött nemzetközi egyezmény beczi-kelyezése, továbbá Mérgező pestmegyei pusztának Csongrádvármegyéhez való átesatolására vonatkozó belügyminiszteri jelentés képezte. A bizottság mind a két tárgy előadójával dr. Horváth József (maros-újvári) képviselőt választotta, aki nyomban ismerte te az egyezményt és javaslatot. Gróf Andrássy Gyula, Zachariás János, Melczér Géza és Czobor László képviselők felszólalásai után a bizottság ugy az egyezményt, mint a jelentést egyhangulag elfogadta.

KÜLFÖLD.

A német császár haragszik. Egy a német udvarhoz közelálló férfiú közli, hogy Vilmos császár a német birodalmi gyűlésen elhangzott beszédek miatt nagy haragra lobbant és különösen bántotta, hogy Bülow kancellár nem védelmezte meg a támadásokkal szemben. Bülow szándékosan nem utazott Donau-Eschingenbe, hogy időt hagyjon a császár haragjának csillapodására. A birodalmi tanács külügyi bizottságában is kifejezést adtak sajnálkozásuknak a császár-interview megtörténte felett. Másrészt azonban általános a vélemény, hogy a közel jövőben nem lesz kancellárváltság, mert Bülow herczeg ez idő szerint pótolhatatlan lenne.

Amint most kitudódik, Vilmos császár kedden este, vagyis, amikor a birodalmi gyűlés az interview-kérdést tárgyalni kezdte, Donau-Eschingenben egy kabaré-előadást nézett végig. A kabaré-társulatot a Majna melletti Frankfurtból hívták meg Donau-Eschingenbe. A császár az előadás alatt nagy-szerűen mulatott. Azt jelentik továbbá, hogy a német császár a Donau-Eschingenbe való bevonulásáról felvett mozgófényképeket is bemutattatta magának.

A német sajtó egyértelműleg csodálkozását fejezi ki a német császárnak az utóbbi napokban tanusított magatartása felett és azt a kérdést veti fel, vai-

jon nem informáltak-e rosszul a német császárt és hogy nincs-e tudatában a jelen szituációk teljes komolyságának.

Berlinnek különben megint szenzációja van. A „Tageblatt“ leleplezéseket hoz arról a levélről, amelyet a német császár Wilhelmina királynőhöz intézett s amelyben állítólag a holland kikötők okkupálásával fenyegetőztek.

E levélre vonatkozólag Hágából a következőket jelentik a „Tageblattnak“:

A „Vaderland“ leleplezéseire vonatkozólag nem jelent meg ezaféle. Általánosan azt hiszik, hogy az illető diplomatának közlései megfelelnek a valóságnak és azt tartják, hogy a német császár egyáltalán nem tesz szolgálót a német birodalomnak azzal az alapjában teljesen felesleges fenyegetéssel, hogy okkupálni fogja a németalföldi kikötőket.

A „Nordd. Allg. Ztg.“ szerint több oldalról sajnálkoznak adatai kifejezést a felett, hogy Bülow herceg, birodalmi kancellár a vita tárgyalásának második napján már nem emelkedett szólásra, de nem lehetett a birodalmi kancellárnak intenciója, hogy a vitában való újabb részvétel által azt esetleg még egy nappal meghosszabbítsa. A helyzet súlypontja abban a megbeszélésben rejlik, amely hétfőn a császár és Bülow herceg közt fog lefolyni. Ennek eredményét azzal a kívánsággal várjuk, hogy sikerüljön mihamarább a császár és a nép között a régi szívélyes, bizalmas viszonyt teljes terjedelmében újból helyreállítani.

Ma a német parlamentben az a hír volt elterjedve, hogy Bülow herceg nem fog Kielbe utazni, hanem Berlinben várja meg a császárt, aki szerdán fog megérkezni. Ezen hír igazolásul azt állítják, hogy a kancellár konzervatív részről figyelmessé tették arra a körülményre, hogy a császárt Kielben a flotta által rendezett ünnepek annyira le fogják foglalni, hogy a kancellár előterjesztéseit nem lesz képes teljes figyelemmel meghallgatni. A külügyek mögött élénk agitáció folyik a hannoveri parancsnokló tábornok, Löwenfeld érdekében, akinek politikai képességeit nem ismerik ugyan, de akiről tudják, hogy pályafutását a császár mellett szárnysegédi minőségben töltött szolgálatának köszönheti. A császár tudvalevőleg nagyon szereti a vidám embereket és közismert dolog, hogy ha a császár utra készül, az utazáson résztvevők a Fliegende Blätter régi évfolyamait tanulmányozzák, hogy szükség esetén egy-egy anekdotával derítsék kedvre az uralkodót. Löwenfeld tábornokot a császár zamatos berlini beszédmodoráért és azon sajátosságáért szereti, hogy nagyszerűen táncolja a francia kánkánt. A kancellári állás második jelöltjeként báró Marchall konstantinápolyi német nagykövetet emlegetik, akinek érdekében különösen Eulenburg herceg fáradozik. Daczára súlyos betegségének, Eulenburg herceg módot talál arra, hogy liebenbergi kastélyában politikával is foglalkozik. Az utóbbi időben ugyanis francia lapok mind gyakrabban közölnek czélzásokat a jelenlegi helyzetre és a császár egyes kiszólásait is hozzák, amelyekről csak Eulenburg hercegnek lehet tudomása. Feltűnő az is, hogy az utóbbi napokban több oly személyiség látogatta meg Eulenburg herceget, akik azelőtt vele együtt intrikáltak.

A kínai császár halála. A pekingi udvari tanács Csun herceget, a császár nagybátyját régenssé nevezte ki. Csun hercegnek tizenegy éves fia lesz császár. A fiatal herceget már elvitték a császári palotába. A régent minden tekintetben az özvegy császárné akaratának rendelték alá.

A német birodalmi gyűlés. A mai ülésen a munkanélküliségre vonatkozó interpellációk folytatódólagos tárgyalása folyamán Böhmé gazdasági egysülélsébeli rámutatóit a szabad kereskedelmi rendszerű Anglia, Dánia, Belgium és Hollandia sokkal nagyobb munkanélküliségére és a nemzeti munkák védelme mellett a nemzeti munkások megvédését is követelte a külföldi konkurencziával szemben. Bethmann-Holweg államtitkár kijelenti, hogy helytelen volna a munkanélküliek biztosítását kilitásba helyezni, ha nem tartja keresztülvihetőnek. A kormányzati igyeksenek munkaalkalmakat teremteni. A vasuti igazgatóság a legutóbbi évben 338 milliót adott ki építési czélokra.

Következő ülés csütörtökön lesz. Napirenden van a birodalmi pénzügyi reform tárgyalása.

Hivatalnok minisztérium.

— Az osztrák kormányválság. —

Budapest, november 14.

A tegnapi konferencia eredménye, hogy báró Bienerth nem tudott megegyezni a pártokkal parlamenti koalíciós minisztérium megalakítása czéljából. Ennek folytán Bienerth ma az uralkodó elé terjesztette a hivatalnok-minisztérium névsorát, melyet az osztrák hivatalos lap már keddi számában közölni fog. A legtöbb német párt, a lengyelek és a keresztény-szocialisták megegyeztek abban, hogy a hivatalnok-minisztériumnak megszavazzák a legszükségesebb államszükségleteket. És pedig a költségvetési provizóriumot, a bosnyák törvényt és a többi sürgős törvényjavaslatot.

A parlamenti pártok remélik azonban, hogy a hivatalnok-minisztériumot rövidesen követni fogja a parlamenti minisztérium. Mert a hivatalnok-minisztériumnak csak az a czélja, hogy a nemzetiségi kérdések elintézésével egyengesse utját a parlamenti kormánynak.

Bécsből ma a következő híreket kaptuk:

Már reggel négy óra volt, amikor a belügyminisztériumnak egy hivatalnok báró Bienerth utasítására kommunikét adott át a sajtó képviselőinek s értésükre adta, hogy a konferencia befejeződött. Éjjel két óraker a konferencia összes tagjai megegyeztek abban, hogy a koalíciós minisztérium terve meghiusult. A keresztény-szocialisták közvetítő indítványát elutasították s már csak arról volt szó, hogy a király hivatalnok-minisztériumot fog kinevezni. Ekkor báró Bienerth még egyszer eléjük tárta a képviselőknek a helyzetet s figyelmükbe ajánlotta, hogy a király nagyon óhajta a koalíciós minisztérium megalakítását, s ekkor beállott a szinte hihetetlennek vélt fordulat. Prasek kirohant a tanácskozó teremből s a szomszéd szobában várakozó újságírókhoz sietett s azt mondta, hogy a helyzet sokkal kedvezőbbre fordult, majd Fiedler is odasietett az újságírókhoz s azt mondta nekik, hogy még minden jobbra fordulhat. Ez történt harmadfél óraker éjjel. Aztán háromnegyed négyig semmi sem hallatszott. Ekkor kiszivárgott az a hír, hogy a helyzet, amely egy pillanattal jobbnak látszott, egyszerre megint megrosszabbodott s hogy báró Bienerth a koalíciós minisztérium megalakításának meghiusulását konstatálja. Ezzel a konferencia véget ért, báró Bienerth a pártvezérekkel együtt megállapította a nyilvánosságnak szánt kommuniké szövegét s a pártvezérek elhagyták a belügyminisztérium palotáját. A nyilvánosságnak szánt jelentés így szól:

A belügyminisztériumban tegnap báró Bienerth deignált miniszterelnök elnöklésével majdnem tizenhét óra hosszáig tartó tárgyaláson a parlamenti koalíciós minisztérium megalakításának előfeltételei volt a tanácskozás anyaga. Habár sok tekintetben közeledés jött létre a pártok között, a vitás kérdések egész komplexumára nem volt oly megegyezés elérhető, amely a jelen viszonyok között alkalmas alapul szolgálhatna parlamenti kabinet alakításához. A pártok valmennyi képviselője azonban hangoztatta, hogy ragaszkodnak a parlamentáris kabinet alakításának szükségességéhez és ezért azt a sürgős kérelmet intézték báró Bienerth-hez, hogy az új kabinet hivatalbalépése után legfőbb feladatának tekintse mindent megtenni annak érdekében, hogy a parlamentáris koalíciós minisztérium alakítására megfelelő bázisok mielőbb létesítenek.

Báró Bienerth négy óraker reggel visszavonult s elkészítette jelentését, amelyet tárgyalásának meghiusulásáról a király elé akart terjeszteni. Bienerth ma délelőtt automobilon újra Schönbrunnba ment s jelentést tett a királynak a helyzetről és megbízásának eredménytelenségéről.

Ámbár a belügyminisztériumban a tanácskozás reggeli négy óráig tartott, a pártvezérek mégis már a kora reggeli órákban megjelentek a képviselőházban és tárgyalták a múlt éjjele eseményeket. Ma délelőtt a német pártok teljesülést tartottak. A cseh pártok is délelőtt tíz óraker teljesülésre jöttek össze.

Báró Bienerth ma délután három óraker ismét Schönbrunnba ment, hogy az uralkodónak előterjesztést tegyen a hivatalnok-minisz-

térium megalakítását illetőleg. A kihallgatás ideje eredetileg délelőtti tizenegy órára volt kitűzve, minthogy azonban a cseh pártok nyugodtan ebben az időben határozta arról, ki legyen a cseh nemzetiségi miniszter, a kihallgatást el kellett halasztani. Az uralkodó, aki nagyon érdeklődik a válság minden fázisa iránt, délelőtt kiment a királyi palotába s a következő névsort terjesztette az uralkodó elé: Belügyminisztérium: a jelenleg is tárczával bíró báró Haertel; közoktatásügyi minisztérium: Kanera osztályfőnök; kereskedelemügyi minisztérium: Matais osztályfőnök; vasutügyi minisztérium: Forster osztályfőnök; pénzügyminisztérium: Jorkasch-Koch osztályfőnök; igazságügyminisztérium: Holtzkecht osztályfőnök; közmunkaminisztérium: gróf Wickenburg osztályfőnök; földmívelésügyi minisztérium: Popp osztályfőnök; cseh nemzetiségi minisztérium: dr. Zacek; német nemzetiségi minisztérium dr. Schreiner és lengyel nemzetiségi minisztérium lovag Abrahamowitz.

Báró Beck ma bucsukihallgatáson jelent meg az uralkodónál, aki utána báró Bienerthet fogadta. Az uralkodó báró Bienerth előterjesztését elfogadta. Az új kabinet hat miniszterből és hét ügyvezetőből fog állani, a csehek három tárczával, a lengyelek pedig két tárczával lesznek képviselve. A parlament, mely e hó végén fog összeülni, első sorban az annexióról, a költségvetésről és a szerb kereskedelmi szerződésről szóló törvényjavaslatokat fogja tárgyalni.

A „Wiener Zeitung“ keddi számában közölni fogja az új miniszteri kinevezésekről szóló legfelsőbb kéziratot. A parlament összehívását e hó végére várják. A nyelvkérdés rendezéséről szóló törvényjavaslatokat a kormány azonnal be akarja nyújtani. A pártok elhatározták, hogy az állami szükségletekről szóló törvényjavaslatok megszavazása elé akadályokat nem gördítenek.

A balkáni események.

Budapest, november 14.

Francia illetékes körökben semmit sem tudnak a francia kormánynak tulajdonított ama szándékról, hogy a hatalmának közbenjárás az Ausztria-Magyarország és Szerbia közt való megegyezés létrejövetelére érdekében; e fajta indítvány Franciaország részéről nem várható.

Szerbejev bécsi orosz diplomáciai ügyvivő tegnap délután adta át a külügyminisztériumnak Miklós csárnak a Bosznia és Hercegovina annexiójáról szóló notifikációjára küldött válaszát. A levelet a külügyminiszter fogja a királynak átadni.

Pleviei jelentések szerint Törökország elrendelte a határzárt Szerbia és Montenegró elől és a határon megháromszorozta eddigi csapatlétszámát. Az osztrák-magyar csapatok által elhagyott állomások helyeket nem töltötték be török különítményekkel. Plevijébe tartalékos legénységet hívtak be. A népfelkelő ozmán szandzsákbeli lakosságot fegyverekkel és municziókkal látták el, hogy esetleges bandagárdálkodások ellen felléphessenek. Az arnauták szerb vagy montenegrói bandák inváziója esetére 2000 emberből álló segédesapatot tartanak készen.

Ezzel szemben a Mali Journal föntartja azt az állítást, hogy Szerbia és Törökország katonai konvencziót kötött. A nevezett lap szerint Montenegró is hozzájárul a konvenczióhoz, amelyet aláírnak, mihllyt Vutkovic brigadéros Konstantinápolyba érkezik.

Szerajevóból jelentik, hogy szandzsák határait szerb és montenegrói bandák lepik el, amelyek csak az időjárás jobbra fordulását várják, hogy működésüket megkezdhessék. Szándékuk ugyan, hogy a vérontást elkerüljék, készen akarnak azonban állani arra, hogy a szandzsákság területére bevonuljanak. A kotnai parancsnok az összes szerb iskolákat bezáratta és a szerb kolostorokat felügyelet alá helyezte. A török lakosság nagyon sajnálja az osztrák-magyar csapatok elvonulását és minden eshetőségre készülve folytatja a fegyverkezést.

Szmirnában különféle török kritikák következtekben, három török és csak egy görög képviselőt választottak, akik azonnal visszaléptek. A városban nagy az izgatottság és általánosan a választás megsemmisítését követelik. Az üzletek zárva vannak és az utcákon állandóan katonai őriparatok czirkálnak.

A nagy bányakatasztrófa.

Budapest, november 14.

A courrieresi nagy bányaszerencsétlenség óta hasonló aranyu katasztrófa nem remegtetette meg a sziveket, mint amilyen a vesztfáliai Hammban történt. Borzalmakban és iszonyatokban kimondhatlanul gazdag ez az esemény. Közel négyszáz ember szenvedett tüzhaltát. Talán meg lehetett volna menteni néhányat a szerencsétlenek közül, de — úgy látszik — abban a bányában semmiféle elővigyázati rendszabály nem volt. A mentést meg sem kísérelték. A bányászok, akik halálmegevetéssel akarták behatolni a tárnába, hogy társaikat megmentésék, a legszörnyűbb haláltól, erőszakkal tartották vissza. Nincs remény, nincs mód arra, hogy a boldogtalan bányászok segítséget kapjanak. Közöltük, hogy Eitel Frigyes, a német császár fia, a katasztrófa színhelyére sietett és beszédet akart intézni, de ezek megakadályozták. Ilyen kiáltások hallatszottak:

— Védjétek meg a munkásokat! Jobb bányatörvényt kérünk! Le Bülowal!

Később a bányászok küldöttségét fogadta a német császár fia és megígérte, hogy apjának tudomására hozza a kivánságait. Az egyik bányász a herceg szállásának ablakából nyomban beszédet intézett a néphez.

— A herceg meghallgatott bennünket — mondotta — mihez az itteni urak nem szoktatnak. Tudjátok, kikről van szó.

Fallières elnök részvétáviratára Vilmos császár rendkívül meleg hangú telegrammal felelt, a melyben azt mondja, hogy egész Németországban nagyon méltányolni fogják Franciaország együttérzését. A császár válaszirata így szól:

A francia köztársaság elnökének, Páris.

Mélyen meghatva a rokonérzés érzelmeitől, amelyet nekem a vesztfáliai borzasztó szerencsétlenség alkalmából Franciaország nevében oly szívesen kifejezni méltóztatott, sulyt vetek arra, hogy önnek, elnök ur a magam és a német nép szíves köszönetét fejezzem ki nemzeti gyászunkban és derék bányamunkásaink sorsában való részvételéért. Méltóztatásuk meggyőződve lenni, hogy e szomorú alkalommal egész Németországban nagyon méltányolják Franciaország részvétnyilvánítását. Kérem önt, elnök ur, fogadja nagyrabecsülésem újabb kifejezését. Vilmos.

A hatóság az áldozatok eltemetését hétfőre tűzte ki. A halottak felravatolozása szivettépő látványt nyújtott. A rettenetes megcsönkített holttesteket egymás mellé szalmára fektették. A halottak legnagyobb része annyira megcsönkult, hogy felismerésük szinte lehetetlen. A bányagazgatóság jelenti, hogy a bánya a még folyton tartó tűz dacára sem veszett el. Minden intézkedés megtörtént arra nézve, hogy a tüzet lokalizálják és lassankint eloltják. A bányában bezárt munkásokról az a vélemény, hogy a robbanás és az annak folytán kifejlődött mérges gázok kétségtelenül azonnal megölték őket.

A szerencsétlenül jártak közül kétszázán családosok. Attól tartanak, hogy hétfőn, amikor az áldozatok temetése ki van tűzve, nagy zavargások lesznek és a hatóságok ezen zavargások megakadályozására nagy előkészületeket tesznek. Az izgatottság mind általánosabbá válik és a kerület többi részeire is kiterjed. Ma a Lipa nevű folyótól csövet raktak a tárna bejáratáig, hogy a bányának vízzel való elárasztását megkezdjék, mivel azonban a folyóban csak kevés a víz, erről le kell mondaniok. A tárna megmentése elé nagy akadályok gördülnek.

Eitel Frigyes herceg a Hoewel kolóniába kocsizott, ahol száznegyven özvegy van együtt. Belépett számos házba, amelyekben megrendítő jelenetek látszódtak le. A tárnához történt elutazáskor több rendjellel bíró bányász közelébe nyomult és ezt kiáltotta: Királyi felség, hathatósabb munkásvédelmet! A tárnatelepek megsemmisítése után a herceget a gépházba vezették, ahol az áldozatok hosszú sor koporsóiban vannak kiterítve. E látvány mélyen megrendítő hatást gyakorolt a hercegre.

Az a hír, hogy megkezdték az égő tárnának víz alá merítését, a bányában lévő szerencsétlenek hozzátartozói körében óriási izgalmat keltett. annál is inkább, mert különböző hírek ter-

jedtek el, hogy a bányában levők közül még néhányan életben vannak. A tárna víz alá helyezése révén remény van arra, hogy legalább a holttesteket később majd ki lehet hozni. Egyébként ez az egyedüli próba arra, hogy a mérges gázok eltávolítottassanak a tárnából. Remélik, hogy a tüzet tizennégy nap alatt eloltják és hogy akkor a vizet kiszivattuzhatják.

Meliszto az eseményekről.

A közjogi sérelmek mentességének jegyében élünk. Ki törődik például a nemzet szuverénitásával?

Az alkotmányjogi tétel úgy szól, hogy a nemzet és király egyenjogú tényező; a különbség közöttük az, hogy a király van a nemzetért és nem a nemzet a királyért.

Tartományban megfordítva áll a helyzet: itt minden, de minden a királyért van. S a néptörzsnek nem szabad megbolygatnia a főnökével való áldásos „együttérzést”. Valamikor, nem is rég, hogy kikeltünk a nyílt fórumon az ellen a lehetetlen alkotmányellenes állapot ellen, hogy a magyar nemzet törvényhozásának nem szabad egyetlen hangot adnia, mielőtt ki nem kéri a hanghoz a legalkotmányosabb uralkodó előzetes beleegyezését. De hogy kikeltünk! Ma már akkor vannak a kedélyek megnyugodva, ha a király megengedi, hogy valamelyes törvényt megalkottassék. Már nem is leplezünk. Nyílt színen csináljuk, hangosan. A törvényszentesítés már nem alkotmányjogi tény, hanem csak forma.

Hja! A kadavernél a felosztás kezdetének a proceszusa a lényeg. Hogy hol kezd oszlani: a fejen, vagy a szíve tájékán — az tökéletesen mindegy.

Az események közt a lényeg az, hogy a király megadta az előzetes engedélyt a választási reform törvényhozási tárgyalásához, tehát tárgyalhatunk.

A lényeg az, hogy amikor monarchiában az uralkodó jogokkal kínálja meg a népet, azt több megakadályozni nem lehet és nem is szabad. Hogy a jog ily mereven felállítva a nemzet ellen való, az csak forma.

A lényeg az, hogy olyan választói eljárás, ahol egy általunk kedvelt rendszert huszonnégy óra alatt romba lehet dönteni, monarchiánkba nem való. A forma az, hogy mással kell helyettesíteni.

Darabont forma volt például az, hogy erre elő nem készített nemzetnél minden jogot mindenkinek meg kell adni. Igen tetszetős, az osztrákoknál régen bevált receptje. Minden élvezetet megadni a Rákóczi-fiúknak, hogy mielőbb elpusztuljanak. Kivinni a beteg embert a szabad levegőre, vész-viharba, csak azért, mert a szabad levegő arra jó, hogy ez árnyékvilágból mielőbb az örök fényesség honába szálljon.

Ijesztő forma.

Elhittették velünk, hogy a lényegét meg lehet menteni más formulával is.

A czél: elhallgattatni a mérges illuzióktól megreszegedett csöcseléket. Kiirtani a demagógokat s valóságos sorozási eljárást véghezvinni a nemzet gyűlésének összealkotásában: „tauglich”, „untauglich”?

A régi választói rendszert egy nemzedék alatt a nemzet kitanulta és érvényt tudott szerzeni akaratának. A hivatalos apparátus eszközei már gyengéknek bizonyultak vele szemben. Fel kell tehát építeni az összeomlott „alkotmányt”, de meg kell erősíteni háromszorosan.

A demagógia így teljesen lehetetlenné van téve. A monarchia szempontjából még csak ingadozásnak sem lesznek kitéve a jövő választások esélyei, az eredmény a zöld asztalnál éretik el.

Ez az új választói reform.

Rétházi Gedeon, az alsófalvai kerület képviselője 2500 választó bevonulásával, 250 szótöbbséggel jutott be a nemzet tanácsába, szavazott összesen 2100 választó. Rétházi 1175 paraszt szavazata mellett báró Fenyegeti Villibald 925 uri és zsoldos szavazatot kapott. A jövő választásánál báró Fenyegeti újra fel fog lépni s a számarány most a következő lesz: Rétházi parasztjai megduplázódnak. Lenne neki tehát 2350 szavazata. De elveszt 80 olyan iparost, aki nem dolgozik segédrel és elveszt 105 olyan kizsárdát, akit az új választói jog a szavazók közül ki-

zár, tehát Rétházi szavazatainak száma lepad 2185-re.

Báró Fenyegeti 925 szavazója megháromszorozódik. Lenne neki tehát 2775 szavazata. Igen ám, de kerületében nyolcz uradalom van, ahol összesen 89 öregbéres és egyéb cseléd szolgál, amelyek mind-egyikének két-két szavazata lesz. Hogy kire fognak ezek a cselédek szavazni, afölött még a belügyminisztériumban sem kételkednek. 89 öreg cseléddel tehát a báró Fenyegeti szavazóinak száma 178-al megszorodik, úgy, hogy a jövő választásánál lesz 2775 + 178 = összesen 2953, a Rétházi 2185 szavazatával szemben 768 többséget jelent, vagyis Rétházi éppen háromszorosan fog megbukni.

Csinos, ugy-e?

Rétházi azonban a választói reformot meg fogja szavazni, mert: a magyar nemzet fennállását más-ként bebiztosítani nem lehet.

(Rétházi abban a biztos meggyőződésben van, hogy az engedelmes viselkedésért föltétlenül biztos kerületet fog kapni.)

Ezt a választói jogot minden lelkiismeretfurdalás nélkül meg lehet szavazni. Elvégre igazán mindegy, hogy a milliókat Szombati György, Rosenberg Gyula, Hieronymi Károly, avagy Éber Antal, Fenyvessy Soma és gróf Teleky Arvéd szavazza-e meg. Ez csak forma kérdése. A lényeg az, hogy meg legyenek szavazva.

E közt a választói reform és a régi választói eljárás mellett a különbség az, hogy mi akarunk el- lenére visziünk véghez kelletlen dolgokat, hirdetés, hogy elveinket föl nem adtuk, csak felfüggesztettük; a 67-esek míg egyrészt nem függesztették föl semmit, elveiknek petétit a szemünk láttára lerakják a messze jövőbe s ahol sötét van, mi tartjuk hozzá a gyertyát.

Kmety Károly jogtudós, országgyűlési képviselő elégtételt kapott. A függetlenségi pártkörből való kilépést nem vették tudomásul. Elnöki enuncziációval nyilvánvalóvá lett, hogy a megtörtént mellőzéssel nem az ő személyét akarták megbántani, hanem a Simkó Józsefét.

Keserű ám a közélet kenyere ebben a magyar tartományban. Ha olyan erős legyen, mint Kmety, kellemetlen lehetne egy körzetben, kilököjük, ellenben ha a helyzet akként változik, hogy most már kint kellemetlenkedhetik, a vihar elmúltával visszaédesgetjük.

Ez is csak forma. A fő a lényeg.

Kmety közjogi professzor különben abba a bizottságba vágyódott, ahol a Bosznia annexiójáról szóló törvényjavaslatot fogják tárgyalni. E helyett beválasztották a választói reform megvizsgálására kiküldött bizottságba, mert nálunk a fölélv az, hogy senki se legyen a helyén.

Kmety közjogász ugyanis így okoskodott volna ebben a közjogi bizottságban:

— Azt is kikérjük magunknak, hogy magyar jogon Ausztriába kebeleztessek be Bosznia és Hercegovina. De az ellen már kézzel-lábbal tiltakozunk, hogy a magyar joghoz akként legyen köze Ausztriának, hogy a magyar jogból közös ügyet csináljanak. Hisz ez valóságos szankecionálás az összbiradalmi eszmének!

Hála azonban a szuverénitásnak: kevés a kellemetlen ember a magyar politikai horizonton.

A bécs—pozsonyi vasút ügye szépen halad a megvalósulás felé. Már megszüntek a skrupulusok Pozsonynak Bécshez való odaragasztását illetőleg.

Másfél évvel ezelőtt még buzgott a szittya vér. Már meg vagyunk csapolva.

Sic itur ad — nirvana.

Milyen igazságtalanság volt a régi rendszertől oly számos évtizeden keresztül elnyomva tartani Magyarországot lüktető lángelméit! Milyen szegény volt az a régi rendszer, a maihoz képest. Mennyi volt ott a sok hitvány nemzetes urból és mily gyéren láttunk egy-egy kegyelmes urat. Most látszik csak ki igazában, hogy mennyi okos embert vetett felszínre a függetlenségi felbuzdulás!

Jó éjszakát.

A SZEZÓN.

A fekete város. Budapest.

Ezek az összefutó szűk utcák, fásítlan, ösz-szenyomott kicsi terek, körülépített, bezárt tem-pplomok, színházak, egyetemek, ezek a sötét, va-kon egymásra meredő boltok és lakások — er-refelé csak átsurran a napfény, a budai erdők-ből csak néha hoz a szél kósza falevelet s a Dunát ugy befalazták, hogy száz lépésnyire fekvő ut-czatorkolyatokról már sehonnan sem lehet meg-látni. Az ablakok kopárak és virágtalanok, az éjszakát alig néhány kávéház kirakata világítja s az emberek úgy nappal mint éjszaka komo-rak, szomorúak és idegenek.

De soha sincs oly fekete ez a fekete város, mint amikor lágyan elborítja a millió le-tört kis angyalszárny, a nagy fehér hópihe. Felragyognak a házak, erkélyek és tetők, fel-sziporkázik az utcák levegője s kaczag a vá-ros frissen, kicsendülön ebben a nási öltözet-ben — azaz hogy a szája szélét kapja kacza-gásba, de már lecsap az északi gyarak, a vá-ros testébe épített fürdők és telepek fekete füstje s ez a gyilkoló fátyol végigsöpri az egész várost, hogy a szénport, a piszkot s a szemetet hiszta fehér takarón tüntetőleg vágja elénk.

Sokszor elszomorodom, milyen furcsa fo-galma lehet a pesti kisfiúnak csillogó hőmezők-ről, fehér ragyogó vattába göngyölt fácskákról, egész karácsonyaerdőről, kis ablakos hóházi-kőről és szétcsapott karu, pipázó hőemberről. Itt az utcán csak garmadákba hányt sűrű pisz-kot, a kövezeten ragadós sarat s az ablakpár-kányokon olvadó szemetet láthat. Sokszor el-gondolom, milyen furcsa fogalmuk lehetett tisztaságról, egészségről, szépségről, levegőről, nap-fényről, fákról és hóról azoknak az uraknak a városházán, akik a gyarakat a várost végig-söpörő szél elébe tolták, az utcáinkat, tereinket elnyomoritották, lakásainkból kilopták a fényt, a levegőt és füstöt meg köszönport fuitatnak tü-dőnkbe. Most hétszámra otthagyják olvadni a járók mentén a barrikádokba hányt, fekete, ftyukas piszkot s bizonyára azon csodálkoznak, hogy hova lett a tavalyi „hó“.

Andrét ujra temették a héten. Megtalálták a sírját, vagy talán nem is a sírja volt, hisz ez oly mindegy, a neve átsendült a művelt világ szívére s az emberek ujra kezdtek hinni az em-beriség jövőjében. Mert hogy ujra akadt olyan hős, aki ezért az álomért mindent fölálldozott. Csodálatos ember, még csodálatosabb a két ki-sérő társa, akiknek a nevét is örökre elfelejtet-tük, s akik mégis csak nekiindultak az Északi Sarknak. Az ember csak egy félórát bolyong-jon czéltalanul és minden irány nélkül ebben a havas és ködös világban, csak egy fél óra száműzze magát a legszükségesebb kényelem-ből, s már kezdí sejtieni ezeknek a hősöknek igazi nagyságát. A civilizációt, a tudást akar-ták néhány araszsal továbblökni s most örök hó és örök jég alatt pihenik ki hiába való szen-vedéseiket. A művelt világ csodálattal és elra-gadtatással borul jeltelen sírjaik fölé.

Messze keleten pedig meghalt a kínai csá-szár, teljesen enervált bábfejedelme a világ leg-nagyobb birodalmának. Legendás hatalmát, mennyei küldetését arra használták ki, hogy Óbábságát odaállítsák gátnak minden út elé, amelyen a kultúra, népének haladása, élete és boldogulása szivároghatott volna át birodalmába. Tűzzel és hideg vassal pusztítottak az ő nevé-ben minden ördögi civilizációt, fölégettek, föl-koncoltak minden idegen bálványt s ő, a szent, csak gyerekesen mosolygott ehhez a véres já-

tékhoz, amelyhez éppen nem értett semmit. Min-dig ugyanaz a mosoly, az a szemösszehuzás, az a szájrándulás, míg végre ezt a vigyorgó ál-arczot örökre megrögzítette a halál. S a bálványt ledöntötte a civilizáció utjából. Az emléke azért sokáig fog kísértetni s a művelt volág meg-vetéssel és utálattal turja fel évszázadokra ki-je-lölt sírját.

És se északra, se keletre, nem is oly mesz-szire tőlünk, itt a kulturánk közvetlen közepé-ben, háromszáz bányamunkás csonka holtteste hever kivájtalanul az összedült vakondtúrások alatt. Háromszáz élet s háromszáz család végső pusztulása. Idefont az isten napja alatt egyetlen hős sem volt közöttük, a földbe a legparancso-lóbb szükségből, kenyérért mentek, s mikor ez a szükség már most kivégezte a halálrajelölte-ket, idefont még a nevüket sem igen lehetett ösz-szeírni. Majd csak kiássák és eltemetik őket a német császár megleghangu távirata mellett. S a művelt világ bánattal és részvéttel borul — vagy nem borul, hisz az nekik, Andrénak s a kínai császárnak, de meg nekünk is egyképpen mindegy.

Már csilingel messziről a karácsony s a karácsonyi vásárosok már erősen készülődnek, hogy dicsérő reklámkürtjeikkel tulharsogják ezt a csilingelést. A raktárak, a kirakatok már ka-rácsonyi holmival telnek s millió meg millió gyermek vágyódását, álmát és csalódását már ott őrzik a polczokon, megszámozott skatulyák-ban. Kereskedelmi életünk új befektetéseket, egészen új vállalatokat, vagy a régieknek egész évi silányságát erre a napra, erre az egyetlen napra tartogatja, amint hogy a vevők is ezen az egy napon, karácsony estéjének napján, an-nak is a délutánján, száguldják be a boltokat, hogy összekapkodhassák, kiizzadják s lenyuzat-hassák a véres ajándékokat.

Mi újat hoz ez a tülekedő piac a gyerme-keknek? Hiszen a többi áru alig számít. Jézus a gyermekeké, ők várják, hozzájuk jön minden mosolyával.

A gazdag gyermekek néhány újabb típusu játékautót s berregő, kicsi repülőgépet kapnak, a nagyok játékát elnyomoritva, kicsibe, méregdrágán. A szegényebb s az egészen sze-gény gyermekeknek nem hoz új játékszer, a mint hogy már évtizedek óta nem hoz semmi újat a karácsony, hiába török rajta a fejüket gyerekes észszel, furfangos öreg kitalálók.

Ezen a téren semmi haladás, semmi alkalm-zkodás és semmi élet.

A nagyok a maguk tudásával, ólomszárnyú képzeletével, kiszáradt szívével és nehéz ujjá-val egyre újabb játékokat formálnak, de azokat nem tudják odaforrasztani a gyermek külön-életéhez s csak idegenül, különállón ékelik be a gyerekszobák mesevilágába.

Valami gazdag, nagyszívű játékgyáros meg-próbálhatná egyszer, hogy gyerekekkel csinál-tatna új gyerektételeket. Vannak a gyermekek között is feltalálók, mesélők; ujtó és alkotó el-mék. Reformátorok, lázadók, apostolok és val-lásalapítók. Ezt a gyermeki teremtő erőt, bátor-ságot, hitet kellene csak a gyermekszoba négy falán tul szabadjára engedni. Egészen új gyer-mekélet, mesék és játékok virágoznának ki a nagyok legnagyobb bálmulatára, akik fejesóválva látnák, milyen más gyermekeik mai szüzi fris-sesége mint volt az övék, amelynek csak hal-vány emléke után akarták eligazgatni ezt a kül-lön nagy társadalmat.

Meg kellene engedni a gyermekeknek, hogy mindenkor és különösen játékközben a maguk fejével, a maguk szemével s a maguk szívével

játsszanak; hogy ne a nagyok játékát vetessük velük komolyan, hanem éppen mi vegyük ko-molyan nagyszerű játékaikat.

Miklós Jenő.

A magyar suffragettek.

Budapest, november 14.

Amikor gróf Andrássy Gyula a képviselő-ház mult szerdai ülésén befejezte a választói reformról szóló beszédét és a javaslatok irat-csomót letette a Ház asztalára, keztüis asz-szony-kacsók egy csomó fehér czédulát dobta le a baloldali karzatról az ülésterembe. Fáradt szárnyu pillangók módjára, lassan libbentek le-felé onnan a magasból a papirosdarabok. A kép-viselő urak fölgráltak helyükből és még röptükben összefogdosták őket, mintha társasjáté-kot látszanának a karzaton ülő szép ismeretlen-nel. S jókedvű mulatozással olvasták föl egy-másnak az írást: „Választói jogot a nőknek!“ A magyar suffragettek üzenete a magyar kép-viselőházhoz. Justh Gyula az elnöki székből ko-mor, összehuzott szemöldökkel nézett föl a kar-zatra. Egy pillanatig mindenki szigorú szavakat várt, utasítást a teremőr számára, hogy üritse ki a rendező karzatot. De azután megerv-hült az érelyes házelnök arcza, a képviselőház mosolygós derével tért napirendre a libbenő czédulák és az asszonyok választói joga fö-lött.

Egy másik incidensnek a parlamenti palota előtt voltam tanuja. A Ház főbejáróján hömpö-lyöve érkezett ki a törvényhozás privilégiumá-val megtisztelt honatyák első hulláma. Künn a villamos megállónál egy kis csoport kíváncsi várta őket. Nagyobbreszt érdeklődő jogtalanok, akik jogot követelnek s ezen a történelmi ne-vezetességű napon kívül rekedtek a Ház karzat-járól. Vékony, kopott kabátu mesterlegények, jogtüs szocziálisták és köztük két finom urinő, tollas kalapban, kezükön puha glasszé-keztüü, vállukon meleg, prêmes bunda. És ezek is fehér czédulákat szorongatnak a kezükben, a választói jogot követelőket. Itt az utcasarkon, a rek-lámczédulákat osztogató hordárok teendőjét vé-gezve, lázasan pirosak és zavartan mosolygók. Az egyik habozva néz ránk, amikor odaérünk, a másikkal kell bátorságra biztani:

— No! ossza már!

És pirulva, félénk, bátortalan mozdulattal nyuitogatják felénk a czédulákat. A czédula harsog, lármásan követel: „Választói jogot a nőknek!“ De a bátortalan mozdulat aggódón bocsánatot kér, hogy alkalmatlankodni merész-kedik.

Ezek a magyar suffragettek.

És az angol suffragettek jutnak eszembe, a bátor, harcziás amazonok, akik esztendő óta rettegésben tartják a brittek parlamentiét. Mert sohasem lehet tudni, melyik napon törnek be vagy a folyosóra, vagy az ülésterembe, mikor inzultálják a minisztert, a házelnököt, vagy va-lamelyik képviselőt. A rendőrséget kell mind-untalan mozgósítani ellenük, de az amazonok a rendőrségtől sem félnek, külön-külön kell le-bírni, megfékezni, dutyiba czipelni, három, négy, hat hónapra lecsukni mindegyiket.

A harczi modor ez a különbsége mutatja annak a hévnek a különbségét, amivel a küzde-lem itt és ott folyik. A küzdő csapatok száma-aránya mutatja, hogy a nyugati mozgalom mennyivel fejlettebb, mint az idehazai. Az első fecskék azonban már nálunk is jelentkeztek. Az első fecskének még rutinjuk nincs, még habo-zók, még bátortalanok, a rutin és a bátorság azonban a lámpaláz elmulása után magától támad. Jön idő, amikor nemcsak a merész fogalmazásu czédulákat veszik át a nyugattól, hanem a merész szót és a merész tettet is.

A választói jogról szóló törvény indokolása egy lenező kézlegyintéssel végez a nők választói jogával. „Oly mérvű jogkiterjesztésről — mondja ez az indokolás — hogy a választói jog-gal a nőket is fölruházzuk, ma még komolyan alig lehet szó. A női hivatás eszményi fölfogása azt követeli, hogy a nők a politikai élet küzdel-meitől távol maradjanak“.

Ez a passzus nyilván sok keserűség forrása lesz és sok támadásra, epés kritikára ad majd alkalmat a feminista sajtóban. (Ilyen is van, ha

kevesen tudnak is róla. Címe: „A nő“, havi folyóirat, a gyengébb nem jogainak harcziás védője.)

A törvény indoklását férfilag fogalmazta. S annyit én is szívesen koncedálok a feminista kritikuskoknak, hogy ebben a pár mondatban tipikusan visszatükröződik az a felfogás, melylyel a férfiak a nőkérdést kezelik. Egyoldalú ez a felfogás, mert férfiszemmel nézi asszonyok érdekét. Kétszínű és álszenteskedő is ez a felfogás, mert udvarias szóvirágokba és lövögias szólásmódokba burkolja a férfiaknak kedvező mai rend szeretetét.

Ilyenféle szóvirágokba:

A nőnek eszményi hivatása van, a nő más, mint a férfi, nimbuszát megtépné az, hogyha magával ragadná a politikai élet és a kenyérharcz forgataga. A nő maradjon meg a házi tűzhely mellett, mint leány, mint anya, mint feleség, mint övének örangyala, az élet sebeitől vértő férfi vigasztalója. Szépséges, tetszetős frázisok ezek, mindannyiunknak az édesanyánk jut eszünkbe, a halvány, szerető szívű, aggódó szemű asszony, aki puha, simogató kezekkel vetette meg fejünkaját addig, amíg mellette voltunk. Az édesanya mindnyájunk előtt szent és makulátlan. Bizonyos, hogy a legtöbb esetben csakugyan az is: minden nő, még a legrosszabb is, megemesedik és fölmagasztosul a bölcső mellett. De hogy van az, hogy a legtöbb férfi, aki meleg ellágyulással gondol vissza az anyai otthonra, esetlenül, bután, sokszor csalódva és elcsüggedve vergődik, amikor ő maga akar otthont alapítani? Hogy van az, hogy a legjobb anyatisztelő fiúk, amint szemükről elmulik az anyát néző szent elöngultság, czinikusán, élvhajhászón és egyben csalódottan, szkeptikusan és kiábrándultan nézik a női nemet és sehogy sem akarják meglátni annak az „eszményi hivatás“-át?

Azért van ez így, mert a gazdasági elnyomás megrontja a nőt; mert az anyagi függés meghamisítja az erkölcsét, mert az eszményi hivatás csak frázisos írásokban, vagy valótlan szóvitákban található föl, künn az életben sehol sem. Künn az életben égi eszmény helyett egy sereg asszonyt, leányt látunk, mindannyija kirekesztve a legtöbb munkahelyről, ahol a férfiak egyéni képességeik javát értékesítve érdemlik meg a napi kenyeret. Künn az életben egy sereg asszonyt, leányt látunk, aki mind egy-egy eltartó férfi jóvoltából jut hozzá a szükségletei kielégítéséhez. Régen, amikor még nyers erő és izomfőlény szabta meg azt, hogy melyik individuum mennyit hasítson ki magának az élet javából, az emberiség harcász korszakában, az élet javai a duzzadó izmu férfit illeték s azokból annyit adott a nőnek, amennyit jónak látott és csak annak a nőnek adott belőlük, aki urí tetszését megnyerte. Élvezetet nyújtó apró állatkák gyanánt tartotta el a férfi a nőt s künn az életben — minden „eszményi hivatás“ daczára ma sincsen különben. A nő gazdasági existenciája ma is attól függ, hogy akad-e férfi, kereső ember, aki hálékot ad neki és kenyérral táplálja? A nő sorsában nemi motívumok keverednek gazdaságiakkal s ez az összekeveredés okozza az egész társadalom szerelmi életének beteges, lázas vaiudását, a szerelem nélkül férjhez menő nő és a szerelmét en detail sokaknak és sokszor áruba bocsátó asszony egymással rokon tragédiáit. És ezek az asszonytragédiák szűlik a férfitragédiákat: a kétkedést, a féltékenységet, a házassági drámát, a vagyonából kiszípolozott öreg kreten komédiáját. Ritka szerencsés eset, hogyha ilyen bajok közt egy férfi és egy asszony minden zavaró gazdasági momentum daczára egymásra talál, de a szabály az, hogy az eltartó férfi és eltartott nő egyaránt megrontják egymás életét. Nem is említve azoknak a nőknek a szomorú sorsát, akiket senki sem tart el, akik kirekesztve minden jólkereső foglalkozásból, alsórendű igavonó munkával kinlódják össze a napi éléshez szükséges kraiczárokat.

Az „eszményi hivatás“ — tehát a valóságban úgy alakul ki, hogy a legborzasztóbb gazdasági nyomásnak tesszük ki a nőt. Irta valaki, hogy minden leánygyermek bölcsője mellett az éhség és a prostitúció áll őrt. S ez valóban így is van, daczára annak, hogy ma már nem a nyers erő és izomfőlény adja meg a javak szerzésére szükséges talentumot, hanem a szívs igyekvés, kitartás, értelmi erő, amiben a

női nem nincsen inferioritásban a férfi-nem alatt. És mert nincsen, azért bizonyos, hogy a gazdasági szükség korbácsa végre is rákényszeríti a nőt, hogy erejét megfeszítve, gazdasági helyzetét megjavítsa. A korbács-ütéseket egyelőre csak azok érzik, akiket senki sem akar eltartani. De a megélhetés föltételeinek folyamatos romlásával sor kerül majd a többiekre is, azokra, akik ma még nem érzik helyzetüknek a súlyát; azokra is, akik — legyenek akár zsuron trónoló feleségek, vagy léhán vigadó kurtizánok — egyelőre jó kényelemben örülnek azon, hogy munka nélkül, könnyen megélnek, egyszerűen azért, mert férfi-szemnek tetszetős nőkül születtek.

Ma még felesleges munka vitázni fölötté, hogy mi lesz s jó lesz-e és helyes lesz-e az, ami lesz? Most még csak a mai morál szempontjából ítélkezhetnénk; az új gazdasági rendben azonban, ahol a nő is kereső, önálló, független fél, új perspektívái nyílnak a morálnak, s minden korral szemben igazságtalanság az, hogyha egy másik kor moráljával akarjuk megmérni. Ma elég konstatálni azt, hogy a szociális átalakulás, mely gazdasági erőhöz juttatja az emberiség másik felét is, megkezdődött, folyamatban van. Nem azért, amire a női jogok védői a főszűrt helyezik, hogy a nőknek joguk van chez, hanem azért, mert a gazdasági kényszerűség hajszájában rá lesznek utalva arra, hogy ezeket a pozíciókat elfoglalják.

Mindig vannak, akik az ilyen hatalmas szociális átalakulás szélét megérezve, kifejtik annak az ideológiáját s azután mint a szekérrudra szállt légy, azt hiszik, hogy ők huzzák a szekeret. A mozgalom-csinálók, a lelkes agitátorok csalódása ez, akik nem tudják azt, hogy szóból csak szó születik, tettek és átalakulások szükségletekből s kényszerűségekből sarjadzanak. Ez a kegyes csalódás buzdította politikai aspirációra a magyar suffragetteket is és van valami naiv báj abban, amint ezek a lelkes, használó vágyban izguló hölgyek azt hiszik, hogy fehér czédulákat osztogatván, előbbre viszik a női nem ügyét. Bájos naivság magában véve az is, hogy felülről, tetőiténél fogva kezdik építeni a házat s parlamenti jogokat követelnek akkor, amikor még másutt kell lerakni a női jogok alapjait. A politikai emancipációt mindig megelőzi a gazdasági emancipáció: a történelem folyamán az elnyomott osztályok előbb tényezőkké lettek az illető ország gazdasági viszonyaiban s csak azután jutottak el a politikai recepczióig. A nőkérdés megoldásának az útja is ez s biztassa a lelkes agitátor hölgyeket az a tudat, hogy a nők gazdasági emancipációja fehér czédulákkal vagy fehér czédulák nélkül már utban van s ez a gazdasági emancipáció hozza majd meg a politikait is.

Addig azonban sok víz folyik le még a Dunán. S addig, akármilyen fájdalmas és igazságtalan is ez, a nők parlamenten kívül, bölcsőjük mellett a már említett két kísértő rémmel, kénytelenek megelégedni azzal az „eszményi hivatással“, amit számukra a férfinem kijelölni kegyeskedett.

Benda Jenő.

TÁVIRATOK.

A дума elnökét újra megválasztották.

Pétervár, november 14. Ma választották meg a дума elnökségét Elnökké Komjakovot választották újra 316 szavazattal 34 ellenében. A ház a megválasztott Komjakovot háromszoros ovációval tün-tette ki.

A teheráni orosz követ visszahívása.

Pétervár, november 14. (Saját tudósítónktól.) A perzsiai orosz követet visszahívták és valószínű, hogy vissza sem fog térni többé állomási helyére. A visszahívás indokát abban leli, hogy képességeit nem tartják megfelelőnek ily nagyfontosságú állás betöltésére.

A német válság.

Budapest, november 14.

A német válság e pillanatban súlyosabb természetű, hogysem azt akár Bülow távozásával, akár Bülow hivatalban maradásával meg lehetne végleg oídani. Hisz az a felháborodás, amely a külügyi politika miatt egész Németországban megnyilvánult, nem Bülow herceg, hanem egyenesen II. Vilmos császár ellen irányult. Németországnak még szerencséje, hogy a német birodalmi gyűlés pártjai gyűlölik egymást, s így egységes állást a császár személyes politikája ellen nem foglaltak, de azért az a vita, mely napokban a külügyi politikáról a birodalmi gyűlésben lefolyt, egyenesen a császár ellen volt támadás. Még a félhivatalos Reichsbote is azt írta, hogy „ilyen vita a német birodalmi gyűlésben nem volt és óhajtható, hogy ne is legyen“, a mi félhivatalos bevallása annak, hogy az egész birodalmi gyűlés nem foglalkozott mással, mint a császárnak a külügyi politikába való személyes beavatkozásával.

A német birodalmi gyűlésben eddig sem az elnök, sem a kormány nem engedte meg, hogy a császárral kritikailag foglalkozzanak s ha ez ezuttal mégis megtörténhetett, annak az az oka, hogy az elkeseredés és a felháborodás az egész nép körében oly elementáris erővel tört ki, hogy sem a konzervatív párthoz tartozó elnök, sem pedig a birodalmi kancellár nem merték a régi álláspontot fentartani, hogy a császárnak minden cselekedetét a birodalmi gyűlés kritikája alól kivonták. S ennek az lett a következménye, hogy két napon keresztül szapult a birodalmi gyűlés a német császárt.

Mialatt a legsúlyosabb helyzet állt ily módon elő Németországban, az alatt Vilmos császár Donau-Eschingben Fürstenberg hercegnél vadászaton volt s nagyon felháborodott azon, hogy Bülow nem védelmezte őt meg a támadásokkal szemben. A császár „személyes uralma“ ily módon a külföld előtt olyan pörére lett vetköztetve, hogy Vilmos császár maga a legnagyobb felháborodással értesült a történekről. Bülow herceg állása tehát ma mégis sokkal komolyabban megrendült, mint a múlt héten, mikor a Daily Telegraph leleplezése miatt beadta a lemondását. És hogy maga Bülow sem akar tovább megmaradni a német külügyek élén, ha csak garanciákat nem kap arra, hogy a császár személyes beavatkozásának korlát vettetik, az kitünt a beszédéből is, melyet a birodalmi gyűlés előtt tartott s amely a császárra nézve semmivel sem volt kellemesebb, mint a minők az ellenzéki pártok támadásai voltak. Kitünt ugyanis ebből a beszédéből, hogy ebben a kérdésben a birodalmi gyűlés és a kancellár közt ellentét nincs és hogy teljesen osztja a birodalmi gyűlésnek aggodalmait Vilmos császárnak személyes beavatkozásai miatt.

Ennek folytán egyáltalán nem volna csodálatos az, ha Bülownak távoznia kellene a kancellári méltóságból, mert a német császárság megalakulása óta még nem volt arra eset, hogy a császár annyira egyedül állt volna a közvéleménnyel szemben, mint ahogy most Vilmos császár. Bülow hétfőn felkeresi a császárt Kielben, hogy neki jelentést tegyen a helyzetről s nem lehetetlen, hogy nagy politikai és kancellárválság lesz ennek az audienciának következménye. De a helyzetet még súlyosbitja az, hogy a kancellár távozásával nemcsak a német birodalmi kormány vezetésében áll be változás, hanem a porosz kormányban is, mert Bülow tudvalevőleg egyuttal porosz miniszterelnök is s a porosz miniszterium magát a jelen kérdésben teljesen szolidárisnak vallja Bülowval.

Ezuttal Vilmos császár maga sem mer mert erélyhez folyamodni s az egész krízist egy huszárvágással kettévágni, mert a szövetségben a vezető államok képviselői is a császár ellen foglaltak állást, tehát Vilmos császár még a többi szövetséges kormány támogatására sem számíthat s Bajorország, Szászország, Württemberg, Baden és Mecklenburg miniszterelnökei már nyíltan tudatták is ezt Bülowal.

És éppen ez az, ami a válságot nagyon kiélesíti, mert ha most Vilmos császár elfogadja Bülow lemondását, ez azt jelentené, hogy a császár az egész német közvéleménnyel, sőt a

szövetséges német államokkal is fel akarja ebben a kérdésben a harcot venni, aminek pedig a német belügyi viszonyokra kiszámíthatatlan következményei volnának. S éppen azért teljesen kiszámíthatatlan az, hogy mi lesz a hétfői audiencia eredménye. Az kétségtelen, hogy Bülow ezúttal leplezetlenül fel fogja világosítani a császárt a helyzetről s most igazán Vilmos császár kezében van a helyzet kulcsa. A kérdés ugyanis az, hogy hajlandó-e olyan garanciákat adni a birodalmi gyűlésnek és a német népeknek, hogy személyes beavatkozásával nem fogja a német érdekeket minduntalan veszélyeztetni s nem fog ellenkező személyes politikát folytatni, mint aminő a német közvéleménynek igazán megfelel.

Az kétségtelen, hogy a császár nem hajlandó egykönnyen engedni s hogy Bülownak nem lesz könnyű helyzete. Ő azonban ismételt kijelentette, hogy inkább távozik helyéről, sem hogy ne teremtsen teljesen tiszta helyzetet. Az izgalom igen nagy Németországban s még azok a lapok is, amelyek eddig mindig mérsékelték és konzervatívek voltak, nagyon éles szavakkal kelnek ki a császár személyes politikája ellen s egyenesen a monarchikus érzés aláadását s a császári trón tekintélyének lerombolását vetik Vilmos császár szemére. És nemcsak a szociáldemokraták azok, akik indítványt tettek arra, hogy a külügyi politika vezetése kivétessék a császár kezéből, s a birodalmi kancellárt felelős miniszterré tegyék, hanem még a centrum is, amely pedig nyakig uszott mindig a lojalitásban, azt javasolják, hogy a birodalmi alkotmányt változtassák meg oly módon, hogy a kancellár ezentúl a birodalmi gyűlés által felelősségre legyen vonható, amit a mai alkotmány kizár.

Azt vetik a császárnak szemére, hogy ingadozóvá teszi és megbízhatatlanná a német politikát, mert tisztán a császár személyes és baráti érzelmeire helyezi, anélkül, hogy átgondolt és komoly volna a „Politik der Umherreisen“, azaz az ide-oda utazgatás politikájának mondják a mai német külpolitikát.

A helyzet tehát nagyon bonyolult s meg lehet, hogy a válság olyan mélyreható változásokkal fog járni Németországra, aminőkre ma még csak gondolni sem lehet.

Szegény német császár

vagy

bocsássunk meg egymásnak.

Olvastam az újságban, hogy a német nép megelégedte Vilmos császár hirtelenkedéseit, elszólásait és csínyeit s azt tervezi, hogy megrendszabályozza a császárt. Ha jól értem, a birodalmi miniszteriumot felelőssé akarják tenni a császár dolgaiért és valami feliratot is készítenek, amelyben alaposan megmossák az imperátor fejét. Régi jó czimborám a császár, sokszor volt halás témám, gondoltam: nem hagyom most, amikor balban van. Elmentem hozzá és felajánlottam neki, hogy közvetitem a békét, közte és népe közt.

Síva, szegyenkezve találtam a kuczkóban. Atyai hangon beszéltem hozzá és végre rábirtam a következő, teljes javulást ígérő nyilatkozatra:

1. Jó leszek.
2. A bajuszomat lestucezoltatom angolosra.
3. Ha a katonák berukkolnak a városba, én a villamoson térek haza, mert felesleges, hogy én vezessem a zászlós századot. Hazatalálnak azok nélkülem is.
4. Napoleon nagyobb hadvezér volt, mint én.
5. Ha a fotografus rám szól: Tessék barátságos képet vágni — mosolyogni fogok, mert felesleges, hogy minden képmen úgy nézzen bele a világba, mint egy ezézar.
6. Beszédet nem mondok. Ha valaki a véleményemre lesz kíváncsi, szemérmesen ennyit felelek: Beszéljen Bülow bácsival!
7. Újságírók, ha látok, lebujsok az asztal alá: kükucs! és csak akkor bukkanok fel újra, ha elment: dáda!
8. A fotografálást nem találták még fel s tőlem akár fel se találják.
9. Levelet nem írok. Levelezzen az akácza, elég nagy a feje, csuhaj!

10. Darabot nem írok, zenét nem komponálok, szobrot nem faragok, várost nem tervezek. Mi a fenének is, hiszen van énnekem elég jó állásom, meg egy kis jövedelemem.

11. Komolyan fogom fel az életet.

Ugy gondolom, hogy ilyen alapon meg lehetne kötni a békét és a német nép az egyszer elállhat attól, hogy a szegény német császárt megbüntesse. Oly kevesen vagyunk, hogy bocsássunk meg egymásnak és szeressük egymást.

Ray.

BUDAPEST.

*

Templom és templom körül.

I.

Mi ez?:

1. A terve meg volt, de nem eszerint építették.
2. Mielőtt felépült, bedőlt.
3. Alig került tető alá, renoválták.
4. A főhomlokzata a hátán van.
5. A neve Szent István, de lipótvárosinak hívják.
6. Bazilika és mégis dóm.

Természetesen a budapesti Szent István dóm.

Helytelenül, de helyesen: a lipótvárosi Szent István bazilika, a negyedik évét éppen jubiláló. Az isten tartsa épségben, jókarban!

Most pedig a tárgyra, a tárgyra.

A bécsi Stefans-Kirche, a Berliner-Dóm, a párisi Notre Dame, a londoni St. Paul's Cathedral és a nagy Háziur többi közpalotái — ez kétségtelenül megállapítható — nemcsak önmagukat, hanem a környéküket uralkják és karakterizálják, hanem az egész várost. Bécs, Berlin, Páris, Londont és a többit és a többit. Ezzel szemben, mit ural, mit karakterizál a pesti dóm, illetőleg a lipótvárosi bazilika, azaz a Szent István-templom? Semmit, még saját magát sem. Értvén ezt tisztán architektonikus szempontból.

Az egykori paraszt atyafi csodálkozhatott az isteni bölcsességen, mely a Dunát a korzó mellett vezette el, belélem, városi emberből azonban hiányzik ez a paraszt logika. Nem értem, ötvennégy évvel később sem fogom fel a városrendezői bölcseséget, mely a Váci-körutát a templom mögött vezette el, még kevésbé értem pedig, mért nem lehetett volna magát a templomot mindjárt homlokkal az ut felé állítani? Ismerem a kánoni szabályokat, melyek az oltár irányát meghatározzák, de hát építették volna a Váci-körut másik oldalára a dómot. Miért éppen így? Rosszul. Mért nem másként? Akárhogyan, de jól? Pusztába kiáltott kérdések ezek, melyekre ma már nincs illetékes felelő. Ne tekintsek kegyeletérténekné, de hála Istennek, hogy nincs. Egy okkal több, hogy Budapest művészi jövőjében hinni tudjak.

Négy éve áll felszentelve a „Bazilika“. E négy év alatt meglehetősen bizalmat nyertünk szilárdaságát illetőleg. Most már csak a jelenről és a jövőjéről essék szó. Őszintén szólva, féltem ezt az egyébként szép és artiztikus középületet a városrendezői bölcseségtől, a lénialelkű szakemberektől, a czirkalommal gondolkozó szellemi kiskereskedőktől. Mit tudnak ők milieure való hatás- és a környezet ellenhatásához? Minő fogalmak előttük a művészi bölcsesség, a perspektíva szeretete? Ma, aki a lipótvárosi templomot megnézni akarja, átbaktathat Budára, a Várba. Az a szükkeblü téradagolás, amit a főbejáró előtt végeznek, fűszerpolitika. Attól ugyan a művészigenyek nem nagyon fognak jóllakni, legfeljebb csak a Bazilika marad meg. Annak, ami volt tudniillik. Annak a hat pontba foglalt rébusz-templomnak, melyet csak onnét lehet megnézni, ahonnan már nem látni. S ez talán beválik hetedik pontnak is.

Most pedig a milieuról.

Szerénységem föltétlen respektálója vagyok az egyéni izlésnek, ha egyéni; és minden házon, minden szegletben jobban szeretem az egyéniség tapogatózó megnyilvánulását, mint a bevégződött, biztoskezü, de sablonos formák

majomutánzását, az ön- és művésztagadó stíluskonczzsziókat. De olyasmire gondolok, amire praeventive kellett volna gondolni: a Vígsházra és környékére. (Vannak emberek, akik ha templomot látnak, azonnal színházra gondolnak, ami még kevésbé baj, minthogy vannak színházak, melyek azonnal templomról keltenek asszociációkat. Ajánlom ezt a kétségtelenül jó mondást a Nemzeti Színház kritikusaiknak.) A Vígsház feltétlenül hivatott lenne, hogy egy darab Lipót-körutat uraljon, hogy karaktert adjon a környezetének és viszont, hogy a környezete jellegéből magára vegyen valamit. Mért uralja e színház mégis csak önmagát? Mért ad karaktert csak saját magának? (Természetesen architektonikus szempontból érve csupán.) Mi ennek az oka, ha nem a környezet? (Magát a színház épületét illető ok-adagokat, már annak idején kiosztották arra hivatottak.) Elvégre is, kinek jutott volna eszébe a szomszédos bárlok építőitől követelni, hogy a Vígsház barokkstilusának kalodájába préseljék a saját egyéni izlésüket? De igenis joggal várhattunk volna annyi művészi ötletet legalább is, mely az egyéni formanyelv és stílus-idioma teljes megőrzése mellett is, képes lett volna a barokk-stílus belső tartalmából néhány összehangoló, egymásba lendítő motívumot átstilizálni. A barokk-stílus nyugtalan vonal-ritmusának átvezetésére gondolok, valami koncepczionális, illetőleg lényegi magábaolvasztásra, átfornálásra és nem stílus kópiára. A szemben lévő palota masszív, lendületlen tömege, az egyik szomszédos, négyemeletes bérház merev párkányvonalai, a kiképzés meredek és rideg feltörekvése és a kínos mértani pedanteriával lemetszett szegletek, bántó tagadásai mindennek, ami harmónia, mindennek, ami egységes a kiképzésben és nem széteső a művészetben.

Ez az, amiért én a „Bazilikát“ a környékért és a környéket a „Bazilikáért“ féltem. Egyik megeszi a másikat, mind a kettőt pedig az ugynevezett városrendezői bölcsesség eszi meg. A lénialelkűek és a többik.

II.

Ez a rovat Budapesté, logikus tehát, hogy egyszer Bécsről is írjak benne. Roszakaróink annyira dolgoznak az együvé tartozásunk kiharangozásán, hogy meg kell bocsátani egyszer a jóakaróknak, ha a két metropolisz különbözőségének bizonyítgatásával akar bibelődni.

Az osztrák császárvárosban történt néhány napja. Meghalt egy milliomos, életében hitbuzgó istápolója a Jordán felől erre huzott nemzetvallásnak. Meghalt és mintha mégsem halt volna meg. A halála fináléjába egy különös akkord ékelődik, mely alkalmas arra, hogy a vallási smokkok úgy istenigazába hajba kapjanak a mindenségről fesztelenebbül gondolkodó lényekkel. Meghalt és mintha még sem halt volna meg egészen. Sőt, mintha csak most született volna meg arra, hogy az élők vitáiban tovább éljen. Mintha eddig nem is élt volna.

Ez az ember egy millió forintot hagyott arra a célra, hogy évenként „kadist“ mondjanak az emlékére. Héber imát a zsidó elhunyt lelki üdvéért, tonzurás barátokkal. Ha ez nem felforgatás, akkor semmi sem az. Királyi ötlet! Az első imát már el is rebegték valamelyik bécsi zsinagógában, anélkül, hogy különösebb konsternációt keltett volna. Ez Bécsben. Itt Pesten azonban nem egy egvede a rendezetlen felekezeti viszonyoknak horkant fel az „istentelen“ ötleten. Joggal, vagy méltatlannul? Én az utóbbit hiszem. Hogy ez profanizálás lenne a zsidó vallás szentségének, persifilálása mindennek, ami hit... Nem hiszem.

Itt Pesten bevett szokás, hogy az örök-hagyók és első sorban a semiták, „valláskülönbségre való tekintet nélkül“ hagyományozzák vagyonukat, amivel missziót vének teljesíteni a felekezeti béke érdekében. Tévedés. Ez a Bécsbe szakadt milliomos, merem állítani, valószínűsítő a felekezeti ellentétek nivellálásának terén. Ez egy világos koponyájú reformátor, aki rájött, (jóformán csakis az ő fájából jöhetek erre rá) hogy az antagonista vallások szakadékaikat át csakis aranyhiddal lehet a bé-

Kés és zavartalan közlekedésnek utat nyitni. Ez az aranyhíd: a pénz. A Pénz, az új, a modern Isten, a nagy Ügynök, az egyedüli ezen a földön, aki az aranytégla milliósával épít nagy-szerű mauzoleumot a vallások patinás babonáinak és bebalzsamozott tradícióinak. Pokoli, századok vallási izoláltságát tagadó eset ez, a mikor a zsolozsmák duruzslásához nevelt ajkak, a „kadis“ elmormolására nyílnak. A szokásoktól, meggyőződésektől, lelkektől idegen imára. Micsoda perspektíva nyílik itt a fantázia előtt!...

Pesten azonban kevés a fantázia. Ahol van, ott is zárórával működik. Eddig és nem tovább! Itt az erkölcs órája, az előirt áhitat pillanata, az ihlet beállított percze; le a vas-redőnyvel! Ezentúl illik nem gondolkodni és nem illik látni, nem illik hallani. Az illetlenek azonban (ugy illik, hogy ilyenek is legyenek) megkérdézhetik velem együtt:

— Mi ez? Hát olyan ez a nagy ég, mint a pesti kapu? Mindenkinek megnyílik, aki a „spérgeldet“ megfizeti? Befogadja az idegenül tört imát, melyet nem is az isten kiválasztott népnek papjai sóhajtának fel a lelkiüdvösségéért annak, kinek ősei egykor száraz lábbal mentek át a Vöröstenger félrecsobogó hapiain? hát kézbesítésre lelnek ezek az ima-levelek, melyek talán az áhitat hiteles bélyegeivel sincsenek el látva? És ott fent... a magas postán, vajjon megfelelő forgalmi tökének tekintik-e ezt az egy milliósnyi alapot? Elegendő lesz-e ez ahhoz, hogy az eddigi rekesz és osztályrendszert centralizálják és össze-vissza kombinálják? Hiszen ezek után nincsen kizárva, hogy a kínai misz-szionárius bárány- vagy egyéb áldozatot mutasson be Budhának, valamelyik sárga Rothschild lelki pihenéséért. Nem lehetetlen, hogy hopszpolkázó dervisek, vagy basszhangu muez-zinek a minaretek tetejéről fognak az Allah paradicsomába költözött gyaúr milliósos nyugalmas lelkiutazásáért üvöltöni. És — last but not least — talán már nemis ideológia, hogy Bécs városának egyik bőkezű jóltevőjéért — notabene semitéért — maga Lueger személyesen rebegje el a „kadist“. IV. Henriknek állítólag megért Páris egy misét — vaut bien une messe — miért ne érne meg Luegernek Bécs egy „kadist“? A cél szentesíti az eszközt. És még lenne olyan aki ezt az állapotot nem tartja ideálisnak, fejlődésképesnek? Nem egy új, minden konglomeráltsága mellett is egységesebb korszaknak? Aki mint a csiga a házában, úgy temetkezik a vérbe oltott hagyományok közé és többre becsül egy pesti népkönyha, vagy kiházásitási alapítványt „valláskülönség nélkül“, mint ezt a direkt keresztény rendre bizott zsidó-hagyomány ápolást. Nem, nem, ez lehetetlen!

Ha a jövő évszázadok alatt összepermutált, összekombinált és variált vallásokra gondolok, a különféle alapítványok révén, különféle lokál-czeremóniákkal és vallási sajátságokkal egymásba nyúló, egymásba ékelődő és kapcsolódó felekezetekre — szeretném elképzelni tudni azt a káptalanfeji liturgikust, aki képes lesz elmagyarázni, hogy hol végződik az egyik vallás és hol kezdődik a másik. Ennek a pokoli chaosnak a gyönyörű harmóniájában — s ez nem is olyan paradoxon, mint amilyennek tetszik — szeretnék én még egyszer a világra jönni. Hogy a szemébe kacagnék (?) ezeknek a pesti, kaftán-lelkű, kis orthodoxoknak! És okvetlenül elmennek ahhoz az arany-szoborhoz, melyet a hálás utódok — és nemcsak Bécsben — ennek a ma sokaktól humorosnak, cinikusnak és talán nem is egészen beszámíthatónak tartott bécsi milliósosnak emeltek.

Relle Pál.

AZ EGYETERTÉS
szerkesztősége és kiadóhivatala
VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.
A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

A hamis váltók.

— A Jenny-ügyet befejezte a rendőrség. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 14.

A nagyszabású és szövevényes váltóhamisítások ügyében nagy apparátussal folytatott rendőri vizsgálat a mai nap folyamán befejezéséhez ért. A vizsgálat egyre különösebb dolgokat derített ki ifjabb Jenny József számtiszt és az elhunyt büntársa, László Géza manipulációiról. Megállapították, hogy ez a két nagystilű ember kétezer négyezer váltót hamisított. Sőt amint a vizsgálat folyamán kiderült, valósággal műhelyt rendeztek be a váltóhamisításra, száziéle ténnyel és a legkülönbözőbb tollakkal végezték bünyös mesterségüket. Egész irástudományt folytattak, százszor is leirtak egy nevet, míg teljes biztonsággal a hamisítandó váltóra firkantották.

A rendőrség a több kilogrammra rugó hamis váltókat, valamint az iratokat ma délben átküldte a királyi ügyészségre, Jennyt pedig délután két órakor kísérték át az ügyészség börtönébe.

Házkutatás.

Dr. Sándor László rendőrkapitány tegnap házkutatást tartott Jenny József lakásán és a hetedik kerületi előjáróságon lévő hivatalában, továbbá László Gézának Rákospalotán, a Bem-utca 28. szám alatt volt lakásán. Jenny iratai között rengeteg manupropia-tanulmányt találtak. Éveken át gyakorolhatta magát Jenny az aláírások aláírásában. Iróasztalának minden fiókja tele volt hamisított váltóval. László Géza iratait nagy postadobozban tartotta. Ehhez a dobozhoz senkinek sem volt szabad hozzányúlni. László megtiltotta azt is, hogy otthon bárki is felbontsa leveleit. A postadobozra azt mondta, hogy abban a barátja, Jenny legénykori emlékeit őrzí. A postadoboz tele volt levelekkel, hamis váltókkal, irásokkal, nyilvántartási könyvekkel. Nagy körültekintést igénylő nyilvántartásra és folytonos éberségre volt szükség, hogy László és Jenny manipulációikat leplezhessék. László valósággal nyilvántartást vezetett a hamis váltókról s piros ténnyel volt bevezetve minden váltó mellé a lejárat nap. A hamisításhoz négy-ötféle tintát, különböző tollakat használtak.

A levelek.

Nagyon érdekes a két ember levelezése, amelyet a rendőrség szintén lefogalt. Kiderül ebből, hogy Jenny mindenben László Géza irányítása szerint cselekedett. Erre vall a következő levél:

Kedves Jóska!

Kérlek, égetően szükséges a dolog. Küldd azonnal. Összeg 300 korona. Irásokra és tintákra vigyázz. Ha lehet, más színűek legyenek.

Géza.

Több olyan levelet találtak, amelyekben László szemrehányást tesz Jennynek, hogy felületes, nem vigyáz eléggé. Jenny viszont több levélben pénzt kér társától. Az egyik levélben így indokolja a pénz kérését: „A köbányai nyugtáknál szabálytalaságoknak jöttek a nyomára. Rögtön küldj pénzt.“ A hamisítók az utóbbi időben már állandóan rettegtek, hogy büneiket felfedezik. László Géza a szó teljes értelmében idegbeteg lett a folytonos izgalmauktól. Lászlóné vallja, hogy férje már türelmetlen lett. Családjának nem volt szabad egy hangos szót kiejteni. A legcsekélyebb dolog annyira felizgatta, hogy szinte őrvongott. Lászlóné már öngyilkos akart lenni férje türelmetlen természeté miatt. A rettegésre volt is okuk. Alig tudták már leplezni a bünt s a veszedelem közeledését jelzi a következő levél, amelyet László írt Jennynek. Ez a levél a következő:

Kedves Jóska!

Amire számítottam és amitől félték, bekövetkezett. Egyelőre még baj nincs, de ha 2-3 napon belül nem intézkedünk, mindennek vége. Vagyis más szóval, hamarosan oly megoldást kell találni, hogy az egyes lejáratok alkalmával minden egyes ügyre külön-külön az eredeti összeg 20 százalékát kell törlesztenem. Nekem van megoldásom. Gondolhatod, hogy mi? Különben a napokban fog eldőlni, hogy a takarékpénztárból nekem kell-e elmenni, vagy Schwartznak...

A rendőrség ma több tanút hallgatott ki. Így Jenny József néhány tisztviselőtársát és többeket azok közül, akiknek nevére váltókat hamisítottak. Jenny Józsefet, aki beismerő vallomást tett a rendőrkapitány előtt, ma délután a főkapitányságról átkísérték az ügyészségre.

UJDONSÁGOK.

—
Levelet írnék.

Levelet írnék, hosszú levelet...
Szerelmem sirva haldokolna,
A lelkem sápadtan ragyogna,
Könyves, halálos vágyódással.
S a vergődésem, kizkődésem,
Ezer fuldokló szívverésem
Gyötrelmes, hangos zokogással
Mind benne volna, benne volna:
Ha megírhatnám azt a levelet!...

Levelet várok, hosszú levelet...
Még feltámadna bus szerelmem,
Fehéren szikráznék a lelkem
S lobogna sápadt lobogással...
Királyi, gögös, büszke álmok,
Ujjongó, nótás kaczagások
Édes, forró melódiával
Csendülne fül a szívemben, —
Ha én megkapnám azt a levelet!...

III.

„A szilárd jellem mintaképének.“

Pokoli szatira és valóságos sűrített kortörténet vigyorog ki ebből az idézőjelbe tett néhány szavas mondatból, mert ez a mondat egy egész falu, egy egész kicsiny társadalom háláját és hódoló elismerését fejezte ki egy olyan ember sírjára tett koszoru szalagján, aki ötszáz darab váltóra írt hamis nevet s évek óta gonosz uton szerzett pénzből uraskodott. Hogyha meg nem hal kevés idővel ezelőtt, ez az ur számot kap a rendőrségnél, lefotografáltatik s azok, akik a dícsérő koszoru árát összeadták, meg sem ismerik, ha majd később, természetesen évek múltán, vele az utcán szembetalálkoznak. Így meghalt azzal a tudattal, hogy tekintélyes férfiú volt, tagja volt Pestmegye törvényhatósági bizottságának, kezelte a rákospalotai kaszinó pénztárát, csodálták, mint híres gavallért és közéleti férfiut. Amíg élt, oly ügyesen járta a tojástánczot a váltólejáratok és a büntető paragrafusok között, hogy a gyanu árnyéka sem fért hozzá Czimborájával ha összetalálkozott, bizonyára egymás szemébe kacagtak, mint augurok, hogyha maguk között maradnak. Augurjai a népcsalásnak, a tömegbolondításnak, a svihák emberkárosításnak.

Ez a László Géza különben, mielőtt a börtön elől a föld alá menekült, egész jó fiú volt. Ur módjára szeretett élni, elegánsan, nagy pénzbe kártyázni, finom, drága italokat inni, utazni, lóversenyre járni. De szívesen áldozott közdolgozókra is, hogyha kellett; híres volt a szívéből a jótékonyágáról, a használni vágyó agilitásáról.

Ne mondja senki, hogy könnyű volt a más pénzéből! Vannak, akik lelkiismeretlenül összelopkodják a mások pénzét (nem is mindig a büntető törvénykönyvbe ítköző uton) és mégis vér-szipoly uzsorások, ártó akarattal teli önző gazok. Az ilyenek az igazi antiszociális lények a társasélés rontó bacillusai, akik születésüknek és természetes hajlamaiknak fogva kártevő gonoszok akkor is, hogyha nem kerülnek rendőr ügyész, vizsgálóbíró kezére.

László Géza ebben az értelemben becsüle

tes ember volt, ha ötszázszor sikkasztott is. Ha sikkasztott, azért tette, mert nem volt neki pénze, de ha lett volna, ez a fiu igen becsületes, derék gentleman lett volna, legalább olyan derék, mint akármelyik gavallér a Nemzeti Kaszinó kártyaasztalainál vagy pezsgős-szeparéiban. A vagyron és becsület gyakori összefüggésére fényes példa ez, melyhez csak azt kell hozzáfűzni, hogy ez a kapcsolat sokkal gyakoribb, mintsem az ismert nagyjelleme, közéletben is szerepet játszó vezérembereket bizonyára nagyon tisztelő nyúlás olvasó hihetné.

NAPIREND. Naptár. Vasárnap, november 15. — Róm. kal.: D. 23. Lipót hv. — Prot.: D. 23. Lipót. — Görög-ország nov. 2. E. 22. Acind. — Zsidó: March. 21. — A nap két reggel 7 óra 6 perczkor, nyugszik délután 4 óra 28 perczkor. — A hold két este 10 óra 44 perczkor, nyugszik délután 1 óra 53 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.
Allandó kiállítás a Könyves Kálmárnál Nagymező-utca 37-30. Nyitva 9-1-ig. Belépődíj nincs. — Velazquez-kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9-7-ig. Belépődíj 1 korona. — Fiatal festők kiállítás az Uránia Kigőrtéri szalonjában nyitva 9-1-ig. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum összes tárai nyitva 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva. — A földtani intézet múzeum nyitva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György múzeum zárva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára zárva. — Az Egyetemi könyvtár zárva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9-12-ig, a téli hónapok alatt novembertől február végéig kedden és pénteken 6-8-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak nyitva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délután 9 óráig vannak nyitva.

— „Az Egyetértés Vasárnapja“. Mellékletünk, amelyről elmondhatjuk, hogy olvasóink körében a legnagyobb népszerűségnek örvend és minden családnál szívesen látott vendég, ezúttal is érdekes tartalommal jelent meg. Az első oldalon egy nagy kép György szerb trónörökösét ábrázolja, amint a csári palotát audienciája után elhagyja. Nagyon kedves két kép a német trónörökös gyermekeit ismerteti meg velünk. Valóságos belső titkos tanácsossá való kinevezetésük alkalmából közöljük Bolgár Ferencz, gróf Hadik János, Tóth János államtitkárok arcképeit és hatvanadik születésnapja alkalmából Wekerle Sándor magyar miniszterelnök fotografiáját. Eredeti fölvételünk készült a Petőfi-házról, amelyhez Váradi Antal, a Petőfi-társaság főtitkára irt érdekes cikket. Egy fölvételünk a fiatal Vanderbilttel ismerteti meg olvasóinkat. Egy előfizetünk Jeruzsálemből küldött képet, amely a király születésnapjának megünneplésére egybegyűlt társaságot ábrázolja az osztrák-magyar konzulátus szalonjában. Képeket közlünk Zeppelin új léghajójáról, Bülowról, a bolgár királynéről, az osztrák miniszterelnökről és Sardouról. Szalay Péter temetéséről két sikerült fölvételt készítettünk és három képünkön az első hó okozta zavarok láthatók. A szövegrészben Székely Vladimírnek van egy érdekes bűnügyi novellája.

— Gyász a csár családjában. Alexis nagyherceg, a csár nagybátyja, párisi palotájában tüdőgyulladásban meghalt. A nagyherceg ötvenhárom éves kort ért el.

— **Wekerle ünneplése.** Wekerle Sándor miniszterelnök — mint már megirtuk — ma töltötte be hatvanadik évét. Ebből az alkalomból minden oldalról a miniszterelnöknek igen szíves üdvözlésben volt része. A reggeli órákban meglátogatta őt gróf Apponyi Albert kultuszminiszter, Popovics Sándor és Márfy Albin államtitkárok és meleg szóval üdvözölték. A miniszterelnök kora délelőtt elment a képviselőházba, ahol már a folyosón gratuláltak, az ülésterembe való belépésekor pedig a Ház tagjai megélezték. A miniszterelnök különben lehetően kerüli az ünneplést s a mai estét családja körében tölti.

— **Uj nemes.** A király Petrován György alvezredesnek és törvényes utódainak felsőzubiczai előnévvel a magyar nemességét adományozta.

— **A román trónörökös Bécsben.** Ferdinánd román trónörökös november 8-án Bécsbe érkezik, hogy Károly király üdvözlését átadja Ferencz József királynak hatvan éves osztrák uralkodói jubileumára. A román trónörökös a Burgban száll meg s tiszteletére udvari diszebed lesz szerdán Schönbrunnban.

— **Uj királyi tanácsos.** A király, személye körüli magyar miniszter előterjesztésére, Himesch Ferencznek, Brassó város polgármesterének, buzgó szolgálata elismerésül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— **Rákóczi-ünnep.** Budapest VI. kerületének függetlenségi és 48-as köre II. Rákóczi Ferencz fejedelem hamvai hazahozatalának emlékére ma este Rákóczi-ünnepélyt rendezett körhelyiségében, amely minden izében rendkívül sikerülten folyt le. Az ünnepség keretén belül leleplezték II. Rákóczi Ferencz arcképét. A műsort Koczé Antal nyitotta meg, aki bandája kíséretével Rákóczi kesergőjét játszotta. Oláh Lajos kurucznotákat adott elő tárogatón nagy hatás mellett. Azután Thaly Kálmán mondta gyönyörű ünnepi beszédét. Rákóczi alakja — mondotta — úgy áll előttünk, mint a végtelen, áldozatkész hazaszeretnek mintaképe. Rákóczi arcképének leleplezésekor Rákóczi életéből azt ragadja ki, hogy a fejedelem milyen viszonyban állott a képzőművészetekhez. Az ősz történettudós lebilincselő előadását lelkesen megtapsolták. A beszéd végén lehullott a lepel az arcképről, amely Szécsi Armand festőművész sikerült műve. Végül Révy Aurélia énekelte el Halász István dalát „Távol keletről“. A Lira dalkör éneke fejezte be a sikerült ünnepséget.

— **Főispáni titkárok.** A belügyminiszter dr. Egressy Árpád földmiv. minisztérium ideiglenes minőségű díjtalan fogalmazó-gyakornokot, valamint dr. Marton Gyula vármegyei közigazgatási gyakornok, tb. aljegyzőt a belügyminisztériumhoz fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazókká nevezte ki és főispáni titkári minőségben szolgálattételre dr. Egressy Árpádot, Győr vármegye és Győr sz. kir. város főispánja mellé, míg dr. Marton Gyulát Háremszék vármegye főispánja mellé rendelte ki.

— **Makó Lajos temetése.** A részvétnek impozáns megnyilatkozása mellett helyezték ma délután örök nyugalomra Makó szinagagató holttestét Szegeden. A színház előcsarnokában elhelyezett ravatalt a délelőtti órákban tömegesen látogatta a közönség, délután pedig már a korai órákban oly sokan jelentek meg, hogy a tágas épület nem volt képes a közönség befogadására. Három órakor kezdődött a temetési szertartás, melyet Bereczk Sándor református lelkes végzett. A társulat énekkara ez alkalomra betanult gyönyörű énekszámait után Csiky László bucsuzott el az összes tagok nevében az elhunyt direktortól. A szertartás végeztével megindult a hatalmas gyászenet a temető felé, az uton a parancsnokság által a temetésre átengedett honvédeknek játszott gyászdulókat. A temetőben Baróti Antal, a társulat tagja, mondott megható bucsubeszédet.

— **Kossuth Ferencz születésnapja.** Hétfőn lesz Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszternek, az országos függetlenségi és 48-as párt elnökének 68-ik születésnapja. Ez alkalomból a párt képviselőtagjai hétfőn délelőtt fél egy órakor a Ház szünete alatt a képviselőházból küldöttségileg a gyengélkedő Kossuth Ferencz lakására vonulnak, ahol a minisztert a pártnak egyik tagja fogja üdvözölni.

— **Kitüntetés.** A király Berlogia Ábrahám kuriai bírónak saját kérelmére történt nyugdíjazása alkalmából sok évi hű és buzgó szolgálatai elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

— **Wright győzelme.** A levegő didalmas meghódítója, Wilbur Wright az egész vonalon győzelmet arat. Tegnap délután fölszállásával, amely alkalommal hatvan méternyi magasságra emelkedett a föld fölé, megnyerte a magas röplésre kitűzött ezerfrankos díjat.

— **Olay Lajos közjegyző.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy Olay Lajost, a szigetvári kerület országgyűlési képviselőjét a király Karczagra közjegyzővé nevezte ki.

— **Jubiláló hírlapíró.** Ferenczy János, a szatmári hírlapírók doyenje csendben ülte meg hírlapírói működésének 35-ik évét. Hosszu pályáján Szatmármegye minden lapjába dolgozott és több fővárosi lapba is. Jelenleg a Szatmárnémeti politikai lapot szerkeszti. Szindarabokat is irt, melyeket a vidéki színpadokon többször előadtak. Jubileuma alkalmából igen sokan halmozták el jókívánataikkal.

— **Apróságok Taftékről.** Amerikában természetesen most Taft és családja áll a közérdeklődés központjában. Minden apróságot följegyeznek róla és családjáról. Most arról érkezik hír, hogy egy new-yorki újságíró meginterjúholta Taftné. Arra a kérdésre, hogy miként fog beilleszkedni az új körülményekbe, Taftné asszony készséggel a következőkben nyilatkozott:

— Már évek óta tisztában vagyok a Fehér Házban divatos szokásokkal. Tudom, hogy nem könnyű feladat Rooseveltné méltó utódjának lenni. Nincs Washingtonban uri hölgy, aki oly tiszteletre- és szeretetreméltó lehetne. Meg vagyok azonban győződve arról, hogy Rooseveltné asszony szívesen fog engem a kezdet nehézségein jó tanácsokkal támogatni.

— **Helene,** az elnök leánykája, egyelőre még iskolásleány, de azért természetes, hogy őt, mint a Fehér Ház „hercegnőjét“, szintén óriási érdeklődés környékezi. Az iskola előtt, melyet a tizenöt éves kisleány látogat, előadás után igen sok riporter ácsorog. A leánya egy csöppet sem félénk és amint ez az elnök leányához illik is, szívesen enged az interjunak. Kijelentette a következőket:

— Sajnos, még csak tizenöt éves vagyok és még egy évig iskolába kell járnom. Egyébként roppant szeretem a papát és határtalanul büszke vagyok rá. Nos, de ha majd kikerülök az iskolából, azon igyekszem, hogy elődömet, Alicet lefőzzem.

— **Házasságok.** Az angol kisasszonyok templomában esküdték örök hűséget egymásnak dr. Marton József és Gajári Ilonka, Gajári Odón főszekesztő leánya. Az esketést Bakács János plébános végezte.

— **Dr. Kemény Aladár** pénzügyminiszteri segédtitkár eljegyezte Ludasy Erzsikét, Ludasy Sámuelnek, az Anker Biztosító-Társaság igazgatójának leányát.

— **Gyökér Imre** székesfővárosi tisztviselő a belvárosi főtemplomban ma vette oltárhoz Udvardy Hildát, özv. Udvardy Ferenczné, fővárosi háztuladonosnő leányát.

— **Nagy Sámuel,** a Nagy és Fia butorkereskedő cég birtagja és neje, szül. Beifield Hermina ma szombaton tartották házasságuk huszonöt éves évfordulóját számos rokon és ismerős körében.

— **Nászajándékok,** jeggyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műórás ékszertelepén, Budapest, VII. Erzsébet-körút 29., I. em. szerzethetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

MOLL-féle SOSBORSZESZ

legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés esuz, köszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombit) üvegekben 2 koronáért kapható. MOLL-készítmény kéréndő.

Fő-szétküldés: **MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által**
BÉCS, I., TUCHLAUBEN 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

MOLL-féle SEIDLITZ-por

felülmúlhatatlan háziser mindama gyomorhajóknál, melyekből a rossz emésztés és székrekedés szokott keletkezni. A gyógyszer-tárakban MOLL készítménye kéréndő eredeti dobozokban 2 koronáért.

Fő-szétküldés: **MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által**
BÉCS, I., TUCHLAUBEN 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

— **Dr. Pekár Károly gondnokság alatt.** A hivatalos lap mai száma egy szépen indult nagy reményekre jogosító pálya letörését jelenti. Dr. Pekár Károly harmincznyolcz éves tanárt és kiváló esztétikust elmebetegsége miatt gondnokság alá helyezték. A szomorú sorsra jutott tanárnak több munkája jelent meg s mindegyik újabb haladást jelentett a tudományban.

— **Letartóztatott bankár.** Néhány nappal ezelőtt megírtuk, hogy a főkapitányság csalás büntette miatt letartóztatta Wechsler Gyulát, a Székesfehérvári III. kerületi Takarékpénztár Szövetkezet és a Budapesti Jobbparti Takarékpénztár R.-T. igazgatóját, akit azonban a vizsgálóbíró szabadlábra helyezett. Időközben újabb feljelentések érkeztek a székhámas igazgató ellen, aki Szentiványi Gergely postatiszt és a felesége nevére háromezer, Hajdel Alajos földbirtokos és neje nevére pedig kétezeröt száz koronás váltókat hamisított, s azokat a budaörsi és törökbálinti takarékpénztáraknál értékesítette. Hétfőn mind a két váltó esedékes lett és a pénzintézetek a váltókat megváltották, amiről természetesen az összes érdekeltet értesítették. Szentiványi és Hajdel kijelentették, hogy aláírásuk hamis, miért is a takarékpénztárak följelentést tettek a hamisító igazgató ellen. E héten egyébként még több panaszos jelentkezett, úgy, hogy a följelentések összege tízezer koronára rug. Stefkovits Ferenc rendőrfogalmazó Wechsler Gyulát ma délelőtt detektivekkel maga elé kísértette és kihallgatása után, délután két órakor letartóztatta. Ezuttal a büns igazgatót aligha fogja szabadlábra helyezni a vizsgálóbíró.

— **Ezüstlakodalom.** Deutsch F. Károly, az ismert fővárosi nagyiparos, a főváros társadalmának és polgári közéletének ez a kiváló férfia, november 14-én ilte ezüstlakodalomát nejevel, szüli. Stein Fanny urhölgygyel a legszűkebb családi körben. A szép családi ünnepélyen a jubiléus házaspárt a főváros előkelő köreiből és a külföldről táviratban és levélben sokan üdvözölték.

— **A megdézsmált hagyaték.** Megírtuk néhány nappal ezelőtt, hogy özvegy Weisz Jónásné, született Fischl Teréz feljelentést a rendőrségen, hogy rokonának, özvegy Griez Benjáminnének millió hagyatékát valaki megdézsmálta. A feljelentésben több örököszt gyanúsított meg, de különösen Griez Árminnét, született Steiner Jankát, továbbá özvegy Griez Józsefnét, született Steiner Máriát, akik állandóan az elhunyt közelében tartózkodtak, sőt gazdaságában is beleavatkoztak, így módjukban volt a több százezer koronára rugó pénzből és értékpapirokból egyet-mást eltulajdonítani. A rendőrség mindkét asszonyt kihallgatta. Griez Árminné kijelentette, hogy ő, amikor az öreg Griez né már utolsó napjait élte, igen elvitt egy tízennyolcezer koronás takarékpénztári könyvet, sőt már előbb is több ízben vitt el pénzt, összesen hetvenháromezer koronát, de mindez az elhunyt tudtával és beleegyezésével történt. A rendőrségen nem fogadták el ezt a védekezést. A vizsgálóbíró a nyomozás adatai alapján elrendelte a bűnügyi zárlatot Griez Árminné, született Steiner Janka és özvegy Griez Józsefné ingatlanaira. Ezeknek értéke száztizenháromezer korona.

— **Czélserű vásár.** A Váci-utca egyik érdekességét képezi most az a kiállítás, amely az ötven évvel ezelőtti Monaszterly és Kuzmik cég volt üzlethelyiségében folyik. A régi tulajdonosok, tekintettel előkelő mágnás vevőkre, óriási mennyiségű divatcikkeket vásároltak, amelyeket a jelenlegi tulajdonosok hasonlóan olcsó árak mellett kiárusítják. A rendkívüli alkalmi vásárnak, illetve előnyeinek fényes bizonyítéka, hogy a kiárusító helyiségben formálisan tolongnak a vevők s megragadják az alkalmat, hogy a mesésen olcsó árak mellett a legelegánsabb divatárakat vásárolják.

— **Dadogók tanítása.** Roboz Józsefnek, volt siketnéma intézeti igazgatónak, hazánkban a dadogó-oktatás első megalapítójának és jeles gyógypedagógusnak felesége, özvegy Roboz Józsefné most lakásán (VII. Rákóczi-ut 62., I. em. 6.) elfogadja dadogók, siketnéma, gyenge tehetségű mindkét nemű gyerekek és beszédhibában szenvedők magánoktatását. Nem gyűjt össze egész osztályokat, hanem egyenként foglalkozik minden növendékével, azzal a hozzáértéssel és szeretettel, amelyet férjétől,

a gyógypedagógia első mesterétől tanult. A tanulást nála éppen azért bármikor el lehet kezdeni.

— **Mikor egy grófnál árvereznek.** Nem minden izgalom nélkül folyt le az az árverés, amelyet ma akartak foganatosítani gróf Festetic Andor szélestei kastélyában. A csődbejutott gróf ingóságait akarták elárverezni. Az árverésre sokan érkeztek Szeleste, mert az ingóságok között nagyértékű műkincsek is vannak. Amikor a gróf csődötmegének gondnoka be akart hatolni a kastélyba, gróf Festetic Andor megtagadta a kastély felnyitását. A gróf és a csődötmeg gondnok között izgatott szóváltás támadt, de a gróf még akkor sem tágitott, amikor a csődötmeg gondnok figyelmeztette, hogy a törvényes következményeket tulajdonítsa magának. Erre a tömeggondnok csendőroket hozatott. A gróf kijelentette, hogy a karhatolamnak enged és felnyitotta a kastélyt, de az összes ingóságokat, műtárgyakat, festményeket egy birkaistállóba hozdatta s kijelentette, hogy ott elárverelhetik azokat. A tömeggondnok erre elhalasztotta az árverést, azzal, hogy a tömegvagyon Szombathelyre vagy Sárovarra fogja szállítani. Egyetlen egy tárgy került dob alá, egy kis berakott szekrény, melynek kikiáltási ára száz korona volt és melyet Radisich Jenő, az Iparművészeti Múzeum igazgatója ötezer koronáért vásárolt meg.

— **Gyermekgyilkos anya.** Borzalmas, szinte állati kegyetlenséggel vetett véget egy cselédeány titkos szerlme gyümölcsének, egy ártatlan kis, pár óras csecsemőnek, Berk Anna huszonhárom éves cselédeány ugyanis, aki a Medve-utca 12. számú házában szolgált, tegnap este egy egészséges fiúgyermeknek adott életet. A leány nagyon megijedt s hogy szabaduljon gyermekétől, még mielőtt többen tudnák, egy zsebkéssel elvágta a kis csecsemő nyakát úgy, hogy azt csak két bőrcsapat erősítette a törzshöz. A kis gyermek természetesen rögtön meghalt. A holttestet ágyában rejtve, másnap reggelig magánál tartotta. Reggel aztán papirosba csomagolva a Batthyány-téren egy bokor alá tette le. Itt megtalálta két zöldsárgás kofa és átadták az odahívott rendőrnek, aki jelentést tett a főkapitányságon. A nyomozásra kiküldött Kubes, Körös és dr. Reisz fogalmazónak sikerült a leányt kinyomozni, kit letartóztattak és a rabkórházba szállították.

— **A magyar osztálysorsjáték.** Mindinkább jobban jutnak az emberek azon meggyőződéshez, hogy a magyar osztálysorsjáték minden más játéknemmel szemben előnyben részesül; ez nem is csuda, mert ha minden résztvevő nem is nyert, mégis mindenki, aki az osztálysorsjátékot ismeri, akár egy barátja, ismerőse vagy más földije útján bizonyára hallotta, hogy nyert, mert nagyon sok ember van Magyarországon, aki Török A. és Társa bankházában nagy nyereséményhez jutott. Ennek oka az, hogy a Török-bankház igen nagy vevőkörrel rendelkezik az országban és ez minden sorsjátéknál nagyobbodik és pedig minden sorsjátéknál annyira növekedett a vevőkre, hogy a cég saját palotát építtetett, az összes munkálatok elvégzéséhez céljából, melyet ezen fizet megkövetel. Török A. és Társa Bankház R. T. Budapest, Szervita-tér 3., a legnagyobb osztálysorsjegyzület vevőit kiváló jól szolgálja ki és vevőit oly sok és nagy nyereséményvel szerencsésíti, hogy nem átaljuk a Török A. és Társa céget a legjobban ajánlani. A hivatalos terv kimutatása szerint ismét 16 millió 457.000 korona jut 5 hónap alatt kisorsolásra és ezek első osztályu árai: $\frac{1}{4}$ sorsjegy 12 korona, $\frac{2}{5}$ sorsjegy 6 korona, $\frac{1}{4}$ sorsjegy 3 korona, $\frac{1}{5}$ sorsjegy 1 korona 50 fillér. Miután Török sorsjegyeit mindenkor keresik és a húzás már csütörtökön, e héten, november 19-én kezdetét veszi, ajánlatos, hogy minél előbb a Török-banknál szerezzék be sorsjegyszükségletét.

— **Amerikai teleményesség.** Régi idők óta ismert dolog, hogy a czélserű ujtások legnagyobb része Amerikából kerül át hozzánk és csodálattal látjuk, hogy mennyire vezet minden téren a yankeek teleményessége. Legújabb találmányuk ismét egyike czélserű ujtásuknak a Way's Muffler elnevezés alatt forgalomba került gallérvédő, amelynek egyedüli főraktárát Kertész Pálnak, az ismert agilis előkelő fővárosi kereskedőnek sikerült megszerezni s akinek Rákóczi-ut 40. sz. alatti üzletének kirakataiban közszemlére vannak kiállítva a mindenképpen czélserű és olcsó gallérvédők.

— **A Hirsch-alap.** A Franklin-Társulat nyomdai szakmunkáscsoportja által, érdemes igazgatójuk nevére létesített Hirsch Lipót-alapítvány kamatait, melyek minden évben Lipót-napján kerülnek szétosztásra, ez évben ismét négy intézetbeli rokkant betűszedő élvezte, nevezetesen Juhász János, Horzény Ferencz, Erényi Ferencz és László Dezső.

— **Sokszor hallottunk panaszokat s éppenséggel nem indokolatlanokat, hogy közvetlen a karácsony hetében történő bevásárlások sok kellemetlenséggel és bosszankodással jártak, amiért is, mert a rendestől alaposan eltérő, óriási vásárló közönségnek a pontos kiszolgálást illető kívánalmai már technikai nehézségeknél fogva is alig voltak figyelembe vehetők. Ennek akarja elejét venni Holzer cs. és kir. udvari szállító cég azon ujtásával, hogy a n. é. vevőközönség által áruházában vásárolt árukat visszatartja azon időpontig, míg azok felett a vevő nem rendelkezik.**

— **Detektív-krónika.** Fröhlich János hírlapíró heti folyóiratának nyolczadik füzeté ma jelent meg és már kapható 12 fillérért minden füzében és vasuti állomáson. A füzet, amely egy mint a többi, önálló egész, két érdekes detektív-nyomozást mond el.

— **Fővárosi Orfeum.** Vasárnap, 15-én, mint rendszeren, két előadást tart a Fővárosi Orfeum. Mindkettőben fellép Sylvester Schaefer, a csodálatreméltó artista-kiadó, kinek minden egyes fellépése a legutolsó helyig eladatott házakat vonz. A délutáni előadás 4 órakor, az esti pedig 8 órakor kezdődik.

— **Kávé- és teabevásárlásnál osztrák céget ne részesítsen előnyben.** Fratelli Deisinger fiúmei cég állandóan nagy raktárt tart Budapesten a királyi bérpalotában.

— **Bob-hashajtó a fogkellemezzel, 10 fillér.**

— **Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme.** Különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

— **Zászlók, czimerek minden kivitelben kaphatók** Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

— **Ij. Weisz Jakab és fia cég Budapest, IV., Váci-utca 30. sz. (Haris-bazár) leltár után mesés olcsón ad minden raktáron levő cikket.**

— **Dr. Hönig Izsó villanygyógyító- és Röntgen-intézete** (Budapest, IV., Károly-körút 24.) új prospektust adott ki, melyben ábrákval szemléltetően vannak leírva a villany-, fény- és Röntgen-gyógyászat összes eljárásai, melyek csaknem az összes idült betegségeknek beváltak, még oly eseteknél is, melyek évek óta állanak fenn és eddig minden orvosi kezeléssel dacoltak. E gyógyelljárások igen kényelmesek és teljesen fájdalomtalanok. Az intézet a prospektust minden érdeklődőnek kívánatra szívesen ingyen és bérmentve megküldi.

— **Kérelem.** Mai lapunk összes példányaihoz Török A. és Társa bankháznak egy színes hirdetés van mellékelve. Ha ezen színes hirdetés a kávéházakban és vendéglőkben nem volna az újságrámába lapunkkal, kérjük ezt a kiszolgáló pinczérnél reklamálni.

— **Mire használható a Diana-sósborszesz min háziszor?** Masszirozás által a megfázástól eredő fájdalmak enyhítésére és csillapítására. A Diana-sósborszeszszel masszirozzák a derekat, a lábakat, a fejet a homlokot, arcot, nyakat, ujjakat, hátat, kezét és a testnek többi részét. Kővér nők és urak soványítás szempontjából is csak Diana-sósborszeszt használnak masszirozás által. Egy eredeti üveg Diana-sósborszesz ára 40 fillér. Mindenütt kapható.

— **Szolgálatot** véltünk teljesíteni, ha felhívjuk a olvasóink figyelmét Guttermuth János (Baross-tér 23.) mai hirdetésére. E fogspezialista szájpadalás nélküli fogorokat, a természetes fogaktól meg nem különböztethető módon, 10 évi szavatosság mellett készíti.

— **Kiss szerencsése nagy!** Miért a legnépszerűbb e három szó az egész országban? Vegyen egy sorsjegyet a Kiss-bankházban, akkor meg fogja tudni! A Kiss-bankház nagy előnyöket nyújt a közönségnek, eddig már annyi milliót fizetett ki készpénzben t. vevőinek, hogy ma hazánk legnépszerűbb osztálysorsjegy-főclárusítóhelye. Húzás november 19-én. Ajánlatos t. olvasóinknak, hogy tegyenek szerencsekísérletet és vegyenek a teljesen megbízható és előzékeny Kiss Károly és Társa bank részvénytársaságnál (Kossuth Lajos-utca 13.) sorsjegyet, mert Kiss szerencsése nagy!

— **Csakis egyetlen egy ember.** Ha valamelyet jobb állás üresedik meg, rendszer százával jelentkeznek a pályázók. Holott biztos, hogy csak egyetlen egy nyerheti el a foglalkozást. De azért nagy hiba lenne, ha tartózkodnánk a pályázattól csupán e miatt az ok miatt, mert mindenkinek kötelessége, hogy szerencsésjét megkísérlelje. Így van ez a játé-

Harisnya-Ház

Kardos és Steiner
Andrássy-ut 50. sz. (Octogon)

Harisnyák, keztyűk, valódi dr. Jäger trikók, alsó ruhák, berliner kötött áruk és mindennemű test-edző (sport sweter), valamint színházi cikkek stb.

Vidéki rendelések 20 koronán felül bérmentve küldenek.

ban is, nem a kártya-, lóverseny-játékot értjük, hisz ezeknél, dacára annak, hogy a kockázat nagy, csak aránylag kis nyereségre lehet kilátás, mely helyzetünkön egyáltalán nem javít, míg az esetleges veszteség nagyon szomorú következményekkel járhat. Mennyivel kedvezőbb ezekenél az osztályosorsjátékon való játék. Itt mindenki viszonyaihoz mérten kockáztathatja pénzét és az örökké forgó szerencsekerék mindenkinek egyformán nyújt esélyt arra, hogy szerencséséjét egész életére megállapíthassa egy nagyobb nyereséggel. Itt megszűnik az egyetlen egy fogalma, hisz számos főnyeresémet nyújt az osztályosorsjáték résztvevőinek. Természetes, hogy a játékot céltudatosan kell folytatni, ha nem is mosolyog ránk mindjárt a szerencse, nem szabad csüggedni és a játékot abbahagyni, hisz a későbbi osztályoknál sokkal nagyobb a valószínűség egy nagyobb nyereségre nézve. Szívleljük meg a régi igazságot és ne felejtünk el Gaedicke A. bankházában, Budapest, Kossuth Lajos-u. 11. osztályosorsjegyet vásárolni. A Gaedicke régi hírneve teljes biztosságot és diszkrét kiszolgálásra nézve és közismert dolog, hogy sorsjegyei a legszerencsésebbek.

x A Magy. Kir. Szab. Osztályosorsjáték első osztályának húzása már csütörtökön, 19-én lesz. Ha népség még sorjegy, vegyen legalább egyet Bogdány S. fővárosi sorsjegyiroda részvénytársaságnál (Károly-körút 20.), nyolczad 1 K 50 fillér, negyed 3 korona, hogy mindenesetre legyen reménye egy főnyeresémet nyerni, mert már a remény is boldogít.

x Modern Tantalus — Sziklay Szerénával. Az új Royal-Orfeum holnap, vasárnap egy kiválóan érdekes újdonsággal gyarapítja műsorát, amennyiben gróf Löwenstein Miksának, az ismert főúri szerzőnek „Modern Tantalus” című francia bohózatát hozza színre. A főszerepre Sziklay Szerénát, az ismert primadonnát nyerte meg az igazgatóság s kivülé részt vesz a darabban a Royal-Orfeum művészi személyzete is. Az összes népszerű attrakciók változatlan sikerrel szerepelnek a műsoron s különösen érdekes lesz Chester Dick félcimetes halálugrása a második emeletről, melyet egy fogaton át mutat be, továbbá színe kerül Hetényi Heideberg Albert humoros operettje, „A csudaszánatórium” Mezey Ilonka, Nádor Lily, Ujváry, Csapó és Tihanyival a főszerepekben. A vasárnap délutáni mérsékelt áru előadásokra az egész évadban azt a kedvezményt léptette életbe a Royal-Orfeum, hogy minden megváltott jeggyel egy gyermek ingyen helyezhető el.

Nyilt-tér

rovathoz közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTÁN

Jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

GÖRVELYKÖR

asthma, köszvény, idült szív-, gyomor-, veseseb és súlyos idegbajok (Tabes, Neurasthenia, Migraine, kezdődő Paralysis malacia hórbetegségek (Lupus, Psoriasis, Eczema) legmegbízhatóbb gyógymódja a Vér-gyógyítás (Hemopatia), melyvel az állapítást és elmozdítást meg lehet akadályozni. Husz év óta több ezer nehéz betegnél fényesen bevált. E gyógymód meg-alapítójának

Dr. Kovács Izsó fővárosi orvosnak rendelő intézete van Budapest, V., Váci-körút 18. l. em.

Rendelés naponta 9-11-ig és 3-6-ig, Levélbeni megkeresésre válasz. — Meghívásra intézetben kívüli és a vidéken is közel.

Természetes forró-meleg kenes források

a Thermál szőlő- és szappanforrások, kő- és kád-fürdők a nagyszállóba földszintjén. Gondos pensió. A helyi fürdővadásra vonatkozó felvilágosítás végett forduljon a budai

Szent-Lukácsfürdő igazgatóságához.

Dr. HARMAT GYULA füdőbajosok rendelő-intézete

Inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. sz.
Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vörkőpés, tüdőveszesedés, kilitáló orvadalomnyel gyógyítanak inhalációval és szóróanyagokkal.
Rendel. 11-12 óra 2-4-ig.

SERRAVALLO CHINABOR

vassal,
Kapható a gyógyszertárakban 1/2 Lt. 2.60, 1/1 Lt. 4.80 palackokban.
gyengélkedőknek és lábadozóknak kitűnő ital.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Orgona-hangverseny. Sajnos, az Orsz. Zeneakadémia fényes palotájában nem nyert megoldást a hangversenyterem kérdése, pedig ez már nagyon is égető kérdés. A Zeneakadémia ugynevezett nagyterme csak az egyes hangszereknek nagy, még pedig nagyon is nagy; ellenben nagy zene- és énekkaroknak kicsiny. Ezért nem lehet ott rendezni a filharmoniai hangversenyeket. Egy dolgot azonban mégis nyertünk vele. Van legalább olyan hangversenyteremünk, amely orgonával van felszerelve, még pedig nem olyan kisszerű, a magasabb művészi igényeket ki nem elégítő hangszerezellel, mint a Fővárosi Vigadó terem orgonája, hanem hatalmas, a legnagyobb igényeknek is megfelelő orgonával, amelyre büszke lehet az akadémia. Ennek következtében most — ugylátszik — hangversenyek egy újabb specialitással fognak gyarapodni: az orgonahangversenyekkel. Bossi Enriko, a kiváló olasz zeneszerző és orgonaművész, aki tavaly egy filharmoniai hangverseny keretében mutatkozott be először, az idén önálló orgona-estét hirdetett a Zeneakadémia termébe. A budapesti közönségre az újdonság ingerével hatott ez a hirdetés és az eredmény az volt, hogy a hangversenyre minden jegy elkelt, a ruhatárban pedig olyan tolongás támadt, hogy majdnem egy félórát kellett késni az előadások megkezdésével. A ruhatárban kiállott szenvedésért azonban bő kárpótlást nyújtott az a ritka műélvezet, amely a teremben várt a közönségre. Bossi egyaránt nagy mint zeneszerző és mint előadó művész. Szuverén módon uralkodik komplikált hangszere és olyan fenomenális virtuozitást tud rajta kifejezni, hogy arról csak a legnagyobb bámulattal lehet szólni. Csak ma győződünk meg róla, hogy Bach D-moll tokkasája és fugája, amelyet zongorán gyakran lehet hallani, csak az orgonán érvényesül a maga teljes magasztosságában. Persze olyan művész is kell hozzá, mint Bossi. Nagy hatást ért el a művész Zipoli, Couperin, Buxtehude, Henselt, Frank Czézár és a saját műveinek előadásával is, de azért nem lehet eltagadni, hogy a közönség egy részét untatta ez a komoly muzsika, ha — nem is akarták bevallani vagy elárulni az illetők. Közreműködött a hangversenyben Mosshammer Román hárfaművész is, aki ismert virtuozitásával adott elő néhány darabot.

a. k.
(*) Colbertson Sascha hangversenye. Olyan szépen el lehetne most mesélni, de olyan szépen, hogy mi is történt ma este. Egyszerűen az történt, hogy egy Colbertson Sascha nevű hegedűművész ur eljátszotta ami a műsoron ki volt vetve rá: Saint-Saens H-moll versenyt (op. 61.), azután a Bruch skót ábrándját négy részben (op. 46.) és végül Paganini D-dur hegedűversenyt (op. 6.). És még egy feltűzést viharezett jelzőt kellene körbe-karikába rakni a „játszik” izes ige mellé; azt, hogy: bravurosán, vagy tüzesen, vagy briliáns technikával, vagy mesterien, vagy mesterkéletlenül, avagy tudom is én hogyan játszott. És legvégül: percekig tartó taps, egy ráadás, újabb percekig tartó taps, még egy ráadás. És aztán hazamentünk aludni. Ez, kérem, olyan jó volna, olyan becsületos, olyan kiborított egy kritika, olyan kitáposított fotográfikus klisé volna, hogy szinte félve jegyzünk meg valamit. Azt, hogy mindez a fentidézett, antik termino-

lógia csak annyiban tartozik a dologhoz, vagy talán még annyiban se, mint az, hogy vajon egy Guarneri, Amati, vagy Stradivarius hegedűn dolgozott-e ez a kis fiu, vagy pedig egy derék, jelenkori hangszerkereskedő alkotmányát boldogítja? És az is csak egy negatív megállapodás, ha megmondom, hogy nem arról a vallásérkölcös, szolid, jó művészetről van szó, amelyre elaggott koncertmeister-ek hódítják meg a világot; hogy itt nem lehet azzal a centiméterrel mérlegelni, amit azokra a csinos és szende urleányokra alkalmazunk, akiknek egy jól szabott báli ruhájuk van, tehát énekelnek; hogy ne tessék most ama csitri kölykökre gondolni, akiket harminczöt éves korukban is rövid nadrágban járat az édes mama, hogy a venezuelai vagy budapesti zene-smokk megőrüljenek a gyönyörűségtől. Ez negatív megállapítás. De tudomásul kellennem, de vörös tintával kell felírnom magamnak, hogy a zenei álkultúra izgalmának, elfajulásának és lehangoltóságának tohuvabohujában egy tizenöt, vagy tizenhat éves fiu téved ide és a hegedűjéből százezer esztendő meddő életek, elgörbült száju, bus bizonytalanságok, lelki Szaharájában való szomjas lihegések ütnek fel a fejüket és megrohannak és ráülnek a szívemre. Ez poézis: méltóztatik mondani. Lehet. Boldogok, akik zeneesztétikáról tudnak ilyenkor csevegni; akik kérdezőnek az apró hiányok morzsáin és a nagy, meztelen tudások köveit meg tudják emésztetni. Boldogok, mert ismerik a hangversenyteremek pszichológiáját és nem szenvedték meg soha azt a lelkeken és gondolatokon halkan átsuhanó gyönyörűséget, amit kilehel ez a hét betű: muzsika. És mindezt nem kellett volna leírni, ha egyszerűen a végén kezdtem volna: muzsikát hallottam ma este és megszépült, kipirult az életem.

k. m.
(*) Fráter Lóránd hangversenye. Az ezidei hangverseny-szezon egyik legbájosabb estéje kétségtelül december 6-án lesz, amikor Fráter Lóránd, a magyar dal művészapostola szövegátadja meg hegedűjét és hallatja szép hangját. Fráter Lóránd az alkalommal se tér el attól a dicséretes és hazafias szokásától, hogy műsorát kizárólag a magyar szerzők legújabb — jobbára még kéziratban levő — dalaiból állítja össze. Hogy azok között a saját gyönyörű szerzeményei is helyet foglalnak, mindenesetre emeli a gazdag műsor vonzóerejét. A hangversenyt, mely a Royalteremben lesz, a „Harmonia” rendezi.

(*) Az Operaházban holnap, vasárnap népszerű előadásul ócsó helyárrakkal bérleten kívül a Troubadour és a Tünczegeveletet adják. Kedden lesz „A hegyek alján” (Tiefand) bemutató előadása. Szerdán Svárdström Valborg svéd énekesnő felléptével „Mignon”-t adják. (Évi bérlet 125.) Felémelt helyárrak. Csütörtökön, boldogult Erzsébet királyné emlékeztérére Liszt Ferenc „Szent Erzsébet legendája” című oratorium kerül színre. Pénteken Burrián Károly szász királyi kamaranékes fellépésével „Carmen” van műsoron. Szombaton a bemutató szereplőivel megismétlik „A hegyek alján” előadását. Vasárnap „Fidelio” kerül színre részben új szereposztással. A czimszerepben Vasquezné, Marcellinájában Payer, Florestáneban Anríthes, Pizaróban Ney Bernát, Loccoban Szendrey és Jakvínoban Kertész lép fel.

(*) Salamon Ödön emlékezte. Az Uránia-Színházban hétfőn kegyeletes, szép előadás lesz. Salamon Ödön, a korán elhunyt szellemes íróársunk síremléke javára színehozzák „Monte Carlo és a Riviera” című darabját, melynek pompás mozgóképei és az élénk tollal írott szövege mindig nagy közönséget vonzott. Ez lesz a szép darab 100-ik előadása s ez ünnepi alkalmából — s a kegyeletes cél érdekében — irodalmunk három jelese vállalkozott a felolvasó-tisztségre. Még pedig az I. felvonást Molnár Ferenc, a II-at Pekár Gyula, a III-at pedig dr. Váradí Antal fogja konferálni.

(*) Visszatérés Jeruzsálemből. A Vigszínház jövő hetének eseménye a „Retour de Jerusalem” bemutatója lesz. Donnay Maurice híres színműve, amely Adorján Andor fordításában a „Visszatérés Jeruzsálemből” címet kapta.

Ha fája a feje ne tévovazzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pasztillát**
mely 10 perc alatt a legmakaosabb migraint és fejfájást elmulasztja. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kisposton.
Ára 1 korona 20 fillér. Kapható minden gyógyszertárban és drogériában Orvosok által ajánlva. — Három doboznál ingyen postai szállítást.

(*) **Magyar Zeneújság.** A főváros fejlődő zenei élete már régen szükségessé tette, hogy a közönségnek több zenei lap álljon rendelkezésére az eddigiekénél. Balló Jenő és Gráber Lajos csak az általános szükségletnek tettek eleget, amikor a „Magyar Zeneújság”-ot megindították. A havonként kétszer megjelenő folyóiratban a magyar zenének több kiváló művelője vállalt munkásságot.

(*) **A Holnap.** A Magyar Színház szombaton, e hó 21-én ismét eredeti újdonságot hoz. Bemutatja Hajó Sándornak A Holnap című háromfelvonásos darabját, amelyre Márkus László rendező vezetése mellett, nagy gonddal és ambícióval készül a színház.

(*) **Botrányos bemutató.** Münchenben ma volt a Schauspielhausban Wedekind darabjának, a „Tavaszbredés”-nek bemutató előadása, mely alkalommal nagy botrányok játszódtak le. A darab előadása eddig meg volt tiltva, csak mostanában engedte meg az új cenzor a bemutatót. A botrány a harmadik felvonásban, a temető-jelenet után kezdődött. A hallgatóság kacagásban tört ki és fütyülni kezdett, ami eddig még egy Wedekind-bemutatónál sem fordult elő. A szerző barátai és hívei tapsoltak ugyan, a közönség túlnyomó többsége azonban Wedekindet, aki többször jelent meg a színpadon, fütyül fogadta. A botrány percekig tartott és még az előcsarnokban is folytatódott.

(*) **Hangverseny-naptár.** A „Harmonia” zeneműkereskedő-cég a következő hangversenyeket rendezi:

Vasárnap, e hó 15-én este 8 órakor lesz Hagermann Worthington E. dalestélye a Royal-szálló termében.

Ugyanott lesz D. Lulek Feri dalestélye kedden, e hó 17-én.

Burmester Villi hegedűművész a fővárosi Vigadó nagytermében fog játszani szerdán, november 18-án. Hangversenye az évadnak kimagasló eseménye lesz.

November 20-án Róna Józsefné opera- és dalestélye lesz a Royal-teremben.

Ezt követi november 24-én ugyanott Dohnányi Ernő zongoraművész egyetlen hangversenye, amely iránt máris rendkívül nagy az érdeklődés a közönség körében.

Érdekes lesz Talapkovich Andrea dalestélye is november 28-án. A fiatal művész tavaly az Operában nagy sikert aratott.

Cahier asszony, a bécsi udvari Opera ünnepeit alt-énekesnője december 3-án adja első hangversenyét a Royal-teremben.

Másnap Nagy Géza zongoraművész hangversenyez ugyanott.

December 5-én K. Durigo Ilona ad a Royal-teremben dalestélyt, amely előreláthatólag fényesen fog sikerülni. A művész ez idő szerint a dalénekesnők közt a legelső sorban áll.

A „Wiener Konzertverein” két zenekari hangversenye december 11-én és 12-én lesz a Vigadó nagytermében, Loewe Nándor és dr. Strausz Richárd karnagyok vezetésével.

Akadémiai Zenekar. A Liszt Ferenc-téri Zenepalotában holnap, vasárnap délután 3 1/4 órakor lesz az első szimfóniai főpróba két és egy koronás belépő-díjak mellett. A hangversenyt másnap, 16-án este 8 órakor tartják meg. A műsor ez: 1. Cherubini „Vizhordó” nyitány. 2. Beethoven G-dúr zongoraverseny (zongora: Szendy Árpád). 3. Glinka Kamarinskája. 4. Goldmark „Falusi lakodalom” szimfónia. Jegyek a hangverseny színhelyén is kaphatók.

Holnap, hétfőn este üdvözölhetjük először ezidén a kiűnő Brüsszeli vonósnégyest első kamarastélyén, amelyen Márkus Lili nagyrebecsült zongoraművésznőnk fog közreműködni. A világhírű művésztszásaság ezuttal egy új taggal érkezik. Malkin József gondokaművészzel, kiról Nikisch Artur azt írta, hogy nála ügyesebb kamarazenesz nehezen képzelhető.

Gerhardt Elena szász kir. kamaráénekesnő jövő csütörtökön, november 19-én rendezi első dalestélyét Budapesten. A nagyhírű fiatal művész Beethoven, Schubert, Brahms, Strauss R. és Wolf dalait fogja énekelni.

Heinemann Sándor kamaráénekes november 25-én érkezik Budapestre, hogy megtartsa historikus ballada-estélyét, amely a maga nemében a folyó évad valószínűleg legértelmesebb estélye lesz.

Mérő Jolán zongoraművésznőt újabb meg-tiszteltetés érte. Az ismert párisi nagyhírű Co-

lonne-féle szimfónikus zenekar meghívta őt januárra két hangversenyre, azután Marteauval rándál Svájcba hosszabb körútra és tavasszal Amerikába, ahol ötven estélyen fog fellépni. Mérő k. a. e hó végén rövid időre visszatér hazájába és november 30-án nagyszabású zongoraestélyt rendez a Royalban. Jegyek a fenti hangversenyekre Méry Bélánál válthatók.

A III-ik filharmóniai hangverseny november 23-án lesz Vecsey Ferenc hegedűművész közreműködésével, ki Beethoven hegedűversenyét fogja előadni. Előadásra kerül egy hazai újdonság, Selden „Houmoresque”-je. Jegyek kaphatók Rózsavölgyi és Társánál (Kristóf-tér 3.).

Schmidthauer Lajos orgonaművész februárban a Zeneakadémia termében orgonastélyt ad, melyet Molitor Oszkár Euterpe zeneműkereskedése (IV., Kossuth Lajos-utca 15.) rendez.

J. Máday Ilona asszony, ki eddigi önálló hangversenyein nagy sikerrel mutatta be magyar műdal-irodalmunk termékeit, idei egyetlen dalestélyét december hó 8-án tartja meg.

Krah Sándor zongoraművész december 9-iki bemutató estélyére rendkívül érdekes műsört állított össze Liszt, Chopin, Schumann műveiből. Jegyeket Molitor Oszkár „Euterpe” zeneműkereskedése árusít.

6 **visit Fénykép 1 f 50**
HUNNIA FÉNYKÉPESZ
BUDAPEST, KAROLY-KÖRUT 6.

FŐVÁROS.

(*) **A polgármester fogadónapja.** Dr. Bárczy István polgármester hétfőn délelőtt nem tizenegy, hanem tízenkét órakor tartja meg az általános fogadást.

(*) **A jogügyi bizottságból.** A főváros jogügyi bizottsága ma délelőtt Faller Ferenc elnöklésével ülést tartott, amelyen az ügyosztály előterjesztette, hogy az V. kerület részére, az V. és VI. kerület kettészakításával, külön anyakönyvi hivatal volna felállítandó. A bizottság a javaslatot elfogadta. Dr. Thiering Gusztáv, a fővárosi statisztikai hivatal és a fővárosi könyvtár igazgatója előterjesztést tett, hogy a könyvtárban két állás átszervezendő és pedig, a mostani könyvtárosi állás helyett, másodosztályú jegyzői javadalommal főkönyvtárosi állás, a mostani könyvtári tiszt helyett pedig elsőosztályú fogalmazói fizetéssel könyvtárosi állás lenne szervezendő. A bizottság az előterjesztést elfogadta. Végül kisebbségi jelentésű nyugdíjügyeket intéztek el.

Hadműveletek összeírása. Az 1909. évi újoncszeleírásra vonatkozó előmunkálatok megkezdődtek. Mindazok, akik az 1909. évi újoncszeleírásra, mint első, második és harmadik korosztálybeliek vannak felhívva, tehát, akik az 1888., 1887. és 1886. évben születettek, kötelesek az összeíró-jegyzékbe leendő felvétel végett, legkésőbb november hónap végéig, a katonai ügyosztályban akár írásbelileg, akár személyesen jelentkezni. A határidőt fontos ok nélkül elmulasztókat 10–200 koronáig büntetik. A nem budapesti illetőségűeket szintén összeírják a fővárosban, ha itt tartózkodnak. A budapesti illetőségű, de idegen járásban tartózkodók, ha fontos oknál fogva nem hagyhatják el a tartózkodó helyüket, az illetékes járásbeli tisztviselőnek előlegesen tett megkeresése folytán a tartózkodó-hely sorozó-bizottsága elé állíthatók. A folyamodványokat ezért november végéig kell benyújtani.

(*) **A fővárosi törvény revíziója.** A fővárosi törvényhatósági bizottsága még a tavalyi költségvetés tárgyalása alkalmával dr. Felekj Béla indítványára egy harmincz tagú bizottságot küldött ki azaz a megbízatással, hogy foglalkozzék a fővárosi törvény revíziója alkalmából a főváros kívánalmával, melyeket az új törvényben érvényesíteni óhajt. Ezt a bizottságot ma délutánra hívta össze dr. Bárczy István polgármester. Dr. Felekj Béla helyesli a polgármester részéről előterjesztett munka-

rendet, de szükségesnek tartja, hogy a kiküldendő albizottság rendelkezésére álljanak mindazok az adatok, amelyek a kérdések megvilágítása szempontjából fontossággal bírnak. A bizottság ezután abban állapodott meg, hogy a polgármester elnökelete alatt hattu albizottságot küld ki az előkészítő munkálatok foganatosítására. Ezen albizottság tagjai lettek: dr. Felekj Béla, dr. Heltai Ferencz, dr. Kuncz Jenő, Márkus József, dr. Plattly György és dr. Vázsonyi Vilmos.

Odol

Fogak legjobb szere.

SPORT.

(*) **A budapesti jégpályák.** A Budapesti Korcsolyázó-Egylet nagy jégpályáján serényen folynak az átalakítási munkálatok. A teljesen átalakított jégpálya, a korcsolya-palota belső berendezése, a melegedő-, csatolóhelyiségek stb. átalakítása előreláthatólag 8–10 nap múlva fejeződik be, úgy, hogy ha az idő kedvező lesz, hát e hó vége felé, a megnyitáskor egyszerre 55.000 négyszög méter jégterületet bocsátanak az egyleti tagok rendelkezésére. A beiratások most folynak a városligeti palota irodájában. Az állatkert nagyszabású átalakítási tervzetében az állatkerti fő medrét ezidén különböző vizinövényekkel szándékolják beültetni. Ennek a tervnek a megvalósítása azonban a jövő évre maradván, az állatkerti tavon ezidén is, csak úgy, mint eddig, jégpályát rendeznek be. A beiratkozások már megkezdődtek és december 20-ig tartanak. A jegyek ára változatlanul az maradt, mint tavaly.

(*) **Az alagi pótmeeting,** melyet az Urlovasok Szövetkezete a beállott rossz időjárás következtében már egészen lefúj, de később arra határozta magát, hogy holnap, vasárnap és holnapután, hétfőn megtartja, most ismét halasztást szenved, amennyiben 19-ikére és 22-ikére újabb határidő van megszabva. Ha még ekkora sem fordul jobbra az időjárás — azt hisszük — a pótmeeting az idén egészen elmarad.

Dr. Hönig Izsó

Villanygyógyító és Röntgen-intézet

Elektromágneses gyógyítás. Bevált gyógy mód minden idült bajnál.

Rendelés d. e. 9–11-ig, d. n. 2–6-ig.

Az új Prospektus most megjelent.

Kívánatra mindenkinek ingyen megküldetik.

Budapest, IV., Károly-körút 24. sz.

L. emelet, (Lift).

☎ TELEFONSZÁM 102-39. ☎

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatra valódi áldás gyomorhajasoknak és székszorulásban szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az elroplott gyomrot
2–3 óra alatt tel.
jelen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér.
nagy üveg 60 fillér.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Megtagadott szerzőség. A budapesti büntető törvényszék Sárkány bíró elnöklésével ma vonta felelőségre Engelmann Károly földmunkást a Világ-szabadság című hetilapban megjelent ízgató cikkelye miatt. A tárgyaláson Engelmann azzal állott elő, hogy nem ő írta az ízgató cikkelyt, sőt nem is tud róla. A kihallgatott tanuk azonban valamennyien ellene vallották, hogy az inkriminált cikkelyt Engelmann írta, mire az elnök hivatalosan megállapította Engelmann szerzőségét. Az esküdtbíróság a lefolytatott tárgyalás után az esküdtek marasztaló verdiké alapján négy rendbeli rágalalmazás sajtóvétségéért Engelmann Károlyt 8 napi fogházra és 2000 korona pénzbüntetésre ítélte. A kiszabott pénzbüntetés a Világ-szabadság című lap óvadékát terheli. Az ítélet jogerős.

§ Egy leány története. Szomorú esetet tárgyalt ma a budapesti büntető törvényszék. A vádlott Galló Mariska, egy előkelő földbirtokos leánya volt, akit elcsábított az udvarlója, aztán cserbenhagyta. Még szülei házában megismerkedett egy huszártisztel, aki megszöktette. Egy ideig boldogan éltek együtt a gyermekük is született, de egy szép napon a kedvese Amerikába vitorlázott és minden támogatás nélkül hagyta hátra a leányt és gyermekét. Galló Mária, hogy magának és gyermekének megszerezze a bevétőt, négy fővárosi ékszerész üzletéből lopott néhány száz korona értékű ékszert. Amikor a lopás kiderült, a leányt letartóztatták, de biztosíték mellett hat nap múlva szabadlábra helyezték. A mai főtárgyaláson dr. Tholdt bíró elnökölt, a vádat dr. Timkó ügyész képviselte, Galló Mária védelmét dr. Dési Géza látta el. A károsult ékszerészek kihallgatása után a bíróság az ügyész indítványára a tárgyalást elhalasztotta, abból a czélből, hogy a vádlottat két orvos-szakértővel megvizsgálta.

Serdülő leányok és fiúk

erősekké és vidorokká fejlődnek, elvesztik lehangoztágukat, hogyha a szükséges táplálékot

Scott-féle Emulsio

alakjában élvezik, a mely az összes erősítő szerek között a legkiválóbb.

Orvosok és bábák a SCOTT-féle Emulsiót a legmelegebben ajánlják az utóbbi 32 év óta. Édes, mint a tejszín.

Könnyebben emészthető, mint a tej.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmebe venni.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsderől.

Budapest, november 14.

A gabonaüzlet e héten is megtartotta szilárd jellegét. Pedig sok olyan körülmény fordult elő, mely máskor könnyen megingathatta volna a különben is szokatlan magas árnívó állagát. A hosszú ideig tartó szárazság miatt sok gazda jogosan tartózkodott a még meglévő gabonakészletének árubabocsátásától. A héten bekövetkezett országos és bő csapadék a vetések iránti aggodalmakat most már nagyobbbrészt eloszlatta és ezek után valószínű, hogy inkább lehet valamivel nagyobb árukinálatra számítani. Azonkívül e héten jelent meg piacunkon évek óta először idegen buza. A magas védvámok dacára egy hajórakomány szerb buza talált itt elhelyezést és most már nemcsak szerb, hanem román buzaimportra is van kilátás, ha csak a külföldi buzaárak továbbemelkedése által azok más felé nem lesznek jobban értékesíthetők. És végre a fővárosi malmok üzemredukciója is e héten jött létre. A budapesti piac buzaszükséglete, mely eddig hetenkint 180.000 métermázsára rugott, december elsejétől csak 140 ezer métermázsára lesz. Mindezen momentumok dacára a gabonaárak e héten nem változtak, sőt a rozsnál még 10—15 fillérnyi áremelkedés is konstálható. Pedig a lisztüzlet menete sem indokolta a szilárdságot. A fogyasztás, mely még néhány hónapra el van látva, sehogy se tud megbarátkozni a magas lisztárakkal és csak a legszükségesebb mennyiséget vásárolja, számítván arra, hogy egy 40 milliós buzatermással szemben a 26 koronás buzaár nem tarthatja magát sokáig. Malmaink tehát meglehetősen ferde helyzetbe kerültek. Mig egyrészt a nyersanyagot drágán kell megfizetniük, addig az örleményükön csak nehezen és áráldozattal képesek tudadni, hogy egyes malomvállalat kénytelen lesz üzemét még a konvenzió határán belül is megszorítani. A külföldön is az egész héten szilárd volt az irányzat, kivált Németországban, ahol a korai hideg időjárás miatt erősebben emelkedtek a gabonaárak. Egyesegyedül Franciaországban nem képes a buza ára európai nivóra emelkedni. Párisban a buza ára 50 kilónként 1¼ koronával olcsóbb, mint Berlinben. A külföldi buzaárak legközelebbi alakulására nézve nagy fontossággal lesz Argentína termésének eredménye, melyről hiteles tájékozást már december elején nyerhetünk. A kilátások eddig elég biztatók és az európai tőzsdék biztosra veszik, hogy Argentinából az idén is legalább 40 millió métermázsas buzaimportra számíthatnak. Ha még ezenfelül India és Ausztrália termése is sikerül, akkor a külföldi buzaárak hatása piacunkon is annál erősebben lesz érezhető, minthogy áraink már ma is az import-paritás alatt állanak.

Vári Ede.

A kerülési parcellázás botránya. Ismételt megemlékeztünk már arról a rendkívül különös árverésről, mely 3.5 millió koronáért a 20,000 korona alaptőkével rendelkező Telepítési Hitelbank kezébe juttatta a Világossy-féle birtokot. Az árverés

azóta igen sok szóra adott alkalmat s konstatalhatjuk, hogy általában megerősítették ama feltevéseinket — aminek nyomában az árverés után kifejezést adtunk — hogy t. i.: a bank e birtokvételrel csak ki akarja használni a telepesek kétségbeesett helyzetét. Arra számítottak a bank urai, hogy a 465 telepes érdekében közbelép majd az állam s megveszi 5 millióért az egész birtokot s így a bank rövid idő alatt másfél milliót keres. Ezért kb. két héttel ezelőtt a telepesek kilakoltatását kérte a bank, mert azok nem akartak vele tárgyalásokba bocsátkozni az új parcellázás ügyében. Szerencsére a járásbíróság nem tárgyalta még a kérvényt s így — a helyzet új alakulása miatt — valószínűleg nem is fogja tárgyalni. A vevő bank ugyanis nem tudta lefizetni a vételár első részletét — 1.116.666 koronát — mely november 9-én lett esedékessé. Erre az érdekelték a kisjenői járásbírósnál kérték az árverés megsemmisítését, miután a vevő az árverési feltételeknek meg nem felelt. Így bonyolódik a kerülési árverés botránya, mely minél inkább dagad, annál keserveesebb teszi a szegény telepesek jövőjét.

A végrehajtási novella és az O. M. G. E. A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Szövetsége beadványt intézett az igazságügyminiszterhez, melyben a végrehajtási novella reájuk nézve sérelmesnek érzett intézkedései ellen kérnek védelmet. Ez a memorandum pártolás és hozzájárulás végett megküldött az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, amely ipari és kereskedelmi szakosztályában foglalkozott ezzel. Az egyesület jogi szakértője megokolt véleményében azt javasolta a szakosztálynak, hogy az O. M. G. E. ne támogassa a kérelmet csatlakozásával. A jogi vélemény főképp arra hivatkozik, hogy a gyakorlat ki sem fejlődött a novella körül, bizonyítja továbbá, hogy a novella nem támadja meg gyökerében a részletüzletet, csakis a könnyelmű és felesleges hitelezéseknek vet gátat. A szakosztály elfogadta a jogi szakértő véleményét.

Jól megy a sörkartelnek. Megemlékeztünk már a sörkartel egyik vezetőintézetének, az Első Magyar Részvényserfőzdeinek fényes üzenetéről, mely a sok — nyilván az adózás szempontjából történt — burkolt leírás dacára is 33½%-os osztalékot fizetett, jöllehet a tényleges jövedelme még nagyobb volt, mint amekkorát az osztalék sejtet. Megemlékeztünk a Dréher-féle Sörgyár R. T. üzleti jelentéséről is, mely látszólag jóval kedvezőtlenebb eredményeket mutat ki, de amelynél szintén észre veszi a szakember, hogy csak papíron ilyen kedvezőtlen, tényleg azonban szintén busás jövedelmet hajtott. Most a Kőbányai Polgári Serfőző R. T. teszi közzé november 29-ére összehívott XVI. rendes közgyűlése előtt, mult évi mérlegét. Ez a mérleg 498.119 korona 34 fillér tiszta nyereséget mutat ki 1908. szeptember 30-ára, jöllehet a bruttó-jövedelem 5,118.388 korona 42 fillér volt. Hanem hát ebből az adótakarékosság miatt óriási összegeket irtak le, vagy ruháztak be, hogy csak mást ne hozunk fel, mint azt, hogy például a kétes követelések 350.000 koronával, az új beruházások, illetve „befektetések” 1,177.497 korona 05 fillérrel szerepelnek a kiadások között. Rendkívül érdekes még például az, hogy a vagyonmérlegben 3000 koronával szereplő fogatokkal szemben a szekerelési költségek 152.508 korona 64 fillért tesznek ki. És így tovább. Amilyen merészen drágítja a sörkartel az árakat és adóztatja meg a fogyasztóközönséget, olyan szerény és takarékos akkor, mikor a tiszta jövedelem kimutatásáról van szó. Valóban ideje lenne, ha ez az óriási jövedelemmel dolgozó iparág végre simulna egy kissé a — közérdekhez is. Együttal megemlítjük azt, hogy a társaság az e hó 29-én tartandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy osztalékul részvényenkint 8%-ot, 16 koronát fizessenek, a mult évi 7½%, 15 korona helyett. És ezt könnyen meg is tehetik.

A pékek megint felemelik a sütemények árát. A fővárosi pékmesterek a napokban elhatározták, hogy felemelik a sütemény árát. A kenyér árát nem emelték ugyan, de a kenyerek nagyságát alaposan megnyirbálták. Nálunk ugyanis még majd mindenütt divik az a rossz szokás, hogy a pék nem suly szerint adja el a kenyeret, hanem darabszáma, például tízkrajzáros rozskenyeret árulnak és persze most, hogy oly drága a gabona és a liszt, tetemesen kisebbitett kiadásban. Holott, ha suly szerint árulnák a kenyeret kivétel nélkül, akkor nem hallanók azt a panaszt, hogy a kenyereket napról-napra kisebbre süti a pék, a zsemlyék pedig ma-holnap, már a kulcslyukon fognak beférni. A pékekkel különben nemcsak

Az általunk

**Monaszterly és
Kuzmik utódai**

üzégtől vett üzlet

teljesen
feloszlik

és az összes áruk és pedig
confectió, plüschköpenyek,
színházi-köpenyek, kosztü-
mő, szörmeconfectiók, gyap-
júkelmék, selvemáruk csipkék
méltányos árban eladatnak
szövetmaradékok minden árban!

Selyem alsószoknyák minden
színen 5 fnt 50 krajczár.

Hilfreich Leon és Tsa
IV., Váci-utca 12. szám.

nálunk van baj, de a külföldön is. A drezdai iparkamara, például csak a lapokban adott be a szász kormányhoz egy panaszos beadványt a kenyérdrágaság miatt. Drezdában a legolcsóbb (buza-roszlisztkeverékből készült) kenyér is 25 százalékkal drágább, mint az olcsó londoni kenyér. A beadvány elpanaszolja, hogy a szerencsétlenül összeállított vasúti tarifák a belföldi lisztárakat horribilisen emelik, holott a kikötői molnárok, a beviteli-egyrendszer alapján, óriási mennyiségű lisztet exportálhatnak, továbbá, hogy a kenyér minősége általában silány, a pékek pedig a kenyér előállításánál nem követik a legelősebb egészségügyi szabályokat, pedig fontos, általános népélelméleti szempontból, hogy a nagy tömegeket olcsó és jó kenyérral lássák el. Franciaországban csak a minap határozta el a képviselőház, hogy 1909. április 1-től megszünteti a katonai komiszkenyér (rosz- és buzalisztkeverékből való) előállítását és, ezentúl fehér buzakenyérrel fog élelmezni.

A Központi Hitelbank elnöke. Mándy Lajos lemondása után a Magyar Pénzüntézetek Központi Hitelbankja elnöké — amint ismeretes — fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsost, a Debreczeni Takarékpénztár elnökét választotta meg, aki jelentette, hogy megválasztását csak ideiglenesnek tekinti és csak a rendes közgyűlésig hajlandók megtartani. Ezzel aztán a Központi Hitelbanknak elnök után kellett néznie. A bank igazgatósága exczellenciás urat szeretne erre megnyerni. Puhatólótak Náva y Lajosnál, a képviselőház alelnökénél, aki azonban nem akart vállalkozni. Azután Tallián Béla felé fordult a figyelem, aki szintén nem nagy kedvet mutat e tisztség elfogadására.

A munkásvédelem egyesület ülése. A törvényes munkásvédelmi magyarországi egyesülete Gaál Jenő elnöke alatt ma tartotta meg azt az ülést, amelyen az ipari és kereskedelmi alkalmazottak védelméről szóló törvényt tárgyalták. Ma a tárgysorozatnak csak a két első pontját adták elő. Nevezetesen a munkaviszonyokról szóló részt dr. Lévy Béla ügyvéd adta elő. Utána Vágó József, a budapesti kereskedelmi és iparkamara jegyzője, a tervezetnek a munkásközvetítésre vonatkozó részével szemben a törvényes munkásvédelem szempontjából azt a jogos kívánságát támasztja, hogy a munkanélküliek elhelyezhetők legyenek, továbbá sztrájköröket ne helyezzen el és a kizárt megszögő munkásokat ne közzéve. Tisztességes munkafeltételeket szabjon meg, pártatlan és ingyenes legyen. Röviden kimtatja, hogy a tervezet ezen kívánságoknak eleget tett, s azért sajnálkozását fejezi ki, hogy Sztérenyi államtitkár ezt a fejezetet ki akarja kapcsolni az új ipartörvényből. Reméli, hogy ez nem fog bekövetkezni. A tanácskozást hétfőn folytatják.

Főnök és pénztáros. A m. kir. állampénztár mint bírói letétpénztár a jogszolgáltatás terén fontos tényező, amennyiben a bíróság által eldöntendő vitás, vagy per alatt álló pénzeket, kötvényeket, vagy értéktárgyakat kezel addig, míg a bíróság nem dönt a fölött, hogy azoknak ki a jogos tulajdonosa és azok kinek adhatók ki. Ez a pénztár, mint minden állami hivatal, nehézkese mozog. Nem azért, mintha e gépezetnek egyes részei, tehát a tisztviselők lennének nehézkesek, hanem a szervezeténél fogva. A baj ott van, hogy a bírói letétpénztárnak nagy forgalma mellett kevés a személyzete. De leginkább hátráltatja még az ügymenetet az a körülmény, hogy a pénztáros, aki pénzt vesz be és fizet ki, hosszú időt igénylő hagyatékokat vesz át és ad ki, egyúttal az állampénztár főnöke is és mint ilyen, sokszor otthagya a pénztárt, hogy főnöki kötelességét teljesítse, többek között az összes bíróságok küldőnceitől átvegye a garudaszámra hozott végzéseket, boszuságára a pénztárnál váró feleknek, akik pedig nagyrészt ügyvédek lévén, a délelőtti órákban éppen nem rendelkeznek idővel oly bőven, hogy bevárják, míg a pénztáros a főnöki asztaltól visszakerül a pénztári szoba fizető asztalához. Ismételtük, hogy nem öt hibáztatjuk, hanem a bírói letétpénztár szervezetét. Az intéző köröknek, illetve a letétpénztár felettes hatóságának kellene annyi beállással bírn, hogy a jogkereső közönségnek érdekében ezt a visszas állapotot megszüntesse.

A czepléd—csemői vasutról. A czepléd—csemői vasut építését már ebben az évben megkezdik s folytatják úgy, hogy ez a szakasz már a jövő év szeptemberében átadható lesz. Lajosmizse nagyközség 60,000 koronával járul az építési költségekhez s azonkívül magánosok is jegyeztek 20—30,000 korona értékű részvényt.

Három millió koronával apadt a D. G. H. T. bevétele. Hogy a hajózási viszonyok a jó termés dacára is milyen rosszak, annak mindennél ékebben szóló bizonyosága az, hogy maga a Dunagőzhajózási R. T. a hajózás kezdetétől szeptember 30-ig 3,068.006 koronával kevesebbet vett be az idén, mint a múlt év hasonló időszakában. A társaságnak ma közzétett kimutatása szerint ugyanis októberben 1,138.585 korona volt a bevétel, azaz 428.825 koronával kevesebb, mint a múlt év hasonló időszakában. A hajózás kezdetétől fogva az idei összbevétel 11,538.859 korona volt a bevétel a múlt évi 14,651.865 koronával szemben. Hasonlóképpen kedvezőtlen a társaság kezelésében lévő Mohács—Pécsi Vasut kimutatása is. E szerint a nevezett vasut októberben 139.170 koronát vett be, ami a múlt évi 138.220 koronával szemben 950 korona emelkedést mutat ugyan, de az év eleje óta bevett 1,071.508 korona már 114.579 koronával kevesebb, mint a múlt év hasonló időszakában bevett 1,186.257 korona.

A Bihar Vármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya megbízásából Weingertner Andor titkár egybeállította az egyesület téli működésének programját, mely szerint az egyesület a tél folyamán nyolcz vármegyei községben rendez háziipari tanfolyamot s azonkívül husz községben a kisczarda község oktatására negyven gazdasági szakelőadást. A tanfolyamok mindegyike 2—3 havi tartamu lesz s azokon a jelentkező tanulókat oktató fogják a fizeteldolgozásra, kosárfonásra, seprükötésre és szalmafonásra. Ugy a tanfolyamok, mint a gazdasági előadások czéljaira Darányi földművelésügyi miniszter megfelelő államsegélyt engedélyezett.

Munkásbiztosítás és betegsegélyezés. Megemlékeztünk az osztrák kormány törvényjavaslatáról, mely az aggkorra és a munkaképtelenség esetére terjed ki. Nálunk is készül ilyesvalami, mert a kormány behatóan foglalkozik ezzel a kérdéssel, annál is inkább, mert az ipartestületek kongresszusán is sürgették az iparosok, hogy a munkásbiztosítás és betegsegélyezés körül tapasztalt bajokon minél előbb igyekeznünk kell segíteni. A kereskedelmi kormány ez elől nem zárkozik el, sőt késznek nyilatkozott ezt az ügyet az iparosságnak elvi jelentőségű kívánalmai szerint rendezni, a panaszokat a lehetőséghez képest orvosolni. Az erre vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása alkalmával értesülésünk szerint intézkedik a kormány, hogy a munkáspénztár adminisztrációja egyszerűsített és a bejelentéseknél ma tapasztalható fölösleges munka kiküszöböltessék. Vajha ezen irányelv lebegne a kormány szemei előtt az állami hivatalok kezelésének utvesztőjére nézve is! Vajha az osztrák kormány szociális biztosítási törvényjavaslata is irányt mutatna neki az üdvös revízióhoz!

A „Magyarországi Kisbirtokos Szövetség“ igazgató-választmánya által kiküldött agitációs bizottság mai napon tartott ülésében foglalkozott azon tennivalókkal, melyek érdekében a szövetség a legszélesebb körű propagandát fogja kifejteni. Előadó bejelentette a bizottságnak, hogy a tegnapielőtt tartott választmányi ülésből kifolyólag Kossuth és Darányi minisztereknél járt küldöttség, különösen utóbbi miniszternek már bejelentette, hogy a magyar kisbirtokosság a földművelési kamarák létesítését mielőbb megvalósítani kéri, mindazonáltal, miután az előadó észlelése szerint ezen javaslat ellen a nagybirtokosok egy részében ellenszenv uralkodik, ez ügyben a legszélesebbkörű agitáció indítását kimondták. Elhatározták továbbá, hogy a jövő hetekben Budapestre készülő délyideki kisbirtokosok ezer tagu küldöttségének ügyelmét is ezen ügyre reáirányítják s átiratban felkéri Wittmann Jánost, a Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesületének elnökét, hogy a földművelésügyi kamarák sürgetésé-

nek ügyét ők is magukévé tegyék, mely esetben a Magyarországi Kisbirtokos Szövetség is küldöttségüköz csatlakozik.

A Duna-biztosító átalakulása. A kisebb biztosító intézetek balsikereik okát abban látják, hogy igazgatóságaikban igen kevés a biztosítási ügyhöz valóban értő szakember. A rossz vezetés következménye aztán a rossz üzletmenet. A kisebb biztosító intézetek most — amint értsülünk — elhatározták, hogy megreformálják igazgatóságaikat s azokba a közel jövőben több szakembert hívnak meg. Az akciót a Duna biztosító kezdi meg, amely pár hét múlva e szempontoknak megfelelően át is alakítja igazgatóságát.

Vetőmagfelújítás és vetőmagtermelés. Ismeretes dolog, hogy a Felvidéken a legfontosabb gazdasági növény, a burgonya, degenerálódott; az Alföldön eddig a jellegzetes buzatermő vidékeken, a kalászosok sorában termésheli meddőség és néhány új buza-betegség mutatkozik, ami a vetőmag romlására vezethető vissza. De általában a gazdasági termelés egész vonalán szükség van a vetőmag-felújításra és hogy ez eszközölhető legyen, rendszeres és állami felügyelet alatt álló vetőmag termelésre. Darányi földművelésügyi miniszter elhatározta, hogy mezőgazdasági növények termése megfelelő fokozása érdekében a jobb, nemesebb vetőmag terjesztését programjába veszi és az utóbbi évek kedvezőtlen termései folytán még szükségesebbnek mutatózó vetőmagfelújítást állami eszközök igénybevételével teszi lehetővé. Tervben van egy állami vetőmagtermelő-telep berendezése és a gazdaközönségnek közvetlen részvételével való vetőmagfelújítási akció. A miniszter a jövő évi költségvetésben erre a célra 172.000 koronát kér a törvényhozástól. Ez a költségvetési tétel nem vonatkozik a burgonya-vetőmag kicserélésére, mely az egész országban rendszeresen és nagyobbterületű magtermeléssel folyamatban van. Ugyanis a felvidéki burgonya-vetőmag kicserélésére évek óta megindított akció a jövő évben nem fog szünetelni és a földművelésügyi miniszter úgy a költségvetésben, mint kormányzati kérdésekkel gondoskodott arról, hogy különösen a Felvidéken, ahol a burgonya néptáplálék s vidékenként szinte chetetlen, jó vetőmaggal mielőbb kicseréltessek.

Magyar vasúti papíros a brüsszeli tőzsdén. A Kereskedelmi Bank örvendetes kezdeményezésének immár követői is vannak. A helyi érdekű vasutak papírosainak Berlinben való elhelyezése után a Sze-

Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

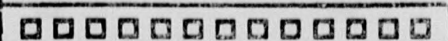

A konyhában és házban

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztitható, csakis

Schicht szarvasszappannal

tisztítsunk. E szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

SZÉN, koks, briket,
antracit összes gazdasági,
ipari és házi célokra
Telefon: Detail 26-27, 75-26, Engros 164.

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körút 78. szám,
Sürgönyozalm: ANTRACIT BUDAPEST

gedi Közuti Vaspálya R.-T. bocsát 40,000 drb százkoronás részvényéből 10,000-et, továbbá 3000 drb 500 koronás 4½%-os elsőbbségi kötvényt a brüsszeli tőzsdén jegyzésre. A részvények 110 koronás, az elsőbbségi kötvények 96%-os árfolyamokkal kerülnek aláírásra először november 19-én.

Sorsolás. A Magyar Jelzálog-Hitelbank 4%-os nyereségekötvényeinek ma történt hatvanegyedik kisorsolása alkalmával a következő kötvények huzattak ki a törlesztési huzásban: 1—100 számig a következő sorszámok: 1471 1275 216 3341 1025 2394 1076 2987 3756 2613 1281 3197 3385 1905 3057 746 1099 2259 1114 1565 2206 3342 2193 78 2596 1228 2547 1117 3295 1325 1558 2249 3977 3774. A nyereséghuzásban a következők nyertek: 70.000 koronát 1006 sorozat 17 szám, 3000 K nyert 3386 s. 67 sz., 2000—2000 koronát nyert 836 s., 41 sz., 2687 s., 39 sz., 2029 s., 3 szám. A kisorsolt nyereségekötvények beváltása és a nyereségek kifizetése 1909. február 15-től kezdve Budapesten a Magyar Jelzálog-Hitelbank pénztáránál történik. A törlesztésre kisorsolt kötvények kamatozása 1909. február 15-én megszűnik.

Élősúly szerint való állatkereskedelem. Németországban oly törvényjavaslatot készítettek, mely az élő súly szerint való állatkereskedelmet hozza be. E javaslat szerint a tartományi központi hatóságok a vágóállatvásárok részére az állatok árának és súlyának megállapítására vonatkozólag szabályrendeleteket alkothatnak és berendezéseket létesíthetnek. A tartományi központi hatóságok jogosítva vannak továbbá azon községekben és azok környékén, amelyekben ily szabályrendeletet hoztak, a vásár napján, illetve az azt megelőző és követő napon vásárrszéri sokadalmakat megtiltani. Megemlítjük ezt az állatkereskedelemben hozott újítást azért, mert az a meggyőződésünk, hogy ilyen vagy ehhez hasonló törvénnyel nálunk is sok visszaélést el lehetne vethetni állatkereskedelmünkben és talán szabályozhatnók az árhullámzást és sokszor önkényes árszabását piacunknak.

Országos divatkiállítás Budapesten. A Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület ipari és kereskedelmi szaktanácsa lovag Falk Zsigmond udvari tanácsos elnöke alatt látogatott ülést tartott, amelyen az Országos Iparegyesület a Fővárosi Kereskedők Egyesülete, a Budapesti Kereskedelmi Testület és a Magyar Kereskedelmi Csarnok képviselői voltak. A szaktanács a Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület ama javaslatát tárgyalta, hogy az 1909. év tavaszán Budapesten divatkiállítás rendeztessék, amelyen a honi férfi-, női- és gyermekdivat, a piperecikkek, továbbá a ruházati iparral összefüggésben lévő gépipar és szerszámpipar volnának bemutatandók a közönségnek. A kiállítás célja, hogy a magyar fogyasztó közönség meggyőződést szerezzen arról, hogy mi mindent képes e téren a hazai ipar jöminőségben és versenyképes árban előállítani, hogy továbbá a magyar kereskedők üzletében minő szép honi áruk kaphatók. Az értekezlet az 1909. évet nem tartja alkalmasnak a kiállítás megtartására, mert a pécsi kiállítás is sok áldozatot követelt az iparosoktól és kereskedőktől. A szaktanács többek felszólalása után elhatározta, hogy a divatkiállítást országos keretben, a kereskedelmi kormány által tervezett országos textilipari kiállítással kapcsolatban, lehetőleg az 1910. év április havában rendezi. Nyomban megalakították a kiállítás előkészítő bizottságát. Elnöke: gróf Batthyány Lajos v. b. t. t., a Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület elnöke; alelnökei: lovag Falk Zsigmond udvari tanácsos, az Országos Iparegyesület alelnöke, Gelléri Mór, az Országos Kiállítási Központ ügyvivő főtitkára, maróthi Fürst László kir. tanácsos, a Magyar Kereskedelmi Csarnok alelnöke és Mössner József kereskedelmi tanácsos, a Fővárosi Kereskedők Egyesületének elnöke.

Borkereskedők kartelle. Ismeretes, hogy ritkaság számba menő pompás szüret volt az idén ország-szerte. A bortők csak úgy ontották a pompás mustot és az új bor minőség dolgában is vetekszik a legjobb évek termésével. Mindazonáltal a gazdák alig látják hasznát a bő szüretnek, mert az új borknak a termelő pinchéjében ára egyáltalában nincs, jóllehet a korcsmárosok, különösen a nagyobb városokban, ma is csak olyan méregdrágán mérik a bort, mint a legrosszabb szüretnek idejében. Ennek az egészségtelen jelenségnek oka a borkereskedők titkos karteljében keresendő. Valósággal fölháborító az a kizsákmányolás, amit a szegényebb termelőknek ma el kell szenvednie. Az első baja már a szüret napjaiban jelentkezett. Nem volt elég hordója. Mikor aztán a kádárok észrevették a keresletet, vidékenként szövődve, hirtelen fölemelték a hordó árát, úgy, hogy az év elején még 7—10 fillérre tartott edényért ma 22—23 fillért kérnek literenként.

Ezzel szemben a tömegbort vásárló kereskedők titkos kartelle ma csak 10—20 fillért ad az új borért, úgy, hogy ma ismét előállott a hetvenes évek esete, hogy t. i. a hordó drágább, mint maga a jó minőségű bor. Az alacsony árak mellett a szőlő jóformán deficiztet hozott ez évben annak a kiszáradásnak, aki edény hiján kényszereladásra szorult, avagy szükség van pénzre. A borkereskedők kartelle pedig igen jól van szervezve s az összes borvidékeken egyöntetűen járnak el. A nagytermelők még csak tudnak védekezni a kizsákmányolás ellen azért, hogy nem viszik piacra az újbort, de a kistermelők között ország-szerte óriási az elkeseredés. Általában a kormányt okolják a súlyos helyzetért, mert a szőlők nagymérvű rekonstrukciójával egyidejűleg elmulasztották a gondoskodást a borértékesítés normális útjáról. Egyre hangosabban tör ki a kistermelők között az a kívánság, hogy a borkereskedők karteljével szemben az államnak hathatósan oda kell törekednie, hogy erős kormánytámogatással vidékenként borértékesítő szövetségek létesíthessenek, amely közvetlen — a borkartel elkerülésével — vinné a fogyasztó piacokra a bort. Mi elvileg mindig azt az álláspontot vallottuk, mely a közvetítő kereskedelem jogosságát hirdette; ez azonban nem elég ok arra, hogy föl ne emeljük szavunkat a most pusztító borszora ellen. Érdeke ez nemcsak a termelő kiszáradásnak, akik így tönkremennek, hanem a fogyasztó nagyközönségnek is, amely még egyszer megduplázná kényszerül az az uzsora-hasznát, amelyet a borkartel már a termelőknél megszerzett. Ez már a közérdek rovására megy, hol az államnak már nemcsak joga beavatkozni az árak szabályozásába, hanem kötelessége is.

A Generali forgalma. Az 1908. évi október havában az Assicurazioni Generali életbiztosítási osztályánál 1562 ajánlat 13,825,897 K 48 f biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 1313 kötvény 10,781,891 K 83 f biztosítási összegre állított ki. F. évi január 1-je óta 16,422 ajánlat 128,555,594 K 96 f biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 14,033 kötvény 109,888,736 K 36 f biztosítási összegre állított ki. Az 1908. január elseje óta bejelentett károk összege 8,111,415 K 20 f-re rug. Az életbiztosítási osztály kimutatott állománya 1907. december hó 31-én 125,445 kötvény után 917,014,396 K 99 f tőkét és 1,796,397 K 62 f járadékot tett ki, amire készpénzben 264,156,557 K 24 f van tartalékba helyezve. Az 1907. évben az életbiztosítási osztály által kifizetett károk 15,345,532 K 04 f-t tettek ki s az összes ágazatoknál a társulat alapítása óta (1831.) az évenkénti kimutatások szerint fizetett károk 899,042,935 K 20 f-t tesznek ki. A biztosítás minden pót díj nélkül érvényben marad a teljes összeg erejéig, ha a biztosított népfelkelési kötelezettségénél fogva hivatott be. A betöréssel elleni biztosítási osztálynál ugyan ezen hónapban 188 káreset jelentetett be 64,345,50 K összeggel, f. évi január 1-je óta 1052 káreset 296,835,75 K összeggel került bejelentésre.

nj villamos áramfejlesztő vállalat. Most, hogy a Budapest környéki h. é. vasutakat elektromos üzemre alakítják át, aktuálissá lett a nagyobb energiatermelő művek létesítése. A Budapest—Vác—Gödöllői Vasut — ügylátszik — e térére lép, mert saját fizetének ellátásán kívül most ajánlatot tett a többek között Ujpestnek is, hogy hajlandó a közvilágításhoz szükséges áramot ingyen, a magánfogyasztáshoz szükségesét pedig 6 fillérjével szállítani kilowattónként.

Hajózási ügyek. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság közhírré teszi, hogy tekintettel az előrehaladott időszakra, a menetrendszerű hajójáratokat Apatin és Baja között ezen évadra november 20-án a vonalon fekvő állomások személy- és áruforgalmával együtt megszünteti. — Továbbá közhírré teszi, hogy a kombinált hajózási és vasuti forgalomban folyó évi augusztus 1-től érvényes 2. díjszabási füzetben a 15-ik oldalon Dunaföldvár állomás passauai résztele folyó évi december 10-től való érvénnyel 143 pfennigről 155 pfennigre módosítandó. A díjszabás 23-ik oldalán pedig Eningen und Achalm Staatsbf. állomás törlendő.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Kezeskedem, hogy ezen számok

48131
53750
54069
66472
68544

az osztálysorsjáték fennállása óta, tehát körülbelül 12 éve, főnyereménynyel nem lettek kihuzva. Tehát nagy esélyük van, hogy

főnyereménynyel lesznek kisorsolva.

Az I. oszt. huzása már f. é. november hó 19. és 21-én tartatik meg.

Az I. osztály eredeti sorsjegyeinek ára:
egy egész 12.— K. || egy negyed 3.— K.
egy fél 6.— K. || egy nyolczad 1.50 K.

Fenti sorsjegyek csakis

Lukács Vilmos

bankházában

Budapest, V., Fürdő-utca 10. szám
aphatók,

Az eredeti sorsjegyek elküldése az összeg előzetes beküldése vagy utánvétel mellett történik. Postatakarékpénztári befizetési lapok állanak díjtalanul mindenki rendelkezésére.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonatözsde.

Budapest, november 14.

A készáru-piacon ma barátságos volt a hangulat. Kielégítő kínálattal szemben a malmok elég jó vételkedvet mutattak, de jobb árakat fizetni ma sem voltak hajlandók. Az árubirtokosok nem voltak túl követelők, így tehát meglehetősen élénk forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mintegy 18.000 mm. buza kelt el, tartott tegnapi áron. A legdrágább eladási ár 26.20 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 24 korona, 79 kilós felsőtiszavidéki, üszkös búzáért. Egyéb gabonaneműek közül rozs 10 fillérrel drágább, zab szilárd, árpa változatlan. Forgalmába került: 3300 mm. rozs 19.20—20.40 koronás áron, 600 mm. zab 15.70—16.45 koronás áron, 100 mm. árpa 15.60 koronás áron és 100 mm. 6-tengeri 18 koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet kedvetlen hangulattal, de mégis körülbelül a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg; a forgalom folyamán, amely különben csak kisarányu maradt, változó irányzat mellett mérsékelten ingadoztak az árfolyamok. Zárlat felé kifejezetten szilárd volt az irányzat és mérsékelten emelkedtek a jegyzések. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen az áprilisi buza négy fillérrel, az áprilisi rozs tíz fillérrel, az áprilisi zab négy fillérrel, a májusi tengeri két fillérrel javult, ellenben az októberi buza négy fillérrel gyengült.

A készáru piacon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 81 kg. 26.20 korona, 700 mm. 80.5 kg. 26.20 korona, 300 mm. 80 kg. 26.20 korona, 100 mm. 80 kg. 26.20 korona, 500 mm. 26.20 korona, 100 mm. 80 kg. 26.—korona, 200 mm. 80 kg. 26.—korona, 100 mm. 80 kg. 26.—korona, 900 mm. 79.5 kg. 25.80 korona, 100 mm. 79.5 kg. 25.90 korona, 200 mm. 79 kg. 26.10 korona, 1500 mm. 79 kg. 25.90 korona, 200 mm. 79 kg. 25.80 korona, 100 mm. 79 kg. 25.90 korona, 1000 mm. 79 kg. 26.05 korona, 1000 mm. 79 kg. 26.05 korona, 100 mm. 79 kg. 24 korona, felső, üszkös, 100 mm. 77.5 kg. 25.40 korona, 100 mm. 77 kg. 25.40 korona, felső, 1000 mm. 76.5 kg. 25.35 korona.

Felsőmagyarországi: 200 mm. 78 kg. 25.55 korona, sárga, 100 mm. 77 kg. 25.20 korona, sárga, 2000 mm. 76.8 kg. 25.40 korona.

Rozs: 200 mm. 20.20 korona, 100 mm. 19.90 korona, 200 mm. 20.40 korona, 100 mm. 20.40 korona, 300 mm. 20.35 korona, 1400 mm. 20.40 korona, 1000 mm. 20.—korona kpf. p.

Zab: 300 mm. 16.45 korona, 200 mm. 15.70 korona, 100 mm. 16.45 korona, kpf.

Árpa: 100 mm. 15.60 korona, kpf. p.

O-tengeri: 100 mm. 18 korona, kpf.

Az árak 100 kg.-kint koronákban értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ár 100 kg.	kilós	Ár 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	25.25—25.70
"	76	24.70—25.10	80	25.40—25.80
"	77	24.90—25.30	81	25.55—25.85
"	78	25.—25.45	82	—
Fejérmegyeri uj	75	—	79	25.05—25.45
"	76	24.50—24.80	80	25.20—25.55
"	77	24.70—25.05	81	—
"	78	24.80—25.10	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	24.90—25.20
"	75	—	79	25.15—25.55
"	76	24.60—24.90	80	25.30—25.65
"	77	24.80—25.10	81	—
Bánsági uj	74	—	78	24.95—25.30
"	75	—	79	25.20—25.60
"	76	24.65—24.95	80	25.35—25.70
"	77	24.85—25.20	81	25.50—25.80
Bácskai uj	74	—	78	25.—25.45
"	75	—	79	25.25—25.70
"	76	24.70—25.10	80	25.40—25.80
"	77	24.90—25.30	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	20.35—20.50
középmínőségű uj	—	—	—	20.20—20.30
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.20—16.40
II.-rendű	—	—	—	15.80—16.10
Köles	—	—	—	13.75—14.—
Zab I.-rendű	—	—	—	16.65—17.—
II.-rendű	—	—	—	16.10—16.45
Tengeri belföldi uj	—	—	—	13.80—14.40
Repce: Kaposztarepce	—	—	—	—

A határidőpiacon kötött:

Dél előtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1909. áprilisra 12.62, 12.61, 12.64, 12.59, 12. 63.
Buza 1909. októberre 10.78, 10.79, 10.76.
Rozs 1909. áprilisra 10.54, 10.53, 10.56, 10.61.
Zab 1909. áprilisra 8.50, 8.51.
Tengeri 1909. májusra 7.50, 7.52, 7.49.

1 óra 30 percig zárulnak:

1909. áprilisi buza 12.65—12.66
1909. októberi buza 10.76—10.77
1909. áprilisi rozs 10.62—10.63
1909. áprilisi zab 8.54—8.55
1909. májusi tengeri 7.50—7.51

Budapesti gabonaforgalom.

1908. november 12-től november 13-ig.

Érkezett: Elszállított:

Buza	25186	328
Rozs	2504	—
Árpa	5760	105
Zab	2085	2500
Tengeri	1294	—
Liszt	752	14551
Korpa	—	3602

Értéktözsde.

A mai heti zárlat teljesen üzletlenül folyt le. Az osztrák kabinetválság rendkívül tartózkodóvá tette a bécsi tőzsdét és az onnan érkezett gyengébb árfolyam még az itteni tőzsde üzletmenetét is kedvezőtlenül befolyásolta, úgy, hogy a vezető-értékek árfolyama alig mutat valami változást. A Közuti vasúti részvények a mai nap folyamán kevesebb javulást mutattak s a realizálások következtében alig emelkedtek a részvények árai. A realizálások a Budapesti városi vasúti részvények árfolyamát két koronával csökkentették. A helyi piacon is meglehetősen üzletlenül folyt le. Kötés volt a Városi vasút-részvényekben, a Hazai sorsjegy, a Konvertált jelzősorsjegy és a Szanatórium-sorsjegyekben. A járadékpiac változatlan.

Előzőzsde.

Előzőzsde tartózkodó.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 635.—634.25
Magyar hitelrészvény 739.25—738.50. Rimamurányi vasúti 534.—Közuti vaspálya 588.50—590.—Városi villamos vasút 271.—271.75. Közuti v. élvezeti jegy 349.—

Déli tőzsde.

Déli tőzsde barátságos.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 634.—634.75.
Magyar hitelrészvény 788.—739.25. Osztrák magyar államvasút 685.25. Déli vasút 123.—Magyar leszámítolóbank 481.—Jelzősorsjegy 430.50. Közuti vaspálya 587.50—588.75. Városi villamos vasút 270.—270.50. Magyar koronajáradék 92.10. Konvertált jelzősorsjegy 119.—Subskribált jelzősorsjegy 97.—Egyszerű fővárosi takarékpénztár 2150.—Országos központi takarékpénztár 1605.—Salgótarjáni közszékhely r-t. 583.—586.—Első magyar iparbank 384.—388.—Közuti él. jegy 349.50.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitel részvényekért holnapra 4—5 K, 8 napra 8.—10.—K, 1908. november hó végére 18—20 K.

Utózőzsde.

Az utózőzsde üzletlenül volt, kötés csak elvéve fordult elő.

BÉCSI GABONATÖZSDE.

Bécs, november 14. (Saját tudósítónktól.) A külföldi piacokról gyengébb jelentések érkeztek, amelyek egyetértően a beállott esős időjárással meggyengítették a hangulatot. Az eladók azonban nem voltak hajlandók áraikból engedni, bár a fogyasztás is igen tartózkodó volt, ennek következtében csak kevés kötés létesült. Buzáért ugyanolyan árakat fizettek, mint nyolcz nappal ezelőtt s többek között eladásra került 1000 métermázsza tiszavidéki urasági buza 79—80 kilós 12.20 koronáért Bakonya állomáson, 1400 métermázsza 80 kilós 12.25 koronás áron Cyona állomáson. Repce 76 kilós felvidéki 11.90 koronáért Kilma állomáson, 77 kilós 12.50 koronáért Pozsony állomáson és 12 koronáért a nyugati állomásokon átvéve. A rozs árai szintén változatlanok maradtak, 9.95 koronát fizettek Szered állomáson és 10.—koronát Malaczka és Érsekújvár állomásokon lanok.

Jegyzetelt buza: uj tiszavidéki 13.13—13.55 korona, marosi és bánáti 12.80—13.20 kor., mosoni 12.40—12.80, korona, tőtfelvidéki 12.35—12.90 korona, déli vasúti 12.40—12.80 korona.

Rozs: 10.40—10.55 korona, pestvidéki 10.55—10.70 korona, déli vasúti 10.35—10.55 korona különböző magyar 10.35—10.55 kor., osztrák 10.30—10.50 korona.

Árpa: 9.20—10.50 kor., bécsi 9.—9.50 kor., tőtfelvidéki 7.90—9.80, középduuai 8.20—8.80, déli vasúti 8.40—9.40 kor., felsőmagyarországi 7.60—9.10 kor., tiszavidéki 7.60—8.50, sörárpa 7.90—8.40, takarmányárpa 7.40—7.75 korona.

Magyar tengeri: régi 9.30—9.55, uj 7.45—8.30 korona, cinquantin 10.25—10.40, uj 9.—9.30 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.50—9.10 kor., közepes —.—kor., elsőrendű 9.05—9.40 kor., válogatott —.—korona, cseh-morvaország és alsóausztriai —.—korona.

Liszt. A hét folyamán a vételkedv igen csekély volt és csak viszonteladónak történtek szállítások. A malmok jegyzéseik magassága folytán nem igen tudtak eladni és minthogy másrészt árakban sem tehettek engedelményeket, meglehetősen üzletlenség uralkodott. A lehívások sem voltak kielégítőek. Az osztrák malmok legközelebb szintén meg fognak egyezni az üzemredukció tekintetében, bár már hosszabb idő óta ők sem dolgoznak teljes üzemmel. Az árak takarmánylisztet is beleértve, változatlanok maradtak, korpa egy kevéssé emelkedett.

BÉCSI ÉRTÉKTÖZSDE.

Bécs, november 14. A koalíciós értekezlet meghiusulta élénken foglalkoztatta a mai értéktözsdet, a hangulatra azonban nem nagy hatást kelt, mert nem féltik attól a parlament munkaképességét és remélik, hogy ezek után a belpolitikai nehézségeket nemsokára megoldhatják. Mindazonáltal a parlamenti helyzet és a német kancellár-válság a spekulációt teljes tartózkodásra indította, de a vezető értékek megtartották árfolyamukat és csak Államvasúti részvényekben eszközöltek némi eladásokat, míg Magnezit-részvények ismét emelkedtek. Az előzőzsde zárlatáig tartózkodó volt. A déli tőzsde nyugodtan és tartott árfolyamokkal indult. Később vezető értékek általános tartózkodás mellett alig változtak.

II órákor: zárulnak

Osztrák hitelr. 634.—Magyar hitelr. 735.—, Länderbank —.—, Államvasút 684.—, Elbavölgyi vasút —.—, Déli vasút 119.25—, Alpesi bányatársulat 642.50. Rimamurányi 533.—Májusi járadék 95.95, Magyar koronáiár. 92.—Orosz érték 97.65, Török sorsjegy 179.75, Német márka 117.22.

I órákor jegyeztek:

Osztrák hitel 634.25, Magyar hitel 736.—, Länderbank 433.—, Unio-bank 537.50, Államvasút 684.50, Anglo-bank —.—, Bankverein —.—, Déli vasút 120.50, Gözhajó —.—, Alpesi bányarészvény 643.50, Májusi járadék 95.95, Magyar koronajáradék 92.—, Török sorsjegy 179.50, Német márka 117.22. Elbavölgyi vasút —.—, Rimamurányi 533.50, Orosz járadék —.—, Keleti vasutak —.—, Skoda —.—, Magyar jelz. —.—, Kárpáti petroleum —.—.

Bécs, november 14. (Osztrák értékek zárlata) 4-2 százalékos papír-járadék 95.90, 4 százalékos osztrák arany járadék 115.15, 1860-as sorsjegy 153.50, Osztrák hitelsorsjegy 464.—, Angol osztrák bankrészvény 292.25, Bécsi Bankverein 510.—, Osztrák-magyar bank 1749.—, Déli vasút 121.75, Dunagőzhajózási társ. 955.—, Dohány rész. 358.—, Cs. k. arany (vert) 11.34 Német bankv. 117.10 Osztr. Lloyd 409.—, 4.2 száz. ezüsti. jár 95.90—89.50, Osztr. koronajáradék 95.95, 1864-es sorsjegy 263.—, Osztrák hitelintézeti részvény 634.—, Union-Bank 537.50, Osztrák Länderbank 432.40, Osztrák-magyar államvasút 683.50, Elbavölgyi vasút 446.50, Alpesi részvény 643.—, 20 frankos 19.14, Londoni váltóár 239.50, Lipótkohó —.—, Töröksorsjegy 178.90. Tartott.

Bécs, november 14. (Magyar értékek zárlata) 4 százalékos arany-járadék 110.20, Tiszai és szegkölc. sorsjegy 140.40, Magyar hitelbank részvény 736.—, Magyar leszámítoló és váltó részvény —.—, Rimamurányi 532.30, Magyar czukoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság 393.—, Magyar koronajáradék 92.—, 4 százalékos magyar földieherm, kötv. —.—, Magyar nyer.-k. sorsjegy 187.—, Kassa-Oderbergi vasutársaság 357.—, Magyar jelzősorsjegy 429.50, Magyar keresk. bank —.—.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, november 14. (Értéktőzsde.) Kapcsolatban a külföldi tőzsdékről, különösen Newyorkból érkezett kedvező jelentésekkel, a mai tőzsde ismét jelentékeny szilárdságot mutatott, bár a spekuláció, tekintettel a belpolitikai helyzetre, általában bizonyos tartózkodást mutatott. Élénkebb forgalom csupán a Gőzhajós-részvények piacán keletkezett, amelyekre Ballin vezérigazgatónak egy itteni lapban a jövő üzleti kilátásokról meglehetősen optimisztikus nyilatkozatai adtak ösztönzést. A Norddeutscher Lloyd részvényei 2 százalékos nyertek. A Hamburger Packetfahrt-gesellschaftéi 2 1/2 százalékos. Járadékok emelkedő árfolyamok mellett szintén szilárdak voltak. Bankok és bányáértékek szintén némi javulást értek el. Vasutak közül csak Déli vasut, Baltimor és Kanadavasut keltett némi érdeklődést. Zárlat felé a belpolitikai események erős nyomást gyakoroltak az összírányszatra és az üzleti tevékenységre, bár ez az árfolyamok nivelőjét alig érintette. A készpénzpiac ipari értékei meglehetősen szilárdak voltak. Napi pénz 1 1/2 százalékos, maánleszámitási kamattal 2 3/8 százalékos.

Zárlatkor jegyeztetik: 4 1/2 százalékos papiriárjádék —, 4 százalékos osztrák aranyjárjádék 98.50, osztrák hitelrészvény 199.80, Déli vasut 23.—, orosz bankjegyek 214.60, 4 százalékos új orosz kölcsön 75.70, Disconto Commandit 180.10, Dinamit-truszt 155.—, Harpeni 194.70, Unifikált török járjádék 92.50, 4 1/2 százalékos ezüst-járjádék —, 4 százalékos magyar aranyjárjádék 92.90, Magyar koronajárjádék 92.40, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 85.30, Olasz járjádék —, Alt. villamosági Edison 225.50, Gelsenkircheni 188.70, Laurakohó 195.70. Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat) november 14. 4 1/2 százalékos papiriárjádék —, 4 százalékos osztrák aranyjárjádék 98.25, 4 százalékos magyar aranyjárjádék 93.—, Osztrák hitelintézeti részvény 200.—, Osztrák-magyar államvasut 147.—, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.37, Bécsi Bankverein —, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölcsön —, 4 1/2 százalékos ezüstjárjádék 99.25, Osztrák koronajárjádék 96.10, Magyar koronajárjádék 92.25, Osztrák-magyar bank 126.—, Déli vasut részvény 22.60, Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.30, Párisi váltóár 81.50, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —. Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) november 14. 4 1/2 százalékos ezüstjárjádék 98.80, 1860. sorsjegy 157.—, Déli vasut 23.—, 4 százalékos aranyjárjádék 98.10, Osztrák

hitelrészvény 200.10, Osztrák-magyar államvasut 147.—, Olasz járjádék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjárjádék 92.60. Szilárd.

London, november 14. Angol consol: 84 1/2.

Páris, nov. 14. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járjádék 96.45, Osztr. aranyjárjádék 98.—, Magyar aranyjárjádék 94.25, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 496.—, 3 százalékos Olasz járjádék 104.—, Déli vasut elsőbbségi kötv. 286.—, 5 százalékos marokkói járjádék 515.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön 94.50, 4 százalékos Kons. amort. román járjádék 89.50, 4 százalékos Amort. román járjádék 1905. —, 5 százalékos Orosz járjádék 1906. 99.65, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 526.—, 4 száz. Szerb járjádék 1907. 431.—, 4 százalékos spanyol járjádék 97.12, 4 százalékos unifikált török jár. 91.67, Török sorsjegy 175.—, Török dohányrészvény 384.—, Osztrák földhitelintézet 1115.—, Osztr. Länderbank 473.—, Magyar Jelzálogbank —, Banque de Paris 1526, Banque Ottomane 713.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 127.—, Meridional vasut 675, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 580.—, Rio Tinto 18.77, Sucrerie d'Egypte 37.—, Tula 289.—, Thomson Houston —, Urikányi köszén —, Chartered 21.75, De Beers 341.—, East Rand 111.50, Jagersfontein 112.50 Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 62.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 308.18. Váltó német piacokra (rövid) 122.68, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó Belgiumra (rövid) 7/16, Olasz aranyváltó (rövid) 3/16, Váltó Svájcra (rövid) 1/16, Csek Londonra 250.95, Magánkamattal 2 1/4. Szilárd.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, november 14-én. (Hivatalos tudósítás) Hízott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fialat nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 114—116 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 116—117 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 117—118 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—280 kilogramm sulyban) 118—120 fillérig. Könnyű (páronként 240 kgr.) 118—120 fillérig.

Sertésiszám 1908. évi november 12. napján volt készlet 27244 drb., 1908. november hó 13-án elhajtott 278 darab, 1908. november 13-án elszállított 302 darab, 1908. november 14. napjára maradt készletben 27240 drb. A hízott sertésüzlet irányzata: élénkebb.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, nov. 14. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 1228 darab sertés, 81 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 178 darab sertés, 38 darab süldő, — darab malacz, összesen 1406 darab sertés, 81 darab süldő, — darab malacz. Eladatott 624 darab sertés, 24 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 728 drb sertés, 57 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés Öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 94—95 fillér, ételsulylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 90—94 fillér, ételsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsulylevonással 112—118 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 112—118 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 112—120 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140—300 kgr.-ig. — fillérig, ételsulylevonással — fillér. Belföldi süldő 90—108 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősulyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az arak változatlanok.

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJORMÁTYÁS

Butor Ehrentreu és Fuchs
testvéreknél
Budapest, VI., Teréz-körút 8.
Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88—59.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. orvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztést, hólyagbaj, széklet, bajtört (syphilis), bőrbajokat, elgyengült férfierő, idősebbeknél is, onkolóziát és annak utóbjait, ideg- és hátsógerincbaj, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 3—4-ig és este 7—8-ig.

Budapest, VIII., József-körút 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. Levél útján is biztos gyógyítást.

VALÓDI PERZSA SZÖNYEG

különlegességi raktár

Budapest, IV., Kigyó-tér 1. Királyi bérpalotában, melynek megtekintésére a n. é. közönséget tisztelettel meghívom.

Agobian Hadji Kazer

Közvetlen behozatal. Olcsó szabott árak. Fióküzlet nincs.

Kérem a czimre ügyelni!

Buza		100 Kilogramm ára		100 kilogramm ára	
	Kilós	1911	1912	Kilós	1911
liszavidéki	uj	75	79	25.25	25.70
"	"	76	80	25.40	25.80
"	"	77	81	25.55	25.85
"	"	78	82	25.70	25.95
fehértimelyi	uj	75	79	25.06	25.45
"	"	76	80	25.25	25.65
"	"	77	81	25.40	25.80
"	"	78	82	25.55	25.95
pestvidéki	uj	75	79	25.15	25.55
"	"	76	80	25.30	25.65
"	"	77	81	25.45	25.80
"	"	78	82	25.60	25.95
lászlói	uj	75	79	25.20	25.60
"	"	76	80	25.35	25.70
"	"	77	81	25.50	25.80
"	"	78	82	25.65	25.90
bácskai	uj	75	79	25.25	25.70
"	"	76	80	25.40	25.80
"	"	77	81	25.55	25.90
"	"	78	82	25.70	26.00

Egyéb gabonaneműek		100 kilogramm ára	
	Kilós	1911	1912
Rozs elsőrendű új		20.40	20.70
" elsőrendű ó		20.20	20.30
" közepminőségű új		16.20	16.40
" közepminőségű ó		15.80	16.10
Árpa elsőrendű új		16.80	17.10
" elsőrendű ó		16.80	17.10
Tengeri magyar		16.80	17.10
Reposz káposztareposz		16.80	17.10

Burgonya		Koronától—koronáig	
	Fehér	Rozsa	Szaga
Dunántúli	5.20-5.80	6.20-6.30	6.60-6.80
Felsőmagyarországi	5.30-5.40	6.30-6.40	6.60-6.80
Nyuségi	5.20-5.80	6.20-6.30	6.40-6.60
Érdéyi	5.20-5.80	6.20-6.30	6.40-6.60
Bán-ági	5.20-5.80	6.20-6.30	6.40-6.60
Pesti	5.20-5.80	6.20-6.30	6.40-6.60

Különféle termények	Faj	Pénz		Áru	
		1911	1912	1911	1912
dianzósi	budapesti	136	137		
szalonai	vidéki	105	106		
"	prima, légerszártított vidéki	107	108		
"	varosi légerszártított 4 darabos				
"	" " " " 3				
szilva készaru	füstölt				
"	bosznia, 1908. évi usance-min.				
"	" " " " 100				
"	" " " " 85				
"	" " " " 100				
"	" " " " 85				
szilvaiz készaru	szlavin, 1908.				
"	szlavin, 1908.				
heremag	lucerna magyar 1908	104	130		
"	vörös apró emő 1908	102	106		
"	középszemű 1908	110	116		
"	negyedemű 1908	110	130		

Allamadósságközhitelesítők

Magyar aranyjárdék 4%	110.00	110.50
koronajárdék 4%	81.50	82.00
koronajárdék 4%	92.05	92.45
koronajárdék 4%	75.25	76.25
All.köl. Vaskapu celj. ar. 6.8%	188.00	192.00
1870. nyeremény kölc. 100 frt	188.00	192.00
Horv.-szlav. reg.-k. r. k. 1 1/2%	188.00	192.00
M. földterhment. köv. 4%	98.00	94.00
Horv.-szlav. 4%	93.50	94.50
Tiszai szegedi nyer. kölc. 4%	141.00	145.00
Horv.-szlav. jelz. földk. köv. 4%	96.00	96.50
Konv. osztr. adm. koronaj. 4%	98.75	99.25
Egyes. osztr. jár. papir. 4 1/2%	98.75	99.25
Osztrák aranyjárdék 4%	114.75	115.25
koronajárdék 4%	98.00	98.50
All.-sors. 1880. 1000 K 4%	152.00	156.00
1860-ból 200 K 4%	217.50	222.50
1864-ből 200 K 4%	262.10	266.50
1864-ből 100 K 4%	262.50	266.50
Bosz.-herc. k. 1898. 4%	97.00	97.50
vasuti 1898. 4 1/2%	97.00	97.50
1902. 4 1/2%	97.00	97.50
Bpest. székess.-f. kölc. 4%	89.75	90.75
Bpest székess.-f. kölc. 4%	89.75	90.75
Orosz államközhiteles. nov. v. 5%	97.50	98.00
Záloglevelek. Elsőbbségek.		
Belvár. tekl. r.-t. 4%	98.00	99.00
Egyesült. f. v. takpt. 4 1/2%	92.50	93.50
korona ért. 4%	101.00	102.50
Kisbirt. orsz. földh. 34 év 5%	101.00	102.50
50/50 evre 4%	97.90	98.90
50/50 evre kor. ért. 4 1/2%	92.70	93.70
M. agrár-jár.-b. székess. 4%	98.00	99.00
zálogdíjgy. vl. 4 1/2%	97.50	98.50
M. áll. takpt. r.-t. 50 evre 4%	98.00	99.00
65 evre 4%	99.00	100.00
65 evre 4 1/2%	99.25	100.25
Magy. földhitelet. 41 évre 4%	91.80	92.80
50 evre 4%	84.85	85.85
60 evre 3 1/2%	91.50	92.50
szab. és telajár. 4%	99.00	100.00
M. je. nitelb. frt.-ban 4 1/2%	99.00	100.00
gyapaz 50 evre 4 1/2%	92.25	93.25
forint értékekben 4%	92.25	93.25
50 evre kor. 6. 4%	92.25	93.25
közs. kötv. 50 evre 4 1/2%	92.25	93.25
ugyanaz 50 evre 4%	92.50	93.50
60 év vt. 110 frt. 4%	115.50	117.50
60 év 100 frank 3 1/2%	120.00	123.00
nyer. kötv. frt. 6. 4%	99.00	101.00
osztr. felh. 4%	92.25	93.25
nyer. kötv. kor. 6. 3%	92.25	93.25
M. lezárt. prvitk 50 evre 4%	92.25	93.25
65 4%	98.25	99.25
M. tkpt. közp. jelz. 4 1/2%	98.25	99.25
közs. kötv. 60 evre 4 1/2%	98.25	99.25
közs. kötv. 70 evre 4 1/2%	98.25	99.25
Orsz. közp. bizess. kötv. 4%	100.00	101.00
kor. 6. 4%	98.70	99.70
Osztr.-m. bank 50 év o. 6. 4%	99.00	100.00
P. hazai. tkp. közs. krt. 4 1/2%	98.55	99.55
60 év kor. 6. 4%	92.50	93.50
100 K n. e. nyk. kötv.	99.00	101.00
Pesti m. kerék. bank 4 1/2%	92.50	93.50
K. 6. 4%	103.80	104.80
közs. kötv. vl. 110 frt. 4 1/2%	94.00	95.00
közs. kötv. vl. 105 k. 4%	99.50	100.50
Adria-tengerhajóz. r.-t. 4 1/2%	93.00	94.00
Bpesti közuti vaspálya 4%	111.00	113.00
Deb. vasut 100 marka ért. 4%		

Bankok részvényei.

Angol-osztrák bank	293.00	296.00
Bucapesti bankgyűjtemény	49.00	45.00
Első magyar iparbank 5%	384.00	386.00
Fiumei hitelbank 5%		
Bpesti piros és pénzügyi-egylet		
Haza bank nov. k. 5%	283.00	283.50
Hermes magy. áll. váltóüzlet	355.00	370.00
Magy. agr. és jár. b. r.-t. 5%	423.00	425.00
M. áll. hitelbank nov. k. 5%	739.25	739.75
M. jelzáloghitelb. nov. k. 5%	430.50	431.00
Magy. kereskedelmi r.-t. 5%	571.00	573.00
Magy. k. sz. osztályosr. 5%	1580.00	1623.00
M. lezárt. és p. h. b. r.-t.	481.00	481.50
M. pénzügyi k. p. h. b. r.-t.	975.00	1000.00
M. tkp. közp. jelz.-ja 5%	1080.00	1050.00
Magyar teleph. és par. bank	340.00	350.00
Osztr. rak-hitelet nov. k. 5%	634.75	635.25
Osztrák-magyar bank 5%	1745.00	1755.00
Pesti m. kerék. bank 5%	3880.00	3300.00
Unionbank 5%	539.00	541.00

Takarékpénztárak.

Béavárosi takarékpénztár 5%	592.00	600.00
Budapest-Erzsébet városi tak.	198.00	208.00
Buda-és-Lipótvárosi onstr.	149.00	152.00
Bpesti tak. sors. zálogk. r.-t.	422.00	426.00
Egyesült pesti fővárosi tkp.	2150.00	2160.00
Magy. áll. takarékpénzt. 5%	684.00	590.00
Magyar orsz. központi takpt.	1605.00	1635.00
Pesti hazai első takarékp.	18750.00	1950.00

Biztosító társaságok.

Első magyar áll. biztosító	9850.00	9950.00
Fonciore pesti bizt. int. 5%	255.00	260.00
Magy. jég- és viszontb. 5%	302.00	307.00
Nemzeti baleset biztosító 5%	210.00	225.00
Pannonia viszontbizt. intézet	2300.00	2400.00

Gőzmalomok.

Concordia	198.00	200.00
Első budapesti	1490.00	1490.00
Erzsébeti	320.00	330.00
Lujza	278.00	288.00
Pesti hengermalom	335.00	340.00
Pesti moinarok és sütők	340.00	365.00
Pesti Viktoria	645.00	650.00

Különféle vállalatok.

Bpest-szt-lőrinczi tegyagyár	365.00	367.00
Egyes. tégl. és cseménygy. 5%	185.00	190.00
Eszakm. egy. közs.-bánya 5%	274.00	277.00
Felsőm. banya és kohóüzem 5%	560.00	570.00
Kőbánya gőztég. agyár	800.00	900.00
Kőszénbánya és tég. agyár	438.00	440.00
Magyar asztali r.-t.	150.00	155.00
Magyar áll. köszénb. r.-t. 5%	650.00	660.00
Magyar kővámi gyár 5%	220.00	221.00
Salgótarjani kőszénbánya 5%	584.50	585.00

Ullaki tégl. és mészégető

Ullaki tégl. és mészégető	285.00	288.00
Első m. gazdasági gépgyár 5%	385.00	395.00
Danubius-hajógyár 5%	256.00	258.00
Fegyver- és gépgyár r.-t. 5%	322.00	326.00
Ganz és társa vasöntő	2600.00	2650.00
Magyar belföldi gépgyár r.-t.	234.00	234.00
Nicholson gépgyár részv. társ.	214.00	220.00
Rímamur. vasönt. nov. k. 6%	534.00	535.00
Schick-tégl. vasöntő	426.00	430.00
Waltzer J. gépgyár r.-t.	395.00	398.00
Franklin-társulat	508.00	515.00
Brassócellulose gyár r.-t. 4%	373.00	383.00
Bpesti áll. villamosköt. r.-t. 5%	298.00	302.00
Első magyar petró. töltő	890.00	900.00
Első magyar gáplumosó	780.00	790.00
Első m. részv. sefőző	4300.00	5100.00
Első m. sertéshizláló	425.00	445.00
Első magyar szálloda r.-t.	2800.00	2850.00
Fiumei rizshantoló kom.-gy.	1300.00	1350.00
Gschwind-tégl. szeszgyár	350.00	355.00
"Hungaria" műtrágyagyár	300.00	305.00
Kőbánya polgari serfőző	300.00	305.00
Magyar csukoripar 4%	1890.00	1900.00
Magyar vasuti forg. r.-t. 5%	365.00	367.00
Magyar vilamosági rvl. 5%	296.00	297.00
Nemzeti villamos társ.	614.00	624.00
Szegedi kenderfonógyár r.-t.	1000.00	1100.00
Adria teherhajózási r.-t. 5%	534.00	595.00
Bpesti közuti vasut nov. k.	588.50	589.00
elvez. jegy.	849.00	850.00
Bpesti vill. városi vasut 5%	270.25	270.75
elvez. jegy.	78.00	79.00
Bpest-ripest-rákosp. vill. vas.	187.00	188.00
Déli vasut nov. k.	122.00	122.50
Dunagőzmozgató társ. 5%	970.00	980.00
Kassa-bercegi vasut 5%	356.00	360.00
Magyar h. e. vasutak	295.00	306.00
Magyar nyugati vasut	401.00	405.00
Osztr. magyar. államv. / ov. v.	685.00	685.50
Pécs-barcsi vasut	415.00	420.00

Sorsjegyek.

Bazilika sorsjegy	20.00	22.00
osztrák felh. b.	21.00	23.00
Bécsv. nyer. kölc. 1874. év	488.00	496.00
Budavári sorsjegy	190.00	200.00
Erzsébet szanatórium sorsj.	7.60	8.60
"József" sorsjegy	10.00	11.00
osztr. felh. b.	10.00	12.00
Magyar vöröskereszt sorsj.	23.50	25.50
osztr. felh. b.	27.60	29.60
Osztrák vöröskereszt sorsj.	51.00	55.00
Osztrák hitelet sorsjegy	495.00	475.00
Palfity-sorsjegy	200.00	210.00

Pénzmenek és váltók.

Arany, magyar v. osztr. vert	11.35	11.40
" " " kor.		

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon 1908. november 15-én Nemzeti Színház Vigaszínház

Délután 1/3 óra

A vasgyáros.

Színmű 4 felv. Irta: Ohn Fordította: Fáy J. Béla.

Személyek:

Reaulon marquisné Szacsvaltné... Caire, leánya... Octave, fia... Bligny herceg... Préfont báro... Eophile, neje... Derblay Philppe... Mourinet

Este fél 8 óra

A FIROS BUGYELARIS.

Népszínmű 3 felvonásban. Irta: Csépreghy Ferencz.

Személyek:

Deilleg Pál... Török bíró... A bíróné... Köcska Gyurka... Polák... Hájas... Pannás... A kapitány... Kenderesno... Mancsi

Délután 3 óra

A pénz.

Színmű 3 felvonásban Irta Garray Andor.

Wimmer Marcell... Márta, a felesége... Singer... Leó, a fia... Hádoné... Zolista... Friedmann... Tercsi... Szűcs... Salzer... Gyarmet... Öreg Salzer

Este fél 8 óra

Mennykőcsapás

Bohózat 3 felvonásban. Irta Xenofon... Fordította Góth Sándor

Vigi... Alfréd... Brétisél... Aglauro... Poupin Fanny... Hector... Örnagy... Honore... Haumoné... Julie... Pierre

Hétfőn, november 16-án - Royalterem -

Brüsszeli

vonósnyégyes I. kamarastélye (bérlet 1. szám.)

Közreműködő: Márkus Lily szongoraművész, Jéggyek: 10, 6, 4 és 2 kor. kizárólag Méry Bélánál

Györgyné Alexander Kemény Rezső

Erzsi dalénekesnő és hegedű-művész tanár hangversenye.

Jéggyek a 10, 8, 6 és 4 koronáért kaphatók a Harmonia zenemű-kereskedésben Vác-utca 20. sz.

Hétfőn november 30-án Royalteremben

Mérő Jolán

szongoraművész egyetlen hangversenye.

JEGYEK: 10, 6, 4 és 2 kor. kizárólag Méry Bélánál Andrassy-ut 12.

SALZER MARCELL

világhírű német humorista egyetlen

VIG ESTÉLYE

Helyárak: 6, 5, 4 és 2 korona.

Felolvasások versben és prózában.

JEGYEK: kizárólag Molitor Oszkár „Eulerpe” zenemű-kereskedésben IV., Kossuth Lajos-u. 15. sz. kaphatók

Csütörtök, november 19-én - Royalterem -

Gerhardt

Elena első dalestélye Budapesten.

Jéggyek: 10, 6, 4 és 2 kor. kizárólag Méry Bélánál Andrassy-ut 2.

Szerdán, november 25-én - Royalterem -

Heinemann

Sándor kamarazeneke történelmi balladalestélye.

Jéggyek: 10, 6, 4 és 2 kor. kizárólag Méry Bélánál Andrassy-ut 2.

Perzsa-szőnyegek

nagy választékban rendkívül jutányos áron kaphatók.

Vászonárak, Kelengyék. Wittmann Frigyes és Fiai V., Váci-körut 6.

Szőnyegek és függönyök

Szalon-, ebédlő- és futószőnyegek, ágylők. Posztó- és szövetszőnyegek, ágy- és asztalterítők, utazóplaidék és teveszőr-takarók. Tüll-storok és csipkefüggönyök, valamint cloth-, cashmir- és selyempaplanok, összekapcsolható szekrényágyak, gyermekszékek, kárpitos-kellékek nagy raktára

Rendkívül olcsó árak. Neumann Adolf A. Budapest, VII., Erzsébet-körut 16. szám.

KOVÁCS GYULA

zongoratermei BUDAPEST, (Gresham-palota) V., Ferencz József-tér 5-6. TELEFON 110-66

SZABADALMAKAT védjegyeket és mintajelvényt megőrző Szabadalmakat Értékesítő Vállalat PABSTOR (bet. cég) BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 17. Felvilágosítás díjtalan. Telefon 24-26.

Czimbalom kedvelők

Mellettek bérhol cimbalmot vásárolni... kézenek árjegyzékét a cimbalomkészítés elismert első szakértőjével, ki minden tekintetben a legjobb világi zenei szabadalmakot... Czimbalmok már 25 értől kezdve kaphatók, egy színtől az összes hangszerek a legjobb minőségben. Számos kiállítások elsőrendű díjnyerté és az elismerés a legjobb és szakértő munkáért.

Habits Antal Budapest, VII. kerület Erzsébet-körut 42. szám

Oszi sacco-öltönyök } 25, 30 frt Átmeneti kabátok } Téll kabátok -- 45 frtért. AMERICAN HOUSE IV., Szervita-tér 3. sz. (I. emelet).

BUTOR... EÖTVÖS-UTCA 17. (Andrassy-utca felől) ENHENTREU TESTVÉREK... BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SARKÁN) TELEFON 82-27

A sárospataki malomkö-gyár egyet ajánlja: kitűnő hírnevű sárospataki kovamalomköveit. Megrendelések elfogadnak: A sárospataki kovamalomkögyárban sárospataki (posta- és vasúti állomás) Újvárosban árjegyzék ingyen és bérmentve kapható. Minthogy nagyon sok más csekélyebb értékű malomkö is sárospataki néven kerül forgalomba, ezért a megrendelőnek a gyárban, vagy megbízható üzlet útján tenni a megrendeléseket, különösen kiemeltetve, hogy kovamalomköveink „Sárospataki kovamalomkögyár” illetve „Sárospataki malomkögyár egyet” jelzéssel vannak ellátva.

Schottola Ernő törvényesen védett Övszerei biztos védelmet nyújtanak uraknak és hölgyeknek «Salome» «Flirt» «Óvó» minden gyógyszerárban és jobb droguériában kaphatók.

MIT MÖGNANAK AZ ÚJSÁGOK?

Table with 3 columns: Magyar Nemzet (1908. október 23.), Pesti Hirlap (1905. október 17.), Pesti Napló (1903. október 11.).

Ha nyerni akar, itt vegyen sorsjegyet! Huzás már 19-21-én. Nyolcad K 150 Negyed K 3,- Fél K 6,- Egész K 12,-

Alapítva 1874. BEIFELD JOZSEF BANKHAZA Budapest, VII., Károly-körut 1.

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon, 1908. november 15-én

Királysínház

Délután 3 óraker.
JAN, DE NINCS.
Operett 3 felvonásban. Írta Márkos Ferencz. Zenéjét szerzette Jacobi Viktor.

Este fél 8 óraker.
Hollandi lány.

Nagy operett 2 felvonásban. Szívfogó írta Paul Rubens és Augustin Hargen. Zenéjét szerzette Paul Rubens. Fordította Bródy Miksa.

Magyar Színház

Délután 3 óraker.
A császár katonái.
Dráma három felvonásban. Írta Földes Imre.

Este fél 8 óraker.
A Sasfiók

(L'Aiglon) Dráma 5 felvonásban írta Rostand Edmond, fordította Abrányi Emil.

Császárfürdő Budapest

Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irigalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kőes hévízgyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kővelmes iszapfürdők, uszodák, török-, kő- és márványfürdők; hőlég-, szén-savas- és villamos vízfürdők. Ivo-kúra. 200 kényelmes lakosztály. Széles kezelési, jutányos árak. Prospektusai ingyen és bérmentve küld.

Az igazgatóság.

Colibri!

A világ legkisebb szongorja 125 cm., csakis a magyar kir. szonkadómia szállítófényénél

Reményi Mihály

nagy magyar hangszer és szongora telepen kapható
Budapest, Király-u. 58.
Telefon 87-84.

Dus raktár a legkiválóbb mesterszongorák és pianókban a legolcsóbbtól a legfinomabbig. Készpénzért vagy 88 hóig terjedhető részletfizetésre is. — Régi szongorák és pianók megvételnek és becsorítottatnak. Ezen lapra hivatkozva árjegyzék minden hangszeréről külön-külön ingyen küldetik.

Ágy

rőzdiszettel, jó aczélsodrony-ból el... 16 - iri
Erdő vaskereteságy... 5.75 iri
Laposra összehajtható táboriágy... 8 - iri
Részlegényrudak... 4.50 iri

ÁGYTOLL GÖZTISZTÍTÁS.

Szab. módszer szerint előkészített hygienikus „ágytolak” MARABU-hoz TELEFON 71-25.
Bpest Károly-körút 9.

MINDENKI

WAGNERHEZ megy, a ki kitűnő hangszerrel olcsó pénzre akar venni.
Hegedűk 2 frt. 50 krtól, fuvolák 3 frt. től, beszélőgépek 5 frttól feljebb. Harmoniumok a legolcsóbb árak mellett.

WAGNER „Hangszorkirály”
Budapest, József-körút 15. Árjegyzék ingyen.

Szőlőbirtokosok,
kiknek eladó Sauvignon vagy Semillon, esetleg más francia fajszőlőkből származó borai vannak, felkérve nekik ajánlatot tenni. Bármily mennyiséget megvásárolnák.

GRAMMOFON - TULAJDONOSOK ?!

ha olcsó áron óhajtnák lemezárulást...
FRIED GYOZÓ ÉS TARSÁ
grammofon és hanglémez...
Bpest, VIII., Aggteleki-u. 10.
hol az összes létező gyártmányú lemezek eredeti gyári árban kaphatók.

FOGAK

és fogsorokat szájpadiás nélkül, a természetes fogaktól meg nem különböztethető és rágásra kitűnő 10 évi szavatosság mellett készít

Guttermuth János

mű-fog specialista
BUDAPEST, VII. ker., Baross-lér 22. L. jobbra 3.

Kérem a névre és az ajtószámra figyelni, mert ketten vagyunk a házban. — Érkezéskor kérem a kapu alatti táblán levő 8-as számú gombot megnyomni, hogy az érkezők sorrendje betartassék.

Női ruha divat-kelme eladás

Orias! készletünkben 120 cz. széles őszi angol kelmet méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségig 2-3-4 frtúg árusítunk.

Rosenberg és Quitt

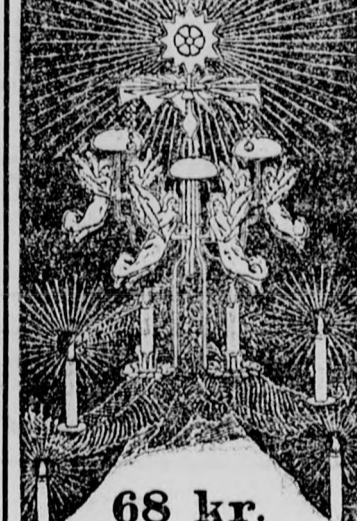
női divat, szőnyeg és vászon árak nagy áruháza.
Budapest, VI. Király-utca 32.

A mi jóízű vevőkörünk

óvakodjon izléstelen, mázolt (tehát gyertyakóal kellemetlen, fojtó szagú) és a helyes szerkezeti szabályokat nélkülöző bazararutól. Az ily aru nem az élvezhető ellenértékű, hanem megtevesztő konkurrenslasni szolgál.

A karácsonyfa ragyogó ékessége! Olcsóbb és jobb, mint a külföldi utánzatok.

„Gloria angyalharangocskák”

(1895. é. cz. e. törvényesen védte Kizárólag Plokl és Haasnál)
Fényár közepett ragyogva a karácsony közepett hirdeti: Tündéris fényével beragyogja az egész karácsonyfát. A 3 gyertya melegétől a felső kerék forrásában s a róla lecsúszó pántok a csodálatos harangokhoz verődve, egyszerre többet isg kellemos, tisztá őszhangoz halatnak.

68 kr.
Ezen előre vásárlt kedvezmény csak november 20-ig adható, különben 75 krajczár.

Törvényesen védett „Gloria angyalharangocskák” minden része tiszta tükörfényesre van nikkelezve ezüstláncú verőgyönggyel. Az angyalok mind nikkelezve, tehát nem durva bronzmázal festve. Kérjük a mi t. vevőközönségünket, hogy olcsó és oyzléstelen arut, mely nem Plokl és Haas-féle „Gloria harangocskák”, még ingyen se fogadja el, mert éhany fillérenyi véit megakarítás miatt csak bosszankodni fog.

Hatos „Gloria-harang”, mint az előbbi, de három különálló ezüst főtű tömbröszével és az egész készlet tiszta tükörfényesre van bevonva 1 frt., nov. 20-ig 92 kr.

PLOKL és HAAS
sportüzletének karácsonyfadísz-idegyosztálya
Budapest, VI., Andrássy-ut 13. szám.

FOVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Ma, vasárnap

KÉTELOADÁS

Kezdetük 4 és 8 óraker. Mindkét előadásban fellép: IFJABB SYLVESTER SCHAEFFER

AZ ARTISTÁK KIRÁLYA.

A délutáni előadás mersékelt helyárák.
Jegyelővétel 10-1 és 8-8 óráig a nappali pénztárnál.
PENZTÁRI TELEFON: 93-36.
A télikerben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK orgányszere-kara hangversenyez.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Ma vasárnap

2 előadás 2

Délután 1/4 óraker mérsékelt helyárákkal.

Minden megváltott jeggyel egy gyermek ingyen elhelyezhető

Továbbá este 8 óraker

MODERN TANTALUS

P. Székely Szeréna v.-felléptével.

A CSUDA-SZANATORIUM

Operette.

Izelsőrangú attrakció

A téliker reggeli 5 óráig van nyitva. Jelyek a nappali pénztárnál, Bárd jegyirodájában, Esterpe zeneműkereskedésben és Kontinó dchányüzletében kaphatók.

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIÉRE VI., Teréz-körút 28. Telefon 52-88.

Minden este 9 1/4 óraker

HANS STRICK és MIKA MIKUN

a müncheni „Elf Scherflichter” cabaré tagjai. (Német és francia chansonok. — Zenéi gyorsra szólás.) Azonkívül a teljes fényes új novembéri műsor. Turchányi Olga, Nyáray Antal, Dr. Szalay, Virágh stb. — 3 bohóza. 20 cabaretszám.

Jegyek az összei jegyárusító helyeken. Bővebbet a plakátok

„VALUTA” erszeny

egy darab bőrből készült. Ára 1 korona kizárólag

„Székely” bőrdobosnét VII. 9 Rakóczi-ut 4

Hull a haja? Petroleum-hajszesz-t.

Használja a GARA-féle. Egy eredeti üveg ára 2 korona. Készletükkel hely Gara Géza és Tsa drogéria Bpest, VIII. József-körút 78. Iessék árjegyzékét kérni.

NOSOK??

ohajtják lamaszák...
DZŐ ÉS TARSA
és hanglévél-
szekedő-ozógész...
Aggteleki-u. 10.
úri két percz).

dlás nélkül, a
ól meg nem
régásra kitűnő
mellett készít

nos
Kifüggő
L. jobbra 3.
i, mert kettő
n a kapu alatti
omni, hogy az
ék.

öl 120 cz.
elmét mé-
kezdve a
égig 2-3-4
nk.

Quitt
g és vá-
áruháza.
-utca 32.

körünk
ertyáknál kel-
kereli szabá-
u nem az él-
bő konkurren-
ége! Olcsóbb
atok.

ocskák"
95. t. cz. e. tör-
yében vdró Ki-
ólaz P15ki és
Haasnál)

nyár közepett ra-
ya a karácsony
telei-től hárdeis-
ndéris ténnyel
gyozja az egész
sconyfát. A 3
sriy melegítő a
ó keré forgásba
s róla lecsúszó
ent kapások
szelhatárhoz
ódve, egyszerre
biele igen kelte-
s, tiszta ösz-
goi hálónak.
ly a tényar
repeit ragyozva,
szent jászolhoz
uló nyá cön-
re emekesletve a
nemü váraszó
jevel áhítatba ejt
jullike' és gyer-
keinket. — A
ybara állva is
önön mőkédik.

november 20-ig
ar.
rangocskáink*
an nikkelezve
ok mind nik-
zzal festve.
ogy olcsó és
es Haas-féle
ogadja el, mert
it csak bosz-

bi, de három
az egész ké-
ov. 20-ig 92 kr.
AAS
oyosztálya
13. szám.

SZINHÁZAK
Vasárnapon, 1908. november 15-én

M. Kir. Operaház
Troubadour.
Opera 4 felvonásban. Zenéjét Szerzette Verdi.
Személyek:
Lana gróf Váradi
Leonora Sebeők
Azucena Fodorné
Manrico Lunardi
Fernando Kárpát
Inos Palócziné
Ruiz Juhasz
Hirnök Nápolyi
Egy özizány Budai

Utána
Táncgyuleg.
Kezdete 7 órákor.

Várszínház
Zárva

Feltűnő karácsonyi vásár

Selymet, gyapjuszövetet, csip-
kéket, szalagot, függönyöket
legoicsóbban árusít

Ifj. WEISZ JAKAB és FIA
Budapest, IV., Váci-u. 30., Harisbazár.

**Ruha- és blouzmaradékok fel-
tétlen kiárussítatnak.**

UNGÁR
női divatárufüzána
Budapest, Kossuth Sajos-u. 2.
Külön osztálya:
Olcsó női divatcikkek és gyermekáruk a
SOUTERRAIN-
alsó helyiségekben.

DIVYOTOS

Rövid posztó télikabát 16 K
Hosszu „ paletó 24 „
Asztrachan plüss-kabát 24 „
Szörme-kabát . . . . . 40 „
Színházi köpeny . . . 40 „
Kosztümök . . . . . 24 „
Aljak . . . . . 8 „
Gyermek-kabát . . . . 12 „
Gyermek-köpeny . . . 8 „
Posztó- és bársonybluz 10 „
Mosó flanel-pongyola 12 „
Szörme-collierek . . . 5 „

Reklám-árak!
Kérjen árjegyzéket.

FOLIES CAPRICE
gazdátok: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SÁNDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz

Az előadás kezdete fél 9 órákor
9 1/2 órákor: MA Ujdonság

A detektívkirály
Bóházai, írta: X. Y. Z. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 órákor. Végül 11 órákor.

FREIE LIEBE
Krkölésép, írta: Satyr. Rendező: Werner Ödön.
Továbbá: Türk Berta, Nanon, Görö József és
Zöldi Márton új szülő-számokkal. Trebitsch Sán-
dor mini háromor.

Nappali pónát d. e. 9-11-ig és d. u. 3-5-ig. Az első eme-
lő Casinó de Parisban elsőrangú tánc attrakciók
— Kezdete fél 12 órákor. —

SZABADALOM,
védjegy- és mintaoltalom kieszköz-
lése az összes kultúr-államokban.
ADLER MIKSA ökl. gépészmérnök
hites szab. ügyvivő
BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 51.

Jól lát?
Ha nem, akkor for-
daljon bizalommal
HATSCHEK optikához, csak Károly-kört 6. sz. ahol szem-
üvegek és látóüvegek is legelőcsóbban kaphatók
ingyen árjegyzék bérmentve.

A PARADICSOM KABARET
ÜLLŐI-UT 45. szám. — Telefonszám: 115-84.

gazdái Widtsch Rozsó József, Karmester Nádor Mihály
Férfisz. I.ók: Kondor Erno, Bogrády Józ. Osabai Zsófi
Lugosi Józé, Ellen Wilford, Nagy Tilla, Dalnok Imre
Ballai Béla, Tarján Vilmos, Battaesky Lajos konferenciér

„RABLOK A BANKBAN“
Aktuális írta, előadja az egész személyzet.

Butor
Kézpénzért és részletre
3 szoba teljes berendezés 360 forintért
mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon. 100 szoba állan-
dóan készén raktáron a legegyszerűbb kivittől a leg-
finomabbig. Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér
bélyegben.

Nagy Imre lakberendezési
vállalata.
Budapest, Váci-kört 9. (Szerecsen-utca sarok.)

Szalloda
Az „ARANY BÁRÁNYHOZ“
BÉCS, Wieden, IV., Hauptstrasse 4.
Elsőrangú szálló. — A magyarok találkozó
helye. — Szobák 2-60 koronától feléül,
5 percznyire az Operától és Kärntnerstrassétól.
Világos szobák, Világos szobák.

ÓRIASI GRAMOFONT
adók 16 forint kézpénzért
egy szállított utánvéttel mely-
nek ára részletfizetésre 75 forint
Magyarország legnagyobb fonograf
áruháza — Rendkívül nagyválasz-
ték a világűrű párisi „Páthe“ és
iondoni „KOLUMBIA“ hengerekből.
Árjegyzék gramofonokról fo-
nográfokról, lemezek és henge-
rekről ingyen.

FRISS GYULA utoda
Havas Simon
Budapest, IV., Füzevölgy-ter 3
(az udvarban jobbra.)

GUMMI
Eredeti francia gyarmány-
pera, selymgyummi és halbolyagok
juczajta kor 1, 2, 3, 4, 5, 10 koronáig.
Egy koroná beküld se után franko és bér-
mentve küldök 3 drb. legfinomabb min-
gyű emény díszítő mellett
NEUMAYER & FIOY Budapest,
szünyárú különleges-
VI., Váci-kört 3 sz., Auerfényház

HETI MÜSOR.

November	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Varaszi Színház
16 Hétfő	Makrancos hölgy	—	Menyőcsapás	Hollandi lány	A tulsó partról	Monte Carlo és a Riviéra
17 Kedd	Francillon	A hegyek alján	Tatárjárás	Hollandi lány	A szerencse fia	Angol élet
18 Szerda	Agglegények	Mignon	Az ördög	Hollandi lány	A tulsó partról	Egyiptom
19 Csütörtök	Constantin abbé	Szent Erzsébet legendája	Menyőcsapás	Van de — nines	A tulsó partról	Hogyan mulatunk A betyár kendője
20 Péntek	Hóféherke	Carmen	Virraszt a szerelmem	Hollandi lány	A szerencse fia	Hogyan mulatunk
21 Szombat	Hóféherke	A hegyek alján	Visszatérés Jeruzsálemből	Hollandi lány	Acsászár katonái	Vizsgaelőadás Napamasszony
22 Vasárnap	Fry Pal	Fidelló	Autya van a kertben	A nagymama	A sasliók	—
	Hóféherke	—	Visszat. Jeruzs.	Hollandi lány	A tulsó partról	—

Vadászoknak!

Kiváló szakértők által belőtt és elismert egy és kétsövű vadászfegyvereket, flóberteket, karabélyokat, cellövő fegyvereket és revolvereket csekély havi

részletfizetésre

árfelemlés nélkül szállít

Aufrecht és Goldschmied

fegyveráruháza

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Cégünk azért ismert az egész országban, mert nem létezik Magyarországon nagyobb helység, ahol nagyobb nyereményeket ne fizettünk volna ki.

Ámbár mi a szerencsés nyerők neveit a legnagyobb titoktartásban megőrizzük, még sem maradhat gyakran titok, mert maga a nyerő gondoskodik róla, hogy mások azt megtudják. Néha pedig azért nem maradhat titokban, mert nagyon könnyen kitudódik, ha egy szegény ember egyszerre vagyonhoz jut. Ez nem is csuda, mert egy sorsjátékban, melyben félevenként 16 millió koronánál többet nyernek és amelyben nagyon sok nyeremények vannak, sok embernek kell nyerni. Kérjük ennél fogva, miután a húzás már ajtónk előtt van, az eredeti sorsjegyek szives megrendelését hozzánk azonnal beküldeni.

Az I. osztályú sorsjegyek árai:

Egész sorsjegy	Fél sorsjegy	Negyed sorsjegy	Nyolcad sorsjegy
12 korona	6 korona	3 korona	1.50 korona.

Török A. és Tsa bankház r.-t
Budapesten

Legnagyobb osztályú sorsjáték-üzlet
Központ: Szervita-tér 3/c. Török-palota. Fiókok: Tarász-körút 46., Váci-körút 4.
Sürgőnycim: TÖRÖKÉK BUDAPEST.

Húzás már jövő héten, november 19-én és 21-én.

LUSER L.-féle turista-tapasz

Biztosan és gyorsan ható szerszám szemölcsök és a talp, valamint a szarkó bőrkeményedések, a lábfej szárazodás ellen. A hatását jól állja vállalják.

Központi szék raktár: **SCHWENK L.** gyógyszer. Meidling-Bécs.

Csak akkor valódi, ha minden használat után a talp és minden tapasz a mellőltés védegyel és aláírásai el van látva, azért is erre ügyelni kell. Egy doboz ára 1 kor. 20 fill., vidőre 1 kor. 25 fill. előzet s beki döss mollett bérmentve

magyarországi fő. aktar:

Török József gyógyszer, Budapest. Király-utca 12. és Andrássy-ut 26.

Zalogcédulákat

veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen sivatok és teljes értéket kifizetem.

SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Sip utca 8. sz.

Párisi világkiállítás «Grand Prix» 1900.

Kwizda-féle RESTITUTIONSFLUID

mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára K 2.80.

As udvari istállóban továbbá a nagyobb katonai és polgári istállóban több mint 40 év óta használatban, nagyobb strapák előtt és után való erősítése és gyógyítása, az inak merevségénél stb. képesíti a lovat a legnagyobb munkabírási trainingban.

A Kwizda-féle Restitutionsfluid csak akkor valódi ha a fenti védjeggyel van ellátva. - Védjegy. csalmkép és gyógyszeres törvényesen védve.

Főraktár: TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám és VI., Andrássy-ut 28. szám.

MEGHŐDÍTOTTUK A VILÁGOT!

UNDERWOOD
LÁTHATÓ IRÁSU IRÓGÉP

GEREBEN BÉLA, KRISTOF-TÉR 2

HÁZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK

HÁZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEGELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN

ÉKSZERÉSZ-és MŰORÁSZ-üzletében szerezhetők be.

BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZÉK 20 00 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE.

Meghívó

a Halasi Villamossági Részvénytársaságnak
1908. november 29-én délután 3 órakor a Halasi Gazdasági Bank r.-t.
üzlethelyiségében tartandó

rendes közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, a negyedik üzletév mérlege és a felmentvény megadása iránti határozat.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság javaslata a tiszta jövedelem havá fordítása iránt.
3. Felügyelő-bizottság választása.
4. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság nevében:
Dr. Babó Mihály s. k.
elnök.

Vagyon Mérleg számla 1908 június 30-án		Teher	
A telep érték értéke		Részvény alaptőke	100000.—
Telek és telep	45830.97	Tartalék alaptőke	101.—
Vezeték hálózati	41769.24	Kölcsön	77000.—
Gépek és acumulátorok	75465.66	Hitelezők	3157.24
Számláló órák	163065.89	Nyeresség	1763.13
Raktáron levő áruk	14765.89		
Szervezés és berendezés	1815.46		
Atmeneti tételek	1180.—		
Pénzkészlet	929.14		
	264.89		
	182021.37		182021.37

Kiadás Eredmény számla 1908 június 30-án		Jövedelem	
Üzemköltség	20126.96	Aramfogyasztás és egyéb bevételek	32202.71
Tisztifizetés	480.—		
Különféle költség	3444.78		
Kölcsön kamat	3924.78		
Biztosítás	6069.56		
Nyeresség	318.28		
	1763.13		
	32202.71		32202.71

Kiskunhalas, 1908. június 30-án.

Buczó Lajos s. k.
könyvelő

Az igazgatóság:

Zigány Zoltán s. k. Fényes Dezső s. k. Fekete Ignác s. k. Dr. Szántó Lajos s. k.
Dr. Babó Mihály s. k. elnök Dr. Hofmeister Juda s. k. Stímákovits István s. k.

Fenti mérleg és eredményszámait tételtől tételre megvizsgáltuk és helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Hodossy Géza f. s. jegyző Dr. Dobozy István s. k. elnök Benedek Albert s. k. f. b. jeg.

A LEGJOBB

KÁLYHÁT ÉS KANDALLÓT

== SZÁLLIT == **CSÁSZ. ÉS KIR. HEIM H. UDV. SZÁLLÍTÓ**
Budapest, Thonet-udvar.

Különlegességek, család házak, iskolák, kaszarnyák, irodák stb. részére. — Százekenél több van belőle használatban.

Valódi csak ezzel védjeggyel.

MEIDINGER-OFEN
H. HEIM

Prospektust és költségvetést ingyen és bérmentve.

Eredetiben kaphatók csak fenti helyen.
v. Bécs, I., Schwarzenbergstrasse 8.

Elsőrendű

THE ROYAL

beszélőgépeket

a legújabb modelleket exponált az eredeti gyári árakon

30% árelőszállítással

szállítunk havi 8-10 K. részletfizetésre is, vidékre is bárhol.

Láng Jakab és fia gramofon-nyágykeres.
Budapest, József-körút 41.
Fiókteleink: VIII., Baross-tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

BOGDÁNY

SZERENCSEJE

PÁRATLAN!

A nagyon kedvelt **alacsony számú sorsjegyekből**,

melyek **KIZARÓLAG** nálunk kaphatók még a következők vannak készletben:
24, 67, 83, 97, 146, 181, 208, 239, 323.

Ezenkívül különös figyelmébe ajánljuk a következő

SZERENCSE-SZÁMAINKAT:

1/8 sorsjegy 2543 8753 11001 27610 37664	1/4 sorsjegy 5089 11004 32162 46048 17527	1/2 sorsjegy 2538 75999 85357 99918 119968	1 sorsjegy 1802 15841 25553 28112 99985
---	--	---	--

A szives megrendeléseket postafordultával kérjük, hogy a kívánt számot időközben el ne adjuk!

Huzás már november 19. és 21-én.

Hivatalos árak:	1/8 sorsjegy 150 K	1/4 sorsjegy 3.— K	1/2 sorsjegy 6.— K	1 sorsjegy 12.— K
-----------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------	-----------------------------

Tessék kivágni és címünkre beküldeni.

E.

Megrendelő-levél.

Bogdány S. fővárosi sorsjegyiroda részv.-társaság
Budapest, V., Károly-körút 20.

Sziveskedjék a magy. kir. szabadalmazott osztályosjáték 1. osztályos a..... számú sorsjegyet azonnal megküldeni.

A sorsjegy árát: } mellékelve bélyegeken küldöm,
K..... } egyidejűleg postautalvánnyal küldöm,
kérem utánvételezni.

(A meg nem felelő mód áthuzandó.)

Név: .....

Lakhely, utca, házszám: .....

Utolsó posta (megye): .....

Teljes közlőműberendezések
valamint egyes alkatrészeik,
Gyűrűskendői valamint Sellar-rendszerben.

IPAR- és MEZEI VASUTAK
m. p. sínök, kocsi, váltók, fordítók, kocsivassalkatrészek stb.

Motorok és lokomobilok
benzin, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek
valamint szerszámok, szerszámok, vas- és gép-szabóművel cikkek használt és új állapotban kiválóan olcsón beszereshetők

Schlesinger Alajos-nál
Budapest, V., Váci-körút 30. szám.

ÉLŐESZKÖZÖK

EZÜSTBÖL ÉS ALPACCA EZÜSTBÖL,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELÖNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN EKSZERTELEPÉN
BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29.sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 PÁRAZSAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

TELEFON 88-16.

Hogy hívják?

Tegyen szerencsekísérletet az itt közölt saját neve, vagy más Önnek kedves név mellett számmal!

KISS szerencsésége NAGY!

Ezen szerencseszámok csakis nálunk kaphatók!

Ábel 98659 Ábrahám 102242 Ádám 32084 Adél 20186 Adolf 39744 Adorján 108602 Adriene 94224 Ágnes 107674	Daniel 39061 Dávid 21400 Demeter 41585 Demjén 102166 Dénes 92330 Dezso 90748 Domokos 22250 Dóra 32073	Habakuk 110541 Hedvig 119190 Heléna 91076 Henrik 91349 Hermann 102535 Hermina 91325 Hubert 90748 Hugó 100962	Lóránt 51193 Lothárd 108109 Lőrinc 29478 Lucia 90550 Ludmilla 106992 Ludvig 107941 Lujza 92319 Lukács 96056	Ráchel 39078 Rafael 94949 Regina 60084 René 27120 Rezső 60130 Róhárd 29350 Róbert 92207 Róland 119190
Ágost 64220 Agoston 41599 Akos 8372 Aladár 18602 Alajos 105991 Albert 94902 Albrecht 90431 Alfonz 94444	Ede 108062 Eduard 21632 Elek 119117 Elemér 91525 Eleonóra 78299 Éliás 22263 Ella 41584 Elvira 107480	Ibolyka 39743 Ida 119189 Ignác 92316 Ilka 107235 Illés 78456 Ilma 48176 Ilona 119124 Imre 67699	Magda 48144 Magdolna 22431 Malvin 18823 Manó 106183 Marcell 22965 Margit 18602 Mária 46903 Mariska 109151	Sálmón 8358 Sámson 17036 Sámuel 27995 Sándor 108003 Sarloita 90671 Sebestyén 92478 Simon 107669 Stefánia 102238
Alfréd 22209 Alice 107407 Amália 108003 Ambrus 75016 Andor 51211 András 39453 Anna 21400 Antal 41592	Elza 91529 Emanuel 90676 Emil 21504 Emilia 30752 Emma 102110 Endre 90656 Erna 108995 Ernesztin 20570	Iren 102300 Irma 91342 István 91527 Iván 50632 Ivor 20192 Izabella 90785 Izsó 94979	Márk 96092 Márkus 106035 Mária 91530 Márton 90701 Máté 107626 Matild 92320 Mátyás 91323 Melinda 54420	Taksony 94230 Tamás 92332 Taszió 50569 Teofil 107640 Teodor 41593 Teréz 22298 Terka 108108 Tibor 22433
Antónia 102780 Aranka 22435 Arisztid 119160 Armand 68018 Armin 23124 Arnold 39154 Aron 50568 Árpád	Ernő 22430 Ervin 102160 Erzsébet 91522 Eszter 90810 Etel 20199 Eugénia 108095 Eva 20055	Janka 106151 János 27995 Jenő 90105 Johanna 24781 Jolán 110529 Jónás 92342 Józsa 90747 József	Menyhért 90411 Mici 22250 Mihály 108397 Miklós 78286 Miksa 48139 Milán 23107 Mór 8538	Tihamér 85673 Titusz 110566 Tivadar 119193 Tóbiás 22238 Tódor 50638 Tekla 96093 Tubi 91944
Barnabás 106026 Beatrix 64231 Béla 22423 Benedek 38897 Benjamin 108391 Benő 90661 Bernát 60116 Berta 36731	Fabián 23108 Fáni 90829 Felicia 94996 Félix 119102 Ferdinand 20065 Ferenc 46942 Flóra 25005 Flórián 119193	Kajmán 29054 Kálmán 46905 Kamil 100958 Karolin 92333 Károly 90802 Katalin 91324 Kázmér 66119 Kelemen 108083	Náci 108105 Nándor 102161 Natalia 92491 Náthán 91302 Nóra 41593 Nina 39409 Nestor 100951	Ulrik 8222 Urbán 23103 Valentia 66925 Valér 39573 Valéria 100957 Vencel 92314 Vendel 7484 Verona 108400
Bertalan 21502 Bertold 107495 Blanka 94939 Bódog 00828 Bogdán 93329 Boldizsár 107628 Bónifác 67302 Boriska 48200	Gedeon 22265 Gergely 100970 Gertrud 91328 Géza 102187 Gida 91320 Gizella 90692 Gottfrid 90542 Guidó 28294	Klára 92331 Klottild 92313 Konrad 51245 Konstán 75015 Kornél 19108 Kornella 100960 Kristóf 91964 Krisztina 90821	Olga 23104 Olivér 93400 Orbán 54427 Oszkár 34291 Othelo 20565 Otilia 107232 Ottó 95005 Ottokár 91545	Vidor 22435 Viktor 107250 Viktória 90823 Vilma 23104 Vilmos 46339 Vince 50562 Virgil 67602 Virgil 18605
Camilla 20070 Carolina 39055 Cecilia 102239 Cézár 91504 Clarissa 42318 Clementina 106182 Constantina 65059 Córa 50638	Gusztáv 119115 Gyárfás 110555 György 91509 Győző 91301 Gyula 94944 Gyuri 90671 Gabi 90737	Lajos 96826 László 91533 Laura 101028 Lázár 23124 Lénárd 46909 Lenke 64235 Leó 119189 Leontin 39054	Pál 119113 Paula 20179 Péter 24781 Piroska 106185 Pista 22965 Pongrácz 20179	Walter 22164 Wladimir 107681 Zakariás 90690 Zoltán 94950 Zseni 102779 Zsigmond 73400 Zeno 107494 Zeno 90752

Huzás már 19-én csütörtökön!

A szives megrendeléseket postafordultával kérjük, hogy a kívánt számot időközben el ne adjuk!

Központ: Kossuth Lajos-u. 13. **Kiss Károly és Társa** Fióküzletek: Erzsébet-körút 22. sz. Rákóczi-ut 55. sz.

bank részvénytársaság

a magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítóhelye.

KISS szerencsésége NAGY!

HUZÁS már CSÜTÖRTÖKÖN

Az I. oszt. sorsjegyek

árak:

Nyolcad . . .	1.50 korona
Negyed . . .	3. — „
Fél	6. — „
Egész	12. — „

Jegyzék

a XXIII. magy. kir. szab. osztálysorsjáték 62.500 nyereményéről, mely a 125.000 sorsjegy közül 6 hónap alatt kiesz sorsolva

Legnagyobb nyeremény

1,000.000 KOR.
(EGY MILLIÓ KORONA)

	Korona	
1 jutalomdíj . . .	600000	
1 nyeremény . .	400000	
1 „	200000	
2 „ 100000	200000	
2 „ 90000	180000	
2 „ 80000	160000	
2 „ 70000	140000	
2 „ 60000	120000	
1 „ 50000	50000	
3 „ 40000	120000	
3 „ 30000	90000	
6 „ 25000	150000	
9 „ 20000	180000	
13 „ 15000	195000	
44 „ 10000	440000	
61 „ 5000	305000	
22 „ 3000	66000	
475 „ 2000	950000	
961 „ 1000	961000	
1635 „ 500	817500	
165 „ 300	49500	
39675 „ 200	7935000	
5325 „ 170	905250	
5325 „ 130	692250	
8765 „ 100, 80, 40	550500	
62.500 nyeremény és jutalomdíj	K 16,457.000	

Szorgalom, munka, leleményesség és takarékoság hosszú idő alatt segít pénzhez, de gyorsan, váratlanul nagy vagyonra szert tenni csakis szerencse, nagyobb nyeremény útján lehet. Ezért vesz a legtöbb ember sorsjegyet, mert ezáltal állandóan reménye van, gyorsan meggazdagodni.

Különösen a magy. kir. szab. osztálysorsjegyek kedveltek mindenütt, mert a kibocsátott 125.000 sorsjegy közül 62.500 okvetlen nyer, tehát biztosan minden második sorsjegy. A nyeremény-esélyek páratlanok, nincs a világon sorsjáték-tervezet, mely ily szolid és kedvező volna.

Ugy a kibocsátásnál mint a huzásoknál a m. kir. kormány gyakorolja a felügyeletet és ellenőrzést, ez az oka, hogy a közönség teljes bizalommal van az osztálysorsjegyek iránt.

A szerencse kiszámíthatatlan! Véletlentől függ sok ember boldogsága! Mindenkinek életében voltak és vannak pillanatok, mikor szerencsésjét, boldogságát megállapíthatná! Talán az itt közölt névsorban levő saját neve, vagy más önnök kedves név mellett sorsjegyszám egy nagyobb nyereménnyel lesz kihuzva már a legközelebbi huzásokon.

Kisérelje meg szerencsésjét nálunk, mert

KISS szerencsésége NAGY!

KISS KÁROLY és Társa

bank részvény-társaság, a magy. kir. szabadalmazott osztálysorsjáték főelárusítóhelye.

Központ:

Kossuth Bajos-utca 13.

Fiókhálózatok:

Erzsébet-körut 22. és Rákóczi-ut 55. szám alatt.

Tessék kivágni és címünkre beküldeni:

MEGRENDELÉS

Kiss Károly és Társa bank részvény-társaság

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.

Szíveskedjék a XXIII. sorsjáték I. osztályára a..... sorsjegyet, hivatalos tervet és majd nyereményjegyzéket küldeni.

A sorsjegy árát:

.....korona.....fillér.

} mellékelve bélyegeken küldöm,
} egyidejűleg postautólevényen küldöm,
} kérem utánvételezni.

(A meg nem felelő módot szíveskedjék áthuzni.)

Pontos cím:

Név: .....
Lakhely, utca, házszám: .....
Utolsó posta, (megye) .....

Neve mellett találja szerencsáját!

Aranka	6690	Arpád	6700
Anna	13344	Aladár	101044
Agnes	22910	Antal	72587
Boriska	51305	Béla	5944
Berta	16084	Bálint	72137
Erzsi	12135	Ernő	3156
Emma	14052	Elemér	6680
Etelka	22933	Emil	51308
Éva	12140	Ferenc	16093
Francziska	8656	Géza	85808
Gizella	3553	Gusztáv	51320
Hermína	85801	Gyula	45320
Irma	111643	György	5581
Ibolya	85815	Henrik	56752
Ida	1424	János	1340
Ilonka	118085	István	16090
Irén	17616	Imre	72588
Juliska	16089	Jenő	27022
Jolán	11678	József	11689
Katica	24729	Károly	55030
Klára	9106	Kálmán	55046
Luiza	1346	Lajos	51321
Mariska	24724	László	51309
Margit	101043	Matyás	84146
Mici	17635	Mihály	5947
Mária	53815	Miklós	85812
Nelly	85823	Nándor	27023
Olga	53814	Ödön	101045
Piroska	22924	Pál	1411
Paula	8402	Péter	85822
Rózsika	24727	Rezső	4164
Sári	118589	Sándor	1415
Teréz	8424	Tamás	11293
Vilma	84617	Vilmos	105461
Zsófia	1406	Zsigmond	6522

Miután bebizonyított tény, hogy sorsjegyeink a legszerencsésebbek, tehát rendelje meg a neve vagy az Ön előtti legkedvesebb név mellett álló szerencseszámot.

Huzás már november 19. és 21-én

Arak: $\frac{1}{2}$ 12 K $\frac{1}{4}$ 6 K $\frac{1}{8}$ 3 K $\frac{1}{16}$ 1.50 K

HECHT BANKHAZ R.-T.
BUDAPEST, Ferencozlek-tere 6. Flók: Erzsébet-körút 32

Rábaszabályozó-társulat igazgatósága.

2851 szám.
1908.

Felhívás pályázatra.

A Rábaszabályozó társulat választmányának folyó hó 10-ikén tartott 103. számú határozata alapján ezennel pályázat hirdettetik a folyó évi augusztus hó 5-ikén megtartott társulati közgyűlés által szervezett ártértelekkönyvvezetői állásra, melylyel 3200 korona fizetés és 1000 korona lakbér-illetmény élvezete jár.

Ezen állás betöltőjének feladat-körébe tartozik az, hogy a társulat közgyűlése által kiküldött osztályozó ötös bizottság által megállapított elvek alapján és a társulat műszaki osztályának közreműködése mellett szerkeszse meg a társulat birtokában levő eredeti ártérfejlészi térképekből az árvizborítás 3 különböző fokának határvonalait s ezek alapján számítsa ki azt, hogy minden egyes birtoktestből mennyi esik a 3 különböző árvizborítás alá; továbbá, hogy az 1850-es években készült kataszteri térképeknek a legújabb kataszteri térképekkel leendő egybevetése alapján és az ötös bizottság által erre vonatkozólag megállapított elvek szemmeltartása mellett, állapítsa meg azt, hogy a társulati ártérnek, mely területei tekintendők belvizeseknek, és a belvizes területek régi és új kataszteri osztályának egybevetése után állapítsa meg parcellánként azt, hogy ezekből mekkora terület tartozik a 3 féle belvizi osztályba. Az ekként beszerzett adatok az általa fölfektetendő ártéri telekkönyvekbe rendelkezésére boesátandók. Hözreműködik a reklamációk letárgyalásánál és összeállítja az egyéni birtokiveket.

Az osztályozás jogerőre emelkedése után nyilván tartja a birtokváltásokat és azokat a kataszteri térképeken is keresztülvezeini tartozik.

A társulat péáztári osztályával együtt elkészíti évenként az egyéni kirovásokat és az egyes adóhivatalokhoz kiküldendő főkönyveket ellenőrzi az egyes adóhivatalok által behajtott ártérjárulékokat, illetőleg azoknak elkönyvelését, általában teljesíti mindazt, a mivel ezekből a műveletekből kifolyólag a társulat igazgatósága által megbízatni fog.

Felhivatnak mindazok, akik a most jelzett munkálatok elvégzésére való rátermettségüket okmányokkal igazolni képesek és az állást elnyerni óhajtják, hogy a megfelelő okmányokkal felszerelt pályázatukat, az e szakban netán már teljesített munkálataik megjelölése mellett folyó hó 30-ig a társulat igazgatóságához nyujtsák be.

A meghirdetett állást a társulat választmánya folyó év december 10-ke körül fogja betölteni akként, hogy a kiszemelendő egyén 1 évi próbaszolgálat kikötése mellett állását 1909 január 1-én tartozik elfogadni.

Győr, 1908. november hó 11.

Biró Elek
kir. műszaki tanácsos
igazgató főmérnök.

A BUDAPESTI UJ LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYRENDELET

Jegyzetekkel és magyarázatokkal.

A főv. törvényhatósági bizottsága által elfogadott tervezet.

Ára 60 fillér.

Kapható: **LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDESE** (Wodianer F. és Fiai) r.-t.
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Villamos világítás

saját dynamóval, lakóháznak, gazdaságok részére. Telefon és villamos cikkek árjegyzéke ingyen. Arajánlat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gärtner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 37855

Saját gyártmányú vas- és rézbutorok

Rézágy 45.-
Vaságy matracczal 8.50
Gyermekágy 11.50
Sodronyágy-betét 3.50
Vas- és rézbutorok árak árban. 28048

WEISZ LIPOT
Király-utca 99. szám
TELEFON 57-01.

BIZTOS

gyógyulást keresőknek

remi betegségben szenvednek.

DR. GARAI ANTAL

Budapest, VI. ker., Andrássy-út 24. sz.

legelőnyösebb részleltetésre

zongorát, pianinót, czimbalmot, hegedűt

készpénzbeni áron a legújabb rendszerű

bankhitel

Reményi

Budapest, Király-út 58. szám

KÖZIGAZGATÁS.

A jegyzők emlékirata a belügyminiszteriumban.

Budapest, november 14.

A jegyzők emlékiratának remélhető sorsáról óhajtottunk tájékozódást szerezni, s evégből tudósítónk látogatást tett a belügyminiszteriumban annál a magasrangu tisztviselőnél, aki az „Egyetértés”-nek már a múlt években is igen becses fölvilágosításokat nyújtott a községi közigazgatás több függő kérdésében és a jegyzők dolgáról oly szakvéleményeket nyilvánított, amelyekről idők múltán bebizonyult, hogy teljesen egybevágunk a legilletékesebb körök nézetével.

— A jegyzők emlékiratát jól ösmerem — válaszolt lapunk barátja tudósítónk kérdésére. — Egy nyomtatott példánya a kezemhez jutott és bárha nem tartozik az ügykörömbé, bizonyos közelfekvő oknál fogva érdeklődtem utána és gondosan áttanulmányoztam és gondolkodtam is róla. Abban a helyzetben vagyok ennél fogva, hogy az abban foglaltakról véleményt mondhatok, de előre kijelentem, hogy ez csak egyéni vélemény, mely semmi egyeben nem alapszik, mint a tárgyösmereten és talán a döntő tényezők általában való gondolkozásának ösmeretén. Legtávolabbról sem szabad tehát oly szint adni beszélgetésünknek, mintha én e tárgyban akár a kegyelmes urral, akár az illetékes ügyosztályok vezetőivel érintkeztem volna (mert az emlékirat több ügyosztálynak, sőt több miniszteriumnak is fog dolgot adni). Erre még alkalom sem lett volna, mert hiszen az emlékirat csak ezután kerül tárgyalás alá. Hogy ennek dacára hozzászólok a fölvetett eszmékhez, ennek az önök sürgető kívánságán kívül, ismétlem, nincs más oka, mint az, hogy aki a tárgyakat és az azokra vonatkozó közfelfogást ismeri, az ritkán téved a várható fejlemények megjósolásában.

Vegyük tehát sorra a fejezeteket.

A jegyzőképzés reformja.

A községi jegyzők egyesülete nincsen megelégedve a mai jegyzőképzéssel. Az emlékiratukban mindenféle szigorításokat kívánnak a jelöltekől, érettségi vizsgálatot és négy fél éves közigazgatási tanfolyam elvégzését, amelyet kapcsolatba akarnak hozni az egyetemekkel és a jogakadémiákkal. A mai tizhónapos tanfolyamokat ellenben föltétlenül eltörlendőknek itélik.

Az tehát az első kérdés, nemde, hogy mit mond ehhez a miniszterium?

Előre megjósolhatom, hogy ebből a kívánságból egyelőre nem lesz semmi, legalább ebben az alakjában nem. Vegyük például az érettségi vizsgálat kérdését. Hogy ez fölösleges teher a nemzet fiatalágán, amit az abszolút osztrák szisztéma hozott német mintára a nyakunkra, ma már mindinkább kezdik belátni. Az iskolai év végén minden újság arról vezérczikkezik, hogy el kellene törölni, mint lélekölő tromba nyügöt. A francziák, az angolok, az északamerikaiak, a svájciak nem tesznek érettségi vizsgálatot és elég szépen előrehaladtak. Magyarországon sem tettek érettségi vizsgálatot a következő férfiak, ugymint Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Deák Ferencz, Kossuth Lajos, sőt, hogy korunkbeli aktív államférfiakat is említsek, nem tett az idősb Andrassy Gyula, Lónyay Menyhért és nem tett Tisza Kálmán sem, valamint az egész hatvanhetes miniszterium és mégis vitték valamire. De hát ezek kiváló államférfiak, nemde, az isteni gondviselés különös kegyeltjei, akiknek a lángeszét nem is illik összehasonlító például felhozni. Helyes, nem is azért mondom, csak rámutatok, hogy akik Magyarországot ujjíateremtették, nagy munkájukat el tudták végezni érettségi vizsgálat nélkül is, a vezérek éppen úgy, mint a közkatonák. Mert hiszen a szabadságharc előtti egész nemzeti társadalom e büvös csodaszer nélkül emelkedett be az európai művelt népek sorába. De jöjünk a tárgyhoz még közelebb. Csak be kell tekinteni egy mai jegyzői egyesületi közgyűlésre s végig kell hallgatni a szónokokat, amint egymásután fölállanak és olyan beszédekert rög-

tönöznek, amelyek becsületére válnának bármely nemzet parlamentjének. Világosan szerkesztett kerek, formás modatok, a tartalomhoz mért komoly hang, tetszetős szónoki formák és olyan tárgyismeret jellemzik ugyszólván valamennyit, ami egyenesen meglepő. Sok jegyző úgy ösmeri az összes törvényeket és olyan jártasságról tesz bizonyosságot, hogy nincs az az ügyvéd, akivel ki ne állaná a versenyt. És tessék tudni, mi ebben az érdekes? Az, hogy ezek a nagytudásu, erősítéletű, szépen és okosan beszélő jegyzők rendszeren maguk sem tettek érettségi vizsgát. Vannak köztük, vannak, még ügyvéd is akad egy-kettő, de az ilyen csak kivétel. Nos, ha ez így van, ha azok az urak az élet iskolájában ennyire kiképezték magukat (sokból akár egyetemi magántanár is válnék a maguk szakmájából), mért nem tudnak belenyugodni vajjon, hogy a jegyzőképzés a régiben maradjon, azaz, a mai állapotában?

En azt hiszem, a miniszterium számot fog vetni azzal a nagy költséggel, amibe a reform kerülne (mert az érettségi vizsgát tett fiatalság ösztöndíj nélkül nem harapna bele a négy fél éves tanfolyamba és a jegyzői pályába) és az erre szükséges pénzt inkább más jegyzői érdekek támogatására fogja szánni.

A jegyző legyen a közigazgatás feje. A fejelem eljárást rendezni kell.

Hogy a jegyző legyen a közigazgatás feje, erről már sokszor volt szó, de nem merték megcsinálni. És pedig éppen a jegyzők érdekében, mert ezt a meghatalmazást bizonyos életkorhoz kellene kötni, legalább is a 32 évhez s ezáltal sok fiatal jegyző elesné a megválasztás lehetőségétől. Egy másik föltétel lenne: az anyagi garancia, vagyis a jegyzőtől óvadék letételét kellene követelni, mert hiszen a bírót és az eljárárság többi tagjait éppen azért rendelik a jegyző mellé, mert ezeknél rendszeren van anyagi garancia. De hát az óvadék megkövetelése sem esnék jól a jegyzőknek, még akkor sem, ha a fizésükből vonnák le. Már pedig ezt a kérdést másképpen megoldani mindig bajos lesz még ha a községi pénzkezelési szabályzatot, amit a

Uton.

Fáradt vagyok.
Megtört, szárnyszegett lelkem,
Vonszoló, huzom az életen át.
Sulyos nagy a terhem.
Száz jajjal átverten
Az életem álmát
Hurezolom én.

Csodatüzű ábránd!
Bíbor sugár-tenger.
Vágymámoros lelkek
Csengő kacagások,
Ezer álmódások
Szülfőtje te! —

Téged hurezoínálak? ...
Egy élet álmának
Foszlánya te vagy? ... —
Te, ki egy lángtengerben születte,
Te, ki egy élet üstököse vagy,
Most tépett, rongyos, koldusi ruhában
Járod velem a végtelen utat? ... —

Iőji hát, gyerünk.
A fájó végtelenben,
Röjünk ezután is együtt az utat.
Te álmaid megtépett felhőrongya
S én vágyaimnak megtört koldusa!

És hogyha egykor a nagy végtelenben
A múlt emléke úra fáj nagyon.
Égető, sajnó könnyivel a szememben,
Az ezer álmodom — mind kikaczgom! ...

Váradi Ily.

Békés válás.

Irta: Gaston Rageot.

Több hónapi küzdelem és ingadozás után Pierre Ledru, az igazságügyminiszteriumhoz beosztott fiatal ügyvéd véglegesen elhatározta, hogy nőül veszi Irma Lestrange kisasszonyt, egy magasrangu tisztviselő sovány, barna és komoly leányát. Am előbb még egy utolsó éjt akart eltölteni kedvesénél, a könnyűvérű, szőke és gömbölyded Gilberte Gellisnél, hogy azután reggel végleg szakítson vele.

Mikor azonban a reggel eljött és Pierre szunnyadni látta Gilbertet, bátorsága cserben hagyta. A fiatal leány kicsiny feje egészen elveszett szőke hajának dus tömegében s félig nyitott ajka csókra látszott várni. Pierrenek önkénytelenül eszébe jutott Irma kisasszony s az összehasonlítás ennek hátrányára ütött ki.

Gilberte tagja volt valamely nemzeti színháznak és Pierre itt ismerkedett meg vele, hivatalos minőségéből kifolyólag. Gilberte feláldozta szerelmének ábrándjait és bizonytalan jövőjét. Pierre két év óta hetenkint háromszor ép oly szigorú pontossággal előtött hozzá, mint a miniszteriumba. Barátnője vidám, szerény és szenvedésnélküli volt s Pierre most már csak azt óhajtotta, hogy a válás is könyek és jelenetek nélkül, simán menjen végbe.

— Jónapot, drágám! — szölt Gilberte, kinyitván szemeit.

Egy kicsiny, izléses angol asztalkán, melyet annak idején együtt választottak ki, már várta őket a csokoládé, Gilberte kedvencz nyálánksága. A fiatal leány sárga pongyolában, meztelen karokkal, leomló hajjal ült az asztalnál és ujjai között ropogtatta a süteményt.

— Szegény kicsikém! — mormogta Pierre, erővel lenyomván torkán a falatokat.

Rá kellett gondolnia arra az ismeretlenre, aki majd utána jön és itt inni fogja a csokoládét és enni a finom süteményt. És tekintetével végigsimogatta a kedvessé vált butordarabokat, melyektől bucsut kell vennie. A szoba egyik sarkában, a chaise longue mellett, melyen a néhai színész nő a klasszikusokat szokta olvasni, egy nagy karosszék állt. Gusztave barátjuk számára vásárolták, akinek itt és csakis itt volt szabad elszivnia szivarját.

A székről Pierrenek eszébe jutott Gusztave. Hirtelen felemelkedett, rosszul rejtett elárgyulással megölelte Gilbertet és barátjához sietett.

Gusztave Prioux éppen borotválkozott, mikor Pierre berontott hozzá.

— Öregem, hallgass ide! Nagy szolgálatra akarlak megkérni, igazán nagy szolgálatra ...

És minden további bevezetés nélkül elmondotta barátjának ügyét, labozását és azt, hogy nincs bátorsága szakítani. Egyébként nem szeretné, ha Gilberte elfeledné, mihelyt kitétte a lábát ...

— Töled várom az ügy elintézését — fejezte be mondókáit. — Te ismered Gilbertet, ő ismer téged ... Nos, én neked adom ... Legyen a tied!

Gusztave felőse fordította beszappanozott arcát, aztán vállat vont.

— Neked ott fogaid vannak. Tudod.

— Felafánlom neked az elsőbbséget.

— Hallod, öregem, én nem akarok kibujni a feladat alól ... Ha neked kellemes, még ma értesitem Gilbertet a házasságról. A többire nézve — tette hozzá nevetve — semmit sem ígérek.

közgyűlés utólag beletétezt az emlékiratba, hamarosan meg is csinálják, s abban a jegyzőt mindennemű pénzkezelés alól föl is mentik.

Ami a fegyelmi eljárás rendezését illeti, az csakugyan szükséges, mert tarthatatlan állapot, hogy a községi jegyző ellen kétféle hatóság indíthat fegyelmi vizsgálatot, sőt mindezek az állásából fel is függeszthetik. Ezen mindenesetre változtatni kell, különösen abban az irányban, hogy legalább másodfokban már független fegyelmi bíróság ítéljen a jegyző fölött és ne a közigazgatási bizottság, ahol ismét csak az alispán viszi a szót, aki az elsőfoku ítéletet hozta. Ez azonban megint pénzkérdés, mert annak a független bíróságnak a tagjai nem lehetnek olyan bírák, akiknek egyéb dolguk is van, hanem ezt egy olyan alsóbbfoku közigazgatási bíróságra kellene bízni, aminőt aztán minden megyében szervezni kellene az összes tisztviselők hasonló ügyei számára. De honnan vegyék az erre való pénzt? Egyelőre tehát erre is várni kell és legfeljebb az eljárási szabályzatot lehet gondosan reformálni, de az új bíróságok felállításával nem kísérleteznek.

Kik választják a jegyzőt?

Eddig a község választotta, most a jegyzők a vármegyére akarják bízni. Sok érvet is hoznak föl mellette, például, hogy a községi demagógia emberei ne uralkodhassanak a jegyzőn stb. és hogy a jegyzőt ezentúl a vármegye exponensének nézzék a faluban. De én nem hiszem, hogy a minisztert ezek az érvek rávennék az eddigi évszázados rendszer megváltoztatására. Egy olyan liberális gondolkozású államférfi, mint gróf Andrássy Gyula, ebben jogfosztást látna és nem tartaná megegyeztethetőnek eddigi irányelveivel. Aki az általános választójogról szóló törvényt megcsinálja, aki a községi választói jogot most ígérte reformálni, az nem kezdi ezt a dolgot egy jogelkobzáson. Mert az lenne ez és semmi más. Csak hadd legyen meg a jegyző és az ő faluja között a kapcsolat ezutánra is és ne távolítsuk el a hatósági személyeket még jobban a néptől. Egy Andrássy

— Helyes! — szolt Pierre és elbucszott, hogy gyalog elmenjen a minisztériumba. Utközben érezte zsebében Gilberte lakásának kulcsát s ez gondolatát az elhagyott puha fészekre terelte. Eszébe jutott a chaise longue, a karos-zék és a hármashasban eltöltött szép esték.

— Ah, az komikus volna! — nevetett, miközben arra gondolt, hogy Gusztavet és Gilbertet váratlanul meglephetné.

A nap legnagyobb része szereimi emlékek megsemmisítésével telt el. Délután öt óra tájban felkerekedett Gilberte lakása felé.

A folyosóról, az ablakon át látta, hogy Gusztave a kis angol asztal mellett ül, az ő, Pierre helyén. Gilberte, aki sárga pongyolában volt, átölelve tartotta nyakát. Előttük a csészében gőzölgött a csokoládé.

— A nyomorultak! — gondolta Pierre és belépett.

A pár feléje mosolygott.

— Éppen jókor jössz — szolt Gusztave — elmondtam ajánlatodat Gilbertenek.

— És én örülök, hogy köszönetet mondhatok érte — szolt Gilberte. — Már azt hittem, nem láttak többé.

És komolyan odamutatott a sarokban álló karosszékre:

— Foglald helyet!

Pierre engedelmestkedett. A leány vállaira tette két kezét és így szolt:

— Meg fogod érteni, drágám, hogy biztosítani kellett sorsomat.

Pierre busan a zsebébe nyult.

— Itt a kulcs, melyet magamnál felejtettem.

— Oh, te mindig itthon lész nálam — felelt Gilberte.

És gyöngéden megölelte Pierret.

Gyula alkotmányos érveke hangosan tiltakozni minden ilyen kísérlet ellen.

Az anyagi helyzet javítsa.

Erre a belügyminiszter, azt hiszem, hajlandó lenne, de a pénzügyminiszter az idén kimondta a netovábbot. Annyi fizetésemelés történt négy esztendő alatt az országban, köztük a jegyzőké is, hogy most már várni kell egynehány esztendeig minden hasonló tervvel, mert a költségvetési egyensúly máris megrendült. Ez érv ellen pedig nincs felebbezés. Abban igazuk van a jegyzőknek, hogy a munkájuk majd minden új törvénnyel szaporodik, mert akármiféle új alkotás létesüljön, különösen társadalmi téren, azt mindig a jegyzőknek kell végrehajtani. Abban is igazuk van a jegyzőknek, hogy felpanaszolják az állam szűkkeblűségét az utlevél és a cseléd-könyvek kiállításánál. Ezekért tudniillik a kincstár 1 koronát, illetőleg 30 fillért szed be bélyeg alakjában, a kiállító jegyzőnek ellenben nem ad a munkájáért semmit.

De hát az már nem áll, hogy a belügyi kormány ezeken az anomáliákon már eddigel is ne segítene és a jövőben még inkább azon nem lenne, hogy a jegyző munkaterheit csökkentse. Éppen az ily munkákra való tekintetből szerveznek évről-évre emelkedő számban több és több segédjegyzői állást és pedig államköltségen. Így aztán, ha nem is rögtönösen, de néhány év alatt elérjük, hogy munkával tulterhelt jegyző nem lesz az országban.

A nyugdíjgy rendezése.

A jegyzők kívánsága az, hogy nyugdíjukat az állam kezelje, éppen úgy, mint a tanítóké és a körörvosokét, szóval: vegye ki a törvényhatóságok kezeléséből, amelyek ezt a kérdést egyöntetűen nem tudnák megoldani.

Hogy ebben a kérdésben hogyan fog a miniszter határozni, azt valóban még csak sejteni sem lehet. Ez tudniillik még tárgyalás alatt sem áll, annál kevésbé döntés előtt. Az autonómia elve azt hozná magával, hogy egy ilyen éppen nem állami jellegű ügyben az állam ne avatkozzék be, legfeljebb az egységes rendezés határáig, de a kezelést hagyja meg a megyéknél, azonban nincs kizárva, hogy a hő óhajítás elől, mely a kormány gyámkodása alá helyezésben látja üdvét, a miniszter nem fog kitérhetni.

A községi ügyviteli szabályzat.

A jegyzők közigazgatási állásuk rendezésére addig is, míg efelől egy új törvény rendelkezik, szabályrendelet után kérnek intézkedést.

Ez is olyan kérdés, amiről hamarosan nem lehet dönteni és amire vonatkozólag a miniszter elhatározása már csak azért sem sejtető, mert ez az ügy sok olyan dologgal van összefüggésben, amelyek felől csak alapos megfontolás és tapasztalás után alakulhat ki a döntő vélemény. Legvalószínűbb, hogy a községi törvény novelláris uton fog változást szenvedni. Ez a javaslat 1901. óta lebeg a levegőben, mióta az azon évi XX. t.-cz. 34 §-a megígérte és a 124000/1902. évi rendelet kilátásba helyezte. Ha rendelettel lehetne elintézni, ezt azóta kibocsátották volna, de ehhez törvény kell.

* * *

Ezeket mondta az emlékiratról lapunk kiváló barátja. Véleményei természetesen nem a miénk és nem teszszük magunkévá némely nézetét és megjegyzését sem. De azért kiadtuk, mivel ha nem fedik is az illetékes hivatalos körök nézeteit, de mindenesetre oly bírálatot foglalnak magukban, amely némi tájékoztatást nyújt a felfogásról, melylyel magasabb államtisztviselői körökben a jegyzők emlékirata találkozott.

A természettan tanítása.

Budapest, november 14.

A természettan tanításának a jelentőségéről a mai kor embere előtt hosszabban beszélni annyi volna, mintha arról tartanánk neki előadást, hogy miért van a gólyának hosszú lába, a kacsának a lábujjai között uszóhártya. Az illető polgártárs egyszerűen azzal torkolna le bennünket, hogy ne fecsegen haszontalanul az ur, jobban tudom én azt, mint az ur. No hát miért van jelentősége a természettan tanításának? Azért jó uram, mert valamint a gólyának a gázoláshoz szüksége van hosszú lábára, a kacsának az uszáshoz az uszóhártyára: éppen úgy az ember fiának is szüksége van a természet jelenségeinek a tudására, egyszerűen azért, mert abban él, abból él.

A természettan tudása az emberre tehát élet-szükséglet. Gondoljunk csak itten az emberi képzőmények száz és százféle fajtáira, például a gépekre, a telefonra, a telegráfra, a villamos kocsikra stb. Bár ezek mind emberi kitalálások, mindazonáltal sohasem jöhettek volna létre, ha azokhoz a természet az előleget meg nem adta volna. A természet ugyanis mindig mint nyitott könyv állott az emberiség előtt. Csak olvasnia kellett belőle. Ezt meg is tette. De mi haszna, ha az olvasott sorokat kezdetben meg nem értette, éppen úgy, mint a hogyan nem érti meg a kis gyermek az elébe tett olvasókönyvet. És vajon miért nem értette meg? Mert még nem volt meg hozzá a kellő érettsége. Értelmének fejlődésével azonban már kezdett hozzá úgy, ahogy konyitani, néminemű törvényszerűségeit is kezdett benne felfedezni, sőt itt-ott rávetemedett már holmi kísérletezésre is és a törvényszerűségeknél az okaira is. Mikor ezzel is készen volt, akkor már a szalmája rendben is volt, mert már ekkor a természeti törvényeket a maga javára kezdte fordítgatni.

Példa legjobban világosít. Mondjuk a gőzhajó problémája állott nagy, még nem is sejtető távlatban az emberiség előtt. Ugyanide vonatkozó első öntudatlan lépésében az ember mit tett? Mindenesetre azt, hogy a nagy, mély viznek nekivágott. De csak akkor vette észre, hogy közönséges halandónak nem jó a mély vízzel kacérkodni, mikor már belefejt. A parton állók ezt látták. És kialakult a mély vízre való első szemléletök, amelynek bus szentenciája akként hangzott, hogy mély vízbe nem jó menni. Ámde azt is látták néha napján, hogy a fa meg uszik a vizen. De így tesz a szalma is. De még így a fának a levele is. Ez lehetett a második szemléletök. E felett a jelenségek felett elkezdtek azután gondolkodni. Egyben összehasonlításokat is végeztek a víz és a fa súlya között. És vgy találták, hogy a fa könnyebb, mint a víz. És mint Verbezy bátyánk a híres Tripartitumot, kivágták a törvényt: A víznél könnyebb testek usznak a vizen. Ebben a törvényben már magukra nézve egy szebb jövő hajnalhasadását látták. De itt jött a második kérdés, hogy tulajdonképen miért is usznak ezek a testek a vizen? Ezt bizonyosan firtathatták, mert lát az emberi elme olyan, mint a kénese, mindig izeg-mozog, sohasem nyugszik meg. Itt ismét újabb tapasztalatra volt szükség. Fürdés alkalmával észlelték, hogy a víz mintha kissé feliebb emelné, tolná őket. Ebből ismét azt az észrevételt merítették, hogy a víznek felfelé való nyomása is van. Fine fináje kitalálták a víznél könnyebb testek uszásának az okát is. Amelyet mindjárt formulába is öntöttek illetéknépen: A víznél könnyebb testek azért usznak a vízben, mert azoknak felfelé való nyomása kisebb, mint a víznek felfelé való nyomása. De még itt sem állapodtak meg. Ezt a törvényt a saját céljaikra fel is akarták használni. Nevezetesen arra, hogy valami okkal-móddal és eszközzel átmelessenek a vizen is. E végett eleinte csak egyes, mékü nagy fadücskökre ültek, aztán primitív csónakokat készítettek, végre lapátos hajókat, legvégre pedig már gőzhajókat, még pedig már nem is fából, hanem egyszerűen vasból, mert lát hunczut a német.

Az emberiségnek gondolatmenete ezen a téren a gőzhajó feltalálásáig körülbelül ezt az utat tette

meg. Lehet, hogy nem így tette. De tehette. Sumá-
zuk tehát, hogy mit tett? Először is szemléltette a ter-
mészet jelenségeit, aztán a szemléletek között össze-
hasonlítást tett, az összehasonlítások révén tör-
vényhozó lett, a törvényhozóból okkereső lett, végre
csónakot, gőzhajót épített.

Ez a gondolkodás, amint látszik, nem egyé-
b, mint indukció. Az emberiség tehát a természettan-
ban való jártasságát az indukciónak köszönheti. Mi-
vel pedig a gyermek első értelmi lépése akkurátusan
olyan, mint a fejlődő emberiség első értelmi lépése,
ebből következik, hogy a gyermeket is a természet-
tan igazságaiba csakis ezen az úton lehet bevezetni.
Tehát sohasem deduktív, hanem induktív. Mert
ez természetellenes és csak emez a természetes.
Az indukciót pedig sohasem a kísérletekre kell ala-
pítani, mint azt némelyek teszik, hanem magára a
természet jelenségeire. Mert hiszen, amint azt a
fentebbi módszeres példázat is mutatja, a természet
törvényeinek felismerésében maga az emberiség
sem így járt el. De nem is járhatott így el, mert az
első szemléleteket neki nem a kísérletek, hanem
maga a természet adta meg. — A kísérlet csak arra
való, hogy az okokat felderítse.

Régebben a természettan tanítása nem így ment.
Annyira nem így ment, hogy tulajdonképpen sehogyse
ment. Nem ment pedig azért, mert maguk a tanítók
sem értették, nemcsak a természettan tanításának
a módszerét, hanem annak még az anyagát sem.
Nem értették pedig azért, mert a tanítóképzők taná-
rai régebben teológusok voltak. Ezek pedig tudvale-
zőleg úgy iszonyodtak az ilyesféléktől, mint az ör-
dög a tömjénfüsttől. Lásd Galileit, akinek szegény-
nek minden nagy igazsága mellett is meg kellett
hajolnia Róma tekintélye előtt. Elannyira nyavalyá-
san ment a természettan tanítása, hogy maga Pesta-
lozzi is tudatlan volt itten. Ő is csak szót tanított,
nem pedig életet.

A természettan tanításának ezt a szédülő és
szószátyárkodásban utazó metódusát Diesterweg
Adolf terelte a helyes útra. Született pedig ez a
derék ember Siegenben, 1790-ben és meghalt 1866-
ban. Ő „Wegweiser” című munkájában azt mondja,
hogy a természettan tanításánál legelső lépés a tün-
nemények megismerése, aztán a törvényszerűség
megalkotása és végre enokok, erők felderítése. Ta-
nitási elve tehát éppen az, amit a fentebbi pél-
dázatban előadtunk, tehát amilyen eljárást a termé-
szettani ismeretek megszerzésében maga az embe-
riség is követett és ahogyan a tanítás ma is folyik.

A tanítási eljárás ekképpen ma a következőképpen
megy végbe: 1. A természet jelenségeinek meg-
figyelése. 2. Kísérletek. 3. A tények összehason-
lítása. 4. A tények összehasonlításából a törvény
megállapítása. 5. A törvény okainak felderítése. 6. Az
alkalmazás, amely itten állhat egyes könnyebb sze-
rek készítéséből és egyes tünemények felismeré-
séből.

A tanalak itt természetesen nem lehet más, mint
párbeszéd. Még pedig azért, mert a párbeszéd
tanalak tartja leginkább ébren a figyelmet és csak ki
az elméből gondolatot. Mivel pedig itt az a célunk,
hogy a gyermek maga találja fel a keresett igaz-
ságot, azért nem előadó tanalakat alkalmazunk,
amely csak ásitózásra, nyújtózkodásra és szunyóká-
lásra vezet, hanem fejtő kérdéseket, mert csak ez
izgatja keresésre a gyermeket. Így folyik ma a ter-
mésztan tanítása. Vagy legalább is így kellene
folynia, ha mindenütt így folyna.

Szabó Kálmán.

IRODALOM

Idegnek.

(Regény, írta Kóbor Tamás. Megjelent Grill Károly
kiadásában)

Kóbor Tamás egyike azoknak, akiket odafent
nem értékelnek érdemükhöz méltóan. Akiknek neve
számra sem jön odafent, ahol, ha méltóztatnak tu-
domást venni a mai magyar irodalomról, csak egy-
két nevet üsztelnek meg észrevévéstükkel. Egyike
azoknak, akiket itt lent mi megbecsülünk, de úgy,
hogy agyondolgoztatjuk őket. Az első stilszerű. Mert
szellemi szeszélytől mindig későn, félve szokták

felismerni odafent. És ezen csak mosolygunk. Az
utóbbi szomorú. Mert egyre jobban látjuk, mivé vál-
hatnának ezek a kiválasztottak, ha tisztán művésze-
tüknek élhetnének. Ha Kóbornak is nem kellene
Crasoskodnia, Riporterkednie! De míg itt vigasztal-
hatnak az „Idegnek”, hány Kóbor Tamásunk kerül-
hetne ki a szerkesztőségi asztalok sápadt fénye mel-
lől, ha a lázadó energiát el nem silányítanák idő
előtt az apró robotmunkák. Kóbor Tamásról eddig
azt hittük, hogy novellista. Egy-egy kis novellája
ugy hatott, mint Meuniernek egy-egy kis bron-
szobra. Csupa erő, izom, finomság. Minden mozdu-
latban gondolat. Minden vonalban, elhajlásban nagy
megfigyelés, lélekboncoló nemesség. És mégis
mintha most ösmertük volna meg Kóbor Tamást.
Mintha az igazi Kóbor Tamás csak most bontakoz-
nék ki előttünk az Idegnekben.

A mindenkori gyulaipálok, tudjuk jól, sok kifogást
találnának ebben a regényben. Sorba idézgetnék
a kompozíció, egységesség, következetesség és még
a többi kísérleteket. De minket ezek nem bántanak.
Tudjuk azt is, hogy a hagyományok, az akadémia,
az egyetem esztétikája ellen is sokban vét ez a re-
gény. De ha ez éppen nem is erénye, rovására se
írjuk. Mert mi előttünk minden művészi (s ezt a szót
hangsúlyozzuk) munkánál egy szempont lebeg a szem-
ünk előtt, aminek alája rendelünk mindent, amit
korlátozni nem engedünk semmiféle előítélettel s
ami után a művészi munka becsét mérjük és ez
egyedül: a szépség.

És Kóbor Tamásnak ez az Idegnek című re-
génye nagyon szép naturalisztikus regény. Abban a
legnemesebb értelemben véve ezt a szót, mikor a
regényíró elsősorban lélekboncoló, olyan, kinek ese-
lekvő színtere a lélek. S amikor ebbe a szóba a
legnemesebb modern (s hangsúlyozzuk ezt a két
szót) értelemben bele vesszük Zola plasztikusságát,
Stendhal pszichológiai elemzését, Dosztojevszkij rea-
litását, Flaubert lelkititkokat feloldó nagy művésze-
tét, a Goncourték finomságát, Maupassant (s mind-
egyikkel a követők) egyszerűségét. Mikor a regény-
író célja, Stendhallal szólva, a „szív megfigyelése”
s mikor a regényíró feladata az élet nem fotogra-
fikus, hanem meleg, liktető visszatükröztetése. Eze-
ket az elemeket mindent feltaláljuk Kóbornál, de tel-
jesen önállóan, eredetien. A nagy dekadenseknek és
követőknek, mintha hatását látnánk Kóboron. De
mikor azok az élet mélységeiben boncolgatnak,
mintha kezükön éreznék ezen mélységek kellemetlen
hűzét. Míg Kóbor Tamás, mintha keztyűs kézzel bon-
colgatna, ugyancsak az élet mélységeiben, de mikor
az eredményeket közli velünk, mintha keztyűt le-
dobta volna. Akadunk Kóbornál zolai „experimenta-
le” elemre, de hisz kísérletezésre szükségünk van új
életigazságok felfedezésénél. Látjuk Kóbornál a Gon-
courték modernizmusát, nagy művészi szeretetét, a
lélekből írást, de épp ennek köszönhetjük, hogy le-
írásai annyira elevenek, színei annyira megkapók.
Szereti az érzéki jeleneteket, de csak úgy, mint az
igazi dekadensek, mikor ez az érzékek háborgásába
harmoniót visz.

A könyvet már rég letettük, de alakjai még min-
dig előttünk vannak. Ránéznedek lelkünkre, any-
nyira az életből valók. De ellentétben Maupassant
nagy individualizmusával, mely még tovább is megy
ennél, mikor azt mondja, hogy én egyetem vagyok
az egyetemen. Kóbor Tamás nem annyira egyént
rajzol, hanem inkább embereket. Az ő személyei
több összetevőből vannak alkotva. Ösmérjük embe-
reit, de mintha most látnók először őket. Havas Ig-
nácok, Serédy Ákosok, Imre Bélák, Ernák ninese-
nek. De igen is vannak nagyon sokan, akikről, akik
után alkotva lettek ezek az alakok. (De talán ez
éppen az igazi individualizmus? Hisz az élet gyári
egyéniségei nem egyéniségek.) Kóbor Tamás egy
kis képben akarta felmutatni egész társadalmunkat.
És mikor mi folyton hamis színeket látunk, zár-
vart hallunk, úgy kívántuk azt az igazi tükröt, mely-
ben megláthatjuk magunkat. És Kóbornak sikerült
ilyennel megajándékozni bennünket. Látjuk a mások
pénzével spekuláló bankárt, de akiben van nemes
vonás is; mintha hallanánk csevegni az orrát maga-
san hordó, költséges bankárné önagságát; bará-
taink között vannak a könnyelmű, pózoló, jószívű
ujságírók; a gyámoltalan együgyű lateineren hany-

szor mosolygunk; a józan nagymama mintha itt fe-
lejtődött volna a múlt időkből; a teljesen eladósodott
dzsentrí, elzüllött földesúr most is szemünkbe veri
négyesfogatával a port; hogy elmulatunk mindig az
esetlen angol nevelőkön; Erna kisasszonyt mindnyá-
jan fellelhetjük ifjú korunk ideáljaiban. De Kóbor
alakjait egy-egy jelzővel lehetetlen jellemezni. Min-
den alakja egy-egy egész élet. Az ő sokféleségével,
százféle érdekeivel, rejtett titkaival. Amik előtt mi
csak bámulunk, legfeljebb sejtjük, hogy tudunk va-
lamit, de amit Kóbor a művész biztos kezével tár
elénk. És mikor regényében megmozdul előttünk az
élet, a tanúságokat nemcsak a nagy objektivitásból
láthatjuk meg, hanem könyvének minden egyes ol-
dala tele van mély életigazságokkal, gondolatokkal.
Anélkül, hogy jóformán észrevennénk ezeket. Az író
egészen eltűnik a könyvben (és ez különösen érdem-
mal) s mégis folyton ő szól hozzánk. S mikor az
alakokat látjuk, mi szenvedünk, örülünk, érezzük. És
megmutat nekünk ez a tükrök sok olyat, amikről jobb
szerettünk volna tudomást nem venni. Hogy bizony
életünket mindenben a szenvedélyek s az önzés irá-
nyítják. Mindig így volt. Persze, más-más alakula-
tokban. Balzac ennek a „les passions et l'intérêt”
világának nagy mélységeibe világított be. De ez a
mélység végtelen. Az élet gondoskodik arról, hogy
az olyan szemek, mint Kóboré, folyton új dolgokat
láthassanak meg. A szenvedélyek tesznek önzökké.
S az önzések idegítenek el egymástól bennünket. Ez
a szó a regény czíme, s ez a szó, mint valami refrain
huzódik végig a könyvön.

Ennek a jelennek szóló, általános emberi kutá-
tásában Kóbor távol van minden tendenciától.
Amely lidércnyomásszerűen nehezedik rá a mai
irodalomra. Amely tendenzia a mai beteges irá-
nyok mellett nagy rombolást végez a művészetben.
Büszkeségünk lehet, hogy novellistáink, regényíró-
ink nagy része olyan egészséges természetű, hogy
épp ezért művészetünk kizár magából minden ten-
denciát és betegséget. Hisz szépen megírta Fla-
ubert, hogy a tendenciózus könyv nem lehet művé-
szí, Gautier pedig, hogy a muza nem lehet szolgál-
Kóbor egyike a legegészségesebb lelkű regényíró-
inknak. Emberei a mieink és mégis mindnyájunkké.
Még ott is, ahol helyszinrajz van előttünk, ahol sze-
mélyei a mába kapcsolódnak bele, ez is csak oly
szerepet tölt be nála, mint képnél a keret. A keret
clavulhat, de a kép mindig ugyanaz marad, egyfor-
mán értékes mindig. És ezt a tiszta művészet teszi
ilyenné.

S-i A-I

* Ignótus a Magyar Könyvtárban. Az irodalom
inyenczeinek a múlt évben legkeresettebb cseme-
géje Ignótus „Olvasás közben” című munkája, most
jelent meg új kiadásban, Radó Antal kitűnően szer-
kesztett vállalatában, a Magyar Könyvtárban. A
múlt évi könyvpiaconak e legnagyobb sikerű ujdón-
ságáról bőven emlékezett meg a sajtó, elismerve,
hogy a magyar irodalom kevés könyvet produkált,
mely tartalmasabb, s eszmékben gazdagabb lett
volna az Ignótusénál. E „jegyzetek és megjegyzé-
sek”, melyeknek terjedelme az egysoros afroizmák-
tól és öteletektől a lapokra terjedő elmélkedésig nyu-
lik, mindent felölelnek, ami a modern ember gondo-
latvilágát érdekli, és mindenről mélyen járó, sokszor
meglepően eredeti és merész dolgokat mondanak el.
Az alkotmányválságok problémáitól a szociológia
legvitatóttabb kérdéséig, a sztrájk-jogig és a femi-
nizmusig, az irodalom modern irányaitól a művészi
szeccezzsió evangéliumáig, a vallási és nemzeti
tusáktól a modern természettudományok harczáig —
valóban alig van mezeje az emberi érdeklődés kör-
rének, melyet ne érintene Ignótus, akinél szélesebb
tudásu, nagyobb műveltségű publicistája nagyon
kevés van az irodalomnak. Hogy aztán minden,
amit elmond, egyuttal mintaképe az eleven, fordula-
tos, erővel teljes magyar stílusnak, azt felesleges
külön is kiemelni. Ignótus könyvének a tavaly
megjelent drágább kiadásban is szokatlan nagy si-
kere volt; ez az olcsóbb kiadás, mely a „Magyar
Könyvtár”-ban négy szápra terjed, bizonyára sok
ezer példányban fog elkelni, és kell is, hogy elkel-
jen. Inteligens embernek ennél mélyebben járó, ar-
tisztkusabb művet ritkán szolgál az irodalom. Ez-
zel egyidejűleg egy más füzet is jelent meg a nép-

széri vállalatban: Goethe legmodernebb izü drámája, „Clavigo”, melyben tudvalevőleg egy a saját korában megesezt való történetet dramatisztált, még a két hősnek — egy XVIII. századbeli spanyol újságírónak és Beaumarchais vigjátékírónak — nevét is megtartva. A még mai színpadokon is nagyhatásu darabot Radó Antal fordította le a Nemzeti Színház számára, az ő ismert stílusérzékével. — A „M. K.” egy-egy számának ára 30 fillér; eddig 535 szám jelent meg, melyekről ingyenes jegyzék kapható bármely könyvtárban és a kiadócégnél: Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) Budapest, Andrásy-ut 21.

* A „Vasárnapi Újság” november 15-iki száma első helyén Darányi földmívelési miniszter dunaörsi gazdaságát mutatja be. Vannak még ezenkívül képsorozatok Egressy Gábor születése századik évfordulójának ünnepéről, a Tabán most lebontott ócska házairól, a király hegyaljai szőlőjéről stb. Szépirodalmi olvasmányt ad Mikszáth Kálmán pompás regénye, Zsoldos László elbeszélése, Lampérth Géza és Sas Ede verse, Lemaître francziából fordított regénye. Egyéb közlemények: Seress Imre cikke a testi erőről, színházi levél, Semmelweis bécsi szobrának képe, Sardou arczképe és nekrológia, tárczacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Sakkjáték stb. A „Vasárnapi Újság” előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világ-krónika”-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Újság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem.-u. 4. szám.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

* **Uj Idők.** Magas irodalmi izléssel és teljes mértékben kielégítő tartalommal jelent meg az „Uj Idők” november 15-iki száma, amelyben Lovik Károly „Vándormadár”-című regényének folytatásán kívül még az angol regény folytatását is találjuk; azonfelül novellát irt Heltai Jenő és Szüts Dezső, cikket Ady Endre, aki a Duk-Duk affér czimen irodalmi aktualitásokról beszél és Balla Ignác, aki Beatrice Cenciről ír. Mikszáth Kálmán az 1909. évi Almanach részére írott előszavát közli még a lap, amelynek hasábjain Horkayné most is szellemesen hozzászól az aktuális eseményekhez. Verset Kéty Endrétől találunk. Érdekes fényképfelvételek a napi eseményekről és Mühlbeck Károly tréfás fejlécei egészítik még ki az „Uj Idők”-nek amugy is gazdag tartalmát. A magyar családok e kedvelt lapjának előfizetési ára negyedévre 4 korona. Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrásy-ut 10. szám.

* **Petőfi-Könyvtár.** (Szerkesztik: Endrődi Sándor és dr. Ferenczi Zoltán, a Petőfi-Társaság alelnökei.) III. kötet. Várad Antal: Regényes rajzok Petőfi életéből. Kunossy, Szilágyi és Társa kiadása a Petőfi-ház javára. A Petőfi-kultusz ápolására a Petőfi-Társaság alelnökeinek: Endrődi Sándornak és dr. Ferenczi Zoltánnak szerkesztésében közösen forgó és máris nagy népszerűsége szerzett irodalmi vállalatnak, a Petőfi-Könyvtár-nak III. kötete jelent meg immár és pedig Várad Antalnak, a jeles drámaírónak s költőnek, napjainkban szinte a legszellemesebb magyar elbeszélőnek tollából. Regényes rajzok Petőfi életéből a kötet címe, de tartalma jóval többet ad, mint amennyit a címe ígér. Mert nemcsak a költő Várad Antal csapongó képzelete alkotta meg e rajzokat, hanem a tudós, nagy multu aesthéta is, aki a romantikus elbeszélések keretében, — melyek Petőfi életének szinte minden nevezetesebb korszakát felölelik. — talált módot arra is, hogy egyben jellemezze a költőt: egyéniségét, karakterét, erényeit és emberi gyarlóságait egyaránt. Várad könyve nyomán, nem adatok tárházában, de színes, eleven képekben látjuk magunk előtt a költő meteorhoz hasonló pályáját: ott állunk bölcsőjénél, vele kacagjuk át a gyermekévek bohóságait, elleshetjük első ifjúságának nemes felhevüléseit, részt veszünk bucsujában a szülői háztól, átéljük, színészetének, katonaságának furcsaságait és gyötrelmeit s előtt bennünket szerelmeinek tüzes látványa. Megismerkedünk Petőfi barátaival, ellenségeivel: előtűnik születik a forradalom izzó levegőjében a „Talpra magyar” s elkísérhetjük a harctérre, hol e tüneményes pálya utolsó villan. Izgatón érdekes, költői szépségekben gazdag munka ez, mely megvesztegetően szeretetreméltó nyelvezetének, hangjának közvetlenségével valóssággal belopja magát az olvasó szívébe. E gazdag tartalom mellett a Mühlbeck Károly kedves rajzaival s finoman stilizált magyaros cimboritékkaal ékesített könyv ára csak 1 korona 20 fillér, melyből még a Petőfi-háznak is jut. — egy okkal több, hogy mind-

azok megszerezzék, akik e hazafias és kulturális intézmény megerősödését szívükön hordják.

* **Almanach.** (Szerkesztő Mikszáth Kálmán. Egyetemes Regénytár, XXV. évfolyam 4-5. kötete. Singer és Wolfner kiadása. ára diszkótésben 2 korona.) A könyv az ember legjobb barátja, ez az igazság örökre az marad. Igaz voltát különösen ilyenkor, a tél közeledtével érzi az ember, amikor a duruzsoló kályha mellett, téli lámpafénynél, meghitt csendben magára maradt és szeszélyesen változó idő valósággal elzárja a világtól és barátaitól. Az ember ilyenkor a könyvekhez fordul, leghűbb barátaihoz, akik érdekes történeteket, szívet és lelket felmelegítő meséket mondanak el nekünk. Ilyen hű és megbízható barát az Almanach. Tél közeledtével minden esztendőben pontosan megjelenik. Hű, pontos és figyelmes. A virágoktól árva asztalra gyöngéden leteszi virágocskáit, amelyet az irodalom legszebb és leglédibb virágaiból kötöttek csokorba. És aki a magyar irodalom leggyönyörűbb virágait így csokorba fűzte, az nem más, mint — Mikszáth Kálmán. Ő volt, már az Almanach megszületésekor az, aki az irodalom kertjéből gyöngéd és figyelmes szemmel kiválogatta azokat az írókat, akiknek műveit e csokorba belé foglalni kívánta és most is, az elbeszélő irodalom évkönyvének tizenötödik évfolyamában, szintén mai irodalmunk jelesének leggyönyörűbb alkotásait találjuk. Igazi értékeket kapunk e gyűjteményben. De az Almanach értékmérője maga a siker is, amely minden esztendőben e vállalkozást koronázza. Ma már két évtizedes az Almanach élete, ami már valóságos kis jubileum és az olvasó közönség minden esztendőben szinte türelmetlenül várja a téli könyvpiac e pontosan megjelenő vendégét, aki nagy kritikai körültekintéssel gondoskodik legnemesebb szórakozásáról. Ez a körültekintés pedig abban áll, hogy a mai magyar irodalomnak valamennyi jele önmagához méltó munkával van képviselve ebben az évkönyvben. Különböző irodalmi irányokat képviselő, különböző hangokat megütő, de belső értékben egyívé tartozók és törekvésben egy uton haladó írók kerülnek itt össze, hogy nemes szórakozásban gyönyörködtessek azokat, akik az Almanachnak már régi hívei és akik minden esztendőben türelmetlenül várják ennek az értékes kötetnek megjelenését, hogy azt megvegyék és elolvassák utolsó soráig. Ez pedig a könyv szokatlan olcsósága mellett igen könnyű szerrel elérhető. Az idej kötetben a következő magyar írók irtak egy-egy novellát: Szikra, Lovik Károly, Hevesi József, Ambrus Zoltán, Farkas Pál, Scossa Dezső, Gárdonyi Géza, Krúdy Gyula, Zöldi Márton, Vértesy Gyula, Pekár Gyula, Rákosi Viktor, Lőrinczy György, Herczeg Ferenc, Bársony István, Mikszáth Kálmán, Bródy Sándor.

* **A honosság, illetőség és lakóhely jelentősége a nemzetközli magánjogban.** Irta dr. Ferenczy Árpád, egyetemi magántanár. — Conflict of laws in Hungary. By Dr. Árpád Ferenczy, Professor of International Law. Az ezen címenek megjelent két tanulmányt a Budapesten tartott nemzetközi jogi konferencián terjesztették elő; szerzőjük a nemzetközi jog régi művelője hazánkban. A nemzetközi békebírókat tárgyaló műve annak idején Apponyi Albert előszavával jelent meg, politikai tankönyve és a semlegességről szóló nagyobb tanulmánya pedig az előző években a kritika elismerése mellett látott napvilágot. A most megjelent magyar nyelvű mű a nemzetközi magánjog alapvető kérdéseivel foglalkozik, a magánjogi összeütközések megoldásának vezérelveit fejtegeti s különösen gyakorlati értékű utmutatásokat nyújt egy a bírák, mint a közgazgatási hatóságok részére azon esetekre nézve, amikor akár pozitív, akár negatív honossági, illetőségi vagy lakóhelyi összeütközések merülnek fel. Megoldja egy a kettős honosság, illetőség és lakóhely, mint a hontalanság, illetőség- és lakóhelynélküliség jogi problémáit. A hét ivre terjedő mű a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg; ára 3 korona. — Az angol nyelvű tanulmány az előbbi mű hazai vonatkozású részeinek a külföldi jogtudósok számára készült kivonata, mely eredetileg a budapesti nemzetközi jogi kongresszus angol nyelvű folyóiratában látott napvilágot; ára 70 fillér.

* **„A szárhegyi galambok.”** Tomori Jenő újabb elbeszélő irodalmunk legtehetségesebb és legolvasottabb képviselőinek ezike, a napilapokban

szétszórtan megjelent legsikerültebb munkáit kötetbe gyűjtötte össze s azt a karácsonyi könyvpiacra szánta. A díszesen kiállított munka értékét emelni fogja Neogrády Antal kiváló festőművészünk gyönyörű aquarell czimlapja. A díszmű megjelenéséről a közönség annak idején a sajtó útján fog értesülni. Előfizetési ára fűzve 3 korona. Bolti ára 4 korona. Diszkótésben 5 korona. Az előfizetési pénzek szerző lakására (Budapest, VIII., Nagytemplom-utca 29. sz.) küldendők.

* **A Magyar Szalon,** e régi jó hírű szépirodalmi képes folyóirat, legújabb füzeté igen díszes kiállításban és gazdag tartalommal jelent meg. A kitünő folyóirat munkatársai között a legelőkelőbb írók neveivel találkozunk és pompás illusztrációi a hónap eseményeit örökítik meg. Nagy tért szentei a Magyar Szalon legújabb füzeté ismertterjesztő és különösen a gazdasági cikkeknek, mert feladatául tűzte ki magának a jobb magyar családoknál a kereskedelmi pálya iránt való idegenkedését megtörnie. Előfizetési ár negyedévre 4 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, V., Akadémia-utca 1.

* **„Munkásbiztosítás.”** Igen erősen érezhető hiányt pótol az a kis zsebkönyv, amelyet az Ipartestületek Országos Szövetsége adott ki az 1907. évi XIX. t.-cz. megvilágítása céljából. A törvény immár másfél éve van életben és habár rendkívül sok jogszabály-értelmezési vitára adott alapot, mégsem foglalkozott vele a szakirodalom olyan behatóan, amennyire ez megokoltnak látszik. A szóban levő kis zsebkönyv egészen új csapáson halad, mert a terjedelmes törvénynek csak azon kérdéseit vizsgálja meg, amelyek a munkaadót egyrészt, másrészt a munkást érintik, jogaik, illetve kötelezések tekintetében. Ennek megfelelően elsősorban arról szól, hogy kik tartoznak alkalmazottaikat biztosítani úgy betegség, mint baleset esetére, mely alkalmazottakat kell biztosítani, melyek az önkéntes biztosításnak szabályai, mi módon történik a biztosítás, milyenek a mulasztásoknak következményei, menni a biztosítási díj, kiket terhel és milyen arányban, hol kell biztosítani, a tagok milyen segélyekre tarthatnak igényt, hogy kell azokat kieszaközölni és milyen szerepe van az önálló iparosnak a biztosítási szervezet igazgatásában. A 82 oldalra terjedő gondosan készült füzetet Szontágh Jenő irta. A könyvecske ára 80 fillér.

* **A Revue de Hongrie** legújabb száma a következő tartalommal jelent meg: Ambrus Zoltán: Szeptember (regény); Balogh Pál: Magyarország és a nemzetiségek; Tarnai János kuriai bíró: Az uszora-törvényjavaslat; gróf Vay Péter: A művészet a szélső Keleten; Ernest-Charles: Mirbeau Oktáv, mint drámaíró; Várnay Sándor: A francia forradalom egy magyar áldozata; Herczeg Ferenc: Az emberölő (novella); Kern Aurél: A magyar zene fejlődése; Nécsy László: Művészeti krónika Velasquezről; Sebestyén Károly: Beöthy Zsolt; A francia irodalmi társaság bulletinje.

* **Egészség Naptár.** Ez a háromszázhusz oldalas választékos izléssel kiállított munka megérdemli, hogy gazdag és szegény megszerezze. Az Egészség Naptár a modern társadalmakot annyira jellemző kollektív érzések talajából fakadt. Az egyes individuum ne álljon egyedül, elszigetelten a létért való harcban; hanem tegyék össze erőiket, ügyességüket, tudásukat, hogy így erőhöz, tudáshoz juthasson. Ez a cél, ez a nemes szándék zománcozza be az Egészség Naptár működését. Hét év óta küldi nagy tudással és szeretettel megírt cikkeiket palotába és konyhába egyaránt és példátlan népszerűségét magyarázza az idej bő tartalma is. A vaskos kötetnek csak 1 korona 20 fillér az ára és kapható minden könyvkereskedésben.

* **A Természettudományi Közlöny** legújabb (novemberi) száma a következő tartalommal jelent meg: Ed. Entz G.: Az alkohol hatása a növényekre és az állatokra (10 rajzzal); Tóborffy Z.: Az arany és bányászata (8 rajzzal); Halmi Gy.: Újajta gyümölcskonzervek; Gorka S.: Az élet tartama és az anyagforgalom; Gorka S.: Az őskori ember kezdetleges művészetének eredete (7 rajzzal); Tóborffy Z.: A gyémánt átalakítása kokszszá (1 rajzzal); Petrovits B.: A szappan eredete; Schilberszky K.: A steppe-területek jellege. Ezenkívül a füzetet a rendes rovatok (Csillagos ég, Kérdések és feleletek, Meteorológiai feljegyzések stb.) egészítik ki.

WIKUS TATRA TEJCSOKOLADÉ

Magyar-utca 3. sz. 1. emelet.
Kossuth Lajos-utca mellett.

Angol, francia és amerikai rendszerű KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruhászkodhatik minden ember finoman és elegánsan az ország-elsősorban ismert **Zélinger Samu** üzletében

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu mintá gypjuszövetekből mérték szerint készítek:
finom öltönyt ... .. 21 forint
nagyon finom prima öltönyt 26

Magyar-utca 3. sz. 1. emelet.
Kossuth Lajos-utca mellett.

SAKK.

Rovatvezető: Gajdos János.

223. számú játszma.

Játszották a Budapesti Sakk-Körben 1908. november 7-én, tanácskozás után.

A világos tábor tanácskozái voltak Forgács Leó vezetése alatt Dénes, Kovácsévics, Thuránszky, Zambelly, Breitner.

A sötét táborban tanácskoztak: Abonyi, Havasi K., dr. Kepes, Neumann, Sterk és rovatvezetőnk.

Vezérgyalog-játék.

Table with 2 columns: Világos and Sötét, listing chess moves like d2-d4, Hg1-f3, Fc1-f4, c2-c3.

Amióta Janowski egy ilyen megnyitási játszmában dr. Tarrasch ellen szép győzelmet vívott ki, e megnyitás igen kedvelt lett.

Egyszerűbb és jobbnak tartjuk itt 4... c5xd4 5. c3xd4, Vd8-b6 folytatást, amire világosnak nincs semmi előnye az erősnek tartott megnyitáshoz.

A következő lépés miatt ez most céltalan. A természetesebb folytatás 5... e7-e6 volna.

A huszár beállás nagyon korai s világos ezzel megkönnyíti sötét játékát.

Világos most már nem menekülhet a csere elől; ha 37. Bf1-f2, úgy Fd2xe1 stb.

Világosnak mindig csak egyetlen ellenjátéka a királysárony lehetett volna. Most végre hozzájutna, de már ismét nem lesz ideje a támadását keresztülvinni.

Szükséges, hogy a gyaloglánc megtartható legyen. 10... e7-e6-ra ugyanis nagyon előnyösen következhetnék 11. b2-b3, mire 11... b7-b5 nem érne semmit, 12. a2-a4 miatt.

12-b3-al a gyaloglánc szétszakítására törekedni sem most, sem az előző lépésben nem vezet célhoz, egyszerűen b7-b5 miatt. Ennek megakadályozására azonban most számításba jön 12. a2-a4.

A természetesnek látszó 13... Ff8-e7-re következnek 14. g2-g4, Ff5-g6 15. g4-g5 és a g7 gyalog védtelem.

Ez most előnyösen történhetik, mert 16... d5xe4 17. f3xe4, Ff5xe4 18. Hd2xe4, Vc6xe4 nem megy 19. Fe2-f3 miatt.

16... Ff5-g6 17. Bf1-e1

18. e4-e5 19. Hd2-f1 20. Hf1-c3 21. b2xc3 Fe7-a3!

Mint látható, a két sötét futár kitűnően érvényesül. Világos tisztjeivel alig mozdulhat s állanőzőn védekezni kénytelen.

A nyílt vonalban rejülő előnyét sötét lépésről lépésre fokozza.

Sötét kihasználja az alkalmat, hogy huszárját gyorsan játékba hozza.

Az első anyagi előny, melyre sötét előnyösebb játék folytán szert tehetett.

Világos most már nem menekülhet a csere elől; ha 37. Bf1-f2, úgy Fd2xe1 stb.

Világosnak mindig csak egyetlen ellenjátéka a királysárony lehetett volna. Most végre hozzájutna, de már ismét nem lesz ideje a támadását keresztülvinni.

Szükséges, hogy a gyaloglánc megtartható legyen. 10... e7-e6-ra ugyanis nagyon előnyösen következhetnék 11. b2-b3, mire 11... b7-b5 nem érne semmit, 12. a2-a4 miatt.

12-b3-al a gyaloglánc szétszakítására törekedni sem most, sem az előző lépésben nem vezet célhoz, egyszerűen b7-b5 miatt. Ennek megakadályozására azonban most számításba jön 12. a2-a4.

A természetesnek látszó 13... Ff8-e7-re következnek 14. g2-g4, Ff5-g6 15. g4-g5 és a g7 gyalog védtelem.

Ez most előnyösen történhetik, mert 16... d5xe4 17. f3xe4, Ff5xe4 18. Hd2xe4, Vc6xe4 nem megy 19. Fe2-f3 miatt.

16... Ff5-g6 17. Bf1-e1

Fenyegetett 18. e4xd5, e6xd5 19. Fe2xc4 stb.

18. e4-e5 19. Hd2-f1 20. Hf1-c3 21. b2xc3 Fe7-a3!

Mint látható, a két sötét futár kitűnően érvényesül. Világos tisztjeivel alig mozdulhat s állanőzőn védekezni kénytelen.

A nyílt vonalban rejülő előnyét sötét lépésről lépésre fokozza.

Sötét kihasználja az alkalmat, hogy huszárját gyorsan játékba hozza.

Az első anyagi előny, melyre sötét előnyösebb játék folytán szert tehetett.

Világos most már nem menekülhet a csere elől; ha 37. Bf1-f2, úgy Fd2xe1 stb.

Világosnak mindig csak egyetlen ellenjátéka a királysárony lehetett volna. Most végre hozzájutna, de már ismét nem lesz ideje a támadását keresztülvinni.

Szükséges, hogy a gyaloglánc megtartható legyen. 10... e7-e6-ra ugyanis nagyon előnyösen következhetnék 11. b2-b3, mire 11... b7-b5 nem érne semmit, 12. a2-a4 miatt.

12-b3-al a gyaloglánc szétszakítására törekedni sem most, sem az előző lépésben nem vezet célhoz, egyszerűen b7-b5 miatt. Ennek megakadályozására azonban most számításba jön 12. a2-a4.

A természetesnek látszó 13... Ff8-e7-re következnek 14. g2-g4, Ff5-g6 15. g4-g5 és a g7 gyalog védtelem.

Ez most előnyösen történhetik, mert 16... d5xe4 17. f3xe4, Ff5xe4 18. Hd2xe4, Vc6xe4 nem megy 19. Fe2-f3 miatt.

16... Ff5-g6 17. Bf1-e1

18. e4-e5 19. Hd2-f1 20. Hf1-c3 21. b2xc3 Fe7-a3!

Mint látható, a két sötét futár kitűnően érvényesül. Világos tisztjeivel alig mozdulhat s állanőzőn védekezni kénytelen.

A nyílt vonalban rejülő előnyét sötét lépésről lépésre fokozza.

Sötét kihasználja az alkalmat, hogy huszárját gyorsan játékba hozza.

Az első anyagi előny, melyre sötét előnyösebb játék folytán szert tehetett.

Világos most már nem menekülhet a csere elől; ha 37. Bf1-f2, úgy Fd2xe1 stb.

Világosnak mindig csak egyetlen ellenjátéka a királysárony lehetett volna. Most végre hozzájutna, de már ismét nem lesz ideje a támadását keresztülvinni.

Szükséges, hogy a gyaloglánc megtartható legyen. 10... e7-e6-ra ugyanis nagyon előnyösen következhetnék 11. b2-b3, mire 11... b7-b5 nem érne semmit, 12. a2-a4 miatt.

12-b3-al a gyaloglánc szétszakítására törekedni sem most, sem az előző lépésben nem vezet célhoz, egyszerűen b7-b5 miatt. Ennek megakadályozására azonban most számításba jön 12. a2-a4.

A természetesnek látszó 13... Ff8-e7-re következnek 14. g2-g4, Ff5-g6 15. g4-g5 és a g7 gyalog védtelem.

Ez most előnyösen történhetik, mert 16... d5xe4 17. f3xe4, Ff5xe4 18. Hd2xe4, Vc6xe4 nem megy 19. Fe2-f3 miatt.

16... Ff5-g6 17. Bf1-e1

18. e4-e5 19. Hd2-f1 20. Hf1-c3 21. b2xc3 Fe7-a3!

Mint látható, a két sötét futár kitűnően érvényesül. Világos tisztjeivel alig mozdulhat s állanőzőn védekezni kénytelen.

Sötétnek vissza kell nyerni gyalogját.

7. Hc3xc4 Vd7-d5 8. 0-0 Vd5-c5 9. Bf1-e1 Fc8-e6 10. d2-d4 Ve5-d5

Számításba jön Ve5-f5 és esetleges 11. Fc1-g5-re h7-h6. 12. Fg5-h4, g7-g5 stb.

11. Fc1-g5 c6-c5 12. Vd1-f3! 13. d4xc5 c7-c6

Fenyeget vezérnyerés He4-f6!-al. 13... Ff8xc5 14. Ba1-d1 Vd5-c4 15. b2-b3 Vc4-b5 16. Vf3-c3 Fc5-f8 17. Vc3-f6!

Ezen csinos és váratlan lépésre sötét a játszma feladta; a vezér nem üthető kétlépéses matt miatt.

A d8-on fenyegető matt ellen sötétnek legjobb lépése 17... Vb5-a5 s arra következhetnék 18. He4-d6, Ff8xd6 19. Be1xe6, f7xe6 20. Vf6xe6, Ke8-f8 21. Ve6xd6, Kf8-f7 22. Vd6-d7, Kf7-g6 23. Bd1-d6 stb.

Kivonat a hivatalos lapból.

November 14.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Agoston József és Agostonné Bodoni Matild okleveles tanítót, illetve tanítónőt a tavarnai állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, illetve tanítónővé, Horcsik Vilmos okleveles tanítót a havasmezői állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; a belügyminiszter Köhler Antal pozsonyi állami kórházi irnokot ugyanczen kórház szertárnokává, a nagykallói állami elmegyógyintézetnél alkalmazott Mandel Gyula díjnokot ugyanoda fizetésnélküli irodasegédtszíté; a kassai ítélőtábla elnöke Grusz Sándor eperjesi törvényszéki díjtalan joggyakornokot a kassai ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká; az úvidéki törvényszék elnöke az úvidéki törvényszéki hivatal-szolgtai állásra Horváth Mihály úvidéki törvényszéki fogházórt hivatalsszolgtává nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Juday Gábor kassai és Puhalszky Kálmán szepesszombati járásbírói irnokokat a kassai ítélőtáblához; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Gajdos Lajos és Gajdosiné Duka Gizella tavarnai állami elemi iskolai tanítót, illetve tanítónőt a dolhai állami elemi iskolához, Szupkay József havasmezői állami elemi iskolai tanítót a máv. északi főműhelytelepi állami elemi iskolához; az úvidéki törvényszék elnöke a palánkai járásbíróshoz Stettin Dezső törvényszéki hivatalsszolgtát ugyanczen a minőségben áthelyezte.

Véglegesítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Vrabel István, Lendvai János, Jakab Ferencz, Kolozsi Mihály, Antal Imre és Kovács Mózes orsz. magy. kir. zeneakadémiai szolgákat állásukban véglegesítette.

Pályázatok. A tordai pénzügyigazgatóságnál pénzügyi fogalmazói állásra 2 hét; a II. hadtest katonai építősztályánál egy kezelői állásra 4 hét; a susáki adóhivatalnál hivatalsszolgtai állásra 6 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

Advertisement for Brázay Sós-Borszesz. Features an illustration of two men, one holding a bottle, and large text: BRÁZAY SÓS-BORSZESZ A LEGJOBB! Kapható mindenütt! Óvakodjunk utáztatoktól!

IDEGENEK UTMUTATÓJA

Ajánlható beszerzési források Budapestén

Élelmezési cikkek.

Wikus Tatra tejcsokoládé gyára Budapest, V., Deák Ferenc-utca 17. Ugyanott finom csukorka-bombonyár, teasütemény készítése. Megrendeléseket a cég a legpontosabban eszközli.

Fleischmann Lipót szalámi és füstölt húsu gyára Budapest, Király-utca 11. Telefon 27-08. Keleti Export. Előállítás naponta 17.000 pár. Allandóan 24 munkás.

Biztosítás.

Asztirazioni Generali (Trieszti alt. biztosító-társaság) Alapítva 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: 324 millió korona. Budapest, Dorottya-utca 10. sz., az intézet saját házában. Életbiztosítás minden módozat szerint, valamint fiúellátási és leánykihazasítási biztosítások. — Tűz-, szállítvány-, betöréses lopás elleni és üvegbiztosítások. — Jégbiztosítás a Magyar jég- és vízöntözési részvénytársaság (Budapest, Nádor-utca 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap 7 millió korona. Egyenkénti és csoportos balesetbiztosítások (egyenkénti balesetbiztosítások díjvisszatérítéssel) az Első o. alt. baleset ellen biztosító társ. által (Budapest, Dorottya-utca 10. sz.) — Részvénytőke és készpénztartalék 19 millió korona.

Első Leánykihazasítási Egylet m. sz. Gyermekek és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. Alapítva 1863. Legelőnyösebb díjtáblázatok gyermekek és mindennemű életbiztosításokra, havi befizetések mellett is. — Tartalékok: 10.000.000 korona. Eddig kifizetett biztosított összeg hét millió korona. Biztosítási állomány 46.000.000 korona.

Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkezelő Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Központ és Magy. kir. szab. osztályosorsjáték főeljárású helye: VI., Andrássy-ut 5. Kézi zálogüzletek: IV., Károly-körút 13; IV., Ferenciek-tere 4. Irányítók: VII., Király-utca 57; VIII. ker., József-körút 2., VIII., Üllői-ut 6. sz.

Háztartási cikkek.

Drogna és háztartási cikkek V., Báthory-utca 9. sz. („Szabadság”-kavéház mellett.) Rendeléseket pontosan házhoz szállítunk. Telefon-szám: 12-30. Hesz Izidor és Társa „Korona”-drogeria.

Hazai vas- és rézbutorgyár.

Breck I. Henrik, Budapest. Gyár: IX. Lilliom-utca 8. Mintaraktár és iroda: Andrássy-ut 38. Ajánlja különösen legújatosabb rézbutorait legmodernebb kivitelben. Arak a legjutányosabbak. Vidéki megrendelésekre különös súlyt fektetünk. Argyezék ingyen és bérmentve.

Víz- és légszuszeczeték és csatornázás.

Pizsurnyi L. utóda Janisch Janos és fia Budapest, VII., József-utca 12. sz. csatornázási vállalata, épületbádogos műhelye és horgany díszítványok gyára. Légszuszeczeték, központi fűtések, szellőztető készülékek, szivattyuberendezés, árnyékszékek, vízeldek, mindennemű gőz-, magán- és nyilvános fürdő, hidegvizgyógyintézetek-, melegvízkészítő-berendezések fűtőhellyel összekötéssel vagy saját fűtőhellyel. Ambergi légszuszeczető gépek, világítási, fűtési és műszaki célokra. Saját légszuszeczető minden házában. Telefon 20-83.

Villamosági berendezések.

Magyar Siemens Schuckert Művek villamosági részvénytársaság. Igazgatóság: Budapest, V., Lipót-körút 5. Telefonszám: 211. és 212. Táviratcim: Siemenschuckert. Gyár: Pozsonyban. Készít: villamos világítás- és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket, Villamos-vasutakat. Banya-vasutakat. Egyenáramu forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, valamint az erőáram körébe vágó minden egyéb cikket. Különlegességek: felvonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos forrógépek, villamos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

Ezüsttárgyak.

Ezüst. Ezüsttárgyak Bachruch A. és. és kir. udvari és kamarai ékszerész ezüsttárgyára. IV. ker. Királyi Pál-utca 13 szám 1906. évi december 1-én, gyári épületében a kicsinyben való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott. (Bejárati földszint.) E lényeges helyiségben mindennemű ezüsttárgy (asztaldísz, tálak, fénvűzési cikkek, evőeszköz stb.) vásárolható Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben szabott gyári áron, melyek minden tárgyon láthatóan föl vannak tűntetve.

Selyemruhá.

Szenágy, Hoffmann és Társa selyemruház IV. Bécsi-utca 4. Az összes tavaszi udvarfogók és választékban már megérkeztek Minták! vidékre bérmentve küldünk. Mivel helyben többféle szakmájú „Szénágy” rég van, tiszteltetjük, selyemruházunknak szóló b. rendelvényeknél a pontos címünknek szives kirását, Szenágy, Hoffmann és Társa selyemruház kizárólag IV., Bécsi-utca 4.

Szerkesztői üzenetek.

Br. Sz. M. Az ön esete dióhéjba szorított regény s arra kér, hogy a befejezése „diktáljuk” önnek, mert ön az utolsóoldaltól lapon megakadt. Megszeretett egy szép és kifogástalan hiru polgárlányt. Egyik barátja lebeszélte iparkodott arról a szándékáról, hogy imádotját feleségül veszi. Sokat beszélt arról a félszeg helyzetéről, amelybe ön és neje a felsőbb körökhöz tartozó rokonságban jutna. Figyelmeztette, hogy sok megaláztatásnak és mellőzöttségnek teszi ki azt a nőt, akit szeret és becsül. Hogy a „társaság” és a „feleség” között kell választania és kifejtette azt az aggodalmát, hogy ön nem lesz elég erős a lenézett feleség mellett állhatatosan kitartani. „Suba subával, guba gubával”, mondta ismételtlen, idézve az ismert közmondást. Ön nem hallgatott rá, feleségül vette a lányt (özvegy édesanyja sokkal jobban szereti egyetlen fiát, semhogy akadályokat emelt volna) és a szokásos nászut után megkezdte a bemutatkozó látogatásokat. Az ismerősök és rokonok korrektil viselkedtek Ha nem is tüntető melegséggel, de nem is hidegen fogadták a fiatalasszonyt. Ez hát rendben lett volna. Csak ne kellett volna összehasonlításokat tennie. Felesége sehoggy se tudott a szalonok átöröklött szokásaihoz idomulni; lépten-nyomon követett el kis etiquettehibákat; különösen az „asztalmál” tűnt fel, hogy egészen más körülmények között nevelkedett. A jó modoru társaság szemét hunyt, nem kritizált; legfeljebb egy-egy mosoly futott az arcokon végig, vagy egy szemhunyorítás jelezte, hogy észrevették a „schmitzert”. De őnt ez jobban bántotta, mintha feleségét házasságtörésen érte volna. Szerelmének lángja lassan-lassan kialudt és ön egy szép napon — kislának keresztelése után — kijelentette, a már említett barátja előtt, hogy igazán volt neki s jóvá teszi meggondolatianságát és elválik. Nagy volt bálmulata, amikor barátja, helyeslés helyett, újra korholni kezdte. Akkor gondoltat meg volna a dolgot — mondta a többek között — amikor még nem volt késő. Ha már feleségéddé tetted, becsületbeli kötelességed, hogy kitarts mellette Elvakult szerelmében nem vetted észre azokat az apró „szépséghibákat”, amelyek miatt most el akarod magadotól lökni azt a derék jó asszonyt, gyermekednek anyját? A női alkalmazkodóképesség rövid idő alatt perfect szalonmá vá idomítja át, de összezuod egész életboldogságát, ha most megtagodod. Ön azt hiszi, hogy barátja következetlen, amíg ön most így beszél, holott két év előtt ő tanácsolta, hogy ne tegyen mealliance-t. Nem akarunk e kényes ügybe avatkozni, de élénken sajnáljuk, hogy barátját nem ismerjük. Szeretnénk megszoritani a kezét.

S. Honka, Budapest. Milyen virágot küldjön a barátjáné névnapjára? Furcsa kérdés! Szinte lehetetlen, hogy fiatal leány kérdez ilyesmit! Hiszen maguk leányok a legváltozatosabb virágzakértők! Hiszen ösztönösen meg kell éreznük, kinek milyen virág való. Mikor, hol, milyen alkalomra, milyen virág való! Nem az a fődolog, hogy malomkeréknyagásu, drága, pompás legyen a küldött bokréta. Egy szál fehér rózsza, három hozontos krizantémum, egy maréknyi piros szegfű, kis csomó ibolya többet mond, ha eltalálja a barátjáné izlését, hangulatát. Csak a drótra fűzött, össze-visszakintott szegény virágok „mellőzése kérik”.

Zs. Árpádé, Debreczen. A „Háztartás” szerkesztősége: Budapest, VIII., József-körút 31/B. Előfizetési ára negyedévre 3 korona.

B. Karola, Budapest. Igaza van. Sardou veje De Fiers szimüör, aki Caillavet-vel együtt az „Enyém, Tied Övé” operette szövegkönyvét írta.

P. G., Bats. A legutóbbi népszámlálás adatai szerint a magyar birodalomban összesen 9,582.152 férfi és 9,672.407 nő lakos van. Budapestén hat Dunahid van. Ezek közül a Lánchíd és Erzsébet-híd csak személy- és kocsiforgalomra van berendezve. A Ferencz József- és Margit-hidon a villamos vasut is jár. A Kelenföld melletti és az úpest-óbudai hidak rendes vasuti forgalmat bonyolítanak le, azonban mindkettő két oldalt gyalogforgalomra is szolgál.

Többeknek. Sorsjegyekre legközelebb választóunk.

A következő versek nem közölhetők. Mária és Veronika. Őszi köd. Dunán. Nagyapó. Beteg vagyok. Sápadt szerelem. A völgyből. A sas. Fehér szobák. Vágyak és érzések. Petőfi. Elszállt a fecske. Rózsatemetés. Esik eső... Száz sőhajítás. Beteg a galambom. A biblia. Az orvos ur.

K. László, Pozsony. Cikkekének alaphangja az, amelylyel nem érthetünk egyült, viszont kidolgozása és eszmei menete oly gyakorlati iróra való, akitől szivesen hozunk más irányu dolgot.

P. Ferencz. Ajánlatát köszönjük, de ott van tudósítók.

L. Kálmán, Szeged. Ha ez az eljárás sem segítene, vagy a kísérleti anyag észrevetődően durvább homokot tartalmaz, akkor ugyanazt a mechanikai elemzést kétszer hajtsuk végre. Az első lejárás után mindkét kategóriát külön porcelán-csészébe teszük s bennök egyenként újjal jól eldörzsöljük, esetleg az egészet ismét összeöntjük és félóránig főzzük. Most aztán újra elvégezzük a dörzsölést és kimosást a már megadott módon és ismételtük a lejárólást.

T. S. T. Önnek sok kérdeznivalója van, de csak nagyon kevés olyan, melyre felelni is érdemes és még kevesebb, melyre felelni lehet. Állítólag ötven éves. Elképzelhető, hogy ötven esztendő alatt ne találta volna feleleteket azokra kérdésekre, melyek egy husz éves gverekembertől is megletnének. Néhányra mégis megpróbáljuk a választást:

1. Bigamiát sehol Nyugat-Európában törvényesen el nem ismerik. Mindenesetre érdekes, hogy őnt csak Nyugat-Európa érdekl. Oly biztos ön, például az Egyesült-Államokban, vagy Ausztráliában. Mi egészen bizonyosak vagyunk az — ellenkezőjéről. 2. A feminizmus asszonyminisztert még nem tudott bárosnyszéke juttatni. Azt hisszük, ön családokzik. Sőt biztosak vagyunk benne. Oroszországban az asszonyok is könnyebben jutnak a börtönbe, mint a miniszteriumba. Asszonyképviselő az van. On azonban e kérdés körül is összetéveszti Oroszországot Finnországgal. 3. A fogadását elvesztette. Abban ugyan igaz van, hogy gentleman nem fogad abba, amiben egészen bizonyos. De hát mi lehet az, amiben ön egészen bizonyos. Mindenesetre sajnáljuk, hogy nem sietett tudunkra adni, hogy melyik nemhez méltóztatik tartozni. Engedjen meg tehát egy kérdést a mi részünkről is: Bizonyos ön abban, hogy melyikhez tartozik?

Maláta tápsör különlegesség Hercules-sör

Mosch B. képv. Budapest, Király-u. 99. Arj. ingyen.

VIZÁLLAS.

Table with columns for location (e.g., Iona, Uona, Horva, Vág, Kába, Orava, Mura, Száva, Szamos, Arad, Laborc, Orsova) and temperature readings for different dates (e.g., nov. 14, nov. 13, nov. 14, nov. 13).

IDOJARAS

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. november 14-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése.

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt többnyire borus, vagy ködös idő uralkodott; kevés csapadék elvéve — leginkább a nyugati részeken fordult elő. A hőmérséklet többé-kevésbé a normális alatt van; az éjjeli fagy intenzitásából vesztett. A hőmérséklet maximuma Czikenházán 16 C° és minimuma Kaposvároin - 9 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára.

Változókéony és hidegebb idő várható, sok helyütt havazással.

Table with columns for station (e.g., A-Szatina, Ungvár, Kosmár, Ógyalla, Budapest, Herény, Keszthely, Pécs, Zsigárd, Pápa, Szeged, Lónosvári, Nagyvárad, Kolozsvár, Nagyszombat, Szatmár, Eger, Arvavára, Solmech-bánya, Komárom, Magyar-Óvár, Sopron, Pész, Győr, Gékvenica, Debreczen, Kecskemé, Orosháza, Arad, Zsombolya, Veszprém, Orsova) and various meteorological data points.

törvényesen
 hogy önt csak
 n, például az
 ban. Mi egé-
 ezőjéről. 2. A
 tudott bár-
 alakozik. Sőt
 an az asszo-
 e, mint a mi-
 n. Ön azon-
 Droszországot
 tette. Abban
 fogad abba,
 ehét az, ami-
 re sajnáljuk,
 melyik nem-
 eg tehát egy
 s ön abban,

gesség
SÖR
 S. Arj. ingyen.

meter

ov. 14. nov. 13	0,02 0,02
	0,04 0,01
ny	0,94 1,06
	0,73 0,90
od	0,98 0,98
	1,11 1,10
	1,76 1,78
	1,28 1,39
	1,38 1,39
	0,19 0,04
	0, — 1,10
	0,10 0,40
	0,01 0,01
	1,16 1,16
	0,05 0,05
	0,02 0,08
	0,24 1,20
	0,34 0,35
	0,26 0,28
	0,28 0,84
	0,16 0,18
	0,35 0,26
	0,30 0,40
	0,18 0,08
	0,03 0,05
va)	0,31 0,28
	0, — 0, —
	0, — 0, —
	0, — 1,86
	0,50 0,50
	0,12 0,20
	0,55 0,50
	0,98 0,99
	1,18 1,33

jelentése
 kor.
 ete:
 többnyire
 csapadék
 en for-
 a normá-
 vesztett.
 16 C° és

mató, sok

Lokautó szám.	Rövid távú	
	MAX	MIN
1	2	0
2	3	3
3	4	4
4	5	3
5	6	1
6	7	1
7	8	1
8	9	1
9	10	1
10	11	1
11	12	1
12	13	1
13	14	1
14	15	1
15	16	1
16	17	1
17	18	1
18	19	1
19	20	1
20	21	1
21	22	1
22	23	1
23	24	1
24	25	1
25	26	1
26	27	1
27	28	1
28	29	1
29	30	1

WAY'S MUFFLER
 - Patented Nov. 16th and 30th 1897 -

Saves The Doctor Bill
 A PERFECT CHEST AND THROAT PROTECTOR
 FOR MEN, WOMEN AND CHILDREN
 DON'T GO ON OVER YOUR HEADS
 WITH OLD WIMPEY COLLARS AND FULL COVERS

A Muffler ábrája

AMERIKAI WAY'S MUFFLER
 gallérvédő

Egyedüli főraktára
Kertész Pál
 Budapest, Rákóczi-ut 40.

Amerikai Muffler gallérvédő

Még eddig nem létezett praktikus találmány

!! Egészségi szempontból kiváló !!
 A nyakat teljesen körülzárja, a mellett pedig megóvja a hideg ellen.

Darabja frt 1.75 Vidékre utánvétellel

Rendkívül szép, elegáns viselet urak, hölgyek és gyermekek részére

Nélkülözhetetlen automobilozók
 korcsolyázók és vadászoknak

Kapható: fehér, fekete, barna, szürke, gobelin-kék stb. színekben.

Hangverseny-

A mat, Stradiuarius, Guarneri, Maggini és Stainer világhírű mesterek iskolái szerint készítve.

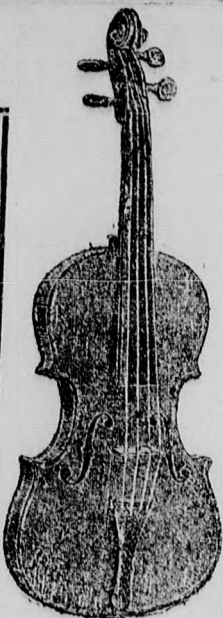
Legmesszebb menő jótállás!

Az árak teljesen felhurozva, de vonó nélkül értendők.

16. sz. Jávorfából, gondosan metszve, ébenfarkolattal és hurtartóval, jávorfa-nyakkal, jól kidolgozva, megfelelő hanggal, kitűnő minőség 16.—, 20.—, 30.— Kor. árban.
Havi részlet 2.— korona.

50. sz. Francia utánzatu lakkozással, rendkívül szép jávorfából, mesteri kidolgozással nyakkal és csigával, finom minőségű felszereléssel .. . . . 50.— kor.
Havi részlet 4.— korona.

Vonók ujezüst csavarral és gyöngyház tolokával 3.—, 3.50, 4.—, 6.— korona árban.

hegedűk

Olcsó árak!

A hegedű a hangszerek azon egyetlen faja, melynél az érték nem a külső eszesség és szemnek való cifra, hanem a minőség, a nyersanyag megválasztása és mesteri kidolgozása adja meg.

70. sz. Válogatott jávorfából gondosabb kidolgozással, spirituszlakkal bevonva, kitűnő hanggal .. . . . 70.— kor.
Havi részlet 5.— korona.

80. sz. Egész finom, mesteri kidolgozással kiválasztott jávorfából, művészies összeállítással, legf. olajlakkal bevonva, tetszés szerinti színben, nagyszerű hanggal

Osztály: I. II. III. IV/b. IV/a.
Korona 200.— 180.— 150.— 120.— 100.—
Havi részl. 15.— 12.— 10.— 8.— 6.—

Készpénzfizetésnél 10 % pénztári engedmény.
Hegedűtökök és felszerelési cikkekről kérjen árjegyzéket!

Tessék itt levágni! Alírva: Teréz-körút 1/c. sz. címünkre beküldeni.

Iván és Vári

Budapest, VI., Teréz-körút 1 c. szám, 1908 november 1-től IV., Váci-utca 22. sz.

megrendelem ..... kor. árban a tuloldalt körülírt hangv. hegedűt és vonót, fizetendő ..... koronás havi részletekben Iván és Vári cégnél Budapesten. Összesen három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékessé teszi. Teljes kifizetésig a tulajdonjog fenntartását elismerem.

A szállítás alkalmával kérem ..... koronát utánvenni.

Név és foglalkozás: .....

Lakhely: .....

Kelet: .....

1908 november 1-én megjelenő **MAGY HANGSZER-ÁRJEJYZÉK** kívánatra ingyen küldjük!

Itt van az alkalom!

Megelőztem az óriási áremelkedést és tetlenesen vettem partiban is olcsó árakban és abban a helyzetben vagyok, hogy b. vevőimet nagyon olcsón szolgálhatom ki s raktáron van 80—40 wagon áru. Üveg, porcellán, lámpa, szománcz, vasodény, konyha felszerelés, vendéglő és kávéházi berendezés, nassajándék és díszárgyak.

ARAI:

- Étkező-készlet 6 személyre, rokokó finom porcellán csak 3.50
- Étkező-készlet, teljesen 6 személy, modern fazon festve és aranyozólyllyal, beágetve 6.50
- Étkező-készlet, teljesen 6 személyre, rokokó-stílus, díszes festés, elsőrendű minőség 7.95
- Étkező-készlet, 6 személy, rendkívül díszes, rokokó-stílus, porcellán, eleg. festéssel 10.—

Legolcsóbb és legnagyobb választék csak elsőrendű 12 személyes étkező-készletekben, díszesen festve, dűsan aranyozott rokokó-fazon, kétszer ágetve, finom minőségű porcellán árai:

- 2 óvái levestál, 2 mártás alja,
- 2 nagy pécsegyetél, 2 nagykanál,
- 2 kis pécsegyetél, 2 kiskanál,
- 2 nagy tésztatál, 2 sórtartó,
- 2 kis tésztatál, 2 mély tányér,
- 2 főzeléktál, 2 lapos tányér,
- 2 salátatál, 2 kis tányér,
- 2 mártástál,

25 frt.

Azonkívül vannak készletek egészen . . . 100 frtfg.

- Étkező-készlet 12 személyre, rokokó-stílus kisebb beszerelés, 42 db. díszes festéssel és beágetve 12.50
- Étkező-készlet 12 személyre, rokokó, díszes festés, 411 2 levez, 2 pécsegye, 2 teázta, 2 saláta, 2 főzelék, 2 mártás, 2 alj, 2 sórtartó, 2 kanál, 2 mély, 24 lapos, 12 dessert, 12 szánt-tányér 24.—
- Tea vagy kávékészlet festve és beágetott aranyozással, rokokó-stílus 3.25
- Tea vagy kávékészlet, díszes és beágetott, dűs aranyozással, rokokó-stílus, szép festéssel 4.—
- 6 személyes étkező-készlet, festett és beágetott aranyozással 7.75
- 6 személyes boros-, sült- v. vizeskészlet festett és beágetott aranyozással 1.95
- 1 teljes angol díszes nagy, valódi majol. mosdókészl. 4.50
- Porcellán-tányérok, színtes fehér, mély, lapos 1.8 — 1.10
- Vácon vagy boros pohár 5 kr. ea 1.00
- 1 asztali lámpa, 200 wattos 1.00
- 1 asztali lámpa, 100 wattos 1.00
- 1 asztali lámpa, 50 wattos 1.00

6 személyes finom üvegkészlet vészt, elegáns mintával

- 4 vizes pohár 4 pezsgős pohár
  - 2 boros 1 vizes kanos
  - 6 likőrös 1 boros butella
  - 2 szőcs 1 likőr üveg
- 6 frt 50 kr.**
- 2 db legjobb zománcozott fazék és lába 3.50
  - 1/2, L-től 5 literig csak
  - zománcozott kávédaráló csak 1.25

Vidékre ingyen láda, ingyen csomagolás, ingyen vasúthoz szállítás

Takács Ferencz

nagyban és kicsiben gyári raktára
Baross-tér 4. sz.
Rákóczi-ut végén.

PENZ! PENZ! PENZ!

Ez a szegény és gazdag ember vágyainak továbbja. Ez a hatalmas hadvezérek, az állam sorsát intéző nagyurak jelszava, ezért küzd, könyörög a legszegényebb ember is. Mennyire elveszti azonban ezen végtelenség látszó erő, a pénz, becsét és értékét a beteg, a szegény ember előtt. A világ leggazdagabb embere, az amerikai pénzkirály, Rockefeller feláldozná ezer milliót, ha enni tudna rendszeren, ha nem volna nek fájdalma. Es mi teszi beteggé, gyengvé az embereket? Egyrészt a pénz utáni vágy, a mértékelen testi és szellemi túlterheléssel járó éjjeli-nappali munka és fáradtság, továbbá a pénzért szerethető élvezetek mértéke en hajszása, másrészt a saját egészségéről, erejének ápolásáról, a felléptet betegségi tüneteknek kellő időbeni gyógyításáról való megelégedés.

Ezen ártalmaknak köszönheti az emberiség jó nagy része az ideggyengeség, a korai gyengülés sok ezernyi fájdalmas és kóros tünetét, melyek között a gyors kifáradás, törődöttség, állatlanság, buskomorság, ok nélküli izgalom, féltelmi érzetek, fejt- és hátfájás, szédülések, ideges szív, gyomor- és bélzúzatok stb. mindennapi jelenségek.

Azért minden ember a ki az említett bajokban szenved, vagy csak azt veszi észre, hogy nincs tökéletes rendben az állapota, vagy a ki csuzos, reuma, köszvényes, kinek ischias vagy idegesség kínozza, a hol már hasonló betegek orzoi találtak irt és gyógyítást bajaira. Kérje a „Modern Villamos Gyógymódról” szóló értekezést, melyet in gyen és bérmentve küld meg alant cím annak, a ki azt e lapra való hivatkozással kéri.

fájása van a ki görcsök vagy hűdéses bántalmakban szenved, forduljon oda, a hol segítség kinalkzik, a hol már hasonló betegek orzoi találtak irt és gyógyítást bajaira. Kérje a „Modern Villamos Gyógymódról” szóló értekezést, melyet in gyen és bérmentve küld meg alant cím annak, a ki azt e lapra való hivatkozással kéri.

Az „ELEKTRO-VITALIZER” orvosi rendelő-intézet Budapest, Károly-körút 2., félem. 10.

Elismerő-levél.
Kovács Lajos, Szeged. Igen tisztelt Doktor Ur! Örömmel értesítem, hogy a készüléknek meg lett a kívánt sikere. Bioterős, egészséges vagyok, nem érzek fáradtságot, mint azelőtt, igen jó színben vagyok és kitűnő étvágyam van, a mivel azelőtt nem igen kérkedhettem, szóval, mittha csak ki lennék cserélve, pedig nekem nem is volt alkalmam az összes szakszeges tanácsokat pontosan betartani, miért is bárkinek lelkismeretesen ajánlom az Ön készülékét.

Szelvény egy ingyen könyvre
Az „Elektro-Vitalizer” orvosi rendelő-intézetnek
Budapest, IV., Károly-körút 2., félemelet 10. szám kérem részemre díjtalanul, portmentesen, zárt borítékban elküldeni a
„MODERN VILLAMOS GYÓGYMÓDRÓL” szóló művel férfiak) (A nem kívánt kötet törleandó.
„ „ nők) (ciszára.
Név .....

Pénzkölcsönt

4% 4 1/2 5 és 6% alapon földbirtokra, jövedelmre, fővárosi, vidéki, város és Budapest környékén levő bérházakra I. II. III. hólyan 15—60 óvra törleszthető. Személyhitel tisztviselőknak gyorsan eszközöltetik.

HOFMANN JAKAB bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körút 1/a.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, Al-lapú vagy raktaú
Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Legszébb.....Legjobb.....Legolcsóbb.
PAP PAP PAP
LAN LAN LAN

Összeosztható vagy egy kivethető szőnyeg 10 frt.
Közönygyűbűtők méret szerint 5 trttől lejjebb.

GICHNER JÁNOS
ágynemű réz- és vasbutor-gyáros szőnyeg, függöny, pokcsó, terítő stb. nagy választékban.
BUDAPEST,
Erzsébet-körút 20.
Fizetés: Kártya (Kerépes)-t 60. sz. Gyár: Kertész-utca 7. és 9.
Árjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve küldök.
Mag nem leoldó áru kiszerelés vagy a pénz visszafizetéséig.

Árban 1 és 2 sz. szőnyeg

AZ EGYETÉRTÉS VASÁRNAPJA

HETI MELLÉKLETE AZ „EGYETÉRTÉS”-NEK

Az ál Trilby

Egy detektiv elbeszélése után írta: Székely Vladimír
rendőrfogalmazó.

Természetes, hogy az újpesti bankrablók-ról csevegett a társaság a kávéházi törzsasztal körül. A szót egy banktisztviselő vitte, a ki néhanapján tüntetőleg hivatkozott arra, hogy az atlétikai klub tagja.

— Akármit beszéltek — harsogott — gyáván, a szószoros értelmében pipogyamódra viselkedtek abban a bankban. A gyávaság valósággal orgiát ült. Még a bankrablók is gyávák voltak. A rettentetlen haramiák ijesztő álarcát

logtak a bankbirkák a revolverek sötét csövei felé. Sok gazembernek van a gonosz tündértől szerzett effajta varázsvesszeje: vakmerősége, furfangja, hogy birkává változtassa azt, kinek zsebében eret akar vágni.

Amíg a gyámoltalanság él, addig a tolvaj, szélhámos s rabló söpredéknek is jó dolga lesz. Hisz akárhány ember önként szalad a csapdába. Elmondok egy kis jellegzetes esetet, mely most ép eszembe jut. Ez is eléggé jól fogja illusztrálni, hogy az emberi gyámoltalanság mindig tőke a zsványság kezében.

* * *

Néhány évvel ezelőtt történt. Én akkor a

A cipő legyen kalap 55-ös. Ugy-e furcsa kérészem van?

— Van benne valami!

— De furcsa történet is esett meg velem...

Igen majd elfelejtettem. A cipő és kalap árát előlegezze nekem, mert egy garas sincs nálam. Én különben báró Valkó vagyok. Aztán majd elmondok mindent. Ugy is a rendőrséghez kell fordulnom.

Jól megnéztem a fiatalembert. Becsületes kék szemei, nyílt arca volt. Nem hazudik.

Elindultam tehát, tíz perc múlva ott volt a cipő és a kalap és nemsokára a perronon sétált velem a báró.

— Hát kérem — kezdte a báró — hogy

György, szerb trónörökös, aki Oroszországban járt, hogy a csár segítségével Ausztria-Magyarország ellen kikérje, közvetlen a csári audenzia után.

öltötték fel, de bensejükben remegtek a gazemberek. És betanult komédiától, a vakmerős-ködésnek egy pár rossz színésztől eláll ijed-
tében tíz-tizenöt embernek a lélekzete...

— Én igazat adok magának! — szólalt meg most Berti bátyánk, — már pedig én értem. Amolyan kiszolgált detektiv, rokkant Sherlock Holmes vagyok, azt tudjátok. Bizony gyáva volt az egész kompánia. De talán nem is annyira gyáva, mint inkább gyámoltalan. Ez az egész bankrablás szörnyen komikus és ostoba. Úgy képezem, mint a mesekönyvekben van. Egy varázsvessző s a gonosz tündér mindenkit birkává változtat át. A varázsvessző szerepét a valóságban a modern browningrevolver vette át, s egyszerre kettős könyvelés, számféjtés, pénzügy olvasás megszünt... bután, szemérmesen pis-

keleti pályaudvar felügyelőségében beosztott detektiv voltam. Ott voltam hűségesen minden beérkező és induló vonatnál. Egy napsugaras nyári reggelen berobogott a kassai gyors. A közönség sietve ugrott le, a hordárok ide-oda futkostak. Egyszerre csak kopogást hallok. A mellettem lévő vasuti kocs ablakán zörgettek. Nyulánk fiatalember verte az ablakot s valami ostoba zavart arccal integetett, amint látta, hogy figyelmessé lettem.

Közelebb léptem.

— Uram! — szólalt meg a fiatalember — egy szivességre kérném. Azaz előbb kihez van szerencsém?

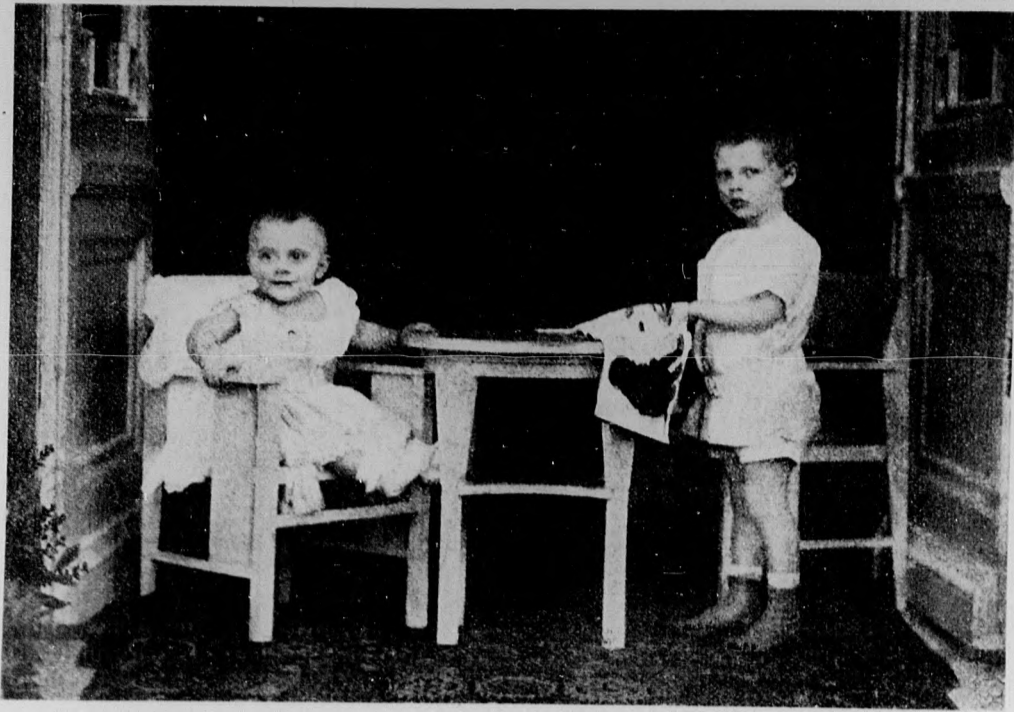
— Én Bárány Bertalan detektiv vagyok.

— Annál jobb! Nem volna olyan szives a legközelebbi kereskedésből cipőt s kalapot hozni.

is fogjak hozzá! Tehát... ellopták a vasuton az összes pénzem s ráadásul még a cipőmet és kalapomat is. A legnevezetesebb az egész dologban az, hogy a cipőmet úgy huzzák le a lábamról.

— De hát hogy történhetett ez?...

— Kassán szálltam fel a vonatra s első osztályu kupéba ültem. Egy ideig egyedül voltam, aztán valamelyik állomáson elegáns férfi szállt be, karján gyönyörű kicsi asszonykával. Föld-birtokosnak mutatkozott be, de a nevét biz' elfelejtettem. Nagyon hamar ismerkedtünk össze. A férfi hallgatag, sőt zárkózott volt, de annál elevebben pergett azonban az asszonyka nyelve, csupa báj, szellem s ígéret volt, mikor rámeresztette az emberre szép fekete beszédes szemeit...

A német trónörökös gyermekei.

— No no! Csak nem lett szerelmes utársnőjébe?

— De bizony! Ugy felvillanyozódtam, hogy eszembe se jutott az alvás. Pedig késő éjszaka volt. Reggel három óra felé a férfi egyszerre felkelt. Nagyon fáj a feje! — mondotta, — kimegy a folyosóra, friss levegőre. Szívesen engedtem utnak. Legalább egyedül maradhattam a menyecskével s fel is használtam az alkalmat. Tüzzel-vassal udvaroltam... majd hallatlanul nekibátorodtam és csókot kértem. Az asszonyka erre megpirongatott.

— Hová gondol? — szólt szemrehányó hangon, én tisztességes asszony vagyok.

De aztán mintha hirtelen valami bolondos ötlet jutott volna eszébe, felkacagott.

— Maga jó fiu, meg csinos fiu és én szeretem az ilyen hirtelenszöke betyárokat — mondta kacagva. Jó, megcsókolhat, még pedig itt az ajkamon. De csak zsebkendőn keresztül.

Ezzel elővette csipkés zsebkendőjét s mosolygva arca elé tartotta.

— Nos, rajta, kis lovag!

Nekem természetesen nem kellett kétszer szólni, s a zsebkendő barikádja mögött mohón kerestem az arcát.

Incselkedett, játszott velem, hol ide, hol oda dugdosta a zsebkendőt, melyből valami bódító illat áradt ki, mohón szívtam magamba... s egyszerre csak olyan nehézkesnek éreztem a tagjaim, zsibbadás futott át a testemen, szemeim lecsukódtak.

Nyílt az ajtó a férj lépett be.

— Mi ez?... ennyit hallottam még s aztán elaludtam.

Vanderbilt N. K. a milliárdos Vanderbilt fia érdeklődéssel figyeli a nagy Vanderbilt-gépköcsi versenyt.

Már a nap az égen állott, mikor felébredtem. Lábamról eltűnt a cipő, kalapom sehol sem volt, zsebemben a pénztárca helyett mindössze ezt a kis cédulát találtam. Olvassa!

„Uram! Ön visszaélt a helyzettel. Feleségem mindent bevallott. Botrányt nem akarok, tehát, bár különös módon, de megbosszultam magam. Pénzét én vettem el. Kalapját és cipőjét én dobtam ki az ablakon. Az ilyen ficsurát zavarba kell hozni. A pénzt különben jótékony célra fogom adni.“

— Nos, mit szól hozzá? — kérdezte a báró.

— A haragos férj közönséges zsebtolvaj — feleltem, a ki azonfelül regényességekben is utazik. Ő Nagysága természetesen cinkosa. Mutatja a bódító szerbe áztatott zsebkendő... Adja csak pontosan a személyleírásukat.

A báró gondolkodott.

— Hagyjuk el! — mondotta — még nyilvánosságra talál jutni a dolog, már pedig itt én játszom a nevetséges szerepet. Mégsem teszsek feljelentést.

S alig tudtam kapacitálni, hogy legalább a tolvajok külsejét leírja.

Mindössze száz-százötven korona volt nálam. — folytatta. Ez nem pénz. Csak kár, hogy az irataim is elvesztek. Többek között a kereskedelmi banknak egy értesítése, hogy az apám számomra tízezer koronát kiutalványoztatott.

Az érdekes zsebtolvajlásban nyomoztam egy ideig, de minden eredmény nélkül.

Eltelhetett egy hét, a mikor a báró megint beállított hozzám, s egy levelet adott át nekem.

— Az asszonyka írta — mondotta Elhoz-

tam, olvassa el, szeretném a véleményét tudni. Erre nem voltam elkészülve s igazán kíváncsian fogtam hozzá a levélhez.

„Uram! — szólt a levél. Egy szerencsétlen, a a kétségbeesés szélén álló nő fohászodik önhöz. A mióta azt a galád dolgot véghez vittük önnel, nincs sem éjjelem, sem napalom. Bánt, űz a lelkiismeret, mert megmozdult a szívem, s napról-napra jobban érzem, hogy mily engedelmesen szerelmes szolgája tudnék lenni... de előlről kezdem. Nevelőnő voltam, a míg az a gazember, aki az uramnak mondta magát, el nem csábított. Utálom minden porcikámmal, de hatalmában vagyok. Egy senki, egy semmi vagyok, ha rám szögezi azokat az iszonyu szemeket, melyeknek sugaraiból akaratom s lelkem bilincsei fonódnak. Igen hypnotizált s én engedelmes médiuma vagyok, kit minden aljasságra felhasználhat. Pedig ez az ember gonosztevő, egy közönséges zsebtolvaj És én — oh istenem! — a cinkosa. Ő parancsol s nekem engedelmeskednem kell... Szabadítson meg! Ön jó, Önnek van szíve: szabadítson meg, az égre kérem önt! Most Aradon vagyunk. Küldjön oda poste restante „Trilby“ címen négyszáz koronát, hogy megszökhessen, felutazhassam, karjai közé siethessek. Ön pedig elrejtse a szörnyeteg elől. Az „Egyetértés“ apróhirdetése között adjon hirt Trilbynek, mikor küldi a pénzt, mert e nélkül egy lépést sem tehet

az ön szerencsétlen szerelmes Trylbyje.

Vilmos herceg, a német trónörökös legidősebb fia, Németország egykori császára.

— Nos? — kérdezte a báró.

— Ez, uram! — feleltem a bárónak — egy újabb trükk. Ha jól emlékszem, öntől a kereskedelmi bank értesítését, hogy tízezer korona folyósítva van az ön számára, szintén ellopták. Nos most még egy kicsit akarják megkoppasztani.

— Nem hiszem. Ön persze, mint rendőr ember, mindent fekete szemüvegen át néz, s mindenütt gázságot szimatol. Ez a levél azonban oly közvetlenül van írva, hogy nem tudok kétkedni. Hát ha csakugyan egy behálózott, szerencsétlen teremtés vergődéséről van szó? Én elküldöm a pénzt.

— Tegye meg, de nem nélkülem. Akár akarja, akár nem, én most leutazom Aradra s okvetlen tisztába hozom a dolgot, vagy ha velem jön, legalább is megmentem egy újabb blamagétól. Óvatosság a fő.

A bárónak ez ellen nem volt kifogása.

— De újra mondom, tisztelt detektív uram, ez egyszer tévedni fog — erősítette minduntalan.

— Még az sem volna baj. Akkor megcsipjük az ön Trilbyjének Szvengaliját.

Ez már tetszett a bárónak, a ki nyomban feladta a pénzt. Másnap pedig kettesben robogtunk Arad felé. Az apróhirdetési jelzés is megtörtént, s a rákövetkező napon a báróval együtt lesbe állottunk az aradi poste restante fülkéje előtt.

Fél óra be sem telt s már jelentkezett

egy hordár, ki a „Trilby“ levél után kérdezősködött.

A hordár megkapta a levelet, s azzal kifelé indult.

Én és a báró észrevétlenül utána sompolyogtunk. A hordár a szomszéd étterembe fordult be. Mi is besomfordáltunk...

A báró hirtelen megszorította a karomat. — Ott, ott — sugta — a sarokban ül az asszonyka, de... mi ez? a földbirtokos, az ura vele van s milyen vigan nevetgélnek.

A hordár arra már odaért s odaadta a levelet, melyet a férfi vett át. Kibontotta, megnézte a belsejét, megmutatta az asszonykának s erre mindketten jóízűen felkacagtak.

Ránéztem a báróra. Vörös lett mint a pipacs, s alig tudta magát dühében türtöztetni. Tehát megint birkának állt be.

Odaléptem a vidám párhoz s nemsokára nagyon megnyultak az arcok. Egy óra múlva már „Szvengáli és Trilby“ az aradi rendőrség fogházában ültek.

Veszedelmes utazó-zsebtolvajok kerültek velük kézre.

A báró ur pedig megesküdtött, hogy a szép szemeknek és romantikának nem ül fel többé.

Wekerle Sándor magyar miniszterelnök, aki e hó 14-én lett 60 éves.

Köszönöm, hogy én értem is ittál!...

És ő érte is ivott akkor Jókai, azokért, akik meg fognak halni a hazáért...

Most gyűjtöttük össze a szent hamvakat, a melyek neki, a mi Tyrtaeusunknak, olyan drágák voltak. Nem keserü gunyja-e a sorsnak, hogy épen az ő hamvai hiányzanak a szent sírból?

Azért gyűjtjük össze ereklyéit, földi életének néma de mégis olyan beszédes tanuit a Petőfi-ház muzeumába. Ott együtt fogja a kegyeletes látogató találni mindazt, ami rá vonatkozik, amivel életében bibelődött, ami genialis ujjai közt megfordult, elkezdve az egyszerű, rozogó ágytól, a melyben született, egész az utolsó tollig, a melylyel ismeretes végső sorait megírta.

A Petőfi-ház gondolata Bartók Lajos elhunyt kedves barátunk fejében született meg. Ő szorgalmazta legelőbb s hatásos munkája ezeket

Bolgár Ferenc, honvédelemügyi államtitkár.

Gróf Hadik János, belügyi államtitkár.

Tóth János, közoktatásügyi államtitkár.

ÚJ VALÓSÁGOS BELSŐ TITKOS TANÁCSOSOK.

A Petőfi-házról.

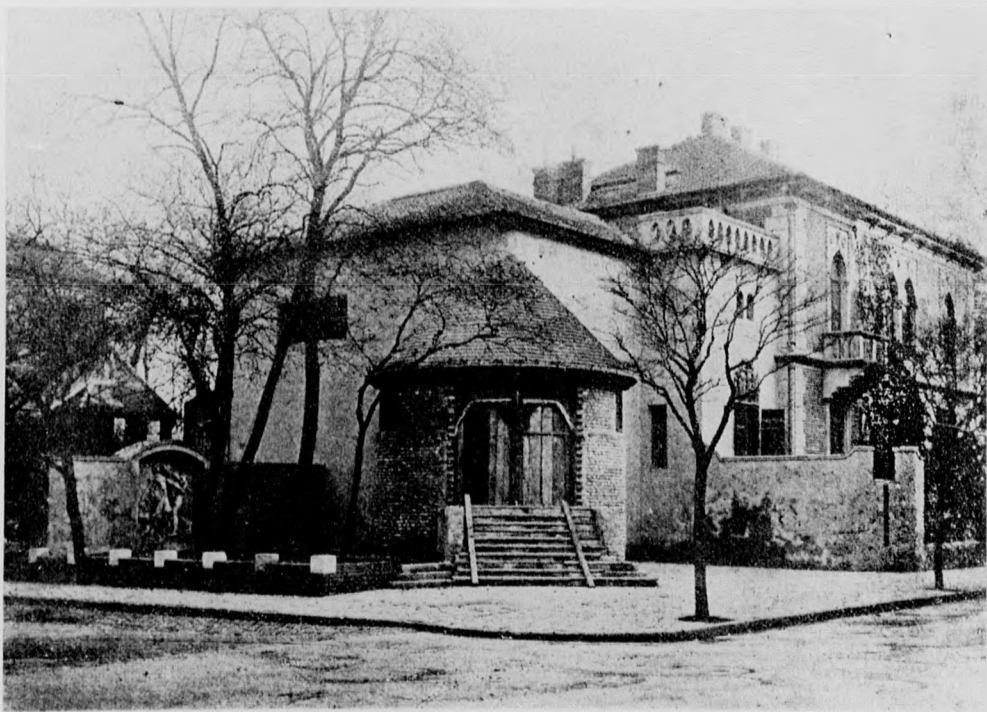
Irta: Váradi Antal.

„Jó Petőfi! Te sem féltetesz,
Hogy a vállad valahogy
A szerencse nagy terhétől
Innen-onnan összerogy...“

éneklé ő maga. Mi megerősíthetjük a profécia teljesülését. Nem rogyott össze szegénynek a válla. Még csak meg sem görnyedt alatta. Akár a kis ujján elvihette volna az egész szerencsét.

Amíhez fogott: balul ütött ki. Nyomorúság, éhezés, nélkülözés, fűtetlen szoba, elhagyatottság, betegség olyan gyakori szerepet játszanak az életében, hogy ifjusága delén valóságos önnepszamba megy, ha ez vagy az *nem* hiányzik.

És most mégis pesti háziur lett Petőfi. Háza van az Epreskert-utcában, mely valaha kifűnő festő műterme volt s mely házában az ő lelkének barátja lakott, Jókai Mór, akivel összeharagudott bár, s utoljára budavári a banketten találkozott, mikor azokért emelt Jókai poharat, akik *ezután* fognak meghalni a hazáért... ekkor összekocantották a poharukat, ez volt az utolsó érintkezés közöttük Petőfi csak ennyit mondott bucsuzóra Jókainak:

A Petőfi-ház a Bajza- és Lendvai-utca sarkán.

I. Ferencz József, születés napját 1908 aug. 18-án a cs. és kir. jeruzsálemi konzulátusnál ünneplő vendégek. — Az „Egyetértés“ egyik előfizetője küldte s készítette e felvételt.

meg ezeket hozott össze e célra. Herceg Ferenc elnöklése alatt Endrődy, Ferenczy, Kéry s mi többiek buzgólkodunk azon, hogy a még hiányzót előteremtsük s kormány, főváros, vidék és az egész társadalom segítségünkre jön. Nem eredménytelenül.

A Petőfi háza már teljesen pompában áll. A muzeum most van rendezés alatt. Mindenünnen özönlük a sok becses adomány, előkerülnek az évtizedek óta féltékeny gonddal őrzött ereklyék, egy száraz virág a Petőfi kezéből, egy táncrend, egy szalag, egy kézirat, egy fegyver, egy írótoll, s ennél még sokkal sokkal becsesebbek, legutobb a Petőfi és neje: Szendrey Julia jegygyűrűje, melybe egybekelésük dátuma s a két betű: J. S. — Julia, Sándor vannak belevésve.

Nemsokára aztán, ha teljes lesz a Petőfi-ereklyék összeszedhető tömege, egybegyűjtjük a Jókai emléket őrző apróságokat is. Lesz a Petőfi-háznak Jókai szobája is. Abba meg a bűvös meséjű romancier hagyatékát fogjuk lehetőleg összegyűjteni. Levelei maguk kitesznek egy kis literatúrát. Kazinczy óta egy írónk sem irt több és kedvesebb levelet.

Egyelőre azonban még a Petőfi-muzeum rendezésénél tartunk. Lesz hová zarándokoljon

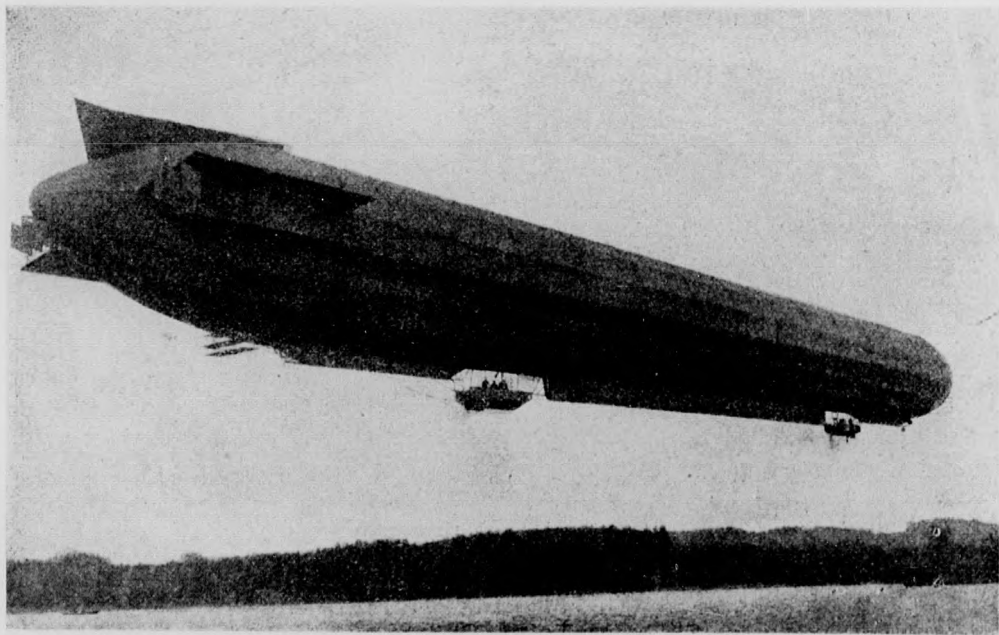
az ifjuság, s a vidékről felránduló tisztelők nagy serege. Milyen szép, milyen fölemelő lesz az, mikor a Petőfi-ünnepeken oda zarándokolunk s megindult szívvel nézegetjük azt, ami az ő porló kezén megfordult.

Mert minden egyes atomján e tárgyaknak ott lebeg a profécia, a mely beteljesült:

„Anyám! az álmok nem hazudnak...
Dicső neve költő-fiadnak
..... Örökkön él...“

Zeppelin új léghajója.

A gazdag és hatalmas német nép csakhamar helyre hozta azt, amit az elemek elrontottak, amikor porrá zúzták Zeppelin első léghajóját. Rövid pár hónap alatt milliók gyűltek össze, mert a német nép gazdagja, szegénye egyaránt adott készséggel, lelkesedéssel. Zeppelin buzgóssága sem maradt el a német nép neve mögött: a rendelkezésére álló tőkével nyomban hozzáfogott az új léghajó megkonstruálásához és egy-kettőre elkészült munkájával. Az új léghajó, amelynek képét bemutatjuk, nagyjából mása a réginek, de van rajta egy pár apró és előnyös változás is. A próba-utak kitünően sikerültek és az ősz tábornokot a német trónörökös megtisztelte azzal, hogy rábizta életét és főlzállt vele. A főlzállás után a császár fogadta Zeppelint és meghívta reggelire.

Zeppelin gróf új kormányozható léghajója próba uton.

Szalay Péter.

Hosszas betegeskedés után meghalt Szalay Péter, államtitkár és a posták, távirók és telefonok elnökgazgatója. Szalay Péter 1846 október 6-án született Budán. Atyja Szalay István, akkoriban József nádor meghítt titkára, fényes hivatalnok pályát futott be, nagybátyja, Szalay László a nagynevű történész és publicista. Tanulmányait a budapesti egyetemen végezte és 1867-ben megszerezte az ügyvédi oklevelet. Még ugyanez évben Gorove kinevezte miniszteri segédfogalmazóvá a postaszakosztályba, később postatiszti szakvizsgát is tett. 1872-ben gyakorlati szolgálattételre kiküldette magát egy évre a zágrábi postaigazgatóságához, mely alkalommal többi közt Fiume és Trieszt tengeri és szárazföldi postaszolgálatát is tanulmányozta. A postaszakosztályban időközben miniszteri fogalmazó, majd titkár és osztálytanácsos lett. 1877-ben megbízta a közúti szakosztály egyik ügyosztályának vezetésével, ahol kivált a hadászati utak és hidak ügyeivel foglalkozott és ahol 1894-ben miniszteri tanácsosi címet kapott. 1895-ben a posta-és távirószakosztályllyal átvette a magyar posta-, táviró- és telefonügyek vezetését. Itt ellentétben az addig uralkodó ridegséggel, mely 1895 tavaszán a budapesti postaszolgák sztrájkjára vezetett, a személyzettel szemben humánusabb elbánást hozott meg. Sikeres működésének elismerésül 1896 májusában kinevezték az újonnan szervezett posta-, táviró- és telefon-vezérgazgatóság élére elnökgazgatóvá. E minőségében nemsokára fontos szerepe jutott az 1896 nyarán Budapesten üléselő nemzetközi távirói értekezlet elnöki tisztjében, melynek oly sikerrel felelt meg, hogy a király a Ferenc József-rend középkeresztjével tüntette ki. Ez értekezletnek és kivált Szalay tapintatának

Szalay Péter államtitkár, a magyar kir. posta-, táviró- és telefon elnökgazgatója, aki a napokban elhunyt.

külső eredményei a budapest—berlini telefonvezeték, a melyet a közforgalomnak 1907 szeptember 1-én adtak át és a legközelebb létesülő budapest—londoni s budapest—párisi közvetlen távirói összeköttetést. Alatta létesült a fiume—abbaziai és sok egyéb telefonösszeköttetés is. Jelentékeny része volt a budapesti telefonhálózat végleges államosítása és rendezése, nemkülönben több belszolgálati reform körül. Az 1897 május 5-én megnyitott washingtoni nemzetközi postakongresszuson ő képviselte hazánkat.

A bűnhődés nem marad el.

Írta: Selma Lanquerlőfi

Az igen széles völgy egyik oldalán hosszú, csipkézett sziklasor, míg a másikon egyenletes magasságu, erdővel borított hegység emelkedett. Lent a völgyben, a pusztasíkság közepén, templom állt. Egy vasárnap délután, midőn a lemenő nap tűzvörös színben ragyogott a sziklahegy mögött, a falu lakói, kik az egész napot át-aludták, most nyújtózkodva kijöttek házaikból és figyelmesen hallgatóztak, vajjon a négy világtáj egyikéről, nem hoz-e a szél feljűk tánczenét? Akinek egyetlen hegedűhangot felfogni sikerült, az elindult a keskeny, behavazott gyaloguton, látszólag véletlenül, de valójában biztos célul tűzve ki a mulatóhelyet.

Igy jött be egyik csoport a másik után Arild, az erdőszéli szénégető kunyhójába. Senki

sem kérdezte az érkező nevét. Az új vendég néhány percig az ajtóban állt, hogy szemeit hozzászoktassa a nagy füstökhöz, mely a kandallóból tödült és addig gőzölgött a szobában, míg utját a tető nyílásán keresztül meg nem találta. Azután az új jövevény is a mulatók közé vegyült. A mulatság olyan tüzzel folyt, hogy már a szalmát is feltaposták a padlóról. Hiszen Arild maga hegedült, tehát a tánc ép oly jól ment a zárt helyiségben, mint ment volna az erdő tisztán, egy meleg, nyári éjjelen.

Arild feleségét Torának hívták. Ha Arild táncra biztatta vendégeit, ő mindig félre húzódott egy sarokba, mert félt az emberektől. Majdnem egész életét az erdőben töltötte, nyája mellett és abban a hírben állt, hogy többet lát, mint más. Szokása ellenére ezen az estén nagyon jókedvű volt. El sem bujt, hanem oda ült a kandaló elé, melyben a tűz vígan pattogott. Széles, kővér arca sápadt volt, de kristálytisza szemei vígan forogtak és beszédét élénk kézmozdulatokkal kísérte. A táncolók sorából mindenki üdvözlésére sietett és ha valakinek megfoghatta kezét, azt nem eresztette el addig, míg el nem mondta, hogy ma reggel mi történt vele? Máskor az emberek csak nehezen fojthatták el nevetésüket, ha Tora látomásairól és álmairól beszélt. Ma azonban ez nem történt meg, mert meggyőződtek, hogy az ő prófétai képessége is ér valamit.

Midőn ma virradatkor ismét elaludt, — mesélte — arról álmodott, hogy fent, a sűrű erdőben három kecskéje eltévedt. Oly siralmasan hallotta őket mekegni, hogy felébredt. Eleinte nem tulajdonított fontosságot az álomnak, de később nyugtalanság fogta el. Tehát felkelt, magára vette szőrruháját, kiértét vállára akasztotta és az erdőbe felballagott. Az álom hatása alatt letért az útról és majdnem utat tévesztett a sűrűségben. Midőn ezt elmesélte, mosolygott. Vajjon tudták-e a többiek, hogy mit jelent az, ha az ember sűrű erdőben az útról letér? Az feneketlen falait, mely a legnagyobb hidegben sem fagy be; hozótot, mely keresztül-kasul benővi a fák között levő ürességeket; hófúvásokat, kiálló gyökereket, szurós töviseket és kidőlt fáriásokat jelent, mert ott odafent, az erdő így néz ki.

— Fent három vadkecskébakra találtam, — mondta. — Jöjjetek és nézzétek meg őket!

Ezzel elvezette a vendégeket és bevilágított a szomszéd szobába, hol három ember feküdt. Ruha helyett mindhárom csak rongyokat viseltek és testük olyan sovány volt, hogy kiálló csontjuk arcukra árnyékot vetett. Ugy aludtak, hogy álmukat sem a tánc, sem Tora bejövetele nem zavarta meg.

— Ez az én három kecskébacom, kiket az erdőben találtam! — mondta. — A három szegénylegény eltévedt és már nyolc nap óta baramog az erdőben. Ha nem mentem volna fel, most már halottak lennének. Ezéss nap főztem számukra és most alszanak. Nézzétek milyen mély álmuk van!

— Isten kegyelme volt, hogy megmenthetted őket! — mondták a vendégek.

— A jó Isten nem engedte, hogy folytonosan gúny tárgy legyek! — válaszolt Tora.

Bülow, német birodalmi kancellár reggelként kilovagol a berlini Thiergartenbe.

Azonban, midőn este már mindenki nyugalomra akart térni, a nagy örömmel hirtelen vége szakadt. Valaki erőszakkal felrántotta az ajtót. Egy magas alak jelent meg a szobában, ki keresztültörte magát a táncolók tömegén, majd a szoba közepére állt és kezét felemelte.

Az újonnan érkezett Ane atya volt, a falu plébánosa, ki azért jött, hogy vasárnap estéjén eltiltsa a táncot. E napon üres falaknak tartott beszédét a templomban, tehát azt hitte, hogy pestis, vagy háború pusztította el összes híveit. Ehelyett azonban vígádként találta őket. A plébános bünbánatot követelt, egyházi büntetést hirdetett és azt kívánta, hogy most, midőn megtalálta őket, hallgassák meg a prédikációját. És beszélt nekik a menyországról és a pokorról és úgy elrontotta az egész örömlüket, miszerint már azt hitték, hogy lábaikat soha többé nem emelhetik táncra.

— Most pedig táncoljatok tovább, ha még kedvetek van! — mondta a plébános. — Most már tudjátok, hogy a tánc hová vezet!

Néhányan félénken osontak el, mások igyekeztek bátran megállni helyükön és voltak olyanok is, kik zokogásban törtek ki. Egy kis lány, ki az imént még a legvadabbul táncolt, térdre esett és megcsókolta a plébános kezét.

Senki sem mert ellenkezni. Csupán Tora, aki máskor mindig félt, most bátran lépett elő, mint aki biztos dolga felől.

— Plébános ur — mondta itt évek óta minden vasárnap este tánczolunk, de azért háza mindég az Isten háza volt. Hallgasd csak meg, hogy ma is miként küldte reám áldását!

— Hallgas, te nyeltes asszony! — rivalt reá a plébános. — A rajtad levő áldás az ördögé!

Ma este azokhoz beszéltem, kik meg akarnak térni és javulni! A te számadásodat majd más-kor intézzük el!

A plébános ezzel távozott, szomorú arcokat hagyva maga után. Arild még egyszer kezebe vette a hegedűt, de mindárt le is tette, mert a táncolók nagyobb része hazament.

Tora ismét a kandalóhoz ült. Új hasábokat tett a tüzre és ép oly vígnak látszott, mint előbb. Néhányan, kik látták, hogy bátorságát nem vesztette el, hozzá mentek és beszélni próbáltak a plébános ellen.

— Luther tanai vaddá és örüllté tették a plébánost! — szölt az egyik paraszt. — Azelőtt, mikor még a pápa híve volt, tánczolhattunk még a plébánia udvarában is!

— Te Tora, ő nem olyan jó, mint amilyenek tetteti magát! — jegyezte meg a másik.

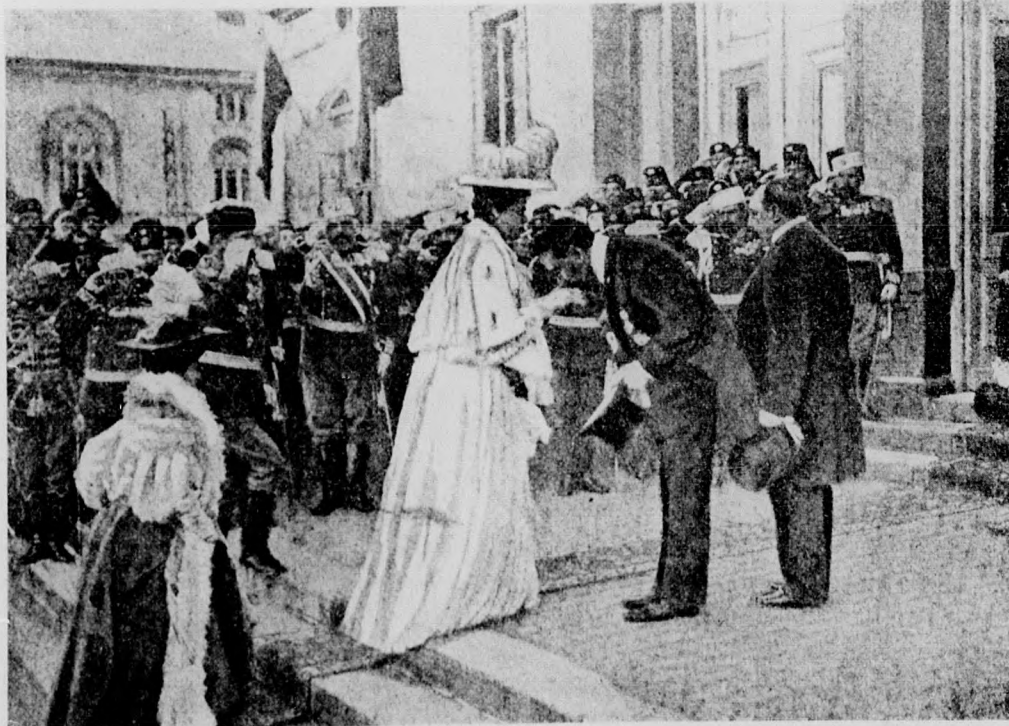
És miután sokan kérték, hogy mondjon ő is véleményt, így kezdett beszélni:

— Ane ur, a plébános, igen szegény ember volt. Azonban bátyja, egy földművelő paraszt nagyon meggazdagodott. Midőn meghalt, Ane ur az ő házába költözött, mert ez közelebb állt a templomhoz, mint a sajátja. És amiatt elrendezte magát, kutatni kezdett. Bátyja pénzét kereste, de hasztalanul, nem találta meg. A földet felásatta és kikutatta a pince és konyha falait, de a kincs csak nem került elő. Végre a nagy keresésbe még meg is betegedett.

És az egész környéken kinevették, amikor bánatát nem tudta eltitkolni.

Ekkor jött anyám, ki csak egy szegény, koldusasszony volt és házról-házra járt, hogy a plébánián éjjel szállást kérjen.

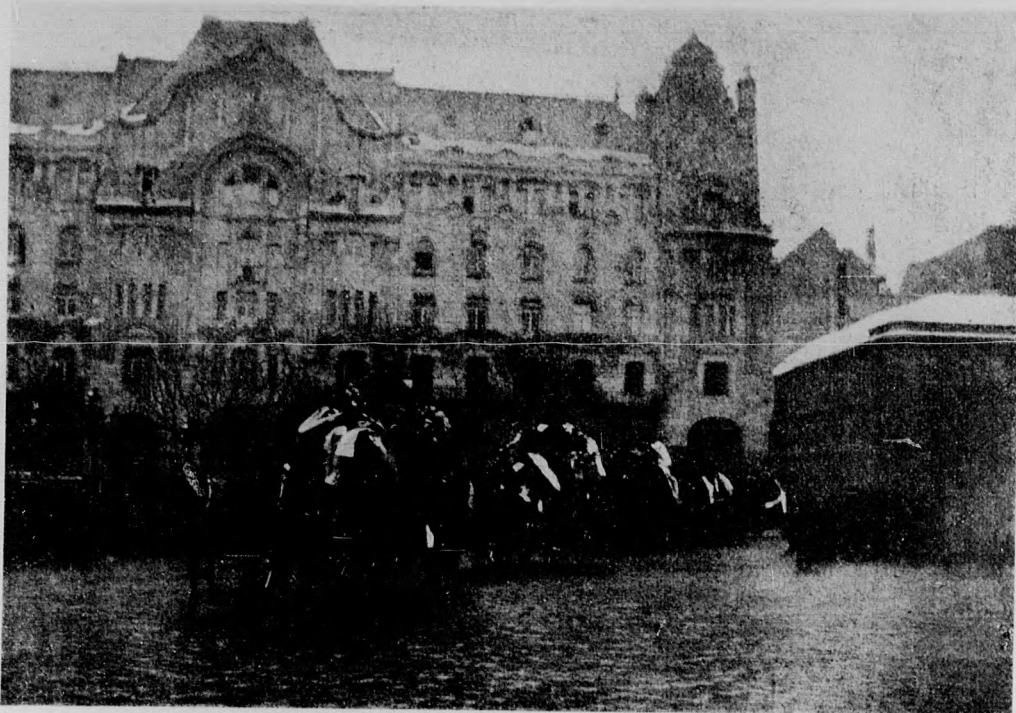
— Csak akkor kapsz, ha meg tudod mondani, hogy bátyám hova rejtette a pénzt! — kiáltott rá Ane ur.

Malinow bolgár miniszterelnök a szófiai szobranje előtt üdvözli Leonora királynőt.

Lovag dr. Bienert Rikárd, az eddigi osztrák belügyminiszter, akit az uralkodó az új osztrák kabinet megalakításával bizott meg.

Szalay Péter, államtitkár, a magyar királyi posta-, távirda- és telefon elnökgazgatójának temetése.

Victorien Sardou, a napokban elhunyt francia drámaíró.

— Ha én azt tudnám, — felelt anyám — nem kellene koldulva vándorolnom!...

Erre a plébános azzal válaszolt, hogy amit mondott, azon semmit sem változtat. Ha tehát nem tudja megmondani, hogy hol rejtőzik a pénz, menjen Isten hírével!

— És ha megtalálom, halálomig itt maradhatok? — kérdezte anyám.

— Jól van, hát legyen — válaszolt Ane ur.

Anyám kissé megijedt a nagy feladattól, melyet magára vállalt. De azért vászondarabokat kért, melyekkel becsavarta magát, amint a holttesteket szokás. Azután kiment a temetőbe és ruháját beszórta a sírhantok porával. Végre kinyitotta a templom ajtaját és a plébános segítségével, a padlásra mászott.

Az idő éjféli felé járt. A templomban egyszerre világosság gyűlt, mire egy sír megnyílt s abból egy halott lépett ki. Magas, tenyeres-talpas ember volt. Néhányszor körülljárt a templomban s végre meglátta anyámat is.

— Halott vagy? — kérdezte.

Anyám nem mert válaszolni. De midőn úgy látta, mintha fel akart volna hozzá mászni, rekedt hangon így felelt:

— Igen, halott vagyok!

Erre azután nem bántotta őt.

A halott — a plébános bátyja volt — ismét sírjába szállt és onnan csakhamar egy tele fazék arannyal és ezüsttel tért vissza. Anyám beszélt később, hogy amint az ember fürdés közben a vízzel szokott pocsakolni, úgy játszott ő a temetőben kincsessel. Mikor végre kifáradt, pénzt visszaöntötte a sírba, majd koporsójába feküdt és a sírjától bezárult.

Anyám reggelig a templom padlásán maradt. Ekkor a plébános megjelent, hogy megnézze vajjon él-e még? Midőn jókedvűen találta, meghívta magához reggelire. De ő nem fogadta el, azt adva okul, hogy öreg napjaira előbb meg akarja szerezni biztos otthonát. Aztán arra kérte Ane atyát, hogy szerezzen munkásokat. Ezek felbontották a sírt és kiemelték a koporsót, de semmi különösét sem találtak. Azonban midőn anyám biztatására még mélyebben feltúrták a sírt, végre meglelték az elrejtett kincsét.

— Most már adj ennem! — mondta a plébánosnak. — Hasznos munkát végeztem számodra!

A plébános egy hétig magánál tartotta a szegény asszonyt, de azután kiutasította házából.

Midőn anyám ismét az utcán találta magát, elátkozta a plébánost:

— Tegyen boldogtalanná az a pénz, melyet számodra felkutattam!

Ane ur azonban ezt fel sem vette és csak annyit mondott, hogy egy koldusasszony szavára mit sem ad.

— A bűnhődés sohasem marad el! — mondta anyám. Ez volt megszokott szavajárása.

Midőn elhangzottak ezek az utolsó szavak, a vándorlók felől olyan zaj hallatszott, mintha valaki közülök a falat kaparta volna.

— Ki köszörül kést az én házamnál? — kérdezte Tora és kezében égő gyertyával, a szomszéd szoba felé sietett.

Ott mind a három vándorló úgy aludt, mint előbb. Azonban amint visszatért, ismét hallat-

zott a nesz. Most már világosan ki lehetett venni, hogy valaki köszörült.

— Ez rossz jel — mondta Tora. — Isten legyen hozzánk irgalmas és ne engedje meg, hogy bennünke baj érjen, amiért rosszat beszélünk Ane atyáról!

Másnap reggel a plébánost halva találták. Később rájöttek, hogy azok a vándorlók gyilkolták meg, akik fáradtságukat Arild házában pihenték ki. Hallották, amint Tora a sok pénzről beszélt és rögtön megérlődött bennük a gondolat, hogy a plébánost megölik. Ők élesítették a késeket is.

Ettől a naptól fogva, mint szállóigét az egész környéken mondogatták az öreg koldusasszony szavait:

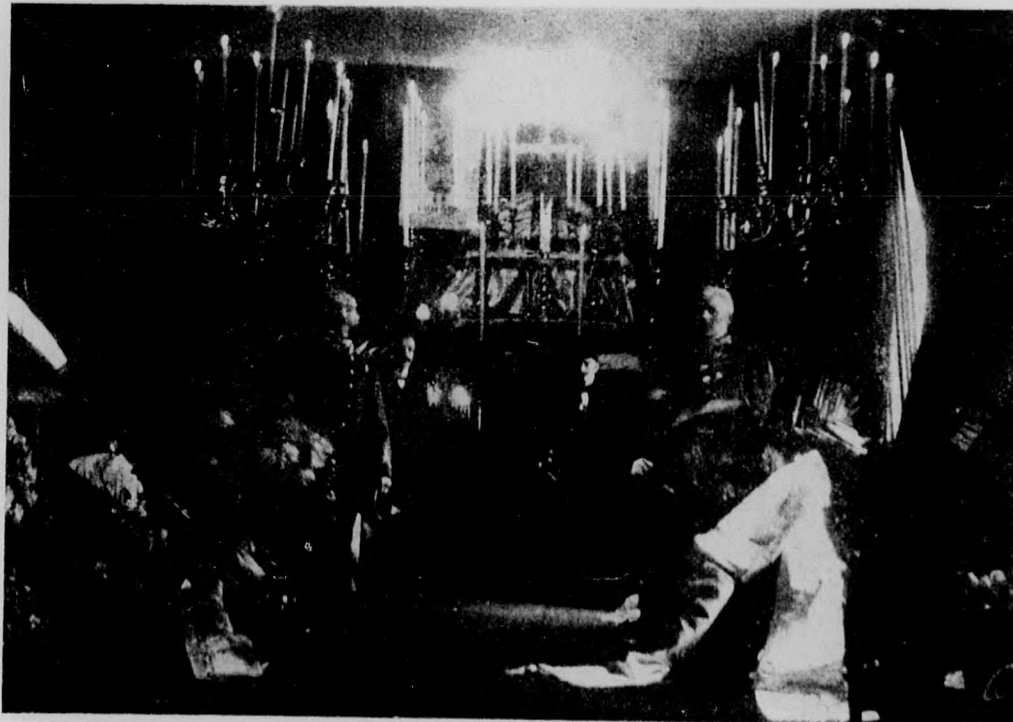
— A bűnhődés sohasem marad el!

Sardou.

A francia irodalmi világnak gyásza van: meghalt Victorien Sardou.

Victorien Sardou 1831 szeptember 7-én született Párisban. Kezdetben orvosi pályára készült, majd történelemmel és irodalommal kezdett foglalkozni. Ám a színpad kedveltől fogva vonzotta hajlamait és fantáziáját s csakhamar ki is lépett első színírói próbálkozásával a közönség elé. Huszonhárom éves korában, 1854-ben adták elő „La taverne des étudiants” című darabját az „Odeon”-ban, amely teljesen megbukott. Nemsokára ezután feleségül vette Brécourt színésznőt s

házassága révén közeli ismeretségbe került Dejazet-val, a híres színésznővel, aki fölismerte talentumát és „Monsieur Garat” s „Les prés Saint-Gervais” címmel két parádés szerepet íratott vele magának. Ezek a darabok 1860-ban kerültek bemutatásra és tariósan műsoron maradtak. Egy évvel később már a „Gymnase” disztigvált közönsége előtt aratott nagy tetszést „Les pattes de mouche” című vígjátékával, amely nálunk „Az utolsó levél” cím alatt ismeretes. Ekkor aratta első komoly sikerét és ezidőtől csaknem minden évben írt új darabot, néha kettőt is. Sorra következtek „Piccolino” „Nos intimes”, „Les Ganaches” (1861), „Les diables noirs” (1863), a „Don Quichotte” című darabjai s a „Les pommes du voisin” című bohózat (1864), majd 1865-ben a „Les vieux garçons” és a „La famille Benoiton”, amely élesen gúnyolja ki a második császárság erkölceit. A „Nos bons vil-lageois” a falusi élet álörömeit gúnyolja, a „Séraphine” (1868) az álszenteket női viszi színpadra. Ugyanebből az időből való a „Maison meuve” című darabja is. 1870-ben került színre a „Fernande” s két évre rá a „Rabagas”, amely aféle drámai pampilet volt. Ennek hőseitől különböző politikai pártokhoz tartozó parvenütiket választott modelül s előadása a „Vaudeville”-ben formális tüntetésekre adott alkalmat. A „Samu bácsi” egy délamerikai család jellemrajzát adta, a „Les Merveilleuses” (1873) pedig a direktorium idejéből való erkölcsrajzot. Ezután következtek a „Féroul” (1875), a „Dóra” (1877), a „Les bourgeois de

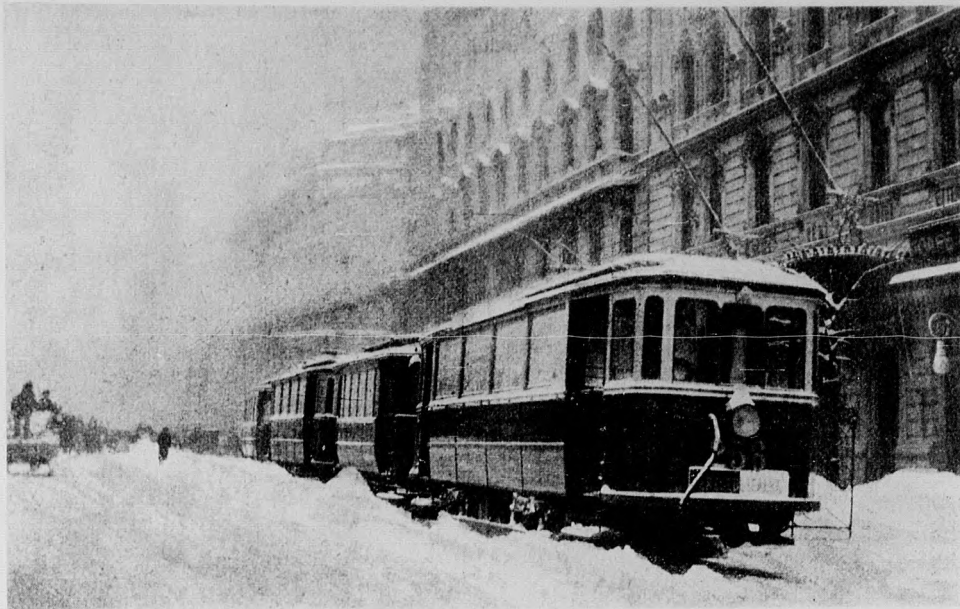

Szalay Péter, államtitkár, a magyar kir. posta, távirda- és telefon elnökgazgatója ravatalon.

Pont-Arcis" (1878) s végül a „Danel Rochat“, a melyben a szabad szellemet és a hitbuzgóságot állította egymással szembe. Legnagyobb sikerű darabjai csak ezután kerültek sorra: „Divorcons“ (Váljunk el), amely 1884-ben került bemutatásra, az „Odette“ (1882), a „Fedóra“ (1883), majd a „Theodora“ (1884). 1886-ban került színre a „Le Crocodile“ című látványos darabja s rá egy évre a „Tosca“ a melynek címszerepét Sarah Bernhardt számára írta. „A haza“, az „Agglegények“, a „Georgette“, „Ghismonda“, „Marcelle“, a „Szókimondó asszonyság“ stb. mind egy-egy nevezetes állomása Sardou színműírói pályájának. Írt azonfelül opereteket is; amelyekhez Offenbach és mások írtak zenét és írt számpis novellát is. A francia akadémianak 1878 óta volt tagja.

Havazik.

Hétfő reggelre átmenet nélkül hirtelen ránk szakadt a tél. A vasárnapi mulatozásból hazatérő emberek csodálkozva tapasztalták, hogy nagy pelyhekben kezd hullani a hó és csakhamar fehér lepel borul a városra. Sűrűn, szakadatlanul, zajtalanul hullott a hó s mire hétfő reggel a főváros lakossága kipillantott az utcára, fehér volt minden, amíg a szem ellátott. Hajnalban bosszus házmesterek bujtak elő és káromkodva kezelték a nagy seprőket. A kocsí uson elbuktak a tejes kocsik elé fogott lovak és az első villamosok elakadtak a fagyos síneken. A villamos társaságok neki szabadtították a nagy hóékeket, hóseprőket és lázasan tisztogatták az utcát, hogy a forgalom fönn ne akadjon. A hóba ragadt villamosokról sikerült néhány kedves felvételt készítenünk, amelyet itt közlünk.

Az első hó. — Megrekedtünk!

neki, mikor egy váratlan, ostoba esemény hirtelen kiábrándította s egy csapással véget vetett az idillnek . . .

Kimélt léptekkel, mély gondolatokba merülve tartott az utca felé, melyben Heléne lakott s szinte megtökönt, mikor hirtelen a jól ismert ház előtt termett.

Életében először érzett bizonyos feszélyezettséget és féltékenységet, mikor megnyomta a villamos csengő gombját.

Megesőkölte a fiatal asszony kezét s kedvetlenül látta, hogy annak arcvonásai épen nem árul-

már nagyon vágyakoztam ön után. Miért nem jött hozzám nyolc nap óta?

A férfi gyorsan kész volt a jól ismert kifogásokkal: nagy elfoglaltság, migraine, főtájás, újfájás, fogfájás . . . Heléne csöppet sem titkolta, hogy egy szót sem hisz az egészből.

— Ne fárasztza magát, édes barátom. Akarja, hogy megmondjam, miért? Nos, kertelés nélkül rátérek . . . Ön azóta maradt el, mikor egyszer, elég bolondul, önhöz futottam azért az ötven aranyért, melyre rögtönösen szükségem volt. Vallja meg őszintén, ön azóta kalandornőnek tart . . .

— Heléne, Heléne! — szólt a férfi. — Nem szép öntől, hogy engem oly rossznak tart.

Az asszony csábos mosolyal feléje hajolt. — Igaza van! Magam sem hittem ezt egy percig sem! Bár elmaradása feljogosított volna.

A férfi hosszan nézte a szép nőt s lelkében mindjobban megérlelődött a bizonyosság, hogy szíve mélyéből szereti ezt az asszonyt s hogy nélküle nem tudna élni.

— Heléne! — szólt — Nézze, én szeretem önt. En tudnám egy egyszerű módját annak, hogy ezt az üzleti ügyet rendezzük. Legyen a feleségem!

A szobában az alkony szürkülete derengett s a férfi kezében tartotta az asszony parányi kezét.

— Nem — suttogta halkán az asszony. — Tehát Isten önnel, Heléne!

Az utcán elhatározta, hogy nagy utazást fog tenni, hogy elfeledje Helénét.

Hazahajtatott hogy azonnal csomagoltasson. Mikor belépett szobájába, egy karösszékben várakozva ott találta Helénét.

— Hogyan? Ön itt? — kérdezte örvendő meglepetéssel.

Heléne fölemelkedett és egy csomó kék bankjegyet tartott eléje.

— Kedves barátom, én önt távozni engedtem egyetlen búcsúszó nélkül . . . Ez igazán nem volt szép tőlem . . . De jóvá akarom tenni . . . Eszembe jutott az ötven arany, mely boldogtalanságunk oka volt . . .

— Visszahoztam önnek.

Az első hó. — Tisztogatják a villamos uttestet.

Az adósság.

Robert Darquillieres háromszor is elolvasta a táviratot, melyben Auriane asszony fölkérte, hogy azonnal látogassa meg. Egy kissé habozott, azután a látogatás mellett döntött.

Ép az az idő volt, midőn rendes napi sétáját végezni szokta. Fölemelkedett s a tükör előtt lelkiismeretes szemlének vetette alá becses személységét; megigazította nyakkendőjét, rendbehozta szakállát és hajzatát s miután szórakozottan felelt inasának, aki parancsait várta, elhagyta szobáját.

Robert Darquillieres rokonszenves és szeretetreméltó férfi volt, az izlés, a nagyvilág embere, aki a szerelemnek csak kellemes oldalát és mosolyát ismerte. Valódi epicureus volt, aki e tekintetben máról holnapra élt, egy böles, kinek a boldogsághoz mi sem hiányzott — még a bizalmatlanság sem a saját bölcsességével szemben.

Ez volt a felfogása a szerelemtől mindaddig, míg a sors szeszélye véletlenül össze nem hozta Heléne Auriane asszonnyal. Ez a szép, fiatal és szellemes nő, mély hatással volt a könnyűvérű világfira s nem közönséges érzelmeket ébresztett ennek szívében. Szerencsétlen házasság után korán özvegységre jutván, szívesebben volt a férfiak, mint a nők társaságában s épen nem titkolta, hogy a rossz nyelvek fecsegésével semmit sem törődik.

Robert Darquillieres napról-napra szerelmesebb lett a szép asszonyba s boldogan udvarolt

nak e valami nagy örömet jöttén. Az asszony kissé ügyetlenül mosolygott, majd homlokán a hafiúrtjeit igazgatta, mintna szavakat keresne, melyekkel barátját fogadhatná.

— Kedves barátom — szólt végre — igazán

Az első hó. — A villamos végállomáson.

A REICHSTADTI HERCEG EMLÉKIRATAI.

REGÉNY.

20

Julius 26-án a rendeletek megjelentek a „Moniteur“ ben. Ebben az időben Páris még teljesen nyugodt volt, csak a Palais Royalban ugrott föl néhány fiatalember és a néphez szólott. Másnap a polgárság arra törekedett, hogy a népet megmozgassa. Ujságírók szaladgáltak a nép közt, előkelő emberek padokra ugráltak és lázadást szítottak a nép közt. Botokkal fölfegyverzett diákok bejárták az utcákat és éltették a forradalmat.

Az összes lapok közül a „Temps“ foglalt állást a leghatározottabban a rendeletek ellen s éppen ezért az első támadás őt érte. Dél felé lovas csendőrség állt föl a Richelieu-utcában az előtt a ház előtt, amelyben a szerkesztő és a kiadó lakása volt. A lap kiadója a szerkesztőség és a nyomda munkásait az udvarában gyűjtötte össze és így várta a rendőrtisztet, aki jött, hogy lefoglalja a gépeket. Amikor a rendőrtisztviselő az udvarba lépett, az összegyűltek ezzel fordultak hozzá:

rancsnok abba a kellemetlen helyzetbe került, hogy vagy vérbe fojtja a fölkelést, vagy határozottan átpártol a fölkelőkhez. Párisban kihirdették az ostromállapotot. Az utcákat előzönlötta a katonaság, az utakon ágyuk gördültek végig s az egész vonalon kitört a polgárháború.

Azoknak a száma, akik fegyverrel küzdöttek az utcán, tulajdonképpen csekély volt, mégis közvetve óriási embertömeg vett részt a mozgalomban. Láthatatlan fegyverek ontották a golyót, a járdáról fölszagattott kövek hullottak az emberekre és titokban kinyíllottak az összes kapuk, hogy befogadják a sebesülteket és a veszély elől menekülőket. A fegyveres fölkelés csakhamar elharapózott az egész városban. Mint minden testvérharcban, polgártárs polgártárs ellen küzdött. A város lakóit megrészegítette a puskatüz, a dobpergés és a harcizaj.

A tudós Arago a parancsnokló tábornokhoz sietett és kérte, hogy fordítsa el Páristól a fenyegető veszélyt.

utazott, hogy a királynak jelentést tegyen a helyzet tarthatatlanságáról. Mielőtt azonban jelentést tehetett volna, egy udvaronc ellenkező jelentéssel megelőzte.

— A párisiak nyakig vannak az anarchiában — mondta fagyosan X. Károly — az anarchia fogja őket lábaimhoz visszavezetni.

Mialatt ezek a szavak elhangzottak, a raguzai herceg harcrakészen állt az utolsó döntő összecsapásra. Egy csapat lázadó a Louvre felé nyomult előre, de a csapatot a svájciak sortíze fogadta. Amikor ezt a hercegnek jelentették, parancsot adott, hogy a csapatok vonuljanak a Tuillériákhoz s helyükbe vonuljon két zászlóalj svájci. A herceg parancsait Salis urral közölte, a Louvre parancsnokával, aki azonban zavarában félreértette a parancsot és elvonultatta a katonaságot, mielőtt másik zászlóalj vonult volna az udvarra. Amikor a nép konstalálta, hogy a tüzelés szünetel és az ut szabad, hirtelen áttört a rácsos kapun, az ablakokhoz

Az annektált tartományokból. — Szerajevo községtanácsa és számos muzulmán, mint küldöttség Bécsben és Budapesten járt, hogy az uralkodónak hódolatát kifejezze. Képünk a deputációt az osztrák városháza lépcsőjén örökíti meg.

— Ön a rendeletek nevében jön. Mi azonban a törvények nevében szólítjuk föl, hogy ne alkalmazzon erőszakot a sajtó ellenében.

A kiküldött rendőrbiztos lakatost hozat, ez elé azonban a redakció törvénykönyvet tart és arra hivatkozik, hogy az erőszakos betörést a törvény bünteti. A szerkesztőség nyomban tanukat toboroz, mire a lakatos a tömeg tetszésnyilvánítása közben visszavonul. Másik lakatost hívtak, ez azonban szintén nem boldogul, mert elveszik tőle a szerszámot. Ekkor egy harmadik lakatost hívatnak, de a tömeg percről-percre nő és ott gyülekezik a nyitott ajtó előtt.

Ezalatt a nép porba gázolja a királyság jelképeit és összetöri az udvari szállítók cégtábláit. Ebben az időben Páris külvárosainak lakossága már lázadózott és előrenyomult Páris szíve felé.

Julius 28-án a raguzai herceget az első divízió parancsnokává nevezték ki és a pa-

— Ne javasoljon nekem olyasmit, ami engem megbecstelenít! — kiáltotta Marmout.

— Ellenkezőleg, becsületes javaslattal lépek Ön elé. Nem azt kívánom, hogy a király ellen harcoljon, de tegye le a parancsnokságot és menjen haladéktalanul Saint-Cludba.

— Hogyan én elhagyjam azt a helyet, amelyre a király bizalma helyezett? Én, mint a király katonája megkergettessem magamat lázadó polgárok által? Európában azt mondják, hogy katonáink kövel dobálózó polgárok elől meghátráltak? Lehetetlen!

Amikor Arago ismételte aggodalmait, a raguzai herceg így szólt:

— Majd meglátom . . . Ma este . . .

— Hova gondol? Ma este már mindennek vége lesz. Családok ezrei gyászba borulnak és bárhogy végződik is ténykedese, az ön sorsa rettenetes lesz. Ha legyőzik Önt, bukása bizonyos, ha győz, ezt soh'se bocsátják meg Önnek. Aznap este Vincent generális Saint-Cludba

sietett és lelövöldözött a svájciakra. Ezek a különben bátor férfiak megijedtek a tüztől és elmenekültek a helyszínéről. Amikor elérték a Tuillériákat, félelmük átragadt az ott föllállított katonaságra s onnan átszármazott az ijedelem a XV. Lajos-téren föllállított seregekre. Néhány perccel később tökéletes volt a zavar és a katonák menekültek s mögöttük a nép rohant a Louvre-től az elyséi mezőkhöz jóval túl. A Louvre-t elfoglalták, X. Károly ügye elveszett.

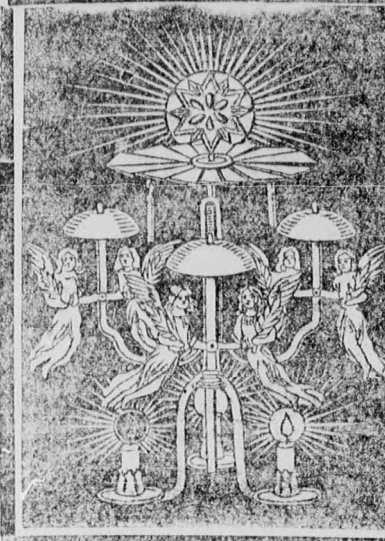
Amikor Taillierand látta, hogy szolgálja egy ablakát kitarja, aggódva kiáltott föl:

— Mit csinál, szerencsétlen? Azt akarja, hogy lakásomat kifosszák.

— Legyen nyugodt, — felelte a szolgál — csapataink rendetlenül menekülnek és a nép üldözi őket.

(Folytatása következik.)

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

Budapest, VII., Rákóczi-ut 38.

Karácsonyfára való dísz **angyal-harang**

ára 1 korona.

Minden karácsonyfacsomagon könnyen megerősíthető. Gyertyatartókkal, 8 foharanggal, bronzből készült 6 angyallal és lószelével, mely a meggyújtott gyertyák által keletkező hőszélig folyamatosan emelkedik körben forog és közben skálában valóságos egyenlő hangokat cseng. Teljes magassága 30 cm. Szokásos vidékre bérmentve 1 korona 35 filler előzetes bejelentés mellett.

Karácsonyi képes nagy árjegyzék az összes létező árucikkekről kivanatra ingyen és bérmentve.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 66.

Állal a legújabb árak mellett ajánlatok

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakaszalók, járgány-cséplőgépek, löhő-cséplők, tisztító-rostók, konkolyozók, kasszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planat gépek, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsológépek, daráló, őrlőmalmok, egyetemes szőlő-gépek, 2- és 3-vosú órák és minden egyéb gazdasági gépek.

ÉN NAGYON SOK VIZET FIZETEK!

Ezen állandó panasz minden háziúr részéről megszűnik, ha a vízfogyasztást házában vízmérő után fizeti és azt szakismeretű ellenőrök által — évi 15 korona ártól kezdve — hetenként leolvastatja. Ezen hetenkénti ellenőrzés által a háziszerezés hiányosságai, valamint minden túlfogyasztás azonnal tapasztalható.

Budapesti Vízmérő Betéti Társaság, Kunz F.

Vízmérők szakgyára. Saját gyártelep.
Vízfogyasztás ellenőrzési osztálya: BUDAPEST, I., BORS-UTCA 14.
TELEFON: 11-06

Hollandi

életbiztosító részvénytársaság
(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

Amsterdam

Magyarországi igazgatóság:
BUDAPEST, VIII., RÁKOCZI-UT 1. SZ.

Az 1907-ik év végén:
a biztosítások összege a **341 millió** koronát meghaladta.

A tartalékok összege: **99 millió 440,898.20** kor.

Eddigi kifizetések: **75 millió 856,650** kor. 79 fill.

Legelőszőbb díjak.

FARAGÓ J.

műbutorraktár, kárpitos és díszítő

Bpest, Váci-utca 2.

Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint mindenféle kárpitos- és díszítőmunkákat. 27881

Mintaraktár művészeti kivitelű butorokból, francia és angol szövetekből, Kétszínű és díjmentes.

Páthető fürdőkád.

50 koronától felebb, kádak 12 koronától felebb mindenféle szavatossá és vízvezetők berendezést vállalnak

LEFKOVICS ADOLF
Wesselényi-utca 51/E. Erzsébet-körút és Hármas-utca között
Árjegyzék bérlmentve.

Ájtók, Ablakok,

vasredőnyök, használtak és újak, bármely méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 122.
TELEFON 62-80.

PENZ

kölesön sorsjegyekre, őrök, papírokra és vidéki lakp. részvényekre.

Erzsébet sorsjegyre	6.50 K
Magyar v. t.	7.50 "
Banlika	18. "
Olasz v. t.	80. "
Qssir. v. t.	40. "
Hazai	90. "
Conv. Jelzalog	105. "

A kölesön 2 koronánál kezdődő apró részletekben 10%-os leírható. Ha sorsjegyet már zálogban vannak, úgy a leírásig baktildése ellenében a kölesint a fenti összegre felmentik. Azonnali elintézés és legelőszőbb kamattal.

JELZALOG

kölesönök
minden nemét a legelőszőbb alapon és legelőnyösebb feltételek mellett zároltunk előleg nélkül.

BEIFELD BANKHAZ
Bpest, Károly-körút 1.
Alapítási 1874-ben. 26848

INGYEN. SÉRVKÖTŐ,

műlábak, műkezek, műfűzők, tangenek, egyenestartók, haskötőkről

és az összes telegépészeti cikkekéről szóló nagy kézikönyvünköt bárkinek ingyen és bérmentve árt borítékban küldjük.

Universális sérvkötők

páratlanok, kis gummi nyomással legnagyobb sérvre elvárható.

Sérvkötők

egyoldali 4-14, kétoldali 6-22 számúak 8-12 korona.

Gummiharisnyák, haskötők

mértékzerint készítenek.

Magyar Orvosi Múszertár
Bpest, VII., Rákóczi-ut 32.
(a Rókus-kórházzal szemben).
Pontos címre és a vöröskeresztre áruvalók.

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes

Sósborszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszerez, igen számos esetben kitünő szolgálatot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka

közkedvelt ital.

Radial Elixir

kitünő gyomorkeserü páratlan hatásu!!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár

r.-társaság

KECSKEMETEN.

Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

DÖRGE FRIGYES

főelárusító,

Budapest, Kossuth Lajos-utca 4. szám alatt levő bankházának kirakataiban két szivalaku nyeremény-tabellát állított ki.

Ott azon sorsjegy is látható, amelylyel az ismert asztaltársaság a főnyereményt megnyerte.

Az új 23-ik sorsjátékon való részvételre ajánljuk, hogy sorsjegyeket mielőbb rendeljenek meg, mert a huzás már a legközelebbi csütörtökön lesz.

Sorsjegyek ára az első huzáson, egész sorsj. **12.- kor.**, fél sorsj. **6.- kor.**, negyed sorsj. **3.- kor.**, nyolczad sorsj. **1.50 kor.**

BERLINI VICTORIA

Alapított 1853. Alapítványos részvénytársaság Alapított 1853.

Biztosítási állomány 1907. december 31-én 1,776,134,314 kor.
 Vagyoni 1907. december 31-én 760,631,973 "
 Bevétel az 1907. évben 155,704,550 "
 Nyereség 1907-ben 33,272,370 "

KÜLÖNÖS ELŐNYÖK:

Megtámadhatatlanság: A kötvény egy évi fennállás után semmiféle alapon sem támadható meg.

Párbaj vagy öngyilkosság: Az első évben a teljes díjtartalék, ennek elteltével pedig az egész biztosítási összeg fizetetik ki halál esetében.

Világkövénny: A biztosított minden külön pótlózat nélkül kezdettől fogva tartózkodhat és utazhat az egész földön.

A biztosítás megszűnésének kizárása: Három évi fennállás után a biztosítás nem válhat érvénytelenné.

Legmagasabb kölcsön és visszavásárlási érték három évi fennállás után.

Megszűnt biztosítások érvénybe helyezhetők 6 hónapon belül orvosi vizsgálat nélkül.

Háborúbiztosítás teljesen költségmentes.

Nyereségrészesedés: A tiszta nyereség 90 százaléka a biztosítottaknak szavatoltatik. Az 1907. üzletévre 30,346,381 korona utaltatik át a biztosítottaknak mint nyereségrészesedés. Már 1878. óta az összes díjbefizetések 3 százalékaival emelkedő osztalék fizetetik ki.

Példa: 10,000 koronás elérés és halál esetére szülő biztosítás 25 évi időtartamra egy 30 éves egyénnek csupán 6060 koronájába kerül.

Rövid, világos biztosítási feltételek, fenntartások nélkül. Ügyes képviselőket alkalmazunk.

Magyarországi Magyarországi Biztosító Társaság Budapest, V Széchenyi-utca 1. szám.

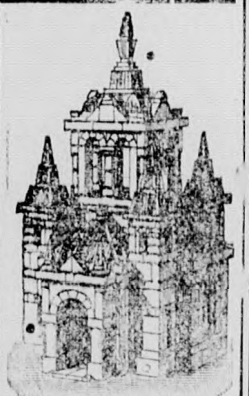

Végre valahára a helyes játék!

Igy nem egy anya fog nyilatkozni, ha gyermekeit az ajándékozott Horgony-Kőépítőszekrényvel vidáman játszani látja és a kis kezek mindig szebb és szebb építményeket előteremtnek. Es ha továbbá megfigyeli, hogy a gyermekek a többi játékszereket sutba dobják és csak a pompás Horgony-építőjátékkal foglalkoznak, akkor joggal mondhatja: A

Horgony-Kőépítőszekrény

nemcsak a legtanulságosabb, hanem a legolcsóbb ajándék is. Ezért valamennyi anyának, a kik karácsonyi ajándékaikkal mindjárt kedvező eredményt akarnak elérni, nem eléggé melegen ajánlíható, hogy hozassanak maguknak azonnal **RICHTER F. AD. és TA.** királyi udvari és kamarai szállítottól, Bécs, I., Operngasse 16., egy legújabb árjegyzéket Horgony-Kőépítőszekrényekről és a legújabb Richter-féle **Rakási játékokról**, hogy egészen kényelmesen a megfelelő szekrényt kikeresessék és aztán a legközelebbi játékszert kereskedés en beszerezhessék. A gazdagon illusztrált árjegyzék az egyes szekrények pontos leírását és az elmés kiegészítőrendszerek magyarázatát tartalmazza, mely kiegészítések által minden egyes Horgony-Kőépítőszekrény tervszerűleg nagyobbítható. Bevásárlásnál a „Horgony” vedjegyre figyeljünk.

Acetylen világítás

50% gázmegtakarítás érhető el.

Dr. Kelemen Alfréd és Társa acetylenvilágítás berendezés vállalatnál Budapest, VIII., Köztemető-ut 12.

„Carbid a vízben”

rendszerű világítási telepet rendel meg! E fényes világításnál egy 32 gyertyafényű láng óránként maximum 2 1/2 fillérbe kerül. — Jutányos árak és kedvező fizetési feltételek! Árjegyzékkel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

Benzin-, nyersolaj- és szivógáz-motorok

Motoros cséplőkészletek.

A legjobb gépek. A legolcsóbb üzem. Kedvező fizetési feltételek.

Tessék árjegyzéket kérni, ingyen küldjük.

Dobry Ant motor- és gépgyárainak magyarországi egyedárusítói:

Szabó Emil és Társa
 Budapest, Ferenc József-tér 6. szám.
 (Croscham pálya.)

Soványaság

Az egyedüli eredménytől kísért szor a dr. William Hartley tanár amerikai erőtlen-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vészeség, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknélkülözhetetlen tápszert. Kétféle: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. — Dobozonként 1 írt 10 kr Használati utasítással. Főraktár: Balázs EÖr E. Budapest, VII. István-ut 11. H. emelet.

XXVII-ik magyar királyi jótékony célú államsorsjáték

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótékony célokra fog fordítottatni. Ezen sorsjátékna 11969 nyereménye 365,000 korona összegben készpénzben.

Főnyeremény 150,000 korona, továbbá:

1 főnyeremény	20,000 kor.	10 nyeremény á	1,000 kor
1	10,000 "	150	100 "
1	5,000 "	300	50 "
5	2,000 "	1,500	20 "
		10,000	10 "

Huzás visszavonhatatlanul 1908. év december hó 30-án.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek kaphatók a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota) valamelyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohányüzletben és váltóüzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Consolidated Railway Electric Lighting Equipment Co
 czag New York-ban
 a 35659. számú

»Onmüködő szabályozó ellenállás«

czimü magyar szabadalom tulajdonos aszabadalmának gyakorlathá vetele czéljából belföldi gyárokkal összekötötést keres; szabadalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálunk

Harsányi Jenő és dr. Messinger
 Károly hítes szabadalmi ügyvivők,
 Budapest, V., Váci-körut 78. szám.

Katzky Lajos
 építőművelés-mester

Zephyr: szab. ajtócsukók és elsőrendű fűzhelyek mintáért

TELEFON 23 - 78.

Budapest, VI. ker.,
 Liszt Ferenc-tér 14.

NŐI RUHÁZATI OSZTÁLY.

Mélyen leszállított árak!

Szőrme-kabátok	30 K-tól	1 lüster berakott alj	10-15 K.
Szőrme-boák	5 >	1 taftt berakott alj	25-30 >
Toll-boák	10 >	1 selyem taftt alsó színes és fekete	15 >
Flanel-pongyolák	5 >	1 gyermek-gallér	6 >
Női costümök	20 >	1 cloth alsó-szoknya	3 >
Női felöltők	12 >	1 mosó pongyola	5 >

Nagyban és kicsinyben, olcsóbban, mint bárhol az országban.

Fehérnemű osztály: Női ingek, hálókötösök, sifon- és baliszt alsók, pamuttrükközök, ágyhuzatok, rumburgi vásznak, cretonok, delenek selymek, lüsterok **olcsóbban, mint bárhol Budapesten.** Naponta óriási maradékvásár mindenféle árukból!

HERCZEG ÉS HORVÁT Budapest, VII., Rákóczi-ut 52. szám **Szabott árak!**
Árjegyzék ingyen. Telefon 64-80.

SZENZACIÓS KÖNYV!
IRÓDALMI GEMEGE!
A nemi kérdés és a társadalom.

Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ó-korban. III. A kereszténység ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitúció világa. VI. A jövő iránya — Fényes László, a jeles magyar publicista, ezt a kérdést egyényről realizmussal tárgyalja meg, az igazságnak teljesen megfelelő őszinteséggel és bátorsággal. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, izzó bizonyíték az, mikor hirtelen gyorsan kelt el az első 31 kiadás 40.000 példány. Ez már a hatodik kiadás. A 314 színes nyomott oldalas könyv ára bármilyen külföldi csak 90 fillér. Helyegyen is bekapadható. Kapható a "Molnárak Lapja" könyvnyomdájában Budapest, V., Csák-utca 42.

Beszélőgépek
Kizárólag eredeti elsőrangú gyártmányok részlet-fizetésre is olcsón kaphatók.
MAGY. IPAR ÉS KERESKEDELMI R.-T. BUDAPEST,
VI., Király-utca 76. sz.
Kérjen árjegyzéket.

Gaedicke Bankház, Budapest

Ajánlunk a csütörtöki húzáshoz

I. osztályu húzáshoz

Egész sorsjegy	12. — korona.
Fél >	6. — korona.
Negyed >	3. — korona.
Nyolczad >	1.50 korona.

Kossuth Lajos-u. 11.

es játék!
ermekait az ajánljatszani látja és a előteremtenek. Es et sutba dobják és ggal mondhatja: A

rsjáték
ékony czélokra fog 365.000 korona
korona,

á ... 1.000 kor
> ... 100 >
> ... 50 >
> ... 20 >
> ... 10 >
ber hó 30-án
agnál Budapesten az összes vasuti üzemletben. igazgatóság.

Lajos
ester
endü fűzhelyek mint
t, VI. ker.,
enc-tér 14.

GUMMI
és hálhólyag 2, 3, 5, 6, 8 és 12 kor. tucatonként.

Változ. NEVEERIE 8 korona. SUNLIGHT elváncsonl-tólér 8 korona. Velodi DIANA (vidjogyvel) 8 kor. tucatt. MENNINGA PESSAR 4 korona. ATHAKOS PORBE-EUVO 10 korona. IRRIGATOR, HAVIKÓTÓ

Sérvkötők a legolcsóbb árakon
WEINSTINGLER DIANA
kötőszergyár
Budapest, VII., Szérvettség-utca 11. szám.
Árjegyzék ingyen. Képviselek keresletnek.

Butorok

a legegyszerűbbtől a leg-finomabbig, modern stílus-ban, kitűnő minőségben és szolid árak mellett

SÁRKÁNY J.
butoriparosnál
VII. ker., Erzsébet-körút 26
alatti műhely és raktárában kapható.

DIESEL-motorral
a tényleges löerő

óránként csak 1 fillérbe kerül.

Felvilágosítással és díjmentes költődvatással készségesen szolgál a

Fegyver- és Gépgyár R.-t.
Budapesten.

TISZTVISELŐI KÖLCSÖN!

A még idáig nem létező kedvező feltételek mellett 6-6 1/2% kamatra 5-30 évi törlesztésre engedélyeztetik, vagy tőketörlesztés nélkül csupán kamat és életbiztosítási díjfizetés mellett, állami, megyei, városi, vasuti tisztviselők, gőzhajózási tiszték, katonatisztek és nyugdíjasok részére.

MAGY. TISZTVISELŐK ORSZ. HITELVÁLLALATA
Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 9. sz
TELEFON: 69-75.

Semmi néven nevezendő levonás, u. m. kezelési költség, tartalékalap stb. nincs. Fennálló tisztviselői kölcsönök magasabb összegre konvertáltak. Felvilágosítással akár személyesen, akár levélelileg díjtalanul szolgálunk. Sürgős kölcsönügyek soronkívül elintéztetnek. Megszavazás után kamatmentes előleg folyósítatik.

Miért vesz minden szegény és gazdag
egyaránt

DIANA sósborszeszt

Mert a fáradt test okvetlen megkíván egy jó

masszirozást.

Mert bedörzsölés által rögtön elmúlnak a meghűléstől és megerőltetéstől keletkezett és visszamaradt fájdalmak.
Mert különös előnye, hogy már a

masszirozás alatt

mulnak el a leghevesebb fájdalmak.

Nagyon sokan cseppenként cukorra vagy vízbe

veszik

mint étvágygerjesztőt és fájdalomcsillapítót.

Munkásoknak is

kincset ér egy üveg valódi

DIANA sósborszesz

Urlovasok, zsokék, sportférfiak

részére nélkülözhetlen szer, a **DIANA-sósborszesz**. Bedörzsölés után a fáradt, vagy elernyedt izmok és idegek visszanyerik természetes frissességüket és rugékonyságukat.

Akik sokat utaznak

azok minden, az utazásnál elkerülhetlen kellemetlenségektől és bajtól meg lesznek óva, ha **DIANA-sósborszeszt** visznek magukkal. Mert a **DIANA-sósborszesz** ihatóvá és teljesen ártalmatlanná teszi a legrosszabb vizet is, hőségétől vagy az utazásnál más okból gyakran előforduló fejfájás és egyéb bajoknál kellemesen ható enyhítő és házi szer. **Hajón utazókat** megóvjaa a rettenetes tengeri betegségekből származó kellemetlen utóbajoktól.

Gyermekápolásnál

valósággal nélkülözhetlen. Meggátolja, mint óvszer, a test kipállását, a gyakori mandula és toroklobot; fogzásnál minimálisra redukálja a fájdalmakat.

Munkások

kik testi erejük után szerzik meg a mindennapi kenyeret, utóérhetlen, kiváló izomerősítő szert nyerne a **DIANA-sósborszesz**-ben. A fáradt testre üdítőleg hat, a gyakori hát és derekfájást meggátolja, néhány előzetes bedörzsölés által.

Hivatalnokok, díjnokok

szóval irodai munkát végző és sokat görnyedő egyének jobb, hálasabb szert nem találhatnak a **DIANA-sósborszesznél**, amely a sok ülésből származó, elmaradhatlan bajok ellen a leghatályosabb, biztosan ható szer.

Mint arcápolószer

a legkiválóbb a **DIANA-sósborszesz**, amely eltünteti a mitesszereket, az arcbőrt simává, tisztává varázsolja. Sikeresen alkalmazható izzadás ellen, valamint szájbüz megszüntetéséhez. Fürdővizben, mosdóvizben használva, a testnek bámulatos rugékonyságot, üdéséget kölcsönöz.

Egyedüli

készítő:

Erényi Béla gyógyszerész, Budapest, Károly-körút 5.

Minden üvegnek plombálva kell lenni

Használt „DIANA sósborszeszes“ üvegeket nem veszünk vissza.

Fejfájásban

szenvedők állítása szerint a **DIANA-sósborszesz** biztosan ható és a legolcsóbb háziszer.

Esténként miért használják oly előszeretettel a

DIANA sósborszeszt.

minden házbán?

Aki egész nap dolgozik, jön-megy, kifáradt, testileg és szellemileg meg van erőltetve, annak okvetlen szükséges, hogy lefekvéskor jól bemasszirozza magát a

DIANA sósborszeszszel,

Mert erősíti és edzi a testet.

Mert erősíti és edzi a csontokat.

Mert erősíti és edzi az inakat.

Mert erősíti és edzi az ereket.

Mert a bedörzsölés által a véredények mozgásba jönnek, miáltal felfrissül az egész szervezet.

Mert a has masszirozása által a székelet teljesen rendbe jön.

Mert a bágyadság a homlok bedörzsölése által végképpen elmúlik.

Akik egész nap az asztal mellett ülnek, görnyednek, dolgoznak, olvasnak, irnak: rendszeren hátfájásuk van, ezeknek megfizethetetlen egy jó bedörzsölés a valódi

DIANA sósborszeszszel,

mely a fájdalmat már a masszirozás alatt szünteti meg.

Miért van a legkomolyabb hivatása a

DIANA sósborszesznek a fodrásztermekben

Mert köztudomásu lett, hogy feltűnő kellemes illata végett az urak nagyon kedvelik.

Mert fejmosásnál **DIANA-sósborszesznél** nincs jobb a világon.

Mert a fejbőrre hűsítőleg, frissítőleg és erősítőleg hat.

Mert a korpaképződést megszünteti a hajhullással együtt.

Mert a haj színét eleveníti, fényesíti.

Mert a borotválkozás utáni rossz érzéseket azonnal megszünteti.

Mert pattanások képződése ki van zárva.

Mert megvágás esetén a vérmérgezés ki van zárva.

Köztudomásu, hogy a mindennapi életben a legveszedelmesebb bőrbajokat egyik ember a másiktól kapja tudtán kívül és pedig leginkább ott, ahol a legtöbb ember megfordul.

Nem csoda tehát, ha borotválkozás vagy hajvágás közben hozzá jutunk egy ilyen ragadós bőrbajhoz anélkül, hogy ennek bárki oka volna. Éppen ezért tanácsos a **DIANA-sósborszesz** befeeskendezés minden borotválkozás és hajvágás után.

! Legerősebb sósborszesz !

Az egész országban mindenütt kapható.

Postán legkevesebb 6 üveg szállítható utánvétel mellett.

Egy üveg DIANA-sósborszesz

40 fillér

Egy nagy üveg Diana-sósborszesz

1 korona

Egy legn. üveg Diana-sósborszesz

2 korona